

**İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN DENETİM
SÜRECİNDEN BEKLENTİLERİ
VE
BUNLARIN GERÇEKLEŞME DÜZEYLERİ**

Fidel ATEŞ

**İnönü Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü**

**Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav
Yönergesi'nin**

**Eğitim Bilimleri
Anabilim Dalı İçin Öngördüğü
BİLİM UZMANLIĞI TEZİ
olarak hazırlanmıştır.**

**MALATYA
Haziran, 2007**

Ailene...

İnönü Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı (Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı)'nda BİLİM UZMANLIĞI TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Battal ASLAN_____

Üye :Yrd. Doç. Dr. İkrım ÇINAR_____

Üye : Yrd. Doç. Dr. Hasan DEMİRTAŞ (Danışman)_____

ONAY

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../2007

Enstitü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Yüksek lisans tez çalışması olarak sunduğum “İlköğretim okulu öğretmenlerin denetim sürecinden beklentileri ve bunların gerçekleşme düzeyleri” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Fidel ATEŞ
...../...../2007

İmza

ÖNSÖZ

Her örgütte olduğu gibi eğitim örgütleri de amaçsal bir yapılanmaya gitmiştir. Eğitim örgütlerinde bu amaçların gerçekleştirilmesinde en önemli görevi, sonuçlara ulaşılmasında büyük bir etkiye sahip olan öğretmenler üstlenmektedir. Doğal bir sürecin sonucu olarak, öğretmenler bu görevlerini yerine getirirken bazı sorunlar yaşamakta ve uzmanların yardımını gereksemektedir. Denetim süreci ile öğretmenlerin bu gereksinimleri denetmenler aracılığıyla karşılanabilir ve öğretmenlerin gelişimi sağlanabilir. Denetim sürecinde, öğretmenlere yardım etmek için öncelikle onların beklentilerinin ve bu beklentilerinin ne düzeyde gerçekleştiğinin (karşılandığının) bilinmesi gerekir. Bu bağlamda, ilköğretim okulu öğretmenlerinin denetim sürecinden beklentileri ve bunların gerçekleşme düzeyleri inceleyen bu araştırma sonuçları ilköğretim okullarındaki denetim uygulamalarının geliştirilmesi ve öğretmenlerin beklentileri hakkında katkı sağlayacağı umulmaktadır.

Bu çalışmanın yürütülmesi ve araştırma raporunun hazırlanmasında pek çok kişinin emeği geçmiştir. Burada bu kişileri belirtmeden geçemeyeceğim. Ölçme aracının geliştirilmesi sürecinde özgün fikirleri ile katkıda bulunan Prof. Dr. Battal Aslan, Doç. Dr. Burhanettin DÖNMEZ, Yrd.Doç. Dr. Mehmet ÜSTÜNER, Yrd.Doç. Dr. İkrım ÇINAR, Yrd.Doç. Dr. Mahire ASLAN ile çalışmanın her aşamasında sürekli desteğini hissettiğim değerli arkadaşım Arş.Gr. Niyazi ÖZER'e, okulların Sosyo-Ekonomik Düzey'lerinin belirlenmesinde yaptıkları yardımlardan dolayı, Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nde çalışan tüm İlköğretim Müfettişlerine, anketin uygulanmasında ve toplanmasında göstermiş oldukları ilgi ve yardımlarından dolayı okul yöneticilerine ve araştırmaya içtenlikle katılan ilköğretim öğretmenlerine teşekkür ederim.

Araştırmanın tamamlanmasında her türlü yardımlarını esirgemeyen bana bilimsel tutum ve davranış kazandıran danışmanım Sayın Yrd.Doç. Dr. Hasan DEMİRTAŞ'a teşekkürlerimi sunmayı bir borç biliyorum.

ÖZET

Bu araştırma ile 2006–2007 öğretim yılında, Malatya ili Merkez ilçedeki ilköğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmenlerin denetim sürecinden beklentileri ve bu beklentilerin gerçekleşme düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Öğretmenlerin denetim sürecinden beklentileri ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyleri, cinsiyet, branş, kıdem ve mezuniyet'e göre ele alınıp incelenmiştir.

Araştırmanın evreni 2006–2007 öğretim yılında Malatya ili merkez ilçede görevli olan 2705 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise evrenden oranlı eleman örnekleme yöntemi 455 öğretmenden oluşmaktadır.

Öğretmenlerin denetim sürecinden beklentilerini ve bu beklentilerin gerçekleşme düzeylerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada, araştırmacı tarafından geliştirilen ölçme aracı kullanılmıştır. Analiz aşamasında öncelikle varyansların homojen olup olmadığını test eden Levene'nin Varyansların Homojenliği Testi (Levene's Test for Equality of Variances) uygulanmış ve sonuçları incelenmiştir. Varyansların homojen olduğu durumlarda cinsiyet değişkeni için t-testi (Independent-Samples T Test) kullanılmıştır. Varyansların homojen olmadığı durumlarda ise t-testi yerine Mann-Whitney-U testi yapılmıştır. Branş, Kıdem ve Mezuniyet değişkenleri açısından varyansların homojen olduğu durumlarda tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA), homojen olmadığı durumlarda Kruskal Wallis-H testi yapılmıştır. Araştırmada her bir anket maddesi için beklenti ve gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla Paired-Samples t Test yapılmıştır.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin denetim sürecinden beklentileri ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeylerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma sonucunda elde edilen bazı önemli bulgular şöyledir:

1. Beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin kadın ve erkek öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Araştırma sonucunda Kadın

- öğretmenlerin denetim sürecinden beklentilerinin Erkek öğretmenlere göre daha üst düzeyde olduğu, bununla birlikte bu beklentilerinin daha az düzeyde gerçekleştiği görüşünde oldukları belirlenmiştir.
2. Kadın öğretmenlerin, Erkek öğretmenlere oranla, denetmenlerin branşlarında uzman olmalarını, çevre koşullarını göz önüne almalarını, mesleki kaynakları temin etmelerini, denetim sonunda öğretmenlerle görüşlerini paylaşmalarını, sınıfa örnek dokümanlarla gelmelerini daha çok bekledikleri, ancak bu beklendikleri daha az gerçekleştiği görüşünde oldukları belirlenmiştir.
 3. Branş değişkenine göre, beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin branş grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Sosyal bilimler ve Teknik alandaki branş öğretmenlerinin denetim sürecinden beklentilerinin Fen bilimleri alanındaki branş öğretmenlerine oranla daha fazla olduğu ve daha az düzeyde gerçekleştiği görülmüştür.
 4. Sosyal bilimler ve Teknik alanlardaki branş öğretmenlerinin, Fen bilimleri alanındaki branş öğretmenlerine oranla, denetmenlerin denetledikleri branşlarda uzman olmalarını, güven vermelerini, anlayışlı olmalarını, denetim sonunda kendi görüşlerinin de alınmasını, denetim sürecinin öğretme ve öğrenme sürecinin geliştirilmesini esas almasını daha çok bekledikleri ancak bu beklentilerinin daha az gerçekleştiği görülmüştür.
 5. Beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin kıdem grupları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Kıdem gruplarındaki artışa paralel olarak öğretmenlerin beklentilerinde bir düşüş, bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyinde ise bir artış görülmüştür.
 6. İlköğretim okulu öğretmenlerinin beklentileri ve bunların gerçekleşme düzeylerinin mezun olunan kurumlara göre anlamlı bir fark gösterdiği görülmüştür. Özellikle Ön Lisans ve Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin beklentilerinin, Diğer kurumlardan mezun olan öğretmenlere oranla daha çok gerçekleştiği görülmüştür. Mezuniyet değişkenine göre, Eğitim Fakültesi ve Diğer kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyinde diğer gruplara oranla bir azalış görülmüştür.

ABSTRACT

By this research it was aimed to define primary school teachers' expectations from supervisory process and materialization of these expectations, in Malatya in the academic year 2006-2007. Teachers' expectations from the supervisory process and the materialization of these expectations have been undertaken and analyzed according to sex, specialization, seniority and graduation.

The scope of the research consists of 2705 teachers recruited in Malatya in the academic year 2006-2007. The sample group of the research is consisted of 455 teachers taken from the scope by stratified sampling method.

The assessment tool developed by the researcher has been used in this research aiming to define primary school teachers' expectations from supervisory process and materialization of these expectations. For testing homogeneity of the variances Levene's Test for Equality of Variances was conducted and the results were analyzed at the analysis stage. T-test (Independent –Samples T Test) was used for sex variable on the cases where the variances are homogeneous. On the cases where the variances are not homogeneous Mann-Whitney-U Test was used instead of the t-test. On the cases where the variances are homogeneous for Specialization, seniority and graduation variables One-Way Analysis of Variance (One-Way ANOVA) and on the cases where the variances are not homogeneous Kruskal Wallis-H test was used. In the research, Paired-Samples T Test was conducted to compare the expectation and materialization of the expectation for each survey item.

Some important results of this research aiming to define primary school teachers' expectations from supervisory process and materialization of these expectations are given below.

1. It was observed that opinions on the expectation and materialization of the expectation are significantly different between male and female teachers. In the end of the research it was identified that female teachers have higher expectations from

- supervisory process than male teachers but they think that the materialization level of their expectations is lower.
2. It was identified that female teachers expect supervisors to be specialized in their field, consider environmental conditions, provide professional sources, share their opinions with the teachers after the supervisory process is over and bring sample documents to classroom more than male teachers but they think that the materialization level of their expectations is lower.
 3. For the specialization variable it was observed that the expectation and materialization of the expectation are significantly different between the specialization groups. It was observed that the expectations of the specialist teachers in Social Sciences and Technical fields from the supervisory process are higher than the teachers specialized in the field of science but with a lower level of materialization.
 4. It was observed that the specialist teachers in Social Sciences and Technical fields expect supervisors to be specialized in their field of supervision, reliable, understanding, ask their opinions after the supervisory process and focus on the supervisory process' contribution to the development of learning process more than the teachers specialized in the field of science but the materialization level of their expectations is lower.
 5. It was observed that the expectation and materialization of the expectation are significantly different between the seniority groups. Parallel to the rise in the seniority groups a decrease in the expectations of teachers and increase on the level of materialization of these expectations was observed.
 6. It was observed that primary school teachers' expectations and materialization of these expectations are significantly different between the groups graduated from different institutes. It was observed that especially the materialization level of the expectations of the teachers with two-year and bachelor's degrees are higher than the teachers graduated from other institutes. For the graduation variable it was observed that the materialization level of the expectations of the teachers graduated from Faculties of Education and other institutes are lower in comparison to the other groups.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İTHAF	I
ONAY	II
ONUR SÖZÜ	III
ÖNSÖZ	IV
ÖZET	V
ABSTRACT	VII
İÇİNDEKİLER	IX
TABLolar	XIII
ÇİZELGELER	XX

BÖLÜM

I GİRİŞ

1 Problem Durumu	1
1.1 Örgüt ve Yönetim	1
1.2 Eğitim Yönetimi	2
1.3 Denetim Nedir?	3
1.3.1 Denetimin Amacı	5
1.3.2 Denetimin Önemi	7
1.3.3 Denetimin İlkeleri	9
1.3.4 Denetimin Türleri	10
1.3.4.1 Farklılaştırılmış Denetim	11
1.3.4.2 Gelişimsel Denetim	11
1.3.4.3 Öğretimsel Denetim	12
1.3.4.4 Klinik Denetim	12
1.3.4.5 Kurum ve Ders Denetimi	13
1.3.5 Denetimin Öğeleri	16

BÖLÜM	Sayfa
I GİRİŞ	
1.3.5.1 Durum Saptama	17
1.3.5.2 Değerlendirme	17
1.3.5.3 Denetleme ve Geliştirme	17
1.3.6 Denetmen	17
1.3.6.1 Denetmen Nitelikleri	18
1.3.6.2 Denetçi Nasıl Davranmalıdır ?	19
1.3.6.3 Denetmen Rol ve Davranışları	22
1.3.6.3.1 Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme	22
1.3.6.3.2 Denetim ve Değerlendirme	23
1.3.6.3.3 İnceleme	24
1.3.6.3.3 Soruşturma	24
1.3.6.3.3 Araştırma	24
1.3.6.4 Denetmenlerde Bulunması Gereken Beceriler	25
1.3.6.4.1 Teknik Beceriler	25
1.3.6.4.2 İnsancıl Beceriler	26
1.3.6.4.3 Kavramsal Beceriler	26
1.3 Öğretmenlik Mesleği	26
1.3.1 Denetim ve Öğretmen	27
1.3.2 Öğretmenlerin Beklentilerinin Önemi	32
2. Problem Cümlesi	35
3. Alt problemler	35
4. Sayıtlar	35
5. Sınırlılıklar	35
6. Tanımlar	36
7. Kısaltmalar	37

II KURUMSAL YAYINLAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 Yurtiçinde Yapılmış Araştırmalar	38
2.2 Yurtdışında Yapılmış Araştırmalar	65

III YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli	74
3.2 Evren	75
3.3 Örneklem	75
3.4. Veri Toplama Aracı	77
3.5 Verilerin Çözümlemesi	79

IV BULGULAR VE YORUM

4. Bulgular ve Yorum	81
-----------------------------------	-----------

V SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 Sonuçlar	235
5.1.1 Kişisel Özelliklere İlişkin Sonuçlar	235
5.1.2 Alt Problemlere İlişkin Sonuçlar	236
5.1.2.1 Cinsiyet Değişkenine İlişkin Sonuçlar	236
5.1.2.2 Branş Değişkenine İlişkin Sonuçlar	238
5.1.2.3 Kıdem Değişkenine İlişkin Sonuçlar	240
5.1.2.4 Mezuniyet Değişkenine İlişkin Sonuçlar	241
5.1.3 Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Sonuçlar.....	242
5.2 Öneriler	245
5.2.1 Uygulamacılar İçin Öneriler	245
5.2.2 Araştırmacılar İçin Öneriler	246

KAYNAKÇA	247
-----------------------	------------

EKLER	261
EK-1	262
EK-2	266
EK-3	267
EK-4	268
EK-5	269
EK-6	270

TABLÖLAR

No		Sayfa
1.	Birinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	82
2.	Birinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	84
3.	İkinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	87
4.	İkinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	89
5.	Üçüncü Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri Ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	91
6.	Üçüncü Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti Ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	94
7.	Dördüncü Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	95
8.	Dördüncü Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	97
9.	Beşinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	99
10.	Beşinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	101
11.	Altıncı Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	103
12.	Altıncı Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	105
13.	Yedinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	106

No		Sayfa
14.	Yedinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	109
15.	Sekizinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	110
16.	Sekizinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	114
17.	Dokuzuncu Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	116
18.	Dokuzuncu Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	118
19.	Onuncu Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	120
20.	Onuncu Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	122
21.	On Birinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	124
22.	On Birinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	126
23.	On İkinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	128
24.	On İkinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	130
25.	On Üçüncü Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	132
26.	On Üçüncü Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	134

No		Sayfa
27.	On Dördüncü Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	136
28.	On Dördüncü Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	138
29.	On Beşinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	140
30.	On Beşinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	142
31.	On Altıncı Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	143
32.	On Altıncı Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	145
33.	On Yedinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	147
34.	On Yedinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	149
35.	On Sekizinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	150
36.	On Sekizinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	152
37.	On Dokuzuncu Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	154
38.	On Dokuzuncu Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	156
39.	Yirminci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	157
40.	Yirminci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	159

No		Sayfa
41.	Yirmi Birinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	160
42.	Yirmi Birinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	163
43.	Yirmi İkinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	164
44.	Yirmi İkinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	166
45.	Yirmi Üçüncü Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	168
46.	Yirmi Üçüncü Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	170
47.	Yirmi Dördüncü Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	171
48.	Yirmi Dördüncü Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	174
49.	Yirmi Beşinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	176
50.	Yirmi Beşinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	178
51.	Yirmi Altıncı Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	179
52.	Yirmi Altıncı Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	182
53.	Yirmi Yedinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	183
54.	Yirmi Yedinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	186

No		Sayfa
55.	Yirmi Sekizinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	187
56.	Yirmi Sekizinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	190
57.	Yirmi Dokuzuncu Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	191
58.	Yirmi Dokuzuncu Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	194
59.	Otuzuncu Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	195
60.	Otuzuncu Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	197
61.	Otuz Birinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	199
62.	Otuz Birinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	201
63.	Otuz İkinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	202
64.	Otuz İkinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	205
65.	Otuz Üçüncü Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	206
66.	Otuz Üçüncü Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	208
67.	Otuz Dördüncü Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	210
68.	Otuz Dördüncü Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	212

No		Sayfa
69.	Otuz Beşinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	214
70.	Otuz Beşinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	216
71.	Otuz Altıncı Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	217
72.	Otuz Altıncı Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	220
73.	Otuz Yedinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	221
74.	Otuz Yedinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	223
75.	Otuz Sekizinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	224
76.	Otuz Sekizinci Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	227
77.	Otuz Dokuzuncu Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	228
78.	Otuz Dokuzuncu Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	230
79.	Kırkıncı Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları	232
80.	Kırkıncı Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırması	234
81.	Cinsiyet Değişkenine Göre Öğretmenlerin Anket Maddelerine İlişkin Yanıtlarının Madde Bazında Gösterilmesi	243
82.	Branş Değişkenine Göre Öğretmenlerin Anket Maddelerine İlişkin Yanıtlarının Madde Bazında Gösterilmesi	243

No		Sayfa
83.	Kıdem Değişkenine Göre Öğretmenlerin Anket Maddelerine İlişkin Yanıtlarının Madde Bazında Gösterilmesi	244
84.	Mezuniyet Değişkenine Göre Öğretmenlerin Anket Maddelerine İlişkin Yanıtlarının Madde Bazında Gösterilmesi	245

ÇİZELGELER

Çizelge No		Sayfa
1.	Denetimin Sınıflandırılması	10
2.	Evren ve Örneklem Grubuna Giren İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Dağılımı	76
3.	İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Belirlenmeye Çalışılan Demografik Özellikleri	78
4.	Deneklerin Katılma Derecelerine Göre Belirlenen Düzeyler	79

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, problem durumu ve araştırma konusu hakkında bilgi verilmekte, problem cümlesi, alt problemler açıklanmakta, sayılılar, sınırlılıklar, tanımlar ve kısaltmalar yer almaktadır.

I. Problem Durumu

1.1 Örgüt ve Yönetim

Örgütün kuruluş aşamasında onu yapılandıran girişimciler, örgütün kuruluş amacını, hangi doğrultuda yönlendirileceğini ve var olma sebeplerini saptarlar. Örgütün istedik doğrultuda varlığını sürdürebilmesi yönetim adı verilen sürecin varlığını da beraberinde getirmektedir. Yönetim için çok değişik tanımlar yapılmaktadır. Yönetimin tanımının değişik yapılmasının başlıca iki nedeni vardır. Birinci neden, yönetimi tanımlayanların yönetim biçimine ilişkin inançlarının değişik olması, ikinci neden ise yönetilen örgütlerin amaçlarının birbirinden farklı olmasıdır (Başaran, 1988:14–15).

Yönetim için farklı yaklaşım ve ifadelerle yapılan tanımların ortak olan yönleri aşağıdaki şekilde sıralanabilir (Taymaz, 2003:19).

- Örgütü saptanan amaçlara ulaştırma ve amaçlarına uygun biçimde yaşatma,
- İnsan ve madde kaynaklarını sağlama ve etkili biçimde kullanma
- Örgüt için belirlenen politika ve kararları uygulama işlerinin yapılmasını sağlama,
- Örgüt çalışanlarını izleme, denetleme ve geliştirmedir.

Aslında örgüt bir yapıdır ve bu yapının kurulabilmesi iyi bir modele dayanmasıyla olanaklıdır. Yönetimin tümü ise bu yapıyı işleten bir süreçtir. Yönetim örgütün içinde, fakat ona yön veren bir süreçtir. Yönetimin görevi bilimsel ve töresel değerler yönünde örgütün gelişmesini sağlamaktır (Bursalıoğlu, 2002:15,31). Yönetim bir süreç olarak bütündür. Ancak bu bütünü tanımak için, yine içinde bir bütünlük gösteren alt parçalara ayırmak yararlı olmaktadır (Başaran, 1988:52).

Bu doğrultuda, Greg yönetim sürecini karar verme, planlama, örgütlenme, iletişim kurma, etkileme, eşgüdümleme ve değerlendirmeden oluşan yedi ögeli bir eylemler bütünü olarak kabul etmiştir (Aydın, 2000:125). Yöneticilik konusunda ilk çalışma yapanlardan Henri Fayol da yöneticinin yapmak zorunda olduğu işleri, (1) Planlama, (2) Örgüt kurma, (3) Emir verme, (4) Koordinasyon, (5) Denetim şeklinde sıralamıştır. Yönetim sürecindeki bu yapılanma, sürecin yönlendiricisi konumundaki yöneticiye ağır sorumluluklar yüklemiştir. (Binbaşoğlu, 1975:31).

Kuruluşu ve işleyişi belirli kurallara göre kontrol edilmeyen kurum ve kuruluşların hedeflerine ulaşmada hangi noktada oldukları bilenemeyeceği gibi sorunlarını tanımak ve çözmekte mümkün olmaz (Altıntaş, 1992:403). Belirli bir amacı gerçekleştirmeye yönelik olarak kurulan örgütün amaçlarını gerçekleştirme düzeyini, yönetim sürecinin sonuncu aşaması olan değerlendirme süreci ile ortaya çıkarabiliriz.

Değerlendirme kararlar için enformasyon sağlama ve karar seçeneklerine ağırlık vermeyi içerir (Başar, 2000:7). Aydın'a (2000:162)göre değerlendirme süreci ile örgütün bir bütün olarak ve her parçasının etkililik derecesi saptanabilir. Yönetimde değerlendirme, yapılması gerekenin yapılıp yapılmadığını, olanla olması gereken arasındaki farkı ortaya çıkarmak daha doğrusu belirlenen amacın gerçekleştirme oranını ve bu orana etki yapan etmenleri belirlemek için yapılır ve süreklilik gösterir (Ilgar, 1996:49).

1.2.Eğitim Yönetimi

Eğitim örgütleri amaç, süreçte rol oynayan insan gücünün nitelikleri ve sürecin sonundaki ürünlerin değerlendirmesi açısından diğer örgütlerden farklılık göstermektedir. Bu durumun, eğitim yönetiminin kendine has ilke ve özellikleri olan bir bilim olarak ortaya çıkmasında etkili olduğu söylenebilir. Eğitim örgütleri hem onu denetleyen güçlerin yapısı

açısından hem de okul işgörenlerinin mesleki eğitim görmüş olmaları ve ülke geneline yayılmış yapısı ile diğer örgütlerden farklılaşmaktadır. Eğitim örgütlerini diğer toplumsal örgütlerden ayıran en önemli özelliği “...üretimin her basamağında insan ilişkilerine dayalı olan... (Celep, 2000:3,10)” bir yapılanmaya sahip olmasıdır. Bu bakımdan eğitim yönetimi bir bakıma insan ilişkilerine dayalı yaklaşımların egemen olduğu bir yönetsel davranış sergilemektedir.

Kamu yönetiminin özel bir alanı olan eğitim yönetimi, eğitim örgütlerinin (saptanan) amaçlarına ulaşabilmeleri için, insan, para, araç ve gereçlerin en etkili ve verimli bir biçimde yerleştirilmesini ya da kullanılmasını inceleyen bir bilim dalıdır (Taymaz, 2003:20, Ilgar, 1996:10). Eğitim yönetimi bir toplumun eğitim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulan eğitim sisteminin ve eğitim sisteminde yer alan bütün örgütlerin yönetimini kapsamaktadır (Ilgar, 1996:10).

1.3. Denetim Nedir?

Değerlendirme yönetimin önemli bir sürecidir ve süreklilik göstermektedir. Değerlendirme, yönetimle ilgili davranışları denetleme sürecidir. Denetim sistemi her karmaşık örgütte vardır. Bu örgütsel ve yönetsel bir zorunluluktur (Aydın, 2000:11). Denetim eğitim örgütlerinin için de yaşamsal bir önem taşır.

Merkezi bir eğitim sisteminde denetim, teftiş kurumu tarafından yapılır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 42. maddesinde “Eğitim ve öğretim, Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, devletin gözetim ve denetimi altında yapılır.” ibaresi de bunu aynı şekilde ifade etmektedir (MEB).

Eğitim sistemimizdeki denetimin tarihi gelişim sürecine baktığımızda, Türkiye eğitim sisteminde denetim kavramının ilk kez 1840’larda yer aldığı görülmektedir. 1739 sayılı Milli Eğitim temel Kanunu’nun 56. maddesinde “Eğitim ve Öğretim hizmetinin devlet adına yürütülmesinden ve denetiminden Milli Eğitim Bakanlığı sorumludur.” şeklinde bir ifade vardır (MEB).

Günümüzde ekonomik, çevresel, politik, kültürel ve teknolojik dönüşümlerin örgütleri değiştirmeye zorlayan faktörler oldukları kabul edilmektedir (Özdemir, 2000:6,7).

Bu bilgi ışığında, örgüt ve yönetim olgularının birer disiplin olarak doğuşu ve gelişimlerine bakıldığında, bu değişimlerden etkilendikleri, yönetim kuramlarının ve buna bağlı olarak denetim uygulamalarının 20.yy dan itibaren klasik kuramlardan post-modern kuramlara doğru bir evrim geçirdiği göze çarpmaktadır. Tarihsel süreç içerisindeki bu değişimler denetim alanında da değişimleri beraberinde getirmiştir (Yolcu, 2004:33).

Denetimin ilk hali kontroldür (İnspection). Bir otorite figürü olarak denetmen, periyodik olarak öğretmenleri ziyaret eder ve öğretmenin önceden belirlenen kurallara uygun davranıp davranmadığına bakardı (Aydın, 2000:11). Tarihsel süreç içerisinde çeşitli faktörler etkisiyle denetim anlayışında bir değişimin ortaya çıktığı görülmekte ve özellikle son yıllarda eğitim denetiminde “insan kaynaklarının geliştirilmesi”ne önem verildiği, örgütlerin insan kaynağını geliştirmeye ve etkili biçimde kullanmayı amaçlayan bir denetim anlayışının vurgulandığı görülmektedir (Aydın, 2000:12).

Tortop (1993)’ a göre, denetim ya da teftiş örgütün amaçlarına ulaşma düzeyini ölçmeyi amaçlamaktadır. Sözlük tanımları arasında pek farklılık olmayan iki sözcük yönetim bilimindeki teknik anlamları açısından ele alındığında denetim, daha çok devamlılık arz eden ve halen yapılmakta olan örgüt çalışmaları ile ilgili görülürken; teftiş, yapıp bitirilmiş faaliyet ve işlerle ilgili bir işlem niteliği taşımaktadır (Akt: Öztürk, 1996:6). Denetim, örgütsel eylemlerin kabul edilen amaçlar doğrultusunda saptanan ilke ve kurallara uygun olup olmadığının saptanması süreci olarak da düşünülebilir (Aydın, 2000:11). Denetim ya da teftiş, düzeltme-geliştirme amaçlı etkinlikler bütünüdür (Başar, 2000:81).

Denetim, “kurumda çalışan personelin görevlerini yapma şekillerini gözlemek, hataları ve eksiklikleri ortaya koymak, bunları düzeltmeleri için gerekli önlemleri almak, sorunları çözümlenmek, yenilikleri tanıtmak, yöntemleri geliştirmelerini sağlamak.” şeklinde de tanımlanabilir (Demirtaş, 2002:34). Bu çalışmada değerlendirmeden bahsedilirken denetim sözcüğü kullanılmıştır.

Denetim ister kamu kesiminde ister özel kesimde olsun yönetimin en temel öğelerinden birisidir. Denetim örgütün gerçekleştirdiği iş başarımı (performans) ile önceden yapılan plan ve programlara göre gerçekleşmesi istenen sonuç arasındaki farklılığı saptamak ve bu ilişki arasındaki uygunluğu sağlamak için yapılan her türlü yönetsel eylem

dizisi olarak anlaşılmaktadır. (Ertekin, 2004:57). Bir başka deyişle, denetim planlanan amaçlardan sapmayı önlemek için örgütsel amaçları izlemek ve düzeltmek sürecidir (Ramazan, Yılmaz, Vatansever, 2002:36). Özden'in de (1992:3) belirttiği üzere "...denetim bir baskı aracı değil sürekli eğitimidir."

Eğitim denetimi, öğrenmeyi kolaylaştıracak, örgütün amaçlarına ulaşacak şekilde öğretmenin davranışını doğrudan etkileyen ve örgüt tarafından resmi olarak belirlenen davranışların okul işletim kavramı içinde biçimlendirilmesidir (Gökçe, 1994:74, Haris, 1985:2). Denetim sayesinde öğretmenler ve denetmenler uygulamalar hakkında bilgi sahibi olurlar. Denetim süreci ile eğitim birimleri daha etkili ve verimli bir hale getirilmeye çalışılır. Herhangi bir öğretmen başarı geliştirme sistemi değerlendirmede kullanılan yöntem ve ölçütler kadar iyi olabilir (Banicky & Foss, 1999:V8). Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu tarafından 2003 yılında yayınlanan denetim rehberinde denetim şu şekilde tanımlanmaktadır (MEB, 2003);

"Genel olarak kamuda özel ve tüzel kişiliği bulunan kurum ve kuruluşlarda yapılmakta olan işlerin kaynak, imkân ve şartlar dikkate alınarak yasal çerçeve ile belirlenen amaç, öngörülen temel ilke ve hedeflere uygunluğunu, doğruluğunu, düzenliliğini, verimliliğini, ekonomikliğini, etkinliğini objektif, geçerli ve güvenilir ölçütlere göre karşılaştırma yapabilme, ulusal standartlara ve planlanan esaslara göre durumunu ortaya koyma, giderilebilir eksiklikler için rehberlikte bulunma, değişim ve gelişim için misyon kazandırmaya ilişkin öneriler getirme süreci..."

1.3.1. Denetimin Amacı

Denetimin daha sağlıklı bir tanımının yapılması, amacın, sürecin ve sonucun açık ve net olarak belirtilmesine bağlıdır. Amacın açıkça belirtilmediği etkinliklerin ve izlenen ilkelerin açıkça belirlenmediği, sonucun değerlendirilmesinde kullanılacak ölçütlerin kesin olarak bilinmediği bir örgütte denetimin bilimsel olması beklenemez (Aydın, 2000:19). Koçak (1991: 24), denetime amaç tespit edilirken, kurumun genel amaçları doğrultusunda yapılacak denetim türünün özel amaçlarının; kurumun girdi, işleme ve çıktı süreçlerini etkileyebilecek tüm değişkenler ile bunların kurumun genel amaçlarıyla ilişkilerinin; kurumu etkileyen ve ondan etkilenen çevre sistem ve alt sistemlerinin genel özellikleri ve beklentilerinin gözetilmesinin sistem teorileri gereği olduğunu ifade etmektedir. Yazar bu şekilde, hem kuruma hem çevreye çok yönlü bir bakış ve değerlendirme ile denetimi

etkileyebilecek daha çok sayıda değişkenin gözetilip, süreç ve sürecin işlemlerinde çıkabilecek yanlışların en aza indirilmiş olacağını savunmaktadır.

Bu açıdan bakıldığında eğitim örgütlerinin yapısında bulunan kişilerin örgütün amaçlarının neler olduğunu bilmeleri yanında, denetimle amaçlanan değişim, yeni oluşumlar, mesleki yardım ve süreç içerisindeki değerlendirme ölçütlerinin neler olduğunu bilmeleri, denetim sistemini anlamalarının gerekliliği bir öncül olarak karşımıza çıkmaktadır. Elbette ki kurumların varlıklarını sürdürmeleri amaçlarının gerçekleşme düzeyi ile ilişkilidir. Ancak kurumun amaçlarını tam olarak özümseyememiş ya da kendisinden beklenen roller örüntüsünü gerçekleştirmede problemlerle karşılaşan bireylerin sürecin sağlıklı olarak ilerlemesinde ne kadar etkili oldukları tartışmaya açıktır. Eğitimin süregelen ve değişken yapısı göz önüne alındığında eğitimde denetimin amacı net olarak ortaya çıkmaktadır. Denetim özel olarak hazırlanmış, okul adı verilen bir örgüt ortamında daha etkili bir öğretme ve öğrenme işinin gerçekleştirilmesi için gerekli koşulların düzenlenmesini amaçlamaktadır (Aydın, 2000:23). Eğitimde denetim, eğitim ve öğretimin amaçlarına uygun yöntemleri bulmak ve ürünün nitelik ve nicelik bakımında geliştirilmesini sağlamak amacıyla güder (Atay, 1996:25).

Eğitim denetiminin amacı; eğitimde okullaşma, eşitlik, nitelik, iç ve dış verimlilik, maliyet, finansman, yönetim ve denetim konularında iyileştirmeyi sağlamak için sınırların tanımlanmasında, önceliklerin belirlenmesinde ve strateji oluşturulmasında yardımcı olmaktır (MEB, 2006). Başar (2000:22), eğitim denetiminin amacının eğitsel etkinliklerin ve eğitim amaçlarına ulaşma durumlarının düzeltilmesi ve geliştirilmesi olduğunu ifade etmektedir.

Denetim, işgörenlerin açıklarını, eksikliklerini, yanlışlıklarını görmeyi-göstermeyi ön plana almamalıdır. Kuşkusuz işgörenlerin kendi eksikliklerini görmeleri de sağlanacaktır. Ancak eksikliklerin görülmesinin sağlanmasındaki amaç, öğretmenin dolayısıyla öğretme-öğrenme sürecinin geliştirilmesi olmalıdır (Köklü, 1996:263). Günümüz eğitimcilerinin çoğuna göre; denetim eğitim sürecinden daha iyi ürün alabilmek için bu süreci meydana getiren üyelere rehberlik etmektir. Bu görüşe göre denetimde amaç; öğrencilerin eğitim sisteminin istediği düzey ve nitelikte yetişmelerini sağlamak için bu konuda görevli yönetici, öğretmen ve diğer ilgililere yardım etmektir (Bilir, 1992:254).

Denetleme süreci, okuldaki öğrenmeyi ve öğretmeyi etkileyen değişkenlerin neler olduğunu; bunların eğitim sürecine ne değerde etkide bulunduğunu ortaya çıkarabilmeli ve bu konudaki sorunları çözebilmedir. Denetimin amacı, öğretmenlerin görevlerini daha iyi yapmalarına yardım olmalıdır (Başaran, 1988:370). Denetimin en önemli amaçlarından biri, öğretmenlerin ve öğrencilerin görüş açılarını geliştirmek, sürece katılanlarda gelişme isteği yaratmak, verimi artırmaktır (Aydın, 1990:82).

Aslında denetimin amacı ne öğretmenlerin yeterlilikleri hakkında yargıda bulunmak ne de kontrol etmektir. Bundan ziyade denetim onlarla işbirliği içinde çalışmayı amaçlar (Hoy, Forsyth, 1986:3). Öğretmenlerin neyi nasıl yaptığı, daha çok öğrenerek, kendi kendini geliştirmeye çabalayarak, bildiklerini diğerleriyle paylaşarak, uygulamaları geliştirmeye çalışmak denetimin başarmaya çalıştığı şeyin kalbini oluşturmaktadır (Sergiovanni, Starrat, 2002:331).

Denetimin temel amacı, örgütün amaçlarının gerçekleştirilme derecesini saptamak, daha iyi sonuç alabilmek için gerekli önlemleri almak ve süreci geliştirmektir. Bu amaçla örgütsel işleyiş bir bütün olarak, planlı ve programlı bir biçimde sürekli olarak izlenir, eksik yönleri saptanır, düzeltilir; hataların yinelenmesi engellenmeye ve daha sağlıklı bir işleyiş gerçekleştirilmeye çalışılır (Aydın, 2000:11). Denetimin diğer bütün amaçları saran amacı, öğretmenlerin gelişimine yardım etmektir. Bu gelişimin odak noktası öğretmenlerin bilgileri, öğretim becerilerinin geliştirilmesi, daha profesyonel karar almada öğretmenlerin yeterlilikleri, en iyi problem çözümleri ve kendi uygulamalarını araştırma olabilir (Sergiovanni ve Starrat, 2002:205).

Doğaldır ki, eğitim ve öğretim sürecinde öğretmen her boyutta önemli roller üstlenmektedir. Nitekim yorumlar incelendiğinde, denetimin amacı ile ilgili tanımların genellikle “öğretmenlere yardım etme” düşüncesinde odaklaştığı belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

1.3.2. Denetimin önemi

Örgütün kendi varlığını korumaya kararlı oluşu, belli amaç ya da amaçları gerçekleştirmek için kurulmuş oluşu, sürekli bir izleme, inceleme ve değerlendirme ve geliştirme etkinliğini kapsayan denetimin önem ve zorunluluğunu göstermektedir (Aydın,

2000:11). Önceden kararlaştırılmış amaçların gerçekleşme derecesini bulmak amacıyla her kurumda denetim yapılmaktadır (Taymaz, 2003:3). Bu nedenle yönetsel kararların uygulama boyutundaki görüntülerinin elde edilmesi, eksikliklerin giderilmesi, yanlışlıkların düzeltilmesi, karar ve uygulamaların geliştirilmesi denetimi zorunlu kılar (Başar, 2000:4).

Eğitim sistemi içinde denetim, sistemin ayrılmaz bir ögesidir. Önemli olan bu ögenin sisteme ne derece yararlı olup olmadığıdır (Ersan, 1987:107). Her kurumda hizmetlerinin kapsamı genişledikçe denetime olan gereksinim de artmaktadır Eğitim sisteminin uygulama birimleri olan okulların etkili olabilmesi için verimli olması, sağlıklı olması, dirik olması, yararlı olması ve işten doyum sağlaması gerekmekte bunların ölçülebilmesi içinde denetim alt sistemine ihtiyaç duyulmaktadır (Ramazan, Yılmaz, Vatanserver, 2002:316).

Günümüzde, hem bilgi çok hızlı bir şekilde üretilmekte hem de bunun kitlelere ulaştırılması çok hızlı olmaktadır. Bu değişimin bir sonucu olarak da örgütlerin sahip oldukları yapıyı sürekli olarak gözden geçirmeleri, kendilerini yenilemeleri ve değişen koşullara kendilerini uyarlayabilmeleri gerekliliği kendini hissedilir kılmıştır. Günümüzde bu değişim okulları bilgi kaynağı komuna yerleştirmiş ve okulların gelişim ve değişimin yönlendiricisi konumunda yer almasına olanak sağlamıştır (Celep & Çetin, 2003:1-5). Diğer bir yandan, Çağdaş ortamda sürekli eğitim anlayış ve uygulamasının giderek önem kazanması, mesleki bilgi ve becerilerin sık sık yenilenme gereksinimi gibi nedenler okullardaki bu dönüşümü etkilemektedir (Alkan, 1984:35).

Elbette ki bu değişim ve gelişimden birinci dereceden etkilenecek olan kişiler öğretmenlerdir ve denetim öğretmenlerin çağa ayak uydurabilmelerinde ve gelişimlerinde büyük bir önem bildirmektedir. Eğitimin başarısı bir bakıma; öğretmenin hizmet öncesini yetişmesinin yanında huzurlu bir ortamda çalışmasına, hizmet içinde sürekli olarak gelişmesine, yeni bilgilerle, desteklenmesine ve güdülenmesine bağlıdır (Seçkin, 1978:9). Bir görüşe göre, denetlenmeyen etkinliklerin geliştirilmesi rastlantısal olacaktır (Cengiz, 1992:10). Bu durum denetim sistemine olan gereksinimi ortaya koymaktadır.

1.3.3. Denetimin ilkeleri

Denetim kendine özgü belli ilkelere göre yapılmaktadır. Eğitim denetiminin ilkeleri, denetim sürecine etki eden değişkenler arasındaki ilişkileri açıklayan temel yargılardır. Denetim ilkeleri denetim uygulamalarına yol gösterici rol oynayarak uygulama sonuçlarını kestirmeyi sağlar (Gökçe, 1994:77). Taymaz, eğitim denetime ilişkin bakış açısını oluşturan bir tanımlamaya gitmiştir. Yazara göre; denetim süreci, açık olmalı, planlı olmalı, süreklilik göstermeli, nesnel olmalı, bütünlük göstermeli, durumsallık özelliği taşımalı ve demokratik bir yapıya sahip olmalıdır. (2002:17).

Aydın (2000:15–26), insan kaynaklarına verilen önemin denetimin en çarpıcı özelliği olduğunu belirtmiş, denetimde öğrenmeyi etkileyen tüm etkenleri ve bu etkenler arası ilişkileri dikkate alma durumunda olan anlayışı çağdaş denetim olarak adlandırmıştır. Katımalı bir değerlendirmeye dayalı uygulamaların vurguladığı bu denetim anlayışının ilkeleri şu şekilde ifade edilmektedir.

- Denetim amaçlı bir girişimdir,
- Çağdaş denetimde demokratik liderlik vardır,
- Çağdaş denetiminde hareket noktası var olan yapı ve koşullardır,
- Çağdaş denetim öğrenme-öğretme ortamını bir bütün olarak ele alır,
- Çağdaş denetimde programının hareket noktası, eğitim ortamının ivedilik taşıyan sorunlarıdır,
- Çağdaş eğitim denetimi işbirliğine dayanır,
- Çağdaş eğitim denetimi grup yaklaşımın öngörür,
- Çağdaş eğitim denetiminde sorumluluklar paylaşılır,
- Çağdaş eğitim denetimi, modelleştirilmiş bir süreç değildir,
- Çağdaş eğitim denetiminde öğretmenlere kendilerini kanıtlama olanağı tanınır,
- Çağdaş eğitim denetimi programında bir sıra ve süreklilik vardır,
- Çağdaş eğitim denetiminde olumlu insan ilişkileri yaklaşımı izlenir,
- Çağdaş eğitim denetiminde etkileşim önemlidir,
- Çağdaş eğitim denetiminde başarıda görüş birliğinin önemine inanılır,
- Çağdaş eğitim denetiminde sürekli bir araştırma geleneğine inanılır,

Benzer şekilde Başar'ın denetimde uyulması gereken ilkelere ilişkin ifadeleri dikkate değerdir. Yazar daha çok insan ögesinin önemi üzerinde durduğu ilkeleri şöyle sıralamaktadır (1988:370-371):

- Eğitim işgörenleri değerlidir. Denetim, bunların daha iyi görev yapması için yardım eden bir iştir; eğitim işgörenlerini yaralayan, küstüren ve ketleyen bir iş değildir.
- Denetim bir takım çalışmasıdır.
- Denetimde demokratik önderlik geçerli olmalıdır. Eğitim işgörenlerinin eğitim düzeyleri ve nitelikleri yönetimde olduğu gibi denetim de demokratik önderliği gerektirmektedir.
- Denetim her üyeye kendini geliştirme ve kanıtlama, işinde başarılı olma olanağı sağlamalı, eğitim işgörenlerinin bireysel ayrılıklarının gelişmesine yardım edebilmelidir.
- Denetim planlı ve sürekli olan bir süreçtir. Yönetimin bir parçası olarak, yönetim var olduğu sürece denetleme sürecinin işlemesi gerekmektedir.

1.3.4. Denetim Türleri

Çizelge-1. Denetimin sınıflandırılması

DENETİM		
Değerlendirme alanına göre	Kurum denetimi	Ders denetimi
Denetmenin görevlendirilme şekline göre	Genel denetim	Özel denetim
Görev alan denetmen sayısına göre	Bireysel denetim	Grupla denetim
Uygulamada yaşanan mesafeye göre	Yakından denetim	Uzaktan denetim
Hizmetin devamlılığına göre	Sürekli denetim	Aralıklı denetim
Birimlere verilen görevler bakımından	İç denetim	Dış denetim
Denetmenin yaptığı işlemlerin niteliğine göre	Teknik denetim	Yönetsel denetim
Konu bakımından	Faaliyet denetimi	İşlemler ve hesaplar denetimi
Denetim fonksiyonunun yerine getirme durumuna göre	Tam denetim	Sondajla denetim
Biçim yönünden	Normal denetim	Seri denetim
Denetim yöntem açısından	Klasik denetim, Modern denetim, Klinik denetim v.s	

Denetimindeki uygulamalar incelendiğinde, denetimde oluşan farklılaşma göze çarpmaktadır. Denetim sisteminde ilk başlarda bilimsel yönetim yaklaşımının, sonraları demokratik insan ilişkileri yaklaşımının egemen olduğu görülmüştür ancak, günümüzde insan ilişkilerine dayalı bir yaklaşım var ola gelmiştir. Denetimle ilgili alan yazın taraması sonucunda denetimle ilgili genel bir sınıflandırmaya gidilmiştir (Bkz Çzg-1).

Denetim kavramını tek başına anlamak birçok farklı yorumun öznesidir. Denetime yöntem açısından bakıldığında alanda farklı bakış açılarının olduğu görülmektedir. Alanda bazı uzmanlar farklı tanımlar yapmışlardır. Böylece alanda, yönetsel, klinik, danışçı, işbirlikçi, gelişimsel, farklılaştırılmış, eğitimsel ve öğretimsel denetim kavramlarıyla karşılaşmaktadır. Bu sıfatların her biri denetim kavramına özel bir anlam vermektedir (Olivia ve Pawlas, 2004:12). Aşağıda eğitim denetimi açısından önemli görülen bazı denetim modelleri incelenmiştir.

1.3.4.1. Farklılaştırılmış denetim

Farklılaştırılmış denetim öğretmenlere gönüllü olarak katılacakları gelişimsel etkinlikleri seçme hakkı veren, alacağı denetim ve değerlendirme hizmetlerinin türleri konusunda öğretmene seçenekler sunan bir denetim yaklaşımıdır (Olivia ve Pawlas, 2004:12, Aydın, 2005:60). Farklılaştırılmış denetim genelde aday öğretmenlere ve ciddi sorunları olan asil öğretmenlere yoğun gelişme fırsatları sunan bir denetim modelidir.

Diğer öğretmenler ise mesleki gelişimlerini beslemek, gelişimsel bir yaklaşımla takım halinde ve işbirliği içinde çalışmak ya da öz yönelimli yaklaşımlar kullanmak istediklerinde bu seçeneklerden yararlanırlar. Farklılaştırılmış denetim, deneticilere mekanik, baştan savma ve törensel öğretmen ziyaretleri yerine öğretmenin mekanik gereksinimleri ya da öğretmenin beklentileri üzerinde odaklanmalarını sağlar (Aydın, 2005:60,62).

1.3.4.2. Gelişimsel denetim

Bu yaklaşımın amacı denetimi korku verici bir süreç olmaktan çıkararak öğretmenin gereksinimlerine daha uygun bir süreç haline getirmektir. Gelişimsel denetim, öğretmenin gerçek gereksinimlerinin belirlenmesi ve onun gelişimine en uygun

değerlendirmenin sağlanabilmesi açısından son derece önemli bir yaklaşımdır. Ancak bu yaklaşımın en zor tarafı öğretmenin gelişim düzeyinin sağlıklı bir biçimde ortaya koyulmasıdır. Bunu yapacak denetmenlerin bu konuda çok iyi eğitim almış ve yetkin olmaları gerekliliği de açıktır (Aydın, 2005:47-60).

1.3.4.3. Öğretimsel denetim

Öğretimsel denetim kavramı, bir öğretim kurumu içinde yer alan farklı eğitimci gruplarının yerine getirdikleri çok geniş bir süreci tanımlamak için kullanılmaktadır. Öğrencilere öğretmen ve deneticinin işbirliği ile yüksek nitelikli öğrenme ortamları sağlamak için, eğitim ve öğretim sürecinde öğretmene yardım sağlanması temel amaçtır (Aydın, 2005:36). Aydın öğretimsel denetimin amacının öğretme ve öğrenme sürecini geliştirmek ve etkili kılmak olan sınıf içi etkinlikler üzerinde odaklaşan planlı ve programlı eylemler bütünü olarak tanımlanabileceğini belirtmektedir (2000:38).

1.3.4.4. Klinik denetim

Kimi yazarlara göre sınıf içi etkinliklerin denetimi, öğretimsel ve gelişimsel denetim olarak algılanmaktadır. Bu görüşte olan yazarlar, bu ilişkide kliniksel denetimi merkezde ve öğretimsel denetimin bir boyutu olarak görmekte ve öğretimsel denetimin onu çevrelediğini savunmaktadırlar. Her ikisini de kuşatan genel bir denetim bulunduğunu da ifade etmektedirler. Kimi yazarlar ise, sınıf içi etkinliklerin denetimini kliniksel denetim olarak nitelendirmektedirler (Aydın, 2000:37-39, Olivia ve Pawlas, 2004:12).

Klinik denetim her zaman öğretmenin göstermiş olduğu sağlıksız ya da yetersiz davranışların denetmen tarafından iyileştirilmesi süreci olarak görülmemelidir. Klinik denetim, sınıf öğretmenleri ile çalışma konusunda bilinen en eski ve yaygın çalışmadır (Aydın, 2005:38,39). Denetim doğrudan, sınıf merkezli, öğretmenlerin sorunlarına odaklandığında, öğretmenlerin kendilerini geliştirmelerini ve anlamalarını birincil olarak amaçlıyorsa ve işbirlikçiye klinik denetim terimi kullanılmaktadır (Sergiovanni ve Starrat, 2002:221).

Klinik denetim; denetim eylemlerinin etkinliğini artırmak amacıyla, özellikle öğretimde planlı, işbirlikçi, gözlem, inceleme ve davranış değiştirmeye yönelik denetim

türüdür (Başar, 2000:18). Aydın kliniksel denetimin, gözlem öncesi görüşme, gözlem aşaması, gözlem sonrası görüşme, gözlem sonrası analiz, yeniden planlamadan oluşan bir etkinlikler bütünü olarak ele alındığını belirtmektedir (2000:40-41). Klinik denetim yaklaşımının faydaları çok ve farklıdır. Özellikle klinik denetim, yönlendirici olmaktansa daha interaktif, otoriter bir yapıdan ziyade demokratik yapıyı, denetmen merkezli denetimden daha fazla öğretmen merkezli, daha somut, daha objektif olma seçeneği vermektedir (Stoller, 1996:2).

Klinik denetimin en ayırt edici özellikleri doğrudan öğretmen-denetmen etkileşimini vurgulaması ve öğretmenin mesleki gelişimini amaçlamasıdır (Aydın, 2005:47). Peterson (2000) klinik denetimin öğretmen davranışları üzerinde kalıcı etkili olabilmesi için (1) gözetimin okul sistemi dışından birisi olması gerektiğini, (2) bildirilmemiş zamanlarda gerçekleşen en az 6 ve 8 haftalık ziyaretler olması gerektiğini, (3) gözlemler esnasında belirlenmiş sınıf içi değişkenlerin göz önünde bulundurulması gerektiğini, (4) veri toplamada, öğrenci ögesinin bağlantılı bir çatıda geçerli, genel ve tutarlı bir şekilde analiz edilmesi gerektiğini belirtmektedir (Sousa, 2003:148).

1.3.4.5. Kurum ve Ders Denetimi

Denetim değerlendirme alanına göre, kurum ve ders denetimi olarak ikiye ayrılmaktadır. Ağırlığını okul sisteminin oluşturduğu eğitim sistemi, çözümlendiğinde yapı ve olanaklar, yöneticiler, öğreticiler, öğrenciler olarak dört grup olarak görülür. Kurum denetimi bu öğelerden ilk ikisine, ders denetimi son ikisine yöneliktir (Başar, 2000:38). Millî Eğitim Bakanlığı ilköğretim müfettişleri başkanlıkları rehberlik ve teftiş yönergesi'nin 13. maddesinde denetim türleri (2521 Numaralı Tebliğler dergisi);

- Kurum denetimi
 - Yönetici denetimi
 - Öğretmen denetimi
 - Diğer personel denetimi
- Seminer ve kurs denetimi, olarak belirtilmiştir.

Kurum denetimi; denetiminin işlevlerine göre yapılan tanımına uygun olarak, bir eğitim kurumunun amaçlarını gerçekleştirmede insan ve madde kaynaklarından yararlanılma durumunun gözlenmesi, kontrol edilmesi ve ölçütlere göre değerlendirilmesidir (Taymaz, 1997:24). Milli eğitim bakanlığı teftiş yönergesinin 14. maddesinde kurum denetimi: Sistemindeki yeniliklerin ilgili kurumlara iletilmesi, kurumun çalışmalarını güçleştiren ve zayıflatan nedenlerin belirlenmesi, gerekli önlemlerin alınması, kurumun amaçlarını gerçekleştirmede insan ve madde kaynakları ile bunlardan yararlanılma durumunun gözlenerek yerinde ve etkili bir biçimde kullanılmasının sağlanması...biçiminde tanımlanmaktadır (MEB).

Taymaz'ın kurum ve ders denetiminde karşılaşılan sorunlar arasında maddelendirdiği bazı durumlar şöyledir (2002:140,161):

- Gruplarda görevlendirilen müfettişlerin yaşlarında, yetişmelerinde ve deneyimlerinde farklılık olması,
- Kurumlarda görevli personelin denetimin amacı ve işleyişi hakkında gerekli bilgiye sahip olmaması,
- Öğretmenlerin ders denetimlerinin hangi ölçütlere göre yapıldığını, değerlendirme formlarında ne gibi sorular bulunduğunu açıkça bilmemeleri,
- Ders denetimi yapan müfettişlerin, öğretmenlere gerekli rehberlik ve güdülemede bulunamamaları,
- Ders denetiminde açıklık ilkesine uyulmadığından öğretmenlerin olumlu ve olumsuz yönlerini öğrenememeleri,

Denetim türüne bakmaksızın her faaliyetin içinde ve yanında vardır. Özellikle insan unsurunun ağır bastığı sosyal faaliyetlerde, “olmazsa olmaz” düzeyinde kendisine ihtiyaç duyulur. Yapılan faaliyetlerden istenilen verimin alınması, beklenen gelişimin elde edilmesi, faaliyetlerin devamlılığı sürekli ve etkili bir denetimle sağlanabilir (Cengiz, 1992:7). Bu doğrultuda 2521 numaralı tebliğler dergisinde öğretmen denetiminin niçin yapıldığına ilişkin maddelendirmeye gidilmiştir. Buna göre öğretmen denetimi;

- Eğitim öğretimindeki başarı derecesi hakkında bilgi edinmek,
- Olumlu davranışlarını belirlemek,

- Görevini en iyi biçimde yapmaya özendirmek,
- Eğitim ve öğretimde birliği sağlamak üzere rehberlik ve yardımda bulunmak,
- Kurumda uyguladıkları öğretim yöntem ve tekniklerini geliştirmek,
- Öğretim araç ve gereçlerinin sağlanmasında ve kullanmasında yardımcı olmak,
- Öğrenci başarısının bilimsel yöntemler ile ölçülmesi ve değerlendirilmesinde yardım etmek,
- Karşılaştığı sorunların çözümünde yol göstermek,
- Özel eğitim gerektiren öğrenciler için aldığı önlemleri geliştirmek ve yönlendirmek,
- Sınıf içi ve çevredeki eğitimsel liderliğini belirlemek, için yapılır.

Ülkemizde bugün milli eğitim bakanlığı örgüt yapısı içinde yer alan denetim alt sisteminde, denetim hizmetleri iki farklı birim tarafından gerçekleştirilmektedir:

a-) Merkez örgütü birimi olarak görev yapan Teftiş Kurulu Başkanlığı bulunmaktadır. Bu birimde görevli müfettişler teftiş kurulu başkanlığı aracılığıyla direk olarak bakana bağlı olup, bakandan emir alır ve onun adına çalışırlar. Görev merkezleri Ankara olup, İstanbul ve İzmir’de çalışma merkezleri vardır.

b-) Taşra örgütü birimi olarak İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı birimi bulunmaktadır. Bu birim her ilde örgütlenmiş olup, il emrinde vali ve il milli eğitim müdürlüklerine bağlı olarak çalışmaktadır.

İlköğretimde denetim için 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu’nun 23. maddesine göre, ilköğretim kurumlarının denetim ve soruşturma işlerini yürütmek üzere ilköğretim kurulu görevlendirilmiştir.

İl Milli Eğitim Müdürlükleri bünyesinde görev yapan ilköğretim müfettişleri il sınırları içinde aşağıda belirtilen kurumları denetlerler (Taymaz, 2002:13)

- 1- İlköğretim okulları, taşınmalı, pansiyonlu ve yatılı ilköğretim okulları,
- 2- Yetiştirici, tamamlayıcı sınıflar, kurslar,
- 3- Özel eğitime muhtaç çocuklar için açılmış sınıflar ile tamamlayıcı kurslar,

- 4- Halk eğitim merkezi ve akşam sanat okulları ile bağlı kurslar,
- 5- Çıracılık eğitim merkezleri,
- 6- Eğitim araçları ve donanım merkezleri,
- 7- Okul öncesi eğitim kurumları, uygulama sınıfları ile tamamlayıcı kurslar,
- 8- Rehberlik ve Araştırma merkezleri
- 9- Öğretmenevi lokalleri, sosyal tesisleri,
- 10- Milli Eğitim Yayınevleri
- 11- Sağlık eğitim merkezleri,
- 12- HİE enstitüleri merkezleri,
- 13- Spor izcilik merkezleri,
- 14- Gençlik izcilik merkezleri,
- 15- Öğrencileri yetiştirme, sınavlara hazırlama kursları,
- 16- Özel eğitim kurumlarına bağlı dersane, okul ve her türlü yaygın eğitim kurumları,
- 17- Diyanet işleri başkanlığı kuran kursları,
- 18- Dernek ve vakıflarca açılan gerçek ve özel kişilere ait öğrenci yurtları,
- 19- Valilikçe denetimi uygun görülen diğer okul ve kurumlar,

1.3.5. Denetimin Öğeleri

Denetim, insan davranışlarını kontrol mekanizmalarından biridir (Ortaç, 1976:147). Öğretmeni ve dolayısı ile süreci geliştirmeyi amaçlayan denetimsel davranış, amaçlı ve sistemli bir tanılayıcı çözümlenme, çözümlenenin sonuçlarını değerlendirme ve değerlendirmenin sonuçlarına dayalı bir geliştirme planının yapılmasını gerektirir. Ancak böyle bir yaklaşımla öğretmenin, programın ve öğrencinin geliştirilmesi doğrultusunda etkili çalışmalar yapılabilir (Aydın, 1990:81).

Başar, denetim kavramını durum saptama, değerlendirme ve düzeltme ve geliştirme etkinliklerinden oluşan bir öğeler bütünü olarak tanımlamaktadır. Yazarın savunduğu düşünceye göre, denetim birbirine bağımlı olan ve çembersel olarak işleyen bu üç öğenin bir araya gelmesiyle oluşacaktır (Başar, 2000:6,7-8).

1.3.5.1. Durum saptama:

Amaç ve sonuçları karşılaştırmak için verilerin toplandığı, var olan durumun olduğu şekliyle gözlem altında tutulduğu kısımdır. Bu aşamada var olan durum saptanırken tamamen nesnel ölçütlere göre bir yaklaşımın sergilenmesi sonraki aşamalar için önem bildirmektedir. Durum saptama aşamasında toplanan verilerin eksik ya da yanlış olması ihtimali sonraki aşamalardaki verimi olumsuz yönde etkileyecektir.

1.3.5.2. Değerlendirme:

Kararlar için enformasyon sağlama ve karar seçeneklerine ağırlık vermeyi içerir (Başar, 2000:7). Öğretmen yeterliliklerinin değerlendirilmesinin genel amacı öğretmene işin değerini belirtmektir. Değerlendirme, öğretmen yeterliliklerinin saptanmasında önemli bir boyutu oluşturur. Öğretmen değerlendirmesinin diğer önemli bir amacı ise öğretmenin başarısını etkisini ve mesleki etkinliklerini tanımak ve kanıtlamaktır. Öğretmenin değerlendirilmesindeki yargılar, öğretmenin niteliğini belirleyen kararları oluşturmaktadır (Kuran, 2002:269). Denetim uygulamalarında denetmenlerin değerlendirme rollerini diğer rollerden daha fazla oynamaya eğilimli olmalarına karşın araştırmalar denetmenlerin bu rolü de yeterince yerine getiremediklerini göstermektedir (Burgaz, 1995:129)

1.3.5.3. Düzeltme ve Geliştirme:

Değerlendirme sonucunda ortaya çıkan eksikliklerin tamamlanması gereksiz fazlalıkların atılması, yanlışlıkların doğruya dönüştürülmesi, amaç ve planlardan sapmaların düzeltilmesi, daha iyi süreç ve sonuçlar için öneri ve uygulamalara ulaşılması, bu öge içinde görülür (Başar, 2000:8). Düzeltme ve geliştirme aşamasında önemli olan yargıların nesnel olmasıdır. Öğretmenin bu yargıların onun gelişimine katkı sağlayacağına ilişkin algısının olumlu yönde olması düzeltme ve geliştirme etkinliklerinin istenilen sonuçları elde etmesinde önemli görülmektedir.

1.3.6. Denetmen

Değerlendirme her zaman kasıtlı ve planlı olarak yapılmasa da sürüp gider (Aydın, 2000:161). Eğitim her toplumun hayatında öyle önem kazanmıştır ki, onu denetlemek ve

işletmek üzere bir yönetim mekanizmasının kurulması şart olmuştur (Browne, Cramer, 1977:24). Denetmenlerin eğitim sistemi içerisindeki yerlerini sorgulayıcı bir bakış açısı geliştirebiliriz. Ancak, öğretmenin her zaman bir rehber gereksinim duyabileceği unutulmamalıdır. Öğretmen nedeni iyi yetişirse yetişsin onun da eğitsel gücünün bir sınırı vardır. Bu sınır içinde öğretmenin etkili çalışabilmesi, ona yardım edebilecek nitelikte yetişmiş yönetmen, denetmen ve uzmanlara bağlıdır (Ataünal, 2003:114). Değerlendirme değişik kişiler tarafından değişik yöntemlerle yapılabilmektedir. Eğitim sisteminde denetleme, müfettiş adı verilen değerlendirme yapmak amacıyla özel olarak görevlendirilmiş kişiler tarafından yapılır (Ilgar, 1996:49).

Bir okulu okul yapan içindeki çalışanlardır. Bunlar nitelikli, yeterli olmadıklarında okulun binasının eğitim araçlarının nitelikli olması okulun iyi olmasını sağlayamaz. Ayrıca okulun içinde çalışan öğretmenin nitelikli olması da yetmemektedir. Çünkü çağımızın eğitim sorunları karşısında öğretmene bu zor işinde yardım edecek yönetmene, denetmene, uzmana gereklilik vardır (Başaran, 1984:136). Denetmenler, öğretmenlere mevcut sınırlamalar içinde (yasal, mevzuat) kavramları anlamaları ve kendi öğretim yöntemlerini bulmaları için yardım eden kişilerdir (Olivia ve Pawlas, 2004:38). Denetmenlerin rolleri eğitimsel konularda danışman, öğüt vermek için yardımcı ve destekleyici bir şekilde meslektaşlarıyla çalışmaktır (Hoy, Forsyth, 1986:8).

1.3.6.1. Denetmen Nitelikleri

Değerlendirmede en önemli değişken, değerlendirmeyi yapan yönetmendir. Yönetmenin kişilik özellikleri, uzmanlığı, iş ve işgörenlere ilişkin düşünceleri, görüşleri, inançları, duyguları gibi pek çok yönleri işgörenleri ve işlerini değerlendirmesine etkide bulunur. Eğitim yönetmeni, insanla uğraştığından, değerlendirme yaparken olumlu tutumlar takınmak zorundadır (Başaran, 1988:378) Bir varsayıma göre, öğretmenler denetmenler olmadan değişimi gerçekleştiremezler. Bu da dolaylı olarak, denetmenlerinde konusunda yetenekli olmaları anlamına gelir.

Denetmenler okulun belirlenmiş amaçları gerçekleştirmesinde yardım eden okul sistemi personelleridir (Olivia ve Pawlas, 2004:39). Eğitimdeki son gelişmeler denetim alt sistemini dolayısıyla müfettişin rol ve görevlerini değiştirmiş bulunmaktadır. Klasik müfettiş tipi yerini, idealist müfettişe, önerici müfettiş yerini yapıcı müfettişe bırakmıştır

(Bursalıoğlu, 2002:133). Sorun kaynağı ve türü ne olursa olsun, müfettişin görevi sorunu olan bireye yardım etmektir (Taymaz, 2002:92).

Olivia ve Pawlas, denetmeni şöyle tanımlamaktadır (2004:517-518):

- Sınıf ile program arasındaki dengeyi sağlamaya çalışan, öğretmenlere birbirlerinin problemlerinin farkına varmaları için yardım eden,
- Her bir öğretmen ve grupla deneyimlerini paylaşan bir danışman,
- Grupla nasıl çalışması gerektiğini bilen ve onlara gelişmeleri için yardım eden bir grup lideri,
- Öğretmenlere öğretim müfredatını ve kendilerini değerlendirmelerinde yardım eden bir danışman,
- En son yöntem ve teknikler hakkında bilgili öğretim uzmanı,
- Müfredat ve geliştirilmesi hakkında bilgili olan program uzmanı,
- Öğretmenlere bilgi ve fikirlerini anlatabilen iyi bir dinleyici ve iletişimci,
- Sistemden yeni olan ve öğretmenlere yardım etmede ve toplumdan haberdar olmalarında sorumluluk alan bir kılavuz.

Aydın, denetmenin sahip olması gereken bazı özellikleri şöyle ifadelendirmektedir (2000:22):

- Denetmen kişisel değer yargılarını ve yorumlarını öğretmene dayatmaktan kaçınmalıdır.
- Öğretmenlere gerekli kaynaklık rolünü oynayarak, onların kendi kendilerine amaçları anlamalarını ve yorumlamalarını sağlamalıdır.
- Denetmen, istedik öğretmen etkinliklerinin seçimi ve sürekli olarak değerlendirilmesi konusunda geçerli ölçütleri bilmeli ve ilgililere yol gösterebilmelidir.

1.3.6.2. Denetçi Nasıl Davranmalıdır?

Öğretmenlerin mesleki gelişim hızları ve olgunluk seviyeleri oldukça farklıdır. Bu nedenle, denetim istenen yönde davranış değişikliği oluşturmak açısından büyük önem taşır. Öğretmeni değerlendirirken önemli olan onu mesleğinde daha başarılı olacak biçimde

etkileyebilmektir. Denetmen, öğretmenlerin problemlerini çözerken başvurabileceği bir danışman olabilmelidir (Ersan, 1987:106). Liderlerin karşı karşıya kaldıkları genelde iki tür problem vardır. (1) daha çok teknik ve işle ilgili olan problemler, (2) bireylerin işbirliği içinde ve verimli çalışabilmeleri için bireysel ihtiyaçlarıyla ilgili doyumlarından kaynaklanan problemler (Hoy, Forsyth, 1986:30). Eğitim lideri olan denetçinin bu sorunlarla karşı karşıya kaldığı aşikârdır.

Denetim herkesin anlayacağı standart ve beklentilere dayanmalı ki, denetmenler kendilerinden beklenen görevleri gerçekleştirebilsinler (Walker, 2002:16). Denetim amaçlarının ilgililere açıklanması, beklentilerin önceden ortaya konması, gelecekteki iletişimi kolaylaştırır, yanlış anlamları, peşin hüküm ve karşı tavırları azaltır (Başar, 2000:20). Gerçek denetmenlerin en önemli özelliği, özellikle öğretmenlere işlerini daha iyi yapmalarına yardım etmek amacıyla okullara gitmeleridir (Olivia ve Pawlas, 2004:3). Denetim sürecinde, müfettişlerin hem yönetim, hem de öğretmenlere rehberlik etmesi yönü düşünüldüğünde öğretmenden daha fazla bilgiye sahip olması beklenmektedir (MEB). Eğitim denetçisinin nasıl davranması gerektiği sorusu denetim süreci esnasında sürekli olarak karşımıza çıkmaktadır. Alandaki uzmanların yorumlarına göre, eğitim denetçisinin nitelikleri ve göstermesi gereken davranış örüntülerinden bazıları şöyledir;

- Denetçinin amacı, danışanın gücünü artırmak, onu özgür ve sorumlu yapmak olmalıdır (Başar, 2000:72).
- Denetçi, sorunları çözümlenerek etkenlerini ve kaynaklarını ortaya koyabilmeli gerektiğinde uzlaştırıcı, yöntem olanak bulucu olabilmelidir (Başar, 2000:71).
- Denetmen, öğretmenlerin (işgörenlerin) rol performanslarını (iş edinimi) geliştirmek için işgörenlerin güçlü yanlarını vurgulayıcı, destekleyici ve özendirici bir yaklaşım sergilemelidir. Eksiklikler ve yanlışlıklar nesnel ölçütler kullanılarak öğretmen ile birlikte belirlenmelidir ki, öğretmen onları kabul edilir görsün. Ancak bundan sonra öğretmen değişimi kabul edebilir ve gelişime açık olabilir (Köklü, 1996:263).
- Eğitim denetçisi; güven sağlamalı, övgü ve eleştirilere açık olmalı, üyelerinin beklentilerini bilmeli ve onu gerçekleştirebilmeli, bunu yaparken kurumun olanaklarını bilmelidir (Başar, 2000: 48,49).
- Denetçi karşındakine saygı göstermeli, öğrendiklerini kötüye kullanmamalı onlardan başka amaç için yararlanmamalıdır (Başar, 2000:72).

- Denetmen rehberlik ve yardım sürecinde davranışlarına ayrı bir özen gösterme durumundadır. Bu ilişkide etkilenme durumunda olan bireyin içinde bulunduğu psikolojik durumu gözlemelidir (Taymaz, 2002:94). Rehberlik ve yardım görüşmelerinde rahat bir ortam yaratılmalı, sorgulama havası verilmemeli, görüşme aceleye getirilmemelidir (Başar, 2000:72).
- Denetmen birey için en iyi yardımın gereksinim duyulan yardım, en iyi yöntemin buna uyan yöntem olduğunu dikkate almalıdır (Taymaz, 2002:94).
- Denetmen öğretmenlerin güçlü yanlarını vurgulayarak, onların endişelerini azaltabilir. Öğretmenlerin yetersiz yanlarının üzerinde durmak da denetmenin görevlerindedir. Güçlü yanları vurgulanarak yetersiz yanlar daha yeterli kılınarak öğretmen geliştirilebilir (Aydın, 2000:74).
- Denetçinin eleştiri ve övgüleri de nesnel olmalıdır. Bu göreve bağlanmayı ve görev yönlü güdüleme denetçiye güveni sağlar; nesnellığe özendirir, değerlendirmeleri inandırıcı kılar (Başar, 2000:48).
- Denetmen ne derece iyi iletişim becerilerine sahip olursa olsun, başarılı bir gözlem için öğretmenin işbirliğini ortaya çıkarmaya çalışmalıdır. Bu işbirliği ancak etkili bir iletişim ve denetmen ve öğretmen arasındaki iyi bir ilişki ile olabilir (Linde, 1998:332).
- Denetmen birlikte çalıştığı öğretmenlerin her biri ile arasında kalması gereken, gizlilik taşıyan kişisel ve mesleki konuları bir sır olarak saklamalıdır. Bu konuda duyarlı olmayan denetmenin öğretmenlerle ilişkilerinde başarılı ve etkili olması beklenemez (Aydın, 2000:76).
- Öğretmenlerin gelişmesine yardım ederken, denetmenler alıcı olarak öğretmenlerin kişilik özelliklerini göz önüne almalıdırlar (Glickman, Gordon ve Gordon, 2007:78).
- Denetmenin öğretmenlerin duygularını anlaması, olaylara onların gözü ile bakması, bakma gereğini duyması ile olanaklıdır. Bu da denetmenin öğretmenin eğilimlerini, algılarını ve olaylara bakış açısını bilmesini gerektirir (Aydın, 2000:78).
- Öğretme, öğrenme sürecinde aktif rol oynayan öğretmenlerdir. Bu nedendir ki, denetmenlerden öğretmenlerin performanslarını geliştirmek için onların güçlü yanlarını vurgulaması onları kendilerini geliştirmeye ve yetiştirmeye yöneltmeleri beklenir (Yolcu, 2004:34).
- Öğretmenler denetimlerdeki gözlemlerin değerli bir amacı olduğunu bilerek kendilerini güvende hissetmelidirler. Denetmenin gözlem esnasında etkili

olabilmesi için objektif olması gerekmektedir. Denetmen değerlendirmeleri öğretmenle birlikte yapılmalıdır. Denetim sonunda geri dönüt sağlanmalıdır (Sullivan & Glanz, 2004:163).

1.3.6.3. Denetmen Rol ve Yeterlilikleri

Müfettişlerin görevleri ile ilgili daha ayrıntılı ve ileri düşünenler yürütücü müfettiş imajını ileri sürmüş ve müfettişin örgütte sadece dengeyi sağlamakla kalmayıp ona yön vermesi gerektiği fikrini de savunmuşlardır. Bunlara göre, müfettiş aşağıdaki eğitim görevlerine de katılmalıdır (Bursalıoğlu, 2002:128-129).

- Planlama: Birey ve grup halinde eğitim eylemleri için hazırlık.
- Yönetim: Karar ve koordinasyon süreçlerine katılmak.
- Denetim: Eğitim ve öğretimi değerlendirmek ve niteliğini yükseltmek.
- Araştırma: Eğitim ve öğretimin içinde bulunduğu koşulları tanıma ve bunlarla ilgili önerilerde bulunmak.

2505 sayılı Tebliğler dergisinde yayınlanan Milli eğitim bakanlığı ilköğretim müfettişleri yönetmeliği'nde ilköğretim denetmenlerinin görev, yetki ve sorumlulukları (1) rehberlik ve işbaşında yetiştirme, (2) Denetim ve değerlendirme, (3) İnceleme, (4) Soruşturma ve (5) Araştırma başlıkları altında belirtilmiştir (Ekim 1999).

1.3.6.3.1. Rehberlik ve İşbaşında Yetiştirme:

Rehberlik ve işbaşında yetiştirme ile öğretmenlerin görev başında karşılaştıkları sorunların belirlenmesi ve bunların çözümü, bireysel gelişimlerine yönelik çalışmalar, aday öğretmenlerin yetiştirilmesi, öğretmenlere ilgili mesleki yayınların ve tanıtılması ile ilgili mesleki yardım belirtilmektedir. Rehberlik öğretmenin eksikliklerini görerek düzeltmesine üstün yanlarını görerek öz saygı düzeyini yükseltmesine yol açan yararlı bir yardım sürecidir (Akbaba, 2002:31). Yeni öğretmenlerin özellikle ve diğer öğretmenlerin müfettişlerden en çok rehberlik ve yardım konusunda beklenti içinde oldukları bu alanda yapılan pek çok araştırma ile ortaya konmuştur (Yalçınkaya, 2002). 17. milli eğitim şurasında aday öğretmenlerin bu durumu göz önünde bulundurulmuş ve göreve yeni

başlayan öğretmenlerin atandıkları ilin sosyal ve ekonomik özellikleri göz önünde bulundurularak oryantasyon eğitimine tabii tutulmaları yönünde bir karara varılmıştır (MEB)

Bireyin sorunları bilmemeden kaynaklanıyorsa eğitim, bilgi veya davranışın seçiminden kaynaklanıyorsa rehberlik söz konusudur. Sorunun kaynağı ne olursa olsun, rehberlik ve yardım denetçinin görevidir. Eğitimle ilgili olmayan sorunlarda da denetçi bu görevini yerine getirmelidir. Çünkü bu sorunların eğitsel çabaları etkilemesi kaçınılmazdır (Başar, 2000:70-73). Ancak uzun yılların bir mirası olarak, ne öğretmenler denetmenleri aynı zamanda birer rehber olarak görebilmekte ne de denetmenler rehberlik işini layıkıyla benimsemiş bulunmaktadır (Öz, 2003:47). Öğretmenlerin yetişmelerinde müfettişlerin rehberlik görevlerini yeterince yerine getirmediikleri daha çok teftiş görevlerine ağırlık verdikleri gözlenmektedir (Akbaba, 2002:31).

1.3.6.3.2 Denetim ve değerlendirme:

Denetim ve değerlendirme var olan durum ile ilgili verilerin toplanması aşaması olarak özetlenebilir. Öğretmen yeterliliklerinin değerlendirilmesinin genel amacı öğretmene işin değerini belirtmektir. Değerlendirme, öğretmen yeterliliklerinin saptanmasında önemli bir boyutu oluşturur (Kuran, 2002:269). Denetmenlerin, denetleme ve değerlendirme görevleri, okullardaki öğrencilerin bilgi, beceri ve yetenek gelişimlerindeki, personelin yeterlilikleri ve verimlilikleri ile ilgili var olan durumu ortaya koymak, her yönü ile eğitim-öğretim ve yönetim çalışmalarının mevcut beklentilere uygun olarak gerçekleştirilme durumunu belirlemeyi amaçlayan etkinlikler toplamını oluşturmaktadır. Öğretmenler değerlendirmenin nasıl olacağı kimin yapacağı, kimi yargılayıcıların yetenekleri ile ilgili geçerli sorular belirtmektedirler. Öğretmenlerin sorunu, değerlendirme yaparken denetmenlerin yeterliliği ve kendi performanslarıyla ilgili toplanan verilerin geçerliliği ile ilgilidir (Olivia ve Pawlas, 2004:13).

1.3.6.3.3 İnceleme:

Denetim etkinlikleri sırasında karşılaşılan konularla ilgili inceleme yapmak, kurumun ders araç ve gereçlerine ilişkin ihtiyaçların belirlenmesi, okullarda programın uygulanması esnasında karşılaşılan sorunların belirlenmesi gibi etkinlikleri kapsamaktadır.

1.3.6.3.4 Soruşturma:

Bu görev, görev alanı ile ilgili aldıkları şikâyet ve ihbar üzerine veya bizzat görmeleri durumunda, gecikmesinde zarar umulan ve delillerin kaybına meydan verebilecek hallerde delilleri toplayarak, olaya el koymak ve soruşturma emri istemek, resmî ve özel okul ile kurumlarda görevli öğretmen, yönetici ve diğer personel hakkında soruşturma yapmak gibi eylemler içermektedir. Denetim sürecinde denetmenlerin rehberlik ve işbaşında yetiştirme görevleri ile soruşturma görevleri arasında bir karşıt durumun olduğu göze çarpmaktadır.

Soruşturma görevini üstlenen denetmenin öğretmenlerle arasında bir mesafe oluşturacağı ve bu durumun öğretmenlere yönelik rehberlik görevlerinde de denetmen ve öğretmen arasında istenilen yakınlığın oluşmasında bir engel olduğu söylenebilir. Nitekim Altıntaş denetmenlerin mesailerinin önemli bir kısmını soruşturmalara ayırmak zorunda bırakılmasının, denetim faaliyetlerini olumsuz etkilediğini belirtmiştir (1992:412). Bilindiği gibi rehberliğin temel amacı, karşılıklı güvendir; güven duygusunu ortadan kaldıracak her çalışma rehberlik anlayışını da ortadan kaldırır. Eğitim-öğretimle ilgili yapılan denetim, rehberlik amacı taşıyacaksa, böyle olması çağın gereğidir, o zaman soruşturmalardan ayrı, kusur ve eksik bulmaya yönelik değil, kusur ve eksik gidermeye yönelik yapılması lazım gelir (Yıldırım, 2001:193-194)

1.3.6.3.5 Araştırma:

Görev alanlarındaki okul / kurumların eğitim-öğretim, yönetim ve öğrencilerle ilgili ihtiyaç duyulan konularda, personelinin yeterlik ve verimliliklerini araştırmak, okul ve çevre ilişkisini güçlendirmek amacıyla araştırma yapmak gibi görevleri içeriğinde barındırmaktadır. Denetçilerin araştırmacı rolünü oynaması, birlikte çalışma ve sorun

çözme yoluyla, denetleyen-denetlenen ilişkilerini geliştirir, yakınlaşma ve anlaşma sağlayarak uzaklık ve soğukluk sorunlarının çözümüne katkıda bulunur. Sisteme katkıları artan denetçilerin statüleri yükselir (Başar, 2000:77).

1.3.6.4. Denetmenlerde Bulunması Gereken Beceriler

Diğer işgörenler gibi, eğitim denetçilerinin de rol gereklerini yerine getirebilmeleri için bazı yeterliliklere gereksinimleri vardır. Kavramsal tanımlar, yeterliliği bir gizli güç olarak görür, belli bir rolü yerine getirebilmek için gerekli olan özelliklerin varlığı veya yokluğu olarak ele alırlar. Bu tanımlara göre, yeterlik bireyde var olan özelliklerin düzeyidir (Başar, 2000:97-98).

Aydın yönetim bilimcilerin önceleri başarılı bir denetim sürecinin özelliklerini belirlemeye çalıştıklarını, ancak sonraları başarılı denetim için gerekli beceriler üzerinde yoğunlaştığını belirtmektedir. Yazara göre bugün farklı bir strateji izlenmekte ve denetmenlerde bulunması gereken bu beceriler teknik, insansal ve kavramsal beceriler olarak sınıflandırılmaktadır. Bu becerilerin her birinin örgütlerdeki değişik konumlar için farklı derecede de olsa gerekliliği açıktır. Ancak bazı derecelerin belli konumlar için daha çok gerekli olduğu bilinmektedir. Kavramsal becerilere üst yönetim düzeylerinde, teknik becerilere örgütün alt düzeylerinde daha çok gereksinim duyulmaktadır. İnsansal becerilere olan gereksinim ise, her düzeyde önemini korumaktadır (2000:30-31).

1.3.6.4.1. Teknik Beceriler:

Göreve ilişkin etkinlik alanlarındaki teknik bilgi ve becerilerdir. Görev gereklerini yerine getirebilmek için kullanılacak yöntemler, teknikler, süreçler ve işlemlerle ilgili teknik bilgi ve becerilerin tümü, o görevin teknik yeterliliklerini oluşturur (Başar, 2000:102, Taymaz, 2002:49, Aydın, 2000:30).

Denetimin teknik yanı program, değerlendirme, araştırma gibi çalışmalarını içerir. Bunların iç içe ve koordineli bir biçimde işlenmesi iyi bir denetim planını gerektirir. Bir denetim planı hazırlandığı ve programlandığı zaman belirli bir çevreye göre hazırlanır ve her yere uygulanmaz (Koçak, 1991:26).

1.3.6.4.2. İnsansal Beceriler:

Bu beceriler aynı zamanda sosyal beceriler olarak ta adlandırılmaktadır. Bir insanın diğer insanlarla birlikte ve onlar aracılığıyla çalışma konusundaki yeteneğini ve yargılarını ifade eden becerilerdir. Etkili liderliğe, güdülemeye, tutumsal gelişmeye grup dinamiğine ve insan kaynaklarının geliştirilmesine ilişkin bilgi birikimi, insansal becerilerin bilgisel temelini oluşturmaktadır (Aydın, 2000:30).

Denetleyen ve denetmenin birbirlerine ilişkin görüş ve davranışları, insan kişiliğini meydana getiren davranışlara dayanır. Denetimin sosyal yanı, denetim sürecindeki insan ögesini yansıtır. Bu ögenin oluşturduğu ilişkiler, gruplar ve bireyler arasındaki güç dengesi, işbirliği mekanizmasının kurulması, grup dinamiği ve çalışmalarını simgeler (Koçak, 1991:26). Etkili çalışma ve ortak çaba oluşturabilme, başkaları hakkında varsayım, inanç ve tutumları kullanım yöntemlerini belirleme, bireysel farklılıkları gözetme, insan ilişkilerine yönelik özellikler olarak görülebilir (Taymaz, 2002:49).

1.3.6.4.3. Kavramsal Beceriler:

Bu alana giren yeterlilikler için karar, örgütsel, yönetsel yeterlilikler de denilmektedir. Olayları bir bütünlük içinde görebilme ve anlayabilme yeteneğini ifade eden becerilerdir (Aydın, 2000:30). Amaçları gerçekleştirmek üzere yapılacak çalışmaları tasarlama, karşılaşılan sorulara çözüm yolları bulma, etkinliklerin sonunda amaçlara ulaşma derecesi hakkında yargıya varma süreci sürecidir (Taymaz, 2002:49). Kavramsal yeterlilikler yalnızca kararın verilmesine kadar olan aşamayı değil, kararların uygulanması, izlenmesi, sonuçlarıyla birlikte değerlendirilmesi aşamalarını da kapsar (Başar, 2000:107).

1.4. Öğretmenlik Mesleği

Öğretmen; insansal değerleri gelişmiş, topluma önderlik eden, bilimsel düşünen, toplumsal ve siyasal olarak etkin, insan ilişkilerinde özgecil, sorun çözmeye yatkın, öğrencilerin sosyal ve kültürel durumlarını kavrayan, var olan eşitsizlikleri sorgulayıcı ve mücadeleci, alanında uzman bir kişidir (Günlü, 2005:280). Öğretmenler okul denilen sosyal sistemin en stratejik parçasını oluşturmaktadır (Bursalıoğlu, 2002:42).

Eğitim örgütü birçok alt sistemden meydana gelir, fakat onun meydana gelmesinde etkinliklerin değerlendirilmesinde ve varlığını sürdürmesinde en etkili olan alt sistem okul örgütüdür. Bütün bir eğitim sistemi okul örgütü aracılığıyla amaçlarını gerçekleştirmeye çalışır. (Toprakçı, 2004:17). Öğretmede okul örgütü içerisinde eğitimin belirlenmiş hedeflerine ulaşılmasında anahtar konumda bulunan kişidir.

Öğretmenlik mesleğinin genel yeterlikleri aşağıdaki şekilde sınıflandırılabilir (MEB);

- Kişisel ve Meslekî Değerler - Meslekî Gelişim,
- Öğrenciyi Tanıma,
- Öğrenme ve Öğretme Süreci,
- Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme,
- Okul-Aile ve Toplum İlişkileri,
- Program ve İçerik Bilgisi.

Meslekte başarılı olabilmek, kendi alanıyla ilgili bilgi ve becerilere sahip olmaya bağlıdır (Kuran, 2002:275). Bugünün değişen ve gelişen dinamik toplumunda öğretmenin şu niteliklere sahip olması gerekmektedir (Tan, 1996:203).

- Branşında gerekli bilgi ve becerilere sahip,
- Toplumun sosyal yapısı ve kültürel değerlerini iyi bilen,
- Öğrencilerin psiko-sosyal değerlerini iyi bilen,
- Sorunları ve olayları görüp anlayan,
- Okuyan, öğrenen, gelişme ve yenilikleri takip edip, değişime ayak uyduran,
- İnsan ilişkilerini bilen ve uygulayan,
- Grup dinamiklerinde bilinçli olan,
- Çocukları çok seven,

1.4.1. Denetim ve Öğretmen

İnsan gücü kaynaklarını yetiştirme ve kanalize etmede en etkili araç eğitimidir. Öğretmenler bu aracın önemli bir ögesini oluşturur. Bir eğitim sisteminde yapılan yenilikler ancak öğretmenle yaşama geçirilebilir (Kuran, 2002:253). Öğretmenlik mesleği sürekli yetiştirmeyi ve gelişmeyi gerektirir.

- Ülkenin siyasal, kültürel, ekonomik ve toplumsal yapısı sürekli değişmekte,
- Endüstri ve teknik hızla gelişmekte,
- Eğitim bilimleri alanında elde edilen bilimsel bulgular hızla artmaktadır.

Yukarıda belirtilen durumlardan ötürü öğretmenlerin kendilerini sürekli olarak geliştirmeleri ve yenilemeleri gerekmektedir. (Başaran, 1998:64). Geleceğin öğretmeni, çok yönlü bir öğretmen, yaşam boyu öğrenen, her fırsatı bir öğrenme kaynağı olarak değerlendiren ve kendisini sürekli yenileyip sınavan kişi olarak örnek olma durumundadır. Öğretmen alan bilgisi, yöntem bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür konularında geçmiş bir birikime sahip ve bu birikimi karşılaşılan öğretme ve öğrenme durumlarında ne zaman kullanacağı konusunda anlayış geliştirmiş bir meslek insanı olmalıdır. Eğitim ve öğrenme sürecinin etkin oluşturucu olan öğretmenin, donanımlı bir eğitim ortamında çalışabilmesi için gerekli eğitsel alt yapıyı hem tutum hem bilgi düzeyinde edinebilmesi gerekmektedir. Bu da eğitim sürecinin nitelikli olmasını gerekli kılmaktadır (Günlü, (eğitimsen) 2005):280,302).

Elbette ki günümüz şartlarında bilim ve teknolojiye gelişmeler sonucunda oluşan bilgi toplumu içinde yer alan eğitim sistemimizin bunları öğretmenlerden beklemesi doğaldır. Burada bu beklentilerin öğretmenler tarafından gerçekleştirilmesinin nelere bağlı olduğu sorusu hemen aklımıza gelebilir. Öğretmenlerin bu dönüşüme paralel bir şekilde değişmelerinde belki de en önemli noktayı oluşturan kişiler denetmenlerdir. Denetmenler gerek öğretmenlerin niteliksel açıdan gelişiminde, gerek morallerinin yükseltilmesi, gerekse güdülenmelerinde kısacası sağlıklı bir okul ikliminin oluşturulmasında anahtar konumdadırlar. Bu bakımdan denetmenler önemli bir misyonu üstlenmişlerdir. Ancak bizim denetim sistemimizin öğretmenin değerlendirilmesinde moral boyutlarını dikkate aldığı söylenemez. Hatta denetim eylemlerinin müfettişlerin bile moralini düşürdüğü bir gerçektir (Bursalıoğlu, 2002:163). Öğretmenler denetmenlerin ulaşılabilir ve görünebilir olmalarını istemektedirler (Zepeda, 2002:33).

Bir mekanizmanın iyi işlemesi sistemin amaçlarının üyeler tarafından iyi anlaşılmasına ve benimsenmesine bağlıdır (Bursalıoğlu, 2002:125). Öğretmenler mevcut denetim sistemine katılmak istemektedirler. Denetmenler bu öğretmenlerin sürece katılımında önemli görev almaktadırlar (Olivia ve Pawlas, 2004:14,39). Öğretmenler,

deneyimleri sonucu eylemleri ile ürün arasında bir ilişki geliştirirler. Öğretmenler yeteneklerine ilişkin olarak da inançlar geliştirirler. Onların davranışları, hem belli eylemlerin istenilen davranışlara yol açması beklentisi, hem de arzulanan ürün için yeterli beceriye sahip olduğuna inanmaları tarafından tayin edilir (Balcı, 1992:161).

Burada denetmen ile öğretmen arasındaki ilişkinin ne düzeyde olduğu ve öğretmenin beklentilerinin karşılanması önemli bir rol üstlenmektedir. Şurası açıktır ki, kendisinden beklenen rolü yapamayan ve statüsünün gereğini yerine getiremeyen bir denetmenin örgüt için yararı söz konusu olamaz (Öz, 2003:42). Öğretmenlerin niteliklerinin geliştirilmesinde müfettişlerin yapması gerekenleri aşağıdaki şekilde maddelendirebiliriz (MEB)

- Öğretmenlik mesleği ile ilgili kılavuz yayınlar hazırlamalıdır.
- Öğretmenleri değerlendirmede objektif ölçütler kullanmalıdır.
- Bir yıl içinde sadece bir defa değil, periyodik dönemlerde denetim yapılmalı ve öğretmenlere rehberlik etmelidir. Denetimde özellikle rehberliğe daha fazla zaman ayırmalıdır.
- Öğretim yöntem ve teknikleri ile ilgili olarak öğretmenleri bilgilendirmelidir.
- Yetki ve sorumlulukları konusunda öğretmenleri bilgilendirmelidir. (mevzuat bilgisi)
- Veli-öğretmen-okul-öğrenci ve denetmen ilişkisini geliştirecek çalışmalar yapmalıdır.
- Öğretmenlerin işbaşında eğitimlerini sağlayacak çalışmalarda bulunmalıdır.
- Öğretmenlere görevleri ile ilgili hizmet öncesi eğitim vermeli, hizmet öncesi eğitimleri sırasında daha çok uygulama yapmalarını sağlayıcı çalışmalar yapmalıdır.
- Meslekî toplantılar düzenleyerek öğretmenlerin değişen ve gelişen durumlardan haberdar olmalarını sağlamalıdır.
- Gerekli görülen bazı konularda dar bölge toplantıları yapmalıdır. (soruna yerinde çözüm önerileri aramaya yönelik)

- Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine olan tutumlarını olumlu yönde geliştirmek için çalışmalar yapılmalıdır.
- Denetimde durumsallık ilkesine (değerlendirmeyi öğretmenin bulunduğu ortama göre yapmak) dikkat etmeli; titiz ve duyarlı denetimler yapılmalıdır.
- Öğretmenleri sürekli kitap okumaya (özellikle alan bilgisine yönelik) teşvik etmeli, kaynak eserler önermeli ve bu kaynaklara ulaşma konusunda öğretmenlere rehberlik yapılmalıdır.
- Sosyal etkinliklerin çocuğun gelişiminde önemli faktör olduğu konusunda öğretmenleri bilinçlendirmelidir.
- Öğretmenlerin bilimsel eser yazma ve eğitim alanında araştırma yapmalarını desteklemelidir.
- Öğretmenlere hizmet içi eğitim kursları verilmesini sağlamalı ve bu kurslarda etkin görev almalıdır.
- Öğretmenin kendi eksikliğini farkına varmasını ve buna çözüm yolları geliştirmesini sağlamalıdır.
- Öğretmenlere örnek olacak davranışlar yapılmalıdır.

Öğretmenler öğrencilerinin davranışlarını başarılarını ve tutumlarını geliştirmek (düzeltmek) isterler, benzer şekilde denetmenlerde öğretmenlerinkini ister (Glickman, Gordon ve Gordon, 2007:98). Görülmektedir ki, denetim ağır bir şekilde birbirleriyle birleşim halinde çalışan bireyler arasında fikirlerin değişimine bağlıdır. Denetim sürecine katılanlar niyetlerini açık ve tutarlı anlamlarla iletebilmelidirler (Wanzare & Costa, 2000:50). Ehren ve Visscher denetimin bazen, stres, göz boyama ve değişime karşı korkuyla yaklaşılması gibi negatif sonuçlara yol açabileceğini belirtmektedir (2006:53). Burada bunların azalması tamamen denetmenin gösterdiği davranışlara bağlıdır.

Okul ve çevresi ile ilgili faktörler öğretmenlerin iş doyumlarını etkilemektedir. Bu faktörler arasında denetimin kalitesi de yer almaktadır (Sargent & Hannum, 2005:180). Başarılı bir öğretmen-denetmen ilişkisi için işbirliği, güven ve birlikte çalışmanın geliştirilmesi çok önemlidir. Aradaki köprü kuvvetli olmalı ki, öğretmenler profesyonel gelişim yolculuklarını denetmenle paylaşabilsinler (Dolansky, 1998: <http://saskschoolboards.ca>).

Bazı insanlar yardım gereksinimlerini belli etmekten kaçınırlar. Denetçinin bunları bulabilmesi, ilgi ve duyarlılığı gerektirir. Denetçi bu durumda yardım girimini başlatıcı olmalı, ama bunu bireye fark ettirmemeye çalışmalıdır (Başar, 2000:71). Öğretmen denetimi ile ilgili eleştirilerin çoğunluğu 4 başlıkta toplanabilir (Pierson, 1993:26):

- Denetimle ilgili çaba, kaynak ve zamanlamaya yansıyan öğretmen denetimi kavramı ile ilgili yükümsüzlükler,
- Denetim ve değerlendirmenin birbirine karışmasının sonucu olarak amaç, hedef ve iki sürecin amaçlarının karıştırılması,
- Öğretmen denetimi ve değerlendirmesinde sürece katılanlara çok az değer verilmesi.
- Denetmen ve öğretmen arasındaki amaçlar ve hedefler ile denetim ve değerlendirmenin gerçekleri arasındaki uyumsuzluklar.

Denetmenler ve denetim sürecindeki kişiler öğretmenleri sürece katmaktan kaçındıklarında fakirleşmiş bir okul iklimi ortasında, öğretimsel gelişimdeki çabalar ihtiyacı karşılayamaz: öyle ki böyle bir denetim sisteminin üstün körü ve verimsiz olmaya başlaması şaşırtıcı değildir (Glanz, 1996:4). Tiffaniy, öğretmen denetmen ilişkilerini ile ilgili olarak şöyle bir ifade de bulunmaktadır (1961:91):

Denetmen kendisinin ne kadar alçak gönüllü ve arkadaşça davrandığını ve her öğretmenin kişiliğine ne kadar saygı gösterdiğini zannetse de kendisinin ne kadar kolay işbirliği yapılan bir insan olduğuna inansa da bu özelliklerin öğretmenin denetmen hakkındaki yargılarını değiştirdiğini söylemek güçtür. Yeter ki öğretmen, denetmenin bu davranışlarına sahip olduğunu görsün, hissetsin, ancak o zaman denetmenle öğretmen arasında samimi, yakın ve verimli bir ilişki doğmaktadır. Ancak bundan sonra öğretmenin denetmene güveni artmakta ve ondan çekinmeden eğitim-öğretimle ilgili konularda yardım istemektedir.

Araştırma sonuçları öğretmenlerin denetmenleri mesleksi açıdan yeterli görmediklerini göstermektedir. Denetmenler teknik yardımlara önem verilmesi gerektiğini vurgulamalarına karşılık öğretmenler insan ilişkilerine ağırlık verilmesi görüşündedirler (Aydın, 1990:81). Öğretmenlerin denetime gösterdikleri tepkiler şöyle özetlenebilir (Karagözoğlu, 1977:44).

- Denetimi başarılı insan ilişkilerine yer veren bir etkinlik olarak benimsememektedirler.
- Denetimi, eğitim-öğretimi geliştirmeye yönelik bir etkinlik olarak görmemektedirler.
- Denetmenlerin kendilerine eğitim-öğretimin geliştirilmesinde yardım edebilecek nitelikte kişiler olduklarına inanmamaktadırlar.
- Kendilerine öğretim etkinlikleri ile ilgili sorunların çözülmesinde yardımcı olacak bir denetim sistemi arzu etmektedirler.

1.4.2. Öğretmenlerin Beklentilerinin Önemi

Öğretmenin rolünü etkileyen nedenlerden biri öğretmenin beklentileridir (Bursalıoğlu, 2002:41). Bireylerin yalnızca neler yaptıkları değil, bunları hangi koşullarda gerçekleştirdikleri de önemlidir (Başar, 2000:69). Eğitim lideri olan denetçinin; üyelerinin beklentilerini bilmesi onları örgütsel beklentilerle ilişkilendirmesi ve gerçekleştirmesi gerekir. Müfettişlerin yönlendirmek durumunda oldukları öğretmenlerin beklentilerinin neler olduğunu bilmesi işbirliğinin kurulmasının gereğidir (Başar 2000:48).

Beklentilerini gerçekleştiremeyen üyelerin bağlılıkları azalır, edimlerin nicelik ve nitelikleri düşer, örgütün amaçlarına ulaşması güçleşir (Başar, 2000:48-49). Denetim sistemindeki eksikliklerin MEB tarafından da belirlendiğini aşağıdaki paragraftan anlayabiliyoruz (MEB).

“Eğitim sistemimizin alt sistemlerinden birisi olan denetim alt sisteminin kendisinden istenen görevleri yeterince yerine getiremediği söylenebilir. Denetim alt sisteminin ülkemizde uzun bir geçmişi olmasına karşın, etkili bir denetim hizmetinden söz etmek olanaklı değildir. Müfettişlik sistemi şu anki durumuyla yetersiz kalmaktadır. Gerek müfettişlerin sayılarının öğretmen sayıları karşısında azlığı, gerekse değerlendirmenin kapsamının az olması ve sübjektif ölçütlere göre yapılıyor olması değerlendirmenin ihtiyaçları karşılamaktan uzak olması sonucunu doğurmaktadır.”

Etkili öğretimin gerçekleştirilebilmesi için denetimde öğretmene ihtiyaç duyduğu husus, neyi nasıl yapacağını tam olarak bilmediği durumlarda yol gösterecek, destek olacak ve giderek öğretmenin mesleki gelişimine katkıda bulunacak olan uzman desteği ve rehberliği gereklidir (Özmen, 2000:121). Bireyi motive eden ve isteklendiren şeylerin

bilinmesi için, insan potansiyelinin bilinmesi gerekir. Bireyler birbirlerinden farklıdır, beklentileri ve ihtiyaçları da farklıdır. İçinde yaşadıkları çevre ve geleceğe ilişkin beklentileri, bireylerin eğilim ve isteklerini şekillendirir (Yıldırım, 2001:219). Hoy ve Forsyth bireyler ve davranışlarına ilişkin bir örüntü ortaya koymuşlardır (1986:22).

Bireyler→kişilik özellikleri /iş motivasyonu→ihtiyaçlar→davranış

Yukarıdaki örüntüden de anlaşılmaktadır ki ihtiyaçlar bireylerin davranışlarına doğrudan etkide bulunmaktadır. Denetim hizmetlerinin başarılı bir biçimde yürütülmesinde, algının yeri gerçekten büyüktür. Çünkü öğretmenler denetim programlarına denetim ve onun statüsüne ilişkin algılarına göre tepkide bulunurlar (Aydın, 2000:73). Tarihsel sürece baktığımızda öğretmenlerin denetim sistemine karşı kuşku ile yaklaştıkları görülmektedir. Bunda denetmen yetiştirme sistemimizdeki aksaklıkların etken olduğu söylenebilir. Örneğin; Eğitim enstitülerinden mezun ilköğretim müfettişlerinin ihtiyaca yetmediği durumlarda bu ihtiyacı karşılamak için düzenlenen kısa süreli ve yoğun ilköğretim müfettişliği kurslarından mezun olan ve göreve atanan müfettişlere dönemin ilköğretim öğretmenlerinin “jet müfettiş” adını taktıkları, kısa sürede müfettiş yetiştirme yöntemini kınadıkları görülmüştür (Bülbül, 1984:111). Şu açık olarak söylenebilir ki öğretmenler denetmenlerin kendilerinden daha üst düzeyde eğitim almış bireyler olmalarını beklemektedir.

Özellikle son yıllarda öğretmen yetiştirme sistemindeki değişiklikler öğretmenlerin mesleklerini daha fazla sahiplenmelerine ve bunun sonucunda etkilendikleri değişkenlerin artmasına neden olmuştur. İdeal öğretmen formatıyla yetişen eğitim fakültesi mezunlarının problemleri daha fazla sahiplenerek yanlışlıkları düzeltmesi gerekenin kendileri olduğuna ilişkin bakış açısı ile daha fazla yıprandıkları düşünülmektedir (Gündüz, 2005:162). Burada denetmene öğretmenin beklentilerinin karşılanması açısından önemli bir görev düşmektedir. Öğretmenlerin işlerinden doyum sağlamaları ve başarılı olmaları için onların ihtiyaçlarının karşılanması gerekmektedir. İhtiyaçların karşılanması, mesleki gelişmelerinde onlara yardımcı olunması, öğretmenlerin gelişmesi ve başarısı yönünde etkili olmaktadır (Yıldırım, 2001:217).

Öğretmenin beklentileri karşılanmadığında, öğretmenin kendisinden beklenen rolü layıkıyla yerine getirmesini beklemek gerçekçi olmaz. Denetmen öğretmenlerin kendilerini

yenilemeleri için öğretmenlerin beklentilerinin neler olduğunu bilmeli ve süreci aksatacak olanları çözmek için somut adımlar atmalıdır. Ancak bilindiği üzere denetmenlerin çoğu eski öğretmenlerdir. Bu durum onların sınıf içindeki davranışlarını, fikirlerini ve denetime bakış açılarını etkilemektedir (Glickman, Gordon ve Gordon, 2007:98).

Öğretmenler sürekli olarak değişime uğrayan ve toplumsal olaylardan etkilenen bir eğitim sistemi içinde hizmet vermektedirler. Doğal olarak öğretmenlerin karşı karşıya geldikleri olaylar da farklılaşmaktadır. Öğretmenlerin eğitim süreci içerisinde kurum içerisinde ve ders sırasında karşılaştıkları sorunlar öğretmenleri bir karmaşanın içerisinde sürüklemektedir. Denetimin bir geri dönüt özelliği taşıması, eğitimin uzun süreçli ve geri döndürülemez bir yapıya sahip olması kararların anlık olarak alınmasını, düzenlemelerinin zamanında yapılmasını gerektirmektedir.

Denetim sürecinin verimli olabilmesi öğretmenlerle denetim sürecini sürdürenler arasında süreklilik gösteren bir iş birliğinin sürdürülmesini gerektirmektedir. Özellikle yeni uygulanmakta olan program ile birlikte, öğretmenler farklı yaklaşım ve yöntemleri kullanmak durumunda kalmaktadırlar. Öğretmenler yeni sisteme ilişkin olarak yardıma ihtiyaç duyabilirler. Öğretmenlerin denetim sürecinden beklentilerinin bilinmesinin onlara yol gösterilmesi ve sistemin etkin işleyebilmesi açısından önem taşıdığı söylenebilir.

Öğretmenlerin denetim sürecinden beklentileri, sistemin daha işlevsel olabilmesi ve yetersizliklerinin ortadan kaldırılabilmesi için göz önüne alınması gereken önemli bir husustur. Bu noktada öğretmenlerin denetim sürecinden beklentilerinin bilinmesi, öğretmenlerin karşılaştıkları zorluklar ve engellerin neler olduğu konusunda yardımcı olabileceği gibi denetim sürecinin geliştirilmesine de katkıda bulunabilir.

Araştırma sonucunda, öğretmenlerin denetim sürecinden beklentilerinin düzeylerinin ne olduğu ve bu beklentilerin karşılanabilme düzeylerinin ne olduğunun bilinmesi denetim sürecinin geliştirilmesi ve daha verimli olabilmesi noktasında bize yararlı bilgiler sunabilir. Sağlıklı bir iletişim gerçekleştirildiğinde denetime daha az ihtiyaç duyulur. Denetim sisteminin daha nitelikli bir hale getirilebilmesi, denetmenler ile öğretmenler arasındaki iletişimin daha etkin olarak sağlanması için öğretmenlerin denetim sürecinden beklentilerinin bilinmesinin önem taşıdığı söylenebilir.

2. Problem cümlesi

İlköğretim okulu öğretmenlerinin denetim sürecinden beklentileri ve bunların gerçekleşme düzeyleri nelerdir?

3. Alt problemler

1. İlköğretim okulu öğretmenlerinin denetim sürecinden beklentileri ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
2. İlköğretim okulu öğretmenlerinin denetim sürecinden beklentileri ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyleri branşlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. İlköğretim okulu öğretmenlerinin denetim sürecinden beklentileri ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyleri kıdemlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. İlköğretim okulu öğretmenlerinin denetim sürecinden beklentileri ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyleri mezun olunan kuruma göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

4. Sayıtlar

1. İlköğretim okullarında görevli öğretmenlerin denetim süreci ile ilgili beklentileri vardır.
2. İlköğretim okulu öğretmenlerinin araştırmada kullanılan ölçme aracına içtenlikle yanıt verdikleri kabul edilmiştir.
3. İlköğretim okulu öğretmenlerin denetim sürecinden beklentileri ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyi ölçme aracına dayalı olarak belirlenebilir.

5. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma Malatya ili merkez belediye sınırları içerisinde bulunan ilköğretim okullarındaki öğretmenlere yönelik denetim uygulamaları ile sınırlıdır.

2. Bu araştırma 2005–2006 eğitim-öğretim yılında, Malatya ili merkez ilçe belediye sınırları içerisindeki, resmi ilköğretim okullarında çalışmakta bulunan ilköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri ile sınırlıdır.

6. Tanımlar

Örgüt: (1) Ortak bir amacı veya işi gerçekleştirmek için bir araya gelmiş kurumların veya kişilerin oluşturduğu birlik, teşekkül, teşkilat, (2) bir kuruluşa bağlı alt bölümlerin bütünüdür (Tdk). Ortak bir çabayı gerektiren bir amacın gerçekleştirilmesi için birden fazla bireyin güç ve eylemlerinin birleştirilmesiyle ortaya çıkan yapı (Demirtaş, Güneş, 2002:121).

İlköğretim Okulu: Zorunlu öğrenim yaş grubundaki çocukları kapsayan, onların bedensel, zihinsel ve ahlaki gelişmelerine ve yetişmelerine hizmet eden, iyi bir yurttaş olmak için gerekli olan temel bilgi ve becerileri kazandıran sekiz yıllık zorunlu temel eğitim ve öğretim okulu (Demirtaş, Güneş, 2002:78, Tdk).

Denetim: Kurumda çalışan personelin görevlerini yapma şekillerini gözlemek, hatalarını ve eksikliklerini ortaya koymak, bunları düzeltmeleri için gerekli önlemleri almak, sorunları çözümlenmek, yenilikleri tanıtmak, yöntemleri geliştirmelerini sağlamaktır (Demirtaş, Güneş, 2002:132).

Teftiş: Yapılan çalışmaları denetlemek ve değerlendirmek, daha verimli hale getirilmelerini sağlamak için ilgililere önerilerde bulunmak, kurumlardaki personele çalışmalarında ve yetişmelerinde rehberlik yolu ile yardımda bulunmak amacıyla yapılan değerlendirme kontrol (Demirtaş, Güneş, 2002:151).

Beklenti: Belli bir olayın geleceğine değin gergin ve dikkat belirtileri taşıyan, bir ölçüde de heyecanla karışık anlaksal bir tutum (Öncül, 2000:132). Gerçekleşmesi beklenen şey (Tdk).

Sistem: Bir bütünün parçaları arasındaki düzenli ve sürekli ilişkiler düzeni (Öncül, 2000:999).

Müfettiş: İlköğretim düzeyinde eğitim ve öğretim ile ilgili yasalar ve öğretim programlarında belirtilen amaç, ilke ve kurallara göre yürütülüp yürütülmediğini kontrol etmekle görevli kimse (Demirtaş, Güneş, 2002:107).

7. Kısaltmalar

SED: Sosyo Ekonomik Düzey

A.F: Anlamlı Fark

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

BÖLÜM II

KURAMSAL YAYINLAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, araştırmanın konusuyla doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili olabilecek yurt içi ve yurt dışı çalışmalara yer verilmiştir.

2.1 Yurtiçinde yapılmış araştırmalar

Özer (2006) tarafından “*Branş Değişkeni Açısından İlköğretim Denetçi Yeterliliklerine İlişkin Denetçi ve Öğretmen Görüşleri*” konulu araştırma yüksek lisans tez çalışması olarak sunulmuştur. Araştırma tarama modeli ile yapılmıştır. Araştırmaya Sakarya ilindeki 31 denetçi ve yansız örnekleme yöntemine göre belirlenen 150 öğretmen dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonuçları şöyledir:

- Denetçilere göre; denetçiler, ders denetimine ilişkin olarak aynı branşta oldukları öğretmenleri denetlerken “Tamamen” yeterlidirler. Ders denetimine ilişkin olarak, kendilerini yetersiz gören hiçbir denetçi yoktur.
- Öğretmenlere göre; branşları aynı olduğu durumlarda ders denetimine ilişkin olarak denetçiler “Oldukça yeterli” ve “Yeterli” düzeydedirler.
- Öğretmene göre; ders denetimi yeterlilikleri bakımından denetçiler, denetçi ve öğretmen farklı branşta olduğunda, daha az yeterli olup, aynı branşta da olsalar, denetçi görüşlerine oranla daha düşük düzeyde yeterlidirler.
- Öğrenim düzeyi; denetçilerin ders denetimine ilişkin yeterlilikleri bakımından öğrenim düzeyi yüksek olan denetçiler lehine anlamlı fark yaratmaktadır.
- Hizmet içi eğitim, ders denetimine ilişkin denetçi yeterliliklerinde daha fazla hizmet içi eğitim almış denetçiler lehine anlamlı fark yaratmaktadır.

Doğanay (2006), “*Taşra Birimlerindeki İlk ve Orta Öğretim Kurumlarında Yürütülen Teftiş Hizmetlerinin Karşılaştırılması*” konulu araştırmasını yüksek lisans tez çalışması sunmuştur. Çalışmaya 18 ortaöğretim kurumundan 180 öğretmen ve 13 yönetici ile 18 ilköğretim kurumundan 90 öğretmen ve 15 yönetici olmak üzere 298 kişi denek olarak katılmıştır. Tarama modeli kullanılan araştırmaya ilişkin bazı önemli bulgular şöyledir:

- İlköğretim ve ortaöğretimde görev yapan öğretmenler, müfettişlerin okullara öncelikle denetim (ilköğretim; %68,3 ve ortaöğretim; %55,6) için, daha sonra ise rehberlik (ilköğretim;%15,6 ve ortaöğretim;%30) için geldiklerini belirtmişlerdir. Ders teftişi kontrolden öte rehberlik gerektirirken, araştırmaya katılan öğretmen ve yöneticilerin çoğunluğunun, müfettişlerin okullara en çok denetim amacıyla geldikleri görüşünde oldukları belirlenmiştir.
- Müfettişlerin teftiş sırasında öğretmenin moralini yüksek tutmaya önem vermedikleri ve zaman zaman öğretmenlere karşı küçümseyici tavırlarda buldukları şeklinde olumsuz davranışları olduğu görülmüştür.
- Gerek yöneticilerin (%53,6) gerek öğretmenlerin (%53 sınıf, %70,1 branş öğretmenleri) büyük çoğunluğu müfettişlerin denetim sonuçlarını kendilerine bildirmediklerini belirtmişlerdir.

Töremen ve Hozatlı (2006) tarafından Elazığ ili merkezi, ilçe, köy ve kasabalarında bulunan 50 ilköğretim okulu yöneticisi üzerinde “*İlköğretim Okulu Yöneticilerinin İlköğretim Denetçilerinin Kurum Denetiminde Gösterdikleri Liderlik Davranışlarına İlişkin Görüşleri*” konulu araştırma yapılmıştır. Araştırmaya ilişkin bazı önemli bulgular aşağıda verilmiştir.

- İlköğretim denetmenlerinin yapacağı işin gerektirdiği teknik yeterlilik, teknik beceri ve bilgiye sahip olma durumlarına ilişkin önermeye, tüm katılımcılar “kararsızım” şeklinde görüş belirtmişlerdir.
- İlköğretim denetmenlerinin samimi ve güven verici olmalarına ilişkin olarak köy ve kasabadaki okul yöneticileri “katılmıyorum”, il ve ilçe merkezindeki okul yöneticileri “kararsızım” şeklinde görüş belirtmişlerdir.
- İlköğretim denetmenlerinin amaçlara ulaşmak için plan ve programlar hazırlama bilgi ve becerisine sahip olma durumlarına ilişkin olarak, hizmet yeri ve yılı değişkeni bağlamında tüm katılımcılar kararsızlıklarını ifade etmişlerdir.

- İlköğretim denetmenlerinin verilen kararları koşulları göz önünde bulundurarak uygulama becerisi kazanmış olmalarına ilişkin olarak, köy ve kasabalardaki okul yöneticileri katılmadıklarını, il ve ilçe merkezindeki okul yöneticileri ise kararsızlıklarını ifade etmişlerdir.
- İlköğretim denetmenlerinin eleştiri ve övgülerinde nesnel olmalarına ilişkin olarak köy ve kasabalardaki okul yöneticileri katılmadıklarını, il ve ilçe merkezindeki okul yöneticileri kararsızlıklarını ifade etmişlerdir.
- İlköğretim denetmenlerinin okulda demokratik ve güvene dayalı ilişkilerin geliştirilmesi açısından yol gösterici oldukları önermesine ilişkin 21 yıl ve üzeri hizmeti olan okul yöneticileri dışında tüm okul yöneticileri “kararsızlık” düzeyinde cevap vermişlerdir.

Dağlı (2005), “İlköğretim Öğretmenlerinin Algılarına Göre İlköğretim Denetmenlerinin Ders Denetimine İlişkin Davranışları” konulu bir çalışma yapmıştır. Çalışmanın örneklemini Diyarbakır ilindeki 48 ilköğretim okulunda çalışan 352 ilköğretim öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmaya ilişkin bazı önemli bulgular şöyledir:

- Kademe görev yapan öğretmenlere göre denetmenlerin ders denetiminde en düşük düzeyde gösterdikleri davranış “derse girmeden önce dersin öğretmeniyle görüşürler” ($\bar{X}=1,42$) davranışı iken; II. Kademe görev yapan öğretmenlerin algılarına göre ise “ders denetimi için ayırdıkları süreyle öğretmenleri bütün yönleriyle tanıyıp değerlendirebilme” davranışı en az sergilenen davranış olarak bulunmuştur ($\bar{X}=1,52$).
- İlköğretim okullarında görev yapan bayan öğretmenlere göre denetmenlerin en düşük düzeyde gösterdiği davranış “derse girmeden önce öğretmenle görüşürler” ($\bar{X}=1,50$) iken, erkek öğretmenlere göre ise “ders denetimi için ayırdıkları süreyle öğretmenleri bütün yönleri ile tanıyıp değerlendirebilme” ($\bar{X}=1,53$) davranışıdır.
- “Ders denetiminde çevre koşullarını dikkate alırlar” maddesine ilişkin olarak, I. ($\bar{X}=2,16$) ve II. Kademe ($\bar{X}=2,37$) öğretmenleri ile bay ($\bar{X}=2,24$) ve bayan ($\bar{X}=2,18$) öğretmenler “az katılıyorum” düzeyinde görüş belirtmişlerdir.
- “Öğretmenleri değerlendirirken denetimleri hangi ölçütlere göre yaptıklarını, ders denetimi sonuçlarının yapıldığı değerlendirme formunda ne gibi sorular bulunduğunu açıkça belirtirler” şeklindeki maddeye ilişkin, I. ve II. kademe

öğretmenleri ile bay ve bayan öğretmenler “az katılıyorum” düzeyinde görüş belirtmişlerdir.

- “Ders denetimleri yoluyla yaptıkları değerlendirmelerle öğretmenleri objektif (tarafsız) olarak ölçmektedirler.” şeklinde düzenlenen maddeye ilişkin, I. ($\bar{X}=1,83$) ve II. Kademe ($\bar{X}=1,80$) öğretmenleri “az katılıyorum” düzeyinde görüş belirtmişlerdir.
- “Öğretmeni değerlendirirken okul müdürünün etkisinde kalırlar” şeklindeki maddeye, I. kademe, bay ve bayan öğretmenleri “az katılıyorum” düzeyinde II. kademe öğretmenleri “orta derecede katılıyorum” düzeyinde görüş belirtmişlerdir.
- “Öğretmenlerin aksayan yönlerini vurgularlar” şeklindeki maddeye ilişkin olarak, I. kademe, bay ve bayan öğretmenler “az katılıyorum” düzeyinde II. kademe öğretmenleri “hiç katılmıyorum” düzeyinde görüş belirtmişlerdir.

Korkmaz ve Özdoğan tarafından (2005), “*İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri*” konulu bir çalışma yapılmıştır. Araştırmanın evreni, Kayseri ilinde görev yapan toplam 50 ilköğretim müfettişi ile Büyükşehir belediyesi sınırları içinde yer alan merkez ilçelere (Melikgazi-Kocasinan) bağlı ilköğretim okullarında görev yapan 4106 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın evreninden alınan 38 ilköğretim müfettişi ve 14 farklı okulda görev yapan 360 ilköğretim öğretmeni de araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmaya ilişkin bulgular şöyledir:

- İlköğretim müfettişleri, mevzuat ve müfredat boyutuna yönelik rehberlik görevlerini “çok iyi düzeyde” gerçekleştirdiklerini düşünürken, öğretmenler “az düzeyde” gerçekleştirdiklerini belirtmiştir.
- Bayan ve erkek öğretmenler, müfettişlerin rehberlik boyutuna ilişkin görevlerini “az düzeyde” gerçekleştirdiklerini belirtmiştir.
- Ders denetimi ve sınıf yönetimi boyutunda rehberlik etkinliklerine yönelik olarak müfettişler, kendilerini yeterli görmekte, ancak öğretmenler bu konuda müfettişlerin rehberlik görevlerini yeterli bulmamaktadır.
- Öğretmenlere göre, müfettişlerin öğretmenlere yönelik olarak yaptıkları “teftiş-değerlendirme” etkinlikleri “rehberlik ve işbaşında yetiştirme” etkinliklerine göre daha çok gerçekleşmektedir.

Dündar (2005), “*İlköğretim Okullarında Yapılan Teftişin Okul Başarısı ve Gelişimi Üzerine Etkisi*” konulu araştırmasını yüksek lisans tez çalışması olarak sunmuştur. Araştırmaya denek olarak; 30 müfettiş, 19 okul müdürü ve 297 öğretmen katılmıştır. Araştırmaya ilişkin bazı önemli sonuçlar şöyledir:

- Öğretmenlerin tutum puanları ile kıdem yılları arasında anlamlı bir ilişki gözlenmektedir. İlköğretim okullarında görev yapan teftiş geçirmiş öğretmenlerin kıdemleri arttıkça deneyime bağlı olarak teftiş geçirmeye karşı tutumları da olumlu yönde etkilenmektedir.
- İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin sınıf ya da branş öğretmeni olmaları teftiş geçirmeye karşı tutumlarını etkilememektedir.
- İlköğretim okullarında görev yapan teftiş geçirmiş öğretmenlerin, geçirmiş oldukları teftiş sayısı teftişe karşı tutumlarını etkilememektedir.
- İlköğretim okullarında teftiş yapan müfettişlerin, mezun oldukları okul program türü teftiş yapmaya karşı tutumlarını etkilememektedir.
- Ses kayıt cihazı ile yapılan mülakat sonuçlarına göre, öğretmen ve müdürlerin teftişin okul geliştirmeye olumsuz etkilerinin nedenleri arasında saydıkları bazı ifadeler şöyledir:
 - Müfettişlerin yargılarına olan güvensizlik,
 - Teftişin yol açtığı stres ve moralsizlik,
 - Bazı okullarda öğretmenler, teftiş raporlarının zaten bildikleri şeyleri söylediğinden şikâyet etmişlerdir.
 - Öğretmenler müfettişlerden, önerilerinin nasıl başarıya ulaştırılacağı hakkında yol gösterme içeren daha gelişimci bir yaklaşım istediklerini de belirtmişlerdir.

Renkler (2005), yüksek lisans tez çalışmasında “*İlköğretim Denetmenlerinin İlköğretim Okullarında Öğrenme-Öğretme Süreçleri ve Yönetim Görevleriyle İlgili Etkililik Düzeyleri*” konusunu araştırmıştır. Çalışmaya denek olarak, 41 ilköğretim denetmeni, 73 okul yöneticisi ve 354 öğretmen katılmıştır. Çalışmaya ilişkin bazı önemli bulgular şöyledir:

- Denetimden önce öğretmenlerle görüşme yapma düzeyini, ilköğretim denetçileri “Çok”, okul yöneticileri “Orta” ve öğretmenler “Az” düzeyinde belirtmiştir.
- Tüm eğitim çalışanlarının eğitim süreci ve eğitim araç gereçlerine ilişkin beklenti ve ihtiyaçlarını belirleyerek üst makamlara bildirme davranışını ilköğretim denetçileri “Çok”, okul yöneticileri “Orta” ve öğretmenler “Az” düzeyinde yerine getirdiklerini belirtmişlerdir.
- Karşılaşılan sorunları çalışan personel ile paylaşma ve sorunların çözümüne birlikte karar verme davranışının etkilik düzeyi hakkında, ilköğretim denetçileri “Çok”, okul yöneticileri “Orta” ve öğretmenler “Az” düzeyinde sergilendiğini belirtmişlerdir.
- İlköğretim denetmenlerinin, denetim ve görevinin gerektirdiği teorik, teknik bilgi ve becerilere sahip olma düzeyine ilişkin, ilköğretim denetçileri ve okul yöneticileri “Çok” öğretmenler ise “Orta” düzeyinde gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir.
- Denetmenlerin, bireylerin farklı kişilik özellikleri olduğunu dikkate alarak objektif bir şekilde değerlendirme yapmalarına ilişkin ilköğretim denetçileri “Çok”, okul yöneticileri ve öğretmenler “Orta” düzeyde gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir.
- Çalışanlar üzerinde yetki yollarından çok etki yollarına başvurmalarına ilişkin olarak ilköğretim denetçileri “Çok”, okul yöneticileri “Orta” ve öğretmenler “Az” düzeyinde gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir.
- Çalışan personelin görüşlerine inançlarına ve değer yargılarına saygı duyma davranışı ilişkin ilköğretim denetçileri “Tam”, okul yöneticileri “Orta” ve öğretmenler “Az” düzeyinde değerlendirdikleri görülmektedir.

Koruç (2005), “*İlköğretim Kurumlarına Klinik Denetim Modeli Önerisi*” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında ilköğretim öğretmenlerinin denetim ve Türkiye'deki mevcut denetim sistemi hakkındaki algılarını tespit etmek ve ilköğretim kurumları için klinik denetim temelli bir model önerisi sunmayı amaçlamıştır. Araştırmaya katılan 119 sınıf ve branş öğretmenin denetim olgusuna yönelik görüşleri şöyledir:

- Gerçekleştirilen eğitim etkinliklerinin bulunulan ortama has koşullar içerisinde değerlendirilmesi gereklidir.

- Denetim etkinliklerinin gerçekleştirilen eğitim öğretim etkinliklerinin mevzuata uygunluğunu kontrol etme amacından ziyade, öğretmene yönelik rehberlik ve danışma fırsatları yaratması gereklidir.
- Öğretmenler, denetimin en önemli safhası olan değerlendirmelerde denetçilerin kendilerine herhangi bir cevap hakkı vermediklerini, böylece kendilerini sürecin dışına ittiklerini belirtmişlerdir.
- Öğretmenler denetçilerin öğretmenleri bilgilendirme, çağdaş yöntemler kullanarak öğretmenin mesleki açıdan gelişmesini sağlayacak danışmanlık hizmetlerinin yerine getirilmesinde denetçileri “oldukça yetersiz” bulunmaktadır.
- Öğretmenler, takdir edilmeyi ve değerlendirme sonunda cevap hakkına sahip olmayı istemektedirler.

Şahin (2005), yüksek lisans tez çalışmasında “*İlköğretim Düzeyinde Ders Denetimiyle İlgili Yeterlilikleri Hakkında Denetmen ve Öğretmen Görüşleri*” konusunu araştırmıştır. Çalışmanın örneklemini, 36 müfettiş ve 480 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışmaya ilişkin bazı sonuçlar şöyledir:

- Öğretimle ilgili nesnel bilgi saptayabilme;
 - Müfettişler, bu yeterliliğe “Çok” düzeyinde sahip olduklarını belirtirken, öğretmenler ise müfettişlerin “Orta” düzeyde sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Buna göre, öğretimle ilgili nesnel bilgiler tam olarak saptanamamaktadır.
- Ders ve öğretmeni değerlendirip rapor edebilme;
 - Müfettişler bu yeterliliğe “Tam” düzeyinde sahip olduklarını ifade ederken, öğretmenler ise müfettişlerin “Orta” düzeyde sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Bu konuda müfettişler kendilerini öğretmenlere kıyasla daha yeterli görmektedir.

Şahin (2005), “*İlköğretim Okullarında Uygulanan Öğretmen Teftiş Formlarının Yeterliliğinin Değerlendirilmesi*” başlıklı çalışmasında MEB öğretmen teftiş formlarının öğretmen, yönetici ve müfettiş görüşleri doğrultusunda genel bir değerlendirmesini amaçlamıştır. Çalışma Gaziantep ili Şahinbey ilçesindeki 32 öğretmen, 9 yönetici ve 8 müfettişi kapsamaktadır. Araştırma için veri toplamada bire bir görüşme tekniği uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre:

- Şu anda uygulanan öğretmen teftiş formunun birçok eksikliği vardır ve öğretmenin gerçek anlamda denetlenmesi için yeterli değildir.
- Teftiş daha uzun bir sürece yayılmalıdır.
- Teftiş formundaki maddeler tam olarak açık değildir.
- Teftiş yapılırken her madde üzerinde öğretmen ile görüşme yapılmalıdır.
- Teftiş yılda bir iki defa yapılmaktadır. Bu nedenle müfettiş öğretmeni iyi tanıyamamaktadır.
- Teftiş formları denetlemenin yapıldığı okulun olanaklarını göz önüne almamaktadır.
- Teftiş formları birinci ve ikinci kademe için kullanılmaktadır. Bu form daha çok birinci kademe için uygundur.

Can (2004), “*İlköğretim Öğretmenlerinin Denetimi ve Sorunları*” konulu bir çalışma yapmıştır. Tarama modeli ile yapılan çalışmada, evren olarak Kahramanmaraş, Kayseri, Nevşehir ve Niğde illeri seçilmiştir. Çalışma grubunda yer alan 22 ilköğretim müfettişi ve 67 öğretmenle görüşmeler yapılmıştır. Araştırmaya ilişkin bulgulardan bazıları şunlardır:

- Öğretmenlere göre, denetmenler gözden kaçan bazı öğretmen ve sınıf eksikliklerini görmektedir. Kısa zamanda denetim etkili ve objektif olamamakta ve doğal bir gözlem yapılamamaktadır.
- Öğretmenlere göre, etkili ve objektif denetim için yöneticilerin kendini yetiştirmesi (yönetim, denetim, rehberlik ve insan ilişkileri alanlarında) öğretmenlerle güven verici sağlıklı insan ilişkileri içinde bulunmaları gerekmektedir.
- Öğretmenler, denetmenlerin daha çok inceleme ve soruşturma ağırlıklı çalıştıklarını, rehberliğin yeterince yapılmadığını belirtmişlerdir.
- Öğretmenler etkili rehberlik için; karşılıklı güven veren ilişkileri, denetmenlerin denetim konusunda branşlaşmasını, mesleksen ve insan ilişkileri alanlarında yetişmelerini ve yeterli sayıda denetmen görevlendirilmesini istemektedirler.
- Öğretmenin geçmişi ve tüm yönlerinin tanınması, karşılıklı güven ve inan, denetmenlerin eğitim düzeylerinin artırılması ve ideolojik yaklaşımların olmaması temel öğretmen beklentilerini oluşturmaktadır.
- Öğretmenlerin tamamı denetmenlerin öğretmenden daha yüksek eğitim düzeyine sahip olmalarını beklemektedir.

- Denetimde inceleme, soruşturma ve rehberliği yapanların aynı kişiler olması temel bir sorun olarak algılanmaktadır.
- Öğretmenler başarısız ve başarılı öğretmene ödül ve ceza açısından bir farklılık gösterilmediğine inanmaktadırlar.

Kapusuzoğlu (2004) “*Okula Dayalı Yönetimde Denetim Sisteminin İşlevselliği ve Katkısının Değerlendirilmesi*” adlı çalışmasında okula dayalı yönetim anlayışında denetim sisteminin işlevselliği ve katkılarını, öğretmen yönetici ve müfettişlerin görüşleri yoluyla belirlemeyi amaçlamıştır. Dört ilköğretim okulundaki 60 öğretmen, 30 yönetici ve yönetici yardımcısı ve 15 müfettiş ile yürütülen çalışmanın bulguları şöyledir.

- Öğretmen ve yöneticilerin, müfettişlerin görevlerini yerine getirme açısından görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.
- Müfettişler diğer gruplara kıyasla yetkilerini yerine getirdiklerini belirtmektedirler.

Memişoğlu (2004), “*İlköğretim Müfettişlerinin Denetimsel Davranışlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri*” konulu bir çalışma yapmıştır. Çalışmanın evrenini Bolu il merkezinde bulunan 18 ilköğretim okulu, örneklemini ise 10 ilköğretim okulundan her birinden 10 öğretmen olmak üzere rasgele seçilmiş 100 öğretmen oluşturmuştur. Çalışmaya ilişkin bazı önemli bulgular şöyledir:

- Müfettişlerin denetim etkinliklerinde öğretmenlerin güçlü yanlarını vurgulamalarına ilişkin olarak öğretmenlerin %15,1’i “hiçbir zaman yapılmaz”, %23’ü “nadiren”, %14’ü “çoğunlukla” ve %3,5’i “her zaman yapılır”, düzeyinde görüş belirtmişlerdir.
- Müfettişlerin denetim etkinliklerinde öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yardım etmelerine ilişkin olarak, öğretmenlerin %5,8’i “hiçbir zaman”, %33,7’si “nadiren”, %30,2’si “ara sıra”, %24,4’ü “çoğunlukla” ve %5,8’i “her zaman” düzeyinde görüş belirtmişlerdir.
- Müfettişlerin denetim etkinlikleri sırasında örnek dersler vermelerine ilişkin olarak, ilköğretim öğretmenlerinin %43’ü “hiçbir zaman”, %26,7’si “nadiren”, %22,1’i “ara sıra”, %7’si “çoğunlukla” ve %1,2’si “her zaman” düzeyinde görüş belirtmişlerdir.

- Müfettişlerin denetim etkinliklerinde öğretmenin davranışlarını yansız bir biçimde değerlendirmesine ilişkin olarak, öğretmenlerin %11,6'sı “hiçbir zaman”, %15,1'i “nadiren”, %32,6'sı “ara sıra”, %33,7'si “çoğunlukla” ve %9,3'ü “her zaman” düzeyinde görüş belirtmişlerdir.
- Müfettişlerin denetim etkinliklerinde yeni bilgi ve araştırma sonuçlarını öğretmenle paylaşımlarına ilişkin, öğretmenlerin %15,1'i “hiçbir zaman”, %15,1'i “nadiren”, %32,6'sı “ara sıra”, %25,6'sı “çoğunlukla” ve %11,6'sı “her zaman” düzeyinde görüş belirtmişlerdir.
- Müfettişlerin denetim etkinliklerinde mesleki yayınları öğretmenlere önermelerine ilişkin, öğretmenlerin %14'ü “hiçbir zaman”, %18,6'sı “nadiren”, %23,3'ü “ara sıra”, %33,7'si “çoğunlukla” ve %10,5 “her zaman” düzeyinde görüş belirtmişlerdir.
- Müfettişlerin denetim etkinliklerinde başarılı öğretmenlerin ödüllendirilmesini teklif etmelerine ilişkin olarak, öğretmenlerin %14'ü “hiçbir zaman”, %33,7'si “nadiren”, %30,2'ü “ara sıra”, %5,8'si “çoğunlukla” ve %16,3 “her zaman” düzeyinde görüş belirtmişlerdir.
- Müfettişlerin denetim etkinliklerinde öğretmenlerden neler beklediğini öğretmenlerle paylaşımlarına ilişkin olarak, öğretmenlerin %12,8'i “hiçbir zaman”, %15,1'i “nadiren”, %25,6'sı “ara sıra”, %34,9'u “çoğunlukla” ve %11,6'sı “her zaman” düzeyinde görüş belirtmişlerdir.

Özdemir (2003) tarafından yüksek lisans tezi olarak sunulan çalışmada, “*İlköğretim Okullarının Denetiminde Eylem Planı Konusunda Öğretmen ve Denetçi Görüşleri*” belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın evrenini, Ankara ili Keçiören ilçesi sınırları içerisinde yer alan 18'nolu eğitim bölgesindeki, 11 ilköğretim okulunda görev yapmakta olan öğretmenler (586 kişi) ile yine aynı ilçede görevli olan ilköğretim denetçileri (37 kişi) oluşturmaktadır. Araştırmaya örneklem olarak, ilköğretim denetçilerinin tamamı, ilköğretim okulu öğretmenlerinden 232 kişi katılmıştır. Araştırmaya ilişkin bazı önemli bulgular şöyledir:

- Denetçilerin, okulun çevre özellikleri hakkında bilgi alıp almadıklarına ilişkin olarak öğretmenlerin “Nadiren” düzeyinde yanıt vermesine karşın, denetçilerin yanıtlarının “Bazen” düzeyinde olduğu tespit edilmiştir.

- Denetçilerin derse girmeden önce tüm öğretmenlerin katıldığı bir toplantı düzenleyip neleri niçin yaptıklarını (amaçlarını) açıklayıp açıklamadıklarına ilişkin olarak öğretmen ve denetmenler “Nadiren” aralığına giren yanıtlar vermişlerdir.
- Denetçilerin, inceleme ve gözlem sonuçlarını öğretmen ile birlikte değerlendirip değerlendirmediklerine ilişkin olarak, öğretmenlerin genel görüşü “Nadiren” aralığına denk düşerken, denetmenlerin görüşleri “Sık Sık” aralığına denk düşmektedir.
- Denetçilerin, gözlem sonuçlarına göre öğretmen ile birlikte eğitim sürecini geliştirici bir plan üretilip üretilmediğine ilişkin olarak tüm öğretmenlerin yanıtlarının “Nadiren” aralığına denk düştüğü, buna karşın denetçilerin yanıtlarının “Bazen” aralığına denk düştüğü tespit edilmiştir.

Soylu (2003), yüksek lisans tez çalışmasında “*İlköğretim Müfettişlerinin Öğretmen Denetimlerinde Denetim İlkelerini Uygulama Düzeyine İlişkin Müfettiş Ve Öğretmen Görüşleri*” konusunu araştırmıştır. Çalışmaya Gaziantep ilindeki 44 ilköğretim müfettişi ve 13 ilköğretim okulundan 257’si (%60) sınıf öğretmeni ve 171’i (%40) branş öğretmeni, 428 ilköğretim okulu öğretmeni katılmıştır. Yazar birbirlerini etkileyen ve etkileşim içinde olan denetim ilkelerini; (1) amaçlılık-demokratiklik-planlılık, (2) bütünlük-süreklilik ve (3) nesnellik-açıklık-durumsallık şeklinde gruplandırmıştır. Çalışmaya ilişkin bazı önemli bulguları şöyle sıralanabilir:

- Öğretmen görüşlerine göre, müfettişlerin amaçlılık-demokratiklik-planlılık boyutunu oluşturan denetim ilkelerinden en az uygulama düzeyine sahip oldukları ilkeler sırasıyla: Öğretmen denetimi öğretimi özendirme amaçlı yapılıdır, Öğretmen denetimi ceza amaçlı değil, ödül amaçlı yapılıdır, Öğretmen denetiminde sorunlar birlikte belirlenir ve çözümlenir olarak belirtilmiştir. Müfettiş görüşlerine göre ise; Öğretmen denetimi yetki kullanımından çok etkileme amaçlı yapılıdır, Öğretmen denetimi işbirliği ve katılım gerçekleştirme amaçlı yapılıdır, Öğretmen denetiminde sorunlar birlikte belirlenir ve çözümlenir, şeklinde ifade edilebilir.
- Öğretmen görüşlerine göre, müfettişlerin bütünlük-süreklilik boyutunu oluşturan denetim ilkelerinden en az uygulama düzeyine sahip oldukları ilkelerden bir kaçışöyledir: Öğretmen denetimi insan ve madde kaynaklarının en verimli bir şekilde kullanılması amacını esas alarak yapılıdır, Öğretmen denetimi denetim etkinliklerini

değerlendirir ve denetim sisteminin gelişmesini sağlar. Müfettişlere göre ise en az uygulanan ilkelere bazıları şöyledir: Öğretmen denetimi öğretme ve öğrenme sürecinin geliştirilmesini esas alır, Öğretmen denetimi milli eğitim hizmetlerinin değerlendirilmesine hizmet eder olarak belirtilmiştir.

- Öğretmen görüşlerine göre, müfettişlerin nesnellik-açıklık boyutunu oluşturan denetim ilkelerinden en az uygulama düzeyine sahip oldukları ilkeler sırasıyla: Öğretmen denetimi bilimsel esaslara dayalı olarak yapılır, Öğretmen denetiminde müfettiş, öğretmenin gereksinim duyduğu konuları öğretmenle birlikte belirler, Öğretmen denetiminde sorumluluklar paylaşılır, ilkeleri olarak belirtilmiştir. Müfettişlere göre ise en az uygulanan ilkelerin: Öğretmen denetiminde, öğretmenin gereksinim duyduğu konuları müfettiş öğretmen ile birlikte belirler, Öğretmen denetiminde sorumluluklar paylaşılır, Öğretmen denetimi bilimsel esaslara dayalı olarak yapılır ilkeleri olduğu anlaşılmaktadır.

Bedir (2003), “*Türk Milli Eğitiminde İlköğretim Denetim Sisteminin İşleyişi ve Denetmen Yetiştirme Programlarının Etkililiği*” konulu araştırmasını yüksek lisans tez çalışması olarak sunmuştur. Çalışmaya Kayseri ili ve ilçelerinde görev yapan 698 ilköğretim okulu öğretmeni, 152 okul yöneticisi ve 50 ilköğretim müfettişi katılmıştır. Çalışmada veri toplama aracıyla, denetmenlerin yeterlilik alanlarını ölçülmesi amaçlanmıştır. Denetmenlerin yeterlilik alanlarına ilişkin bulgular denetmenlerin (1) rehberlik, (2) soruşturma, (3) teftiş ve değerlendirme ve (4) araştırma ve inceleme ile ilgili yeterlilikleri başlıkları altında incelenmiştir. Araştırmaya ilişkin bazı önemli bulgular şöyledir:

- Denetmenlerin mesleğe yeni atanan öğretmenlerin eksik bilgilerini tamamlamalarına, rehberlik edebilmelerine ilişkin; denetmenler “Çok” yaptıklarını, okul yöneticileri “Orta” düzeyde yapıldığını ve öğretmenler “Az” yapıldığını ifade etmişlerdir.
- Denetmenlerin teftiştan sorumlu olduğu personeli işbaşında yetiştirme imkânı sağlayabilmelerine ilişkin; denetmenler “Çok” yaptıklarını, okul yöneticileri ve öğretmenler “Orta” düzeyde yapıldığını belirtmişlerdir.

- Denetmenlerin mesleki gelişmelerden personeli zamanında bilgilendirebilmesine ilişkin, denetmenler ve okul yöneticileri uygulamanın “orta” düzeyde yapıldığını, öğretmenler “az” yapıldığını belirtmişlerdir.
- Denetmenlerin, personelin olumlu tutum ve çalışmalarını teşvik için uygun yöntemlerle ödüllendirebilmelerine ilişkin; denetmenler “Orta” seviyede yaptıklarını, okul yöneticileri ve öğretmenler “Az” yerine getirdiklerini ortaya koymuşlardır.
- Denetmenlerin eğitim-öğretim ile ilgili sorunların çözümünde rehberlik edebilmelerine ilişkin, denetmenler “Çok” yaptıklarını, okul yöneticileri ve öğretmenler “Az” yerine getirdiklerini ifade etmişlerdir.
- Denetmenlerin eğitim-öğretim etkinlikleri sırasında meydana gelen sorunları tanımlayabilmelerine ilişkin; denetmenler “Çok” yaptıklarını, okul yöneticileri “Orta” düzeyde yapıldığını ve öğretmenler “Az” yerine getirildiğini ifade etmişlerdir.
- Denetmenlerin, öğretmenlerle işbirliği içinde öğrenci başarısını artırmaya yönelik çalışmalarda bulunabilmelerine ilişkin; denetmenler “Çok” yaptıklarını, okul yöneticileri ve öğretmenler “Az” yerine getirdiklerini ifade etmişlerdir.

Sağlam (2002) doktora tez çalışması olarak “*İlköğretim Okullarında Öğretmen Denetimine İlişkin Öğretmen, Müdür ve Denetmen Görüşleri*” konulu bir çalışma yapmıştır. Çalışmanın örnekleme alınırken, Türkiye’deki yedi coğrafi bölge alınmış ve her bölgeden oranlı küme örnekleme yoluyla 3’er il, her ilin üç ilçesi, bu il ve ilçelerden yine aynı yöntemle üçer okul ve bu okullarda görevli okul müdürleri ile her okuldan tesadüfen belirlenen beş sınıf öğretmeni ve her ilden sekiz ilköğretim müfettişi örnekleme alınmıştır. Çalışmanın örneklemini toplam 153 denetmen, 150 okul müdürü ve 1092 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Veri toplamak amacıyla anket kullanılmıştır. Çalışmaya ilişkin bazı önemli bulgular şöyle sıralanabilir:

- Öğretimin denetiminin amaçlarının gerçekleşme derecesini, denetmenler “çoğu zaman” olarak belirlemişler ve bu amaçların “çok önemli” olduğunu ifade etmiştir. Müdürler ve öğretmenler, bu amaçların gerçekleşme derecesini “ara sıra” olarak ifade etmişler ve bu amaçların “çok” önemli olduğunu belirtmişlerdir.
- Denetmenlerin %73,2’si öğretimin denetimini “ilköğretim müfettişlerinin” yapmasını, %20’si “okul müdürü ve müfettişin birlikte yapmasını” ifade

etmişlerdir. Müdürlerin % 45,3'ü “okul müdürü ve müfettişin birlikte” öğretimin denetimini yapmasını beklerken, %18,9'u denetimin “okul müdürünce” yapılması beklentisi içerisindedir. Öğretmenlerin %30,4'ü “denetmenlere gerek yoktur. Açık olarak belirlenen standartlara göre öğretmen kendi kendini denetleyebilir” şeklinde görüş belirtirken, %22,4'ü “okul müdürü ve müfettiş birlikte” denetimi yapmalı şeklinde görüş bildirmiştir.

- Denetmenlerin insan ilişkileri becerilerini sergileme derecesini öğretmenler “ara sıra” olarak belirlemişler ve bu becerilerin çok önemli olduğunu belirtmişlerdir.
- Denekler, denetmenin sergilemesi gereken teknik becerilerin çok önemli olduğunu belirtmekle birlikte bunların “ara sıra” uygulandığını ifade etmektedirler.
- Denetmenler, öğretmenler ve müdürler, denetmenlerin öğretmenlere rehberlik hizmetini uygulama derecesini, “Ara sıra” olarak belirlemişlerdir. Bütün denekler, öğretmenlere gerekli rehberliğin denetmenlerce yapılmadığını düşünmektedir.

Acar (2002), “İlköğretim Müfettişlerinin Öğretimsel Liderlik Davranışları” konulu yüksek lisans tez çalışması hazırlamıştır. Araştırmanın evrenini, Giresun ili merkez ilçe’de 15 resmi ilköğretim okulunda çalışan 412 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada 74 kadın ve 63 erkek olmak üzere 137 öğretmen denek olarak kullanılmıştır. Denekler, ankette belirtilen davranışlardan 56’sını denetmenlerin “az” düzeyde gerçekleştirdiklerini, 6’sını “orta” düzeyde gerçekleştirdiklerini, yine aynı şekilde ilköğretim denetmenlerinin “hiç”, “çok” ve “pek, çok” düzeyinde gerçekleştirdiği davranışların olmadığını, ilköğretim denetmenlerinin liderlik davranışlarının tamamına yakını “az” düzeyde sergilediğini algılamaktadır. Öğretmenlerin denetmenlerin az düzeyde gösterdiklerini ifade ettikleri öğretimsel liderlik davranışlarından bazıları şöyledir:

- Denetimde çevre koşullarını dikkate almak,
- Değerlendirme çalışmalarını güvenilir ölçütlere dayandırmak,
- Öğretmenin karşılaştığı sorunların çözümünde yol göstermek,
- Kendilerini mesleki yönden geliştirebilecek fırsatlardan öğretmenleri haberdar etmek,
- Denetimin amacını, öğretim sürecinin geliştirilmesi olarak ortaya koymak,
- Öğretmenlerin öğretimsel gereksinimlerini belirlemek için sık sık sınıf içi gözlemler yapmak,
- Öğretmenlerle arasında güven ve işbirliğine dayalı ilişkiler geliştirmek,

- Öğretmenler açısından kaynak kişi konumunda olmak,
- Öğretmenlerle arasında iletişim kanallarını açık tutmak,
- Denetlediği derslerle ilgili yeterli alan bilgisine sahip olmak,
- Değerlendirme yaparken öğretmenin öğretme davranışlarına ilişkin yalnızca yetersizliklerini değil, güçlü yanlarını da ortaya çıkarmak,
- Sınıflarda örnek dersler vermek,
- Zümre öğretmenler kurulu toplantılarına katılarak, öğretmenlere yardımcı olmak,
- Öğretmenlerle sağlıklı iletişim kurmak,

Sofuoğlu (2002) tarafından “İlköğretim Denetmenlerinin İnsan İlişkilerine Yönelik Davranış Biçimlerinin Sınıf Öğretmenlerince Algılanması” konulu yüksek lisans tez çalışması yapılmıştır. Anket ile veri toplanan çalışmada, veri toplama aracı İstanbul Büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilköğretim okullarından 46 tanesinden random usulü seçilmiş 552 sınıf öğretmenine uygulanmıştır. Çalışmaya ilişkin bazı önemli sonuçlar şöyle özetlenebilir:

- Cinsiyet değişkenine göre; daha çok erkek öğretmenler, görev yerine göre; üçüncü görev yerini çalışmakta olan öğretmenler denetmenlerin “bazen” ders denetimi sonunda öğretmenle birlikte genel bir değerlendirme yaptıkları görüşündedir.
- Daha çok erkek öğretmenler denetmenlerin öğretmenlere denetim hakkında “Çok az” eleştiri fırsatı verdikleri görüşündedir.
- Daha çok erkek öğretmenler, denetmenlerin denetim sonunda, olumlu ve olumsuz yönlerini “Bazen” söylediklerini ifade etmektedir.
- 21–30 yaş grubundaki ve 1–5 yıl kıdemi olan öğretmenler, denetmenlerin çoğunlukla kibirli, gururlu ve gereksiz davranışlarla kendilerini kabul ettirme ve konum belirleme çabasında olduklarını ifade etmişlerdir.
- 21–30 yaş grubundaki öğretmenler, denetmenlerin öğretmenlere “Çok az” eşit, hakça ve adaletli davrandıklarını ifade etmişlerdir.
- Beşinci ve daha üstü görev yerinde çalışmakta olan öğretmenler, denetmenlerin değerlendirme yaparken “Bazen” bilimsel ve objektif davrandıklarını düşünmektedirler. Ancak büyük çoğunluğu oluşturan diğer gruplardaki öğretmenler bu konuda “Az” düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

- Üçüncü görev yerini çalışmakta olan öğretmenler, denetmenlerin öğretmenlerin güçlü yönlerini “Çok az” vurgulayarak endişelerini azalttıklarını ifade etmişlerdir. En düşük düzeyi, ikinci görev yerini çalışmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır.

Seferoğlu (2001) tarafından ilköğretmenlerinin kendi mesleki gelişimleriyle ilgili bakışları, beklentileri ve önerilerini ortaya koymayı amaçlayan bir çalışma yapılmıştır. Çalışmada, beş açık uçlu sorudan oluşan anket 52 ilköğretim okulundan 500 öğretmene uygulanmıştır. Bu öğretmenlerden 400’ü şehir statüsünde olan okullardan, 100’ü köy statüsü olan okullardan seçilmiştir. Katılımcılardan bazıları ilköğretim müfettişlerinin kendi mesleki yaşamlarındaki rollerine değinmekte, bu sistemin işleyişinin değiştirilmesi gerektiği üzerinde durmaktadır. Öğretmenlere göre:

- Meslektaşlarla sorunlar paylaşılmalı, müfettişlerin rehberlikleri daha ön planda olmalı,
- Görevlendirilen müfettişlerin teftiştan ziyade rehberlik yapmak için okula gelmeleri ve daha sık uğramaları gerekli,
- Uzman kişilerin okullarında örnek uygulamalar yapmaları gerekiyor.
- Teftişlerde daha objektif olunması gerekir.
- Eğitim ve öğretimdeki başarıda bir saatlik teftiş ölçüt olarak alınmamalıdır.

Yıldırım (2001), “*Sınıf Öğretmenlerinin Denetimlerinin Objeleştirilmesi*” konulu bir çalışma yapmıştır. Araştırmanın evrenini, Edirne il merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri ile Edirne ilinde görev yapmakta bulunan ilköğretim müfettişleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini basit tesadüfî yöntemle seçilen 15 ilköğretim müfettişi ve 118 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Anket tekniği kullanılan çalışmada ulaşılan bazı önemli bulgular şöyledir:

- “Denetimler, eğitim-öğretimin daha düzenli ve verimli olmasına katkı sağlamaktadır” şeklindeki maddeye, sınıf öğretmenlerinin 42’si (%35,5) “Tamamen Karşıyım”, 71’i (%60) “Karşıyım”, 9’u (%7,6) “Katılıyorum” 6’sı (%5) “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde görüş belirtmiştir. Aynı maddeye, müfettişlerin 4’ü (%26,6) “Karşıyım” 7’si (%46,6) “Katılıyorum” 8’i (%53) “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde görüş belirtmiştir.

- Hazırlanan raporların tarafsızlığı konusunda öğretmen ve müfettiş görüşleri arasında önemli görüş ayrılıklarının var olduğu görülmektedir. Müfettişler tarafsız ve objektif raporlar hazırladıklarını, öğretmenler ise raporların tarafsız olmadığını, müfettişlerin kişisel görüşlerini yansıttıkları kanaatindedirler.

Karakaya (2001) tarafından “*Denetimde Öğretmenlerin Geliştirilmesine Yönelik İnsan İlişkileri Davranışları Konusunda Öğretmen ve Müfettiş Görüşleri*” konulu bir yüksek lisans tez çalışması yapılmıştır. Betimsel nitelikteki araştırmanın evrenini, Şanlıurfa il merkezindeki resmi ilköğretim okullarında görevli sınıf ve branş öğretmenleri ile ilköğretim müfettişleri oluşturmuştur. Çalışmaya, 498 ilköğretim okulu öğretmeni ile 32 ilköğretim müfettişi denek olarak katılmıştır. Çalışmaya ilişkin bazı önemli bulgular şöyledir:

- İhtiyaçları olan mesleki konularda öğretmenlere rehberlik yapma davranışını, müfettişler %53,1 ile “çoğu zaman”, %3,1 ile “hiçbir zaman” sıklığında yaptıkları yanıtını vermişlerdir. Aynı davranış için sınıf öğretmenlerinin, % 44,1’i “ara sıra” ve “% 20,3’ü “hiçbir zaman” yönünde; branş öğretmenlerinin % 49,7’si “ara sıra” ve %30,2’si “hiçbir zaman” yönünde cevap vermişlerdir.
- Öğretmenlerin denetim sürecine katılmalarını sağlama davranışını, müfettişler % 40,6 ile “çoğu zaman”, % 25 ile “her zaman” sıklığında sergiledikleri yanıtını vermişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin, %2,7’si “ara sıra” ve “%32,7’si “hiçbir zaman” yönünde; branş öğretmenlerinin %33,6’sı “ara sıra” ve %28,9’u “hiçbir zaman” yönünde cevap vermişlerdir.
- Eğitimin etkililiğini gerçekleştirmede, öğretmenlerin görüşlerinin alınmasına özen gösterme davranışını müfettişler %53,1 ile “çoğu zaman” %28,1 ile “her zaman”, %18,8 ile “ara sıra” olarak sergilediklerini ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin, %35,5’i “ara sıra” ve %35,8’i “hiçbir zaman” yönünde; branş öğretmenlerinin %43’ü “ara sıra” ve %29,5’i “hiçbir zaman” yönünde cevap vermişlerdir.
- Öğretmenlerle ilgili yönetsel ve denetsel kararlarda eşit davranma davranışını müfettişler %43,8 ile “her zaman”, %28,1 ile “çoğu zaman” olarak sergilediklerini belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin, %38,4’ü “ara sıra” ve %35’i “hiçbir zaman” yönünde; branş öğretmenlerinin %30,9’u “ara sıra” ve %29,5’i “hiçbir zaman” yönünde cevap vermişlerdir.

Yalçın (2001) tarafından, “İlköğretim Okullarında Kurum Teftişinde Karşılaşılan Sorunlar” başlıklı yüksek lisans tez çalışması hazırlanmıştır. Araştırmaya Ankara il milli eğitim müdürlüğü teftiş kurulunda görevli 18’i bayan ve 166’sı erkek olmak üzere 184 ilköğretim müfettişinin tamamının katılımı hedeflenmiş, toplam (bayan=12, erkek=89) 101 müfettişten yanıt alınmış, hedef grubun %66’sına ulaşılmıştır. Araştırmaya ilişkin bulgulardan bazıları şöyledir:

- Müfettişlerin benimsedikleri teftiş, yöntem ve tekniklerini uygulayabilme konusunda müfettişlerin %73’ü hiçbir sorunla karşılaşmamıştır.
- Okulda geçen teftiş süresinin yeterliliği konusunda müfettişlerin %27,7’si “Hiç” yeterli olmadığı, %36,6’sı “Çok az” yeterli olduğu, %30,7’si “Kısmen” yeterli olduğu, %4’ü “Çok” ve %1’i “Tam” yeterli olduğunu düşünmektedir.
- İlköğretim müfettişleri okullardaki teftiş amaçlı ayrılan süresinin az olmasını sorun olarak görmektedir. Kuruma gittiklerinde kısıtlı süre içinde kurumu tanıyamadan denetimlerini yaparak döndüklerinden yakınmaktadırlar.
- İlköğretim müfettişleri görev alanlarının çok dağınık olduğunu belirtmektedirler. İlköğretim müfettişlerinin daha iyi bir denetim sistemi için önerileri denetimdeki süreklilik ve bütünlüğün sağlanması ile ilköğretim müfettişinin sistemdeki yerinin net olarak belirlenmesidir.

Memişoğlu (2001), Ankara ilindeki, 63 okulda çalışan 295 sınıf öğretmeni, 206 branş öğretmeni, 108 yönetici ve bu ilde görevli 109 ilköğretim müfettişi üzerinde yürüttüğü doktora tez çalışmasında, denetim uygulamalarında ilköğretim müfettişlerinin çağdaş denetim ilkelerine ne derece uyduklarına ilişkin müfettişlerin, öğretmenlerin ve yöneticilerin görüşlerini belirleyerek denetim uygulamalarının daha yararlı bir duruma getirilmesi ve geliştirilmesi için ilgilileri bilgilendirmek ve önerilerde bulunmayı amaçlamıştır. Çalışmaya ilişkin bazı önemli sonuçlar şöyle sıralanabilir:

- “Çağdaş eğitim denetiminde hareket noktası var olan yapı ve koşullardır.” İlkesine; denetim uygulamalarında öğretmenlere göre, “Nadiren”, müfettişlere göre, “Her zaman” ve yöneticilere göre “Ara sıra” düzeyinde uyulmaktadır.
- “Çağdaş eğitim denetimi işbirliğine dayanır.” ilkesine öğretmenlere göre, “Nadiren; müfettişlere göre, “Çoğunlukla” ve yöneticilere göre “Nadiren” düzeyinde uyulmaktadır.

- “Çağdaş eğitim denetiminde bireysel farklılıklara inanılır.” İlkesine; öğretmenlere göre, “Ara sıra”, müfettişlere göre, “Her zaman” ve yöneticilere göre “ Ara sıra” düzeyinde uyulmaktadır.
- “Çağdaş eğitim denetiminde olumlu insan ilişkileri yaklaşımı ilkesi izlenir.” İlkesine; öğretmenlere göre, “Nadiren”, müfettişlere göre, “Her zaman” ve yöneticilere göre “ Ara sıra” düzeyinde uyulmaktadır.
- Denetim uygulamalarında, öğretmenlerin çalışmalarının objektif olarak değerlendirilmesi konusunda müfettiş, öğretmen ve yöneticiler farklı düşünmektedir. Değerlendirme ile ilgili olarak öğretmenler endişe duymaktadırlar.
- Öğretmenler, davranışlarının müfettişler tarafından takdir edilmesini istemektedir.

Tunç (2001), “*İlköğretim Müfettişlerinin Problem Çözme Süreci Açısından Rollerini Gerçekleştirme Biçimleri*” konulu araştırmasını yüksek lisans tez çalışması olarak sunmuştur. Çalışma tarama modelinde yapılmış ve evrenini Edirne, Tekirdağ, Kırklareli ve Çanakkale illerinde 1999–2000 öğretim yılında görev yapan ilköğretim denetmenleri ve sınıf öğretmenleri oluşturmuştur. Çalışmada denek olarak, 90 ilköğretim denetmeni ve basit yöntemle göre seçilmiş 312 sınıf öğretmeni kullanılmıştır. Araştırmada, denetmenlerin “insan ilişkileri, rehberlik, mesleki danışmanlık ve eğitim olanaklarını geliştirme” olmak üzere dört boyutta yer alan rollerini problem çözme basamaklarından hangisinden itibaren gösterdikleri ve hangisinde göstermediklerine ilişkin öğretmen ve denetmen görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir:

- İnsan ilişkileri rolleri ile ilgili, denetmenler, öğretmenlerin beklediği yardımı yapamamaktadır.
- Denetmenler ve öğretmenler rehberlikle ilgili denetmen rol davranışlarının düzeyini, problem çözme basamakları bakımından düşük bulmaktadır.
- Öğretmenler, denetmenlerin mesleki danışmanlık rolleri ile ilgili olan problemlere, çözüm sürecinin alt basamaklarında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Buna karşın denetmenler bu konudaki kendi rol davranışlarını yeterli bulmaktadır.
- Denetmenlere göre, problem durumunda yapılması gerekeni yapmaktadırlar, öğretmenlere göre ise yapılması gerekeni yapmamaktadırlar.
- Denetmenlere ve öğretmenlere göre, denetmenler, öğretmen problemlerinde açıklama yapmalı, çözüm aramalı ve önermelidirler. Uygulama konusunda

öğretmenlere göre, denetmenler, problem anlaşılıp çözümler araştırılıp en uygun çözüm kararlaştırıldıktan sonra gelip ya çözümün uygulanmasına yardımcı olmaktadır ya da çözülen problemi değerlendirmektedirler.

Uludağ (2000), günümüz eğitim sisteminin çağdaş gelişmeler doğrultusunda amaçlarını etkili olarak geliştirmeleri için gerekli etkili eğitim denetimi düşüncesi oluşturmaya çalıştığı bir çalışma yapmıştır. Etkili eğitim denetimini kuramsal olarak incelediği çalışmasında ulaştığı bazı önemli sonuçlar şöyledir:

- Etkili denetimde, öğretmen ve denetmen arasında açık ve anlaşılır bir iletişim vardır. Öğretmen-denetmen paylaşımının gerçekleşmesi, denetimin beklenen etkiyi göstermesi ve denetsel rehberliğin başarıya ulaşması, böyle bir iletişimle olasıdır.
- Etkili denetim öğretmen moralini yükseltici, ona eksikliklerini, çözüm yollarını gösterici ve paylaşımcıdır.
- Etkili denetim bireysel farklılıkları dikkate alan, ödüllendirici özendirici, eğitim amaçları merkezli ve başarısızlıkların nedenlerinin araştırıldığı bir denetimi öngörür.

Turan (1999), Türk milli eğitim sistemi teftiş alt sisteminin, kurum denetimindeki etkililik düzeyini tespit etme genel amacını taşıyan bir çalışma yapmıştır. Tarama modelinde olan araştırmada, veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Türkiye genelindeki 16 ilde 320 ilköğretim müfettişi ve 320 ilköğretim okulu müdürüne uygulanmak üzere 640, anketör ve ilköğretim müfettişleri kurulu başkanlarına birer örnek olmak kaydı ile toplam 672 anket gönderilmiş, geri dönen 623 tanesi değerlendirmeye alınmıştır. Çalışmanın sonuçlar kısmında belirtilen bazı önemli bulgular şöyledir:

- İlköğretim müfettişlerinin %32,4'nün son on yıl içerisinde hizmet içi kurslarına hiç katılmadıkları görülmektedir. Son on yıl içinde bir iki kursa katılanların oranı %42,9'dur.
- İlköğretim müfettişlerinden, branş öğretmenliğinden gelenler, sınıf öğretmenliğinden gelenlere göre daha az etkili olduklarına inanmaktadırlar.
- İlköğretim müfettişlerinden dört yıllık fakülte mezunları, 3+1 kurs mezunlarına; 3+1 kurs mezunları, eğitim enstitüsü ve kurs mezunlarına; eğitim enstitüsü ve kurs

mezunları, 2+2 kurs mezunlarına göre, okul işgörenlerine rehberlik hizmetlerinde daha az düzeyde yeterli olduklarına inanmaktadırlar.

- İlköğretim müfettişlerinden kıdemi fazla olanlar, kıdemi az olanlara, branş öğretmenliğinden gelenler, sınıf öğretmenliğinden gelenlere, dört yıllık fakülte mezunu olanlar, 3+1 mezunlarına; 3+1 mezunları, eğitim enstitüsü ve kurs mezunlarına; eğitim enstitüsü ve kurs mezunları, 2+2 kurs mezunlarına göre, ilköğretim müfettişlerinin okul işgörenlerine sorunları ve bu sorunları alternatif çözümler bulmada daha az düzeyde yardımcı olduklarına inanmaktadırlar.
- İlköğretim sınıf öğretmenliğinden gelenler, branş öğretmenliğinden gelenlere; dört yıllık fakülte mezunları 2+2 mezunlarına göre, ilköğretim müfettişlerinin aday öğretmenlerinin yetiştirilmesinde daha az düzeyde etkili olduklarına inanmaktadır.

Akış (1999), doktora tez çalışması olarak yaptığı araştırmasında, ilköğretimde görevli öğretmenlerin çağdaş denetmen rollerine ilişkin algı ve beklentileri ile bu algı ve beklentilerinin deneklere ilişkin kişisel değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini saptamayı amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemi, 1995/96 eğitim-öğretim yılında İzmir ilindeki 32 ilköğretim kurumunda bulunan 620 öğretmeni kapsamaktadır. Araştırma sonuçlarından bazıları aşağıdaki gibidir:

- Çağdaş denetmen rollerine ilişkin 50 maddenin ortalamalarına göre, öğretmenler, ilköğretim denetmenlerinin bu rolleri genelde “Çok seyrek” düzeyde sergilediklerini belirtmişlerdir.
- Öğretmenlerin, belirlenen çağdaş denetmen rollerine ilişkin beklenti düzeyleri ise; 50 yargı maddesinin tamamı yüksek bir ortalama ile “Hemen her zaman” aralığında çıkmıştır.
- Öğretmenlerin çağdaş denetmen rollerine ilişkin beklentileri, cinsiyet ve branş değişkenine göre fark göstermezken, mesleki kıdem, öğretmenlerin çalıştıkları okul türü, yaş ve öğrenim durumu bağımsız değişkenlerine göre ise anlamlı farklılıklar göstermiştir.
- Cinsiyete değişkenine göre, kadın öğretmenler erkek öğretmenlere göre, denetmenlerin liderlik boyutuna ilişkin denetimsel rolleri daha fazla sergilemeleri gerektiği konusunda görüş belirtmiştir.
- Çağdaş denetmen rolü, rehberlik boyutuna ilişkin öğretmen algıları; cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, mesleki kıdem ve branş değişkenine göre fark göstermezken,

okul türüne göre anlamlı farklılık göstermiştir. Diğer bir ifadeyle öğretmenler genelde, denetmenlerin rehberlik boyutuna ilişkin rolleri sergileme derecelerinin “Çok seyrek” düzeyde gerçekleştiğini belirtmişlerdir.

Büyükaslan (1998), yüksek lisans tez çalışmasında “*İlköğretim Okullarındaki Öğretmenlerin İlköğretim Denetmenlerinin Ders Denetimine İlişkin Algı ve Beklentileri*” konusunu araştırmıştır. Çalışma kapsamında, Mardin ili belediye sınırları içerisinde kalan 7 ilköğretim okulunda görevli 140 öğretmen yer almıştır. Araştırmaya 114 öğretmen alınmıştır. Araştırmaya ilişkin bazı önemli bulgular şöyledir:

- Öğretmenlerinin %59,64’ü, denetmenlerin ders denetiminde göstermeleri gereken davranışları “Hiç”, “Az” derecede gösterdiklerini belirtmiştir.
- Öğretmenlerin, ilköğretim denetmenlerinin ders denetiminde yüksek düzeyde göstermelerini bekledikleri davranışlardan bazıları şunlardır.
 - Öğrenme-öğretme ortamının bir bütün olarak değerlendirilmesi,
 - Öğretmenlerin düşüncelerini özgürce ifade etmelerine olanak tanınması,
 - Değerlendirme yaparken güvenilir ölçütlere dayanması,
 - Aday öğretmenlerin işbaşında yetişmelerine yardımcı olması,
- Beklenti düzeyinde, ölçekte en yüksek puan alan “Denetmenlerin, öğretmenlerin düşüncelerini özgürce ifade etmelerine olanak tanınması” yargısıdır.

Özbek (1998), “*İlköğretim II. Kademedeki Ders Denetim Sorunları*” konulu araştırmasını yüksek lisans tez çalışması olarak sunmuştur. Araştırmanın evrenini, 1996–1997 öğretim yılında İzmir metropol alanı içinde bulunan resmi ilköğretim okullarının II. kademesinde çalışan branş öğretmenleri ve ilköğretim müfettişleri oluşturmaktadır. Çalışmaya örneklem olarak, 300 öğretmen ve 127 müfettiş katılmıştır. Çalışmaya ilişkin bazı önemli bulgular şöyledir:

- İlköğretim müfettişinin, branş öğretmenlerine eğitim-öğretim sürecinde karşılaştıkları eğitsel problemleri çözmelerinde yardımcı olmalarını, branş öğretmenleri “Her zaman” beklediklerini, ancak “Hiçbir zaman” uygulanmadığını, müfettişler ise “Her zaman” uygulandığını ifade etmişlerdir.
- İlköğretim müfettişinin mesleki toplantılarda örnek dersler vererek bir dersin en iyi şekilde nasıl işleneceğini branş öğretmenine göstermesini branş öğretmenleri “Her

zaman” beklediklerini, ancak “Hiçbir zaman” uygulanmadığını, müfettişler “Bazen” uygulandığını ifade etmişlerdir.

- İlköğretim müfettişinin, branş öğretmenlerinin eğitim-öğretim ve denetim sistemi hakkındaki düşüncelerini özgürce ifade etmelerine olanak tanınmasıyla ilgili, branş öğretmenleri bu durumu “Her zaman” beklediklerini, ancak “hiçbir zaman” uygulanmadığını, müfettişler ise “Her zaman” uygulandığını ifade etmişlerdir.
- İlköğretim müfettişinin, branş öğretmenlerini yapılan denetim sonuçlarının değerlendirilmesi sürecine katmaları ile ilgili olarak branş öğretmenleri bu durumun olmasını “Her zaman” beklediklerini, ancak “Hiçbir zaman” uygulanmadığını, müfettişler ise “Her zaman” uyguladıklarını ifade etmişlerdir.
- İlköğretim müfettişinin, branş derslerinin denetiminin hangi ölçütlere göre yapıldığını öğretmene önceden bildirmesi ile ilgili olarak, branş öğretmenleri bu durumun olmasını “Her zaman” beklediklerini, ancak “Hiçbir zaman” uygulanmadığını, müfettişler ise “Bazen” uygulandığını ifade etmişlerdir.
- İlköğretim müfettişinin, göreve yeni başlamış branş öğretmenlerinin denetiminde öğretmenin bu özelliğini dikkate alması ile ilgili olarak branş öğretmenleri bu durumun olmasını “Her zaman” beklediklerini, ancak “bazen” uygulandığını, müfettişler ise “her zaman” uygulandığını ifade etmişlerdir.
- İlköğretim müfettişinin, branş öğretmenlerini ders denetim sonuçları hakkında bilgilendirmesi ile ilgili olarak branş öğretmenlerin bu durumun olmasını “Her zaman” beklediklerini, ancak “Bazen” uygulandığını, müfettişler “Her zaman” yaptıklarını ifade etmişlerdir.
- İlköğretim müfettişlerinin, branş öğretmenlerinin denetiminde eşit ve yansız davranmasına ilişkin branş öğretmenleri bu durumun olmasını “Her zaman” beklediklerini, ancak “Bazen” uygulandığını, müfettişler ise “Her zaman” uyguladıklarını ifade etmişlerdir.

Akçadağ (1998), “Ankara’daki İlköğretim Okullarında Deneticilerin Denetim Süreçlerinde Açıklık İlkesine Uymaları Konusunda Deneticilerin, Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Görüşleri” konulu bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın verilerini evrenden seçilen 849 öğretmen, 90 yönetici ve 186 denetçiden anket yoluyla alınan görüşler oluşturmaktadır. Araştırmaya ilişkin bazı önemli bulgular şöyledir:

- Denetçi, yönetici ve öğretmenlerin tümü denetimin planlama ve değerlendirme süreçlerinde denetçilerin “denetimde açıklık” ilkesine her zaman” uymadıkları görüşündedirler.
- Planlama sürecine yönelik olarak;
 - “Öğretim yılı başında, denetimden önce denetçilerin denetleneceklerle görüşüyor, onların beklentilerini dinliyor, kendi beklentilerini onlara aktarıyorlar mı?” sorusu ile ilgili denetçi ve yönetici görüşleri “Bazen”, öğretmen görüşlerinin “Çok az” seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir.
 - Denetlenenlerin danışma gereksinimi duydukları durumlarda denetçiye ulaşabilmeleri konusunda, denetçilerin “Bazen”, yöneticilerin ve öğretmenlerin “Çok az” görüşünde olduğu görülmektedir.
- Değerlendirme sürecine yönelik olarak;
 - Denetçilerin, denetledikleri iş görenlere eksiklikleri açıklama konusunda denetçi görüşlerinin “Çoğunlukla” yönetici ve öğretmen görüşlerinin “Bazen” seçeneklerinde yoğunlaştığı görülmektedir.
 - Denetçilerinin başarı gösteren iş görenlere başarılarını açıklama konusundaki denetçi görüşlerinin “Çoğunlukla”, yönetici görüşlerinin “Bazen” ve öğretmen görüşlerinin “Çok az” seçeneklerinde olduğu görülmektedir.
 - Denetlenenlerin denetim uygulamaları hakkında düşüncelerini söylemeleri konusunda denetçi görüşlerinin “Bazen”, yönetici ve öğretmen görüşlerinin “Çok az” düzeyinde olduğu görülmektedir.

Yılmaz (1998), yüksek lisans tez çalışmasında Ankara ili Büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilköğretim okullarında ders teftişinde karşılaşılan sorunları müfettiş ve öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmaya, 1997–98 öğretim yılında 15 okul da görevli 242 branş öğretmeni ve 152 ilköğretim müfettişi denek olarak katılmıştır. Araştırmada branş öğretmenlerin “Çok” derecesinde önemli bir sorun kaynağı olarak gördüğü, buna karşın müfettişlerin “orta” derecede bir sorun olarak gördüğü durumlardan bazıları şöyledir:

- Müfettişin branş bilgisinin eksikliği,
- Ders teftişi yapan müfettişin öğretmenle aynı branşta olmaması,
- Müfettişlerin öğretmenlere gerekli rehberlikte bulunamaması,

- Çevre koşulu ve olanakların dikkate alınmaması,
- Ders teftişini müfettişin programsız bir şekilde yapması,
- Yapılan önerilerin yerine getirilme durumunun aynı müfettişler tarafından izlenmemesi,

Has (1998), yüksek lisans tez çalışmasında “*İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Mesleki Gelişim Uygulamalarını Geliştirmelerinde Teftişi Rolü*” konusunu araştırmıştır. Araştırmaya denek olarak Ankara il milli eğitim müdürlüğünde görev yapan ve 1996–97 öğretim yılında teftiş faaliyetlerine katılan 131 ilköğretim müfettişi ile Ankara Büyükşehir belediyesi sınırları içinde yer alan merkez ilçelerdeki sekiz ilköğretim okulunda görev yapan 401 öğretmen katılmıştır. Çalışmada kullanılan ölçme aracının sonundaki açık uçlu soruda, öğretmenlerin ve müfettişlerin uygulamalarla ilgili olarak ayrıca belirtilmesini istedikleri hususları yazmaları istenmektedir. Öğretmenlerin belirttikleri bazı hususlar şöyledir:

- Teftiştten ziyade rehberliğe önem verilmelidir.
- İlköğretim müfettişlerince, eğitim-öğretim çalışmalarlarıyla ilgili konulara daha ağırlık verilerek teftiş yapılmalıdır.
- Teftişler kısa süreli değil, öğretmeni değerlendirmede objektifliği sağlayacak sürede olmalı, bir ders saati içinde değerlendirme yapılmamalıdır.
- Müfettişler, davranışları ile öğretmenlere yardımcı ve rehber olduğunu sezdirmeli, öğretmenler yetersiz kaldıkları konuları ve karşılaştıkları problemleri müfettişlere sormaktan çekinmemelidir.
- Teftişler öğretmenlerin eksikliklerini aramak için değil, eğitim-öğretimin geliştirilmesi ve öğretmenlerin başarılarının artırılması amacıyla yapılmalıdır.
- Teftişlerde, müfettiş ve öğretmen işbirliği yapılmalıdır.
- Teftiş öncesi okul müdürünün görüşü alındığı gibi, teftişi yapılan öğretmen ile de görüşme yapılmalıdır.
- Müfettişler adil davranmalı, öğretmenlere karşı ön yargılı olmamalı, teftişler objektif yapılmalıdır.
- Teftişlerde müfettişler arasında tutarlılık ve bütünlük olmalıdır.
- Branş öğretmenlerinin teftişi, alana uygun branş müfettişleri tarafından yapılmalıdır.

Akbaba (1997), çalışmasında ilkokullardaki öğretmenlerin denetim sürecinden beklentilerini araştırmıştır. Çalışmaya Ankara ilindeki beş bölgeden rastgele seçilmiş 27 okuldaki 501 öğretmen denek olarak katılmıştır. Araştırmada, öğretmenlerin beklentilerini ölçmek amacıyla 59 maddeden oluşan bir ölçme aracı kullanılmıştır. Araştırma verilerine göre:

- Öğretmenler, denetmenlerin rehberlik ve yöneltme yerine, inceleme, soruşturma ve teftişle daha çok meşgul olduklarını düşünmektedir.
- Öğretmenler aynı zamanda, denetmenlerin denetimin ilkelerini izlemediklerini bunun yerine kendi istekleri doğrultusunda denetim yaptıklarını belirtmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre, denetim sisteminin geliştirilmesi gerekmektedir.

Atay (1995), örneklemini Erzurum ilinde bulunan 48 ilköğretim müfettişi, 100 okul müdürü ve bu okullarda çalışan 300 öğretmenin oluşturduğu “*İlköğretim Müfettişlerinin Yeterlilikleri*” konulu bir çalışma yürütmüştür. Araştırma bulgularına dayalı olarak, denetmenlerin yüksek derecede göstermesi gereken fakat düşük derecede göstermekte olduğu yeterliliklerden bazıları şunlardır.

- Öğretmenlerin işbaşında yetişmelerini sağlamak amacıyla mesleki toplantılar düzenleme,
- Öğretmenlere kendilerini gerçekleştirme ve daha iyi öğretim araç ve yöntemlerini kendi kendine bulmaları için yardımcı olma,
- Kişi ve grupların istek, gereksinim ve dileklerini saptayıp değerlendirerek, üst makamlara zamanında duyurma,
- Planlama tekniklerinin anlaşılmasında ve uygulanmasında öğretmene yardımcı olma,
- Yeni öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmak isteyen öğretmeni teşvik etme ve bu konuda işbirliği gerçekleştirme,
- Değerlendirmeden sağlanan verilere dayalı olarak kaynak kullanımının uygunluğunu ve kapsamını artırmak için önerilerde bulunma,
- Öğretmenleri teşvik etme ve güçleri ölçüsünde sorumluluklar almaya yöneltme,

Burgaz (1992) tarafından hazırlanan doktora tez çalışmasının konusunu “*Türk eğitim sisteminde denetmenlerin başarılarını etkileyen nedenler*” oluşturmaktadır. Çalışmada, denetmen rollerinden olan mesleki yardım ve rehberlik, değerlendirme ve öğreticilik rollerini ele alarak bunların yeterince yerine getirilemeyişi nedenleri araştırılmıştır. Çalışmaya ilişkin bazı önemli bulgular şöyledir:

- Denetmenler “kendilerine verilen hizmet öncesi eğitimin yeterli olmayışını” sadece, “öğretmenlere eğitim-öğretim ile ilgili yayınları ve mesleki yayınları tanıtma ve onları okumaya özendirme” rol davranışı ile “öğretmenlerin mesleki yetişmelerini sağlamak amacıyla mesleki çalışmalar düzenleme” rol davranışlarını yeterince yerine getirilemeyişinin nedeni olarak görmektedir.
- Denetmenler “kendilerini geliştirmeye istekli olmayışlarını” sadece, “okul ile çevre arasında iyi bir iletişim ve işbirliği kurulmasında yardımcı olma” rol davranışlarının yeterince yerine getirilemeyişinin nedeni olarak görmektedir.
- Denetmenler, öğretmenlerin kendileri ile iletişim kurmaktan kaçınmalarının ve denetmenin denetlemekle yükümlü olduğu öğretmen sayısının fazla oluşunun rol davranışlarını yerine getirilmesinde olumsuz bir etkiye sahip olduğunu düşünmektedir.

Öz (1977), “*Türk Eğitim Sisteminde İlköğretim Müfettişlerinin Rolü*” konulu bir çalışma yapmıştır. 678’i eğitim enstitüsü, 234’ü kurs çıkışlı ilköğretim müfettişi ve 1065 ilkokul öğretmeni üzerinde yürüttüğü çalışmaya ilişkin bazı bulgular aşağıda verilmiştir.

- Hem öğretmenler hem de müfettişler, Türk eğitim sisteminde ilköğretim müfettişlerinin mevzuatta tespit edilmiş olan ve kendilerinden beklenen faaliyetleri gerektiği şekilde yerine getiremediklerini ifade etmişlerdir.
- İlkokul öğretmenleri ilköğretim müfettişlerinin uygulamadaki faaliyetleri ile modern anlayışın öngördüğü faaliyetler arasındaki ayrılıkları ilköğretim müfettişlerine göre daha fazla görmektedirler.
- Müfettişlerin 676’sı (% 74,1), öğretmenlerin 646’sı (%60,6), yılda bir defa teftişe gidildiğini belirtmişlerdir.
- 682 müfettiş (%61,8) bir takvim yılında 11–50 arasında soruşturma yapmış. 38 müfettiş (%4,1) ise yaptıkları soruşturmanın 50’nin üzerinde olduğunu belirtmişlerdir.

- Araştırma kapsamına alınan müfettişlerden 750'si (82,2) şimdiye kadar milli eğitim bakanlığı'nca hiçbir kursa veya seminere çağrılmamışlardır.
- İlköğretim Müfettişlerinin %49'u (%82,1) kendilerini yetiştirmek için milli eğitim bakanlığı'nca mesleki kitap, dergi, film, slâyt v.b gönderilip gönderilmediği hakkındaki soruya “hayır”, 144'ü (%15,7) “bazen” cevabını vermişlerdir.
- “Görevlerinizle ilgili faaliyetlerde kendinizi yeterli bulmadığınız hususlar var mıdır?” sorusuna 440 müfettiş (%48,2) ve 842 ilköğretim öğretmeni (%79) “evet” cevabını vermişlerdir.

2.2 Yurt dışında yapılmış araştırmalar

Hilliyer (2005) doktora tezi olarak sunduğu çalışmasında yüksek başarı düzeyindeki şehir okullarında öğretmen uygulamalarını etkileyen mevcut öğretmen değerlendirme sürecini ve diğer öğretimsel denetim etkenlerini araştırmayı ve tanımlamayı amaçlamıştır. Çalışmanın evrenini akademik başarı endeksine göre, 3 yıl ya da daha fazla sürede belirlenen hedefleri tutturana ve bu hedefleri aşana yüksek performanslı K-12 okulları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini bir ilköğretim okulu oluşturmaktadır. Çalışmanın bulguları incelendiğinde:

- Çalışmaya katılan öğretmenlerin öğretmen denetimini kendi gelişimleri için önemli gördükleri ortaya çıkmıştır.
- Öğretmenler okuldaki liderliği oldukça olumlu ve becerili görmektedirler.
- Çalışmanın verileri öğretmenlerin değerlendirme süreciyle ilgili olumlu deneyimleri olduğu ve değerlendirmenin kendi başarılarını geliştireceğini anladıklarını ortaya koymaktadır. Son birkaç yıl boyunca süren profesyonel gelişimin öğretmenlerin başarıları üzerinde olumlu etki yaptığı gözlenmiştir.

Florence (2005), doktora tezi olarak yaptığı çalışmada “*Virginia'daki Öğretmen Denetim Yöntemleri*” konusunu araştırmıştır. Web tabanlı anket çalışmasının kullanıldığı araştırmaya, 2003-04 yılında 229 ilköğretim okulu öğretmeni katılmıştır. Çalışmaya ilişkin bazı önemli bulgular şöyledir:

- Öğretmenlerin %80'i denetim sonunda geri dönüt almadıklarını belirtmiştir.
- Öğretmenlerin %85'i denetmenlerin güvenilir, inanılır, saygıdeğer, yaratıcı, risk almayı destekleyen, yararlı denetim sağlayan, açık ve doğru kişiler olduğunu belirtmiştir. Yalnız 39 öğretmen, denetmenlerin bu şekilde davranmadıklarını ifade etmiştir.
- Öğretmenlerin %99'u geliştirici (formative) geri dönütlerin denetim sürecinin bir parçası olması gerektiğini belirtmiştir.
- Öğretmenlerin %95'i profesyonel gelişimin denetim sürecinin bir parçası olması gerektiğini ifade etmiştir.

Rizzo (2004), “*Öğretmenlerin ve Denetmenlerin Mevcut ve İdeal Denetim Ve Değerlendirme Uygulamalarına İlişkin Algıları*” konusunu doktora tez çalışması olarak incelemiştir. Çalışmada, 43 kapalı uçlu ve 3 açık uçlu sorudan oluşan ölçme aracını 345 öğretmen ve 58 denetmen yanıtlamıştır. Araştırma sonuçları;

- Öğretmen ve denetmen algıları karşılaştırıldığında, klinik denetim alanındaki mevcut ölçme araçları, kullanılan farklı gözlem yöntemleri, öğretmen ve denetmen işbirliği, güvene dayalı ilişkiler, öğretmenlerin var olan denetim sistemine katılma istekleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.
- Öğretmen ve denetmenler, mevcut denetim ve değerlendirme sisteminde kullanılan ölçütlerin; sınıf gözlemleri, ders planları ve profesyonel gelişim etkinliklerinden oluştuğunu belirtmişlerdir. Hem öğretmenler hem de denetmenler ideal denetimin, öğretmen ve denetmen arasında daha fazla işbirliği ve güven, daha sıkı ziyaretlerden oluşması gerektiğini ifade etmişlerdir.
- Araştırma sonuçları, öğretmen ve denetmenlerin denetim sürecine başkalarının da katılması gerektiğini düşündüklerini ortaya koymaktadır.

Sargent (2003), yüksek lisans tez çalışmasında “*Orta Düzey Kıdemi Olan Öğretmenlerin Öğretmen Denetimi Deneyimleri*” konusunu araştırmıştır. Çalışmaya 2'si erkek 4'ü kadın (anaokulundan 8. sınıfa kadar) 15–25 yıl kıdemi olan 6 öğretmen katılmıştır. Çalışmada görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmacı görüşmelerde kullanacağı soruları test etmek amacıyla kendi okulundan güvendiği bir öğretmen ile pilot bir uygulama yapmıştır. Çalışmaya ilişkin bazı önemli bulgular şöyledir:

- Katılımcılar, öğretmen denetiminin öğretmenleri yeni şeyleri denemeleri ve yaratıcı olmaları için desteklemesi gerektiğini belirtmişlerdir.
- Katılımcılar geri dönütü önemli görmekle birlikte, bunun her zaman olmadığını belirtmişlerdir.
- Katılımcılar denetimin devam eden bir yapıda olması gerektiğini belirtmişlerdir.
- Bazı katılımcılar, öğretmen denetiminin birinin sınıfa gelmesi ve bazı şeyleri kaydetmesinden öte olması gerektiğini belirtmişlerdir.
- Birkaç katılımcı denetmenlerin gelip yaptıkları iyi şeyleri görmelerini istediklerini söylediler.
- Katılımcılar, öğretmen denetim sürecine katılma olanağını istediklerini ve ihtiyaç duyduklarını sürekli olarak dile getirmişlerdir.
- Katılımcılar denetim sürecinin orta düzey kıdemi olan öğretmenler için farklı olması gerektiği konusunda hem fikirdirler.

McCaffrey (2000), doktora tezi olarak yaptığı çalışmada, öğretmenlerin denetim ve değerlendirmeye karşı davranışlarını incelemiştir. Florida da laboratuvar okullarında yapılan çalışmada, veri toplamak amacıyla anket tekniğinden yararlanılmıştır. Çalışmaya, ana sınıfından–8. sınıf düzeyine kadar 140 öğretmen denek olarak çalışmaya katılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %86'sı ileri düzeyde eğitilmiş ve %85'i 5 yıllık kıdeme sahiptir. Araştırma sonuçlarına göre;

- Öğretmenler formal ve informal gözlemleri öğretmen etkililiğini belirlemede “Çok az” geçerli görmektedir.
- Formal denetimin öğretmen etkililiğini belirlemesine ilişkin denetim etkinlikleri sonunda geri dönüt almayan öğretmenler, dönüt alanlara oranla daha olumsuz düşünmektedir.

Clark (1998) tarafından öğretmen denetimine dair “*New Hampshire'daki Öğretmen ve Denetmenlerin Öğretmen Denetimine İlişkin Algıları*” konulu doktora tez çalışması yürütülmüştür. Çalışmada anket tekniği kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan bilgi toplama aracı 6'lı Likert tipi olarak derecelendirilmiştir ve 38 maddeden oluşmaktadır. Ayrıca bilgi toplama aracında öğretmenlerin denetimle ilgili önerilerini belirtmeleri istenen 3 açık uçlu soru da yer almaktadır. Araştırmacı ölçme aracındaki maddelerini öğretmenlerin ideal öğretmen denetimi ve var olan öğretmen denetimine ilişkin algılarını

ölçmek için oluşturmuştur. Çalışmaya coğrafik ve ekonomik olarak tabakalanmış 45 bölgeden ilköğretimden yükseköğretime kadar 305 öğretmen ve 73 denetmen katılmıştır. Araştırmanın bulguları, öğretmenlerin ve denetmenlerin ideal öğretmen denetim sistemi için algılarının ortak olduğunu ortaya koymaktadır.

- Çalışma sonuçlarına göre ideal denetim sistemi;
 - Açıkça belirtilmiş ve yazılmış hem öğretmen hem de denetmen tarafından bilinen standartları olan bir süreçtir.
 - Sınıf içi gözlemlerde denetmen ve öğretmenin belirlenmiş amaçlarda performansı güçlendirmek için işbirliğine dayalı çalıştıkları sistemdir.
 - Göreve yeni başlamış ve performansı tatmin edici bulunmayan öğretmenlere daha yoğun bir yardım eğitim ve diğer destekler sağlayan süreçtir.
 - Öğretmen ve denetmenlerle gelişme ve büyüme ile sonuçlanan düzeylerde sisteme katılmalarını artırmak ve kolaylaştırmak için eğitim sağlayan süreçtir.
 - İdeal sistemde öğretmen ve denetmenler işbirliği içinde çalışır, birbirlerine güvenirler, iletişimlerinde dürüst ve açıktırlar. Öğretmenin profesyonel gelişimi için sessiz bir sözü paylaşırlar.

- Var olan denetim sistemine yönelik olarak;
 - Denetmenler öğretmenlere göre, var olan denetim sistemini kültürel ve yapısal olarak amaçlarını gerçekleştirmede ideale yakın görmektedirler.
 - Denetmenler ve öğretmenler mevcut denetim sisteminin yetersiz öğretmenleri ayıklamada çok az etkili olduğu noktasında hem fikirdirler.
 - Öğretmenler ve denetmenler zaman ve denetmen-öğretmen oranının sistemin etkililiğinde ve acil durumlarda etkileyen değişkenler olarak tanımlamaktadırlar.
 - Denetmenler özellikle, yönetsel görevlerin onları sık olarak öğretmen denetimine yeterince zaman ayırmamalarına neden olmasında ve etkili denetim sergilemede bazı durumlarda öğretmenler tarafından engellenmelerine ilişkin rahatsızlıklarını belirtmişlerdir.
 - Öğretmenler mevcut denetimi; bazen tutarsız, şeklen yapılan, işbirliği ve diyalog için çok az zaman sağlayan şeklinde tasvir etmişlerdir.

Atkins (1996) tarafından “*Değerlendirme Sürecine İlişkin Öğretmen Görüşleri*” konusu araştırılmıştır. Çalışmanın evrenini 50 okulda çalışan 35 ilköğretim ve 15 orta öğretim öğretmeni oluşturmaktadır. Veri toplamak amacıyla anket tekniğinin kullanıldığı çalışmaya örneklem olarak tesadüfî yöntemle seçilen 44 öğretmen katılmıştır. Uygulanan ankette öğretmenlerden anket maddelerine katılıp katılmadıklarını belirtmeleri istenmiştir. Çalışmaya ilişkin bazı önemli bulgular şöyledir:

- Öğretmenlerin %95’i değerlendirmenin öğretimi geliştirme amacıyla yapılmasını beklemektedir.
- Öğretmenlerin %79’u değerlendirmenin yetersiz öğretmenleri secici olmasını istemektedir.
- Öğretmenlerin %57’si değerlendirme sonunda gözlemlerin açıklanmasını istemektedir.
- Öğretmenlerin %100’ü değerlendirme sürecinde geri dönütlerin yapıcı ve olumlu olmasını beklemektedir.
- Öğretmenlerin %79’u kendi yöntem ve tekniklerini anlatmak için değerlendirme sonunda bir değerlendirme toplantısı yapılmasını istemektedir.
- Çalışmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu değerlendirme sürecinde gözlem ve planlama aşamalarına daha çok katılmak istediklerini belirtmişlerdir.

Bennett (1995) araştırmasında, “*Denetmenlerin Denetledikleri Alanlardaki Bilgi Sahibi Olmalarının Öğretimsel Denetim İçin Önemine İlişkin Hizmet içi Eğitim Alan Öğretmenlerin Algıları*”nı belirlemeye çalışmıştır. Çalışmaya 2 ilköğretim, 1 ortaöğretim ve 1 yüksek okulda görevli öğretmenler katılmıştır. Anket tekniğinin kullanıldığı çalışmada araştırmacı veri toplamak amacıyla 120 öğretmene anket uygulamış, ayrıca katılımcılardan 20 kişi ile görüşme yapmıştır. Çalışmaya ilişkin bazı önemli bulgular şöyledir:

- Öğretmenler, denetmenlerin denetledikleri alanda bilgi sahibi olmasını istemektedir.
- Öğretmenlerin geçirmiş oldukları öğretimsel denetim uygulamaları, onların öğretimsel denetime ilişkin algılarını etkilemektedir.
- Kıdem düzeyi yüksek (deneyimli) öğretmenler stajyer öğretmenlere göre, denetmenlerin denetledikleri alanda bilgi sahibi olmalarını daha çok istemektedir.

Pierson (1993) doktora tezi olarak yaptığı çalışmada “*Öğretmen Denetimi ve Değerlendirmesi: Öğretmenlerin ve Yöneticilerin Algılarının ve Davranışlarının Bir Karşılaştırması*” konusunu araştırmıştır. Araştırmacı tez çalışmasına başlamadan önce pilot bir uygulama yapmıştır. Pilot uygulamaya 15. gelişimsel eğitim konferansına katılan öğretmen, yönetici ve okul yönetim kurulu üyelerinden oluşan toplam 116 kişi katılmıştır. Katılımcılar; öğretmen denetimi ve değerlendirmesinde farklı modellerin olduğunu, denetim sürecini pozitif ve yararlı gördüklerini ifade etmekle birlikte öğretmen denetimi ile ilgili genel hoşnutsuzluklarını da belirtmişlerdir. Pilot uygulamada en fazla eleştiri, denetmenlerin becerileri, öğretmen denetimine ayrılan zamanın yetersizliği, korkuya dayalı denetim uygulamaları ve öğretmen ile denetmen arasındaki iletişim kopukluğu etrafında toplanmaktadır.

Aynı çalışmada Pierson veri toplama aracını 6 ilköğretim okulu, 2 kolej ve 1 lise’de çalışan 76 öğretmen ve 14 yöneticiye uygulamıştır. Çalışmada, okul üyelerinin mevcut denetim sistemini nasıl gördükleri incelenmektedir. Çalışmada elde edilen bazı bulgular şöyledir:

- Genel olarak öğretmenler, mevcut denetim modelinin öğretmenlerin sınıf yönetimi yöntemleri ve öğretimsel uygulamalarını açıkça desteklediğine inanmadıklarını belirtmişlerdir.
- Hem ilköğretim hem de ortaöğretim öğretmenleri denetim uygulamalarının kendi gelişimi için “Çok az” ya da “Hiç” yarar sağlamadığına inanmaktadır.
- Yöneticiler, sınıf yönetimi ve öğretimsel uygulamaların geliştirilmesinde yeterince gelişme olduğunu kabul etmekle birlikte, öğretmen denetimi ve değerlendirmesinin sınıf ziyaretleri ve öğretmen gelişimi için güçlü olmadığını belirtmişlerdir.
- Öğretmenler ile yöneticiler arasındaki farklılıklardan birisi, yöneticilerin öğretmenlere göre denetim uygulamalarının öğretimsel uygulamalarda gelişme gösterdiğini daha fazla inanmalarıdır.

Levin, Hoffman ve Badiali (1988), “*Kırsal Bölgelerdeki Öğretmenlerin Çeşitli Denetim Uygulamalarının Etkililiği Hakkında Alguları*” konulu bir araştırma yapmışlardır. Çalışma, 1982–83 yılında Pensilvanya’daki 4 K–12 kırsal okul bölgesindeki 26 ilköğretim ve 13 ortaöğretim okulundaki öğretmenler ile yapılmıştır. Çalışmaya bu okullarda çalışan 257’si ilköğretim ve 292’si ortaöğretim olmak üzere toplam 549 öğretmen katılmıştır.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin %55'i en az 10 yıllık kıdeme ve %40'ı lisansüstü eğitime sahiptir. Çalışma sonuçlarına göre, denetimin yardımına dair öğretmen algılarını iyileştirmek, ancak aşağıdaki durumların oluşması ile olur:

- Öğretmenlerin denetimin onların öğretimini geliştirmeye yardımcı olmayı amaçladığını anlamaları,
- Öğretimsel değişimleri denetmen ve öğretmenlerin birlikte tanımlamaları,
- Denetmenlerin öğretmenleri kendi öğretimlerine odaklayabilmeleri,
- Denetmenlerin öğretmenlerin öğretimsel hedefleri hakkında bilgili olmalarıyla,
- Öğretmenlerin, denetmenlerce yeterince gözlemlendiklerini algıladıklarında,

Johnston (1988) "*Öğretmen Denetim ve Değerlendirme Uygulamaları*" konusunu doktora tez çalışması olarak çalışmıştır. Çalışmada Nebraska okullarındaki öğretmen denetim ve değerlendirme uygulamaları incelenmiştir. Müdürlerin kendi okullarındaki denetim ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin algılarını belirlemek amacıyla rastgele seçilmiş 150 ilköğretim ve ortaöğretim müdürüne e-mail yoluyla bir anket gönderilmiştir. Her bir müdür tarafından denetlenmiş rasgele seçilmiş 10 öğretmen de aynı ankete cevaplandırmaları için seçilmiştir. Araştırmacı okulları, hesaplanan puanlara göre; öğretmenler ile müdür arasında algının benzer olduğu ve algının farklı olduğu okullar diye iki gruba ayırmıştır. Bulgular incelendiğinde;

- Ortak bir algının olduğu okullarda, müdürler biçimlendirici denetimi modelini uygulamaktalar, sınıfları sık olarak ziyaret etmekte, öğretimsel hedefleri belirlerken öğretmenleri sürece katarlar, sınıf gözlemlerini objektif olarak rapor ederler, sınıf gözlemlerine ilaveten araştırma sonuçlarını da kullanırlar ve öğretmenleri ile işbirliği içinde çalışırlar.
- Farklı algıların olduğu okullarda müdürler, sınıfları ara sıra ziyaret etmekte, sınıf gözlemlerinde sorgulanabilir kriterler kullanmakta, öğretmenlerle öğretimle ilgili iletişim kurmamakta ve öğretmenlerle çok az işbirliği göstermektedir.

Taylor (1986), doktora tezi olarak yaptığı çalışmada, Alaska okullarında tercih edilen ve uygulanan denetim ile ilgili öğretmenlerin algılarını belirlemeye çalışmıştır. 1983–84 yılında Alaska'nın kırsal bölgelerindeki okullarda gerçekleştirilen araştırmanın örneklemini, bu okullardan seçilen 209 öğretmen oluşturmuştur. Örnekleme alınan öğretmenlere mail yoluyla bir anket gönderilmiştir. Öğretmenlerden tercih ettikleri ya da

ihtiyaç duydukları denetim ile aldıkları denetimi karşılaştırmaları istenmiştir. Çalışmanın betimsel istatistikleri geri dönen 156 anket üzerinden yapılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin %65'i ilköğretim, %49'u orta öğretim ve üçte biri de her iki onay belgesine sahip kişilerdir. Çalışmaya ilişkin bazı önemli sonuçlar şöyledir.

- Öğretmenlerin %89'u denetmenlerin kendilerine “Nadiren” ve “Asla” örnek ders anlatmadıklarını belirtmiştir. Öğretmenlerin %27'si örnek ders anlatımının “Her zaman” ya da “sık olarak”, %41'i “Ara sıra” olmasını tercih ettiklerini belirtmişlerdir.
- Her iki kademedeki öğretmenlerin %80'i profesyonel gelişim seçenekleri için denetmenlerinin kendilerini “Sık olarak” ya da “Her zaman” bilgilendirmelerini tercih ederken, yalnız %40'ı bunun “Her zaman” ve “Sık olarak” olduğunu belirtmiştir.
- Öğretmenlerin %63'ü kendilerinin değerlendirilmesinde kullanılacak kriterlerin belirlenmesine yardım etmeyi tercih ederken, %75'i şu anda “Asla” ve “Nadiren” yardım ettiklerini belirtmiştir.
- Öğretmenlerin %59'u sınıf gözlemleri öncesinde denetmenlerin kendileri ile “Asla” ve “Nadiren” toplantı yaptıklarını belirtmiştir.
- Öğretmenlerin %49'u sınıf etkinliklerinin değerlendirilmesinde kullanılan yöntemlerden “Asla” ve “Nadiren” söz edildiğini belirtmişlerdir.
- Öğretmenlerin %61'i sınıf denetimleri sonrasında destekleyici bir geri bildirim “Sık sık” ve “Her zaman” geldiğini, %74'ü sınıf gözlemi sonunda değerlendirmeye ilişkin yazılı bir belgeyi “Sık sık” ve “Her zaman” aldıklarını belirtmiştir.

Pensilvanya eğitim bakanlığının emriyle, okul bölgeleri 1984–85 yılında öğretmen denetim ve değerlendirme sistemiyle ilgili işlemleri yeniden gözden geçirmek zorunda kaldılar. Bu doğrultuda, bölgedeki öğretmen denetim ve değerlendirme sistemi ile ilgili gerekli verileri toplayabilmek için öğretmen denetimini daha anlamlı ve tutarlı yapmak ve öğretimdeki kaliteyi geliştirmeyi amacıyla Patrick ve Dawson. (1985) tarafından bir araştırma yapılmıştır. Çalışmaya 20 merkezi bölgedeki 27 yönetici ve 194 öğretmen katılmıştır. Denetim sisteminin faydaları hakkındaki algılarını belirlemeye yönelik olarak öğretmenlerle görüşmeler yapılmıştır. Beş örnek olayın olduğu araştırmada, öğretmenlerce ifade edilen denetimle ilgili problemlerden bazıları şöyledir:

- İki öğretmen bir yıl boyunca iki defa denetlenmelerini yeterli bulmadıklarını belirtmiştir.
- Öğretmenlere göre, denetim süreci daha fazla yardım ve izlemeyi gerektirmektedir.
- Öğretmenler, yöneticilerin sınıflarda daha fazla zaman geçirmesini beklemektedirler.
- Öğretmenler, kendi alanıyla ilgili yeterince eğitimi olmayan kişilerce denetlenmelerini bir sorun olarak görmektedir.
- Öğretmenler gözlem sonuçları hakkında bilgilendirilmemektedir.
- Bazı öğretmenler diğerlerinden daha fazla izlenmektedir
- Bazı öğretmenlere çok az yardım verilmektedir
- Öğretmenler yöneticilerin davranışlarını tutarlı bulmamaktadır.

Olander ve Farrell (1970), tarafından “*İlköğretim Öğretmenlerinin Profesyonel Problemleri*” konulu bir çalışma yapılmıştır. Çalışmaya 88 ilköğretim okulundan 967 öğretmen katılmıştır. Çalışmada öğretmenlerden ankette belirtilen 126 maddeden sorun olarak gördüklerini ve bu sorunları hafifletici olarak gördükleri durumları belirtmeleri istenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre;

- Öğretmenler, denetmenlerden etkililikleri ile ilgili yazılı değerlendirme edinmemelerini sorun olarak görmektedirler.
- Öğretmenler, kendilerini anlayan ve duygudaşlık kuran denetmen ve müdürün olmasını, denetmen ve müdürden cesaretlendirici destek almalarını, denetmenlerce örnek dersler verilmesini sorunlarını azaltacak durumlar arasında göstermişlerdir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın evreni, örnekleme, veri toplama aracı, veri toplama aracının uygulanması ve toplanan verilerin çözümlenmesi sırasında kullanılan istatistikî yöntemlere ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Araştırmalar, yapıldıkları çevreye ya da araştırma ortamına göre laboratuvar ve saha araştırmaları; düzeylerine göre kuramsal ve uygulama araştırmaları; yöntem ya da zamana göre tarihi, betimleme ve deneysel araştırmalar olarak gruplandırılabilir ya da isimlendirilebilirler. Eğitim biliminde ve sosyal bilimlerde yapılmakta olan araştırmalar genellikle laboratuvar dışında, sahada yani, doğal çevrede yer almaktadır (Kaptan, 1993:45,52). Bu araştırma yapıldığı çevre ya da araştırma ortamına göre bir saha araştırması, yöntemine göre betimsel bir araştırma olarak nitelendirilebilir. Betimsel araştırmalar, verilerin özetlenmesini ve veri kümelerinin betimlenmesini, karşılaştırmalardan yola çıkarak neden sonuç ilişkisine dayalı olarak var olan durumu tanıtmayı amaçlayan araştırma yöntemidir (Demirtaş, Güneş, 2002:17, Öncül, 2000:148, Baykul, 1999:33). Bununla birlikte, betimleme araştırmaları aynı zamanda mevcut olayları daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini de dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı da hedef alır (Kaptan, 1993:59).

Araştırmada tarama modeli (survey) kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey, ya da nesne, kendi koşulları içinde ve var olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. (Karasar, 2003:77). Bu tür bir araştırmada değişkenlerin deneysel ve fiziki olarak ayarlanması, olayların meydana gelme ya da gelmemesinin kontrolü diye bir olanak yoktur Tarama modelinde, araştırmacının

ayarlamaya, değiştirmeye tabi tutacağı Şey sadece uygulayacağı teknikler, gözlemler ve ilişkilerin analizi olmaktadır (Kaptan, 1993:60).

Evren

Evren araştırma sonuçlarının genellenmek istendiği elemanlar bütünü, bir çalışmayla ilgili verilerin veya ölçme sonuçlarının tümünün oluşturduğu küme ifadesiyle tanımlanabilir (Karasar, 2003:109, Baykul, 1999:34). Başka bir deyişle evren, incelenmek istenen birimlerin meydana getirdiği, gözlenebilir ortak karakteristiklere sahip objelerin oluşturduğu, belli bir kurala uyan öğelerden oluşmuş topluluktur (Kaptan, 1993:116).

Araştırmanın evrenini 2005–2006 eğitim–öğretim yılında, Malatya ili Şehir merkezi belediye sınırları içerisindeki, resmi ilköğretim okullarında çalışmakta bulunan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın yapıldığı 2005–2006 yılında Malatya Milli Eğitim Müdürlüğü istatistik verilerine göre, Malatya İli Merkez İlçe sınırları içerisinde 68 resmi ilköğretim okulu bulunmaktadır. Araştırma kapsamına alınan 68 resmi ilköğretim okulunda 1517’si erkek ve 1188’i kadın olmak üzere 2705 ilköğretim okulu öğretmeni bulunmaktadır.

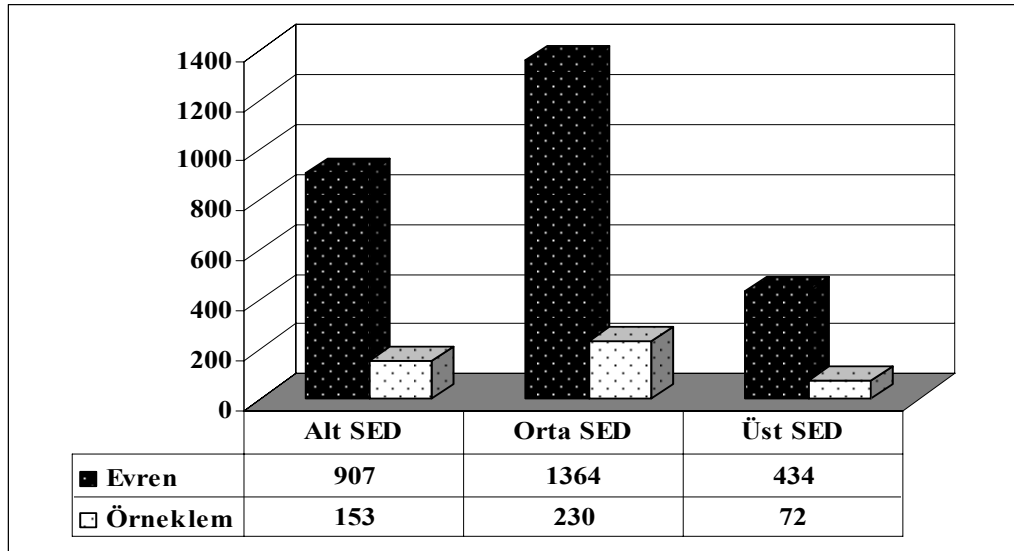
Örneklem

Evreni temsil edecek Şekilde ve daha az sayıdaki elemandan oluşturulan kümeye örneklem adı verilir (Baykul, 1999:35). Alt evrendeki tüm elemanların birbirine eşit seçilme Őansına sahip oldukları örnekleme türüne ise oranlı eleman (tabakalı) örnekleme denir. Bu örneklemeyi yapabilmek için, önce evren araştırma açısından önemli görülen belli bir ya da daha çok değişkene göre, kendi içinde benzeşikliği olan “alt evren”lere ayrılır. Sonra bu alt evrenlerin her birinden, eleman örnekleme yapılır. Oranlı eleman örnekleme ile evrendeki alt grupların örnekleme temsil edilmeleri garanti altına alınır (Balcı, 2004:83–85, Karasar, 2005:113, Arseven, 1993:100). Bu araştırmada, örneklem seçiminde oranlı eleman örnekleme tekniğinden yararlanılmıştır.

Araştırmanın örneklemi belirlenirken, ilköğretim okullarının, buldukları çevrenin sosyo–ekonomik değişim ve değişkenlerden etkilenebilme ihtimalleri göz önüne alınmıştır. Ancak, yapılan literatür taramasının ardından, evren grubuna giren okulları sosyal ve

ekonomik değişkenlere göre sınıflayan herhangi bir veriye ulaşılamamıştır. Bu nedenle, okulları sosyo-ekonomik düzeylerine göre sınıflandırmak amacıyla, araştırmacı tarafından Malatya il milli eğitim müdürlüğünde görevli 11 ilköğretim müfettişine bu konudaki görüşleri sorulmuş ve bu doğrultuda müfettişlerden 68 ilköğretim okulunu sosyo-ekonomik düzeylerine göre sınıflandırmaları istenmiştir. Görüşmenin sonunda, ilköğretim müfettişlerinin, ilköğretim okullarından 32'sini alt, 26'sını orta ve 10'unu üst sosyo-ekonomik düzeyde sınıflandırdıkları görülmüştür. Örneklem alımı sırasında evren, alt, orta ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki ilköğretim okullarından oluşan alt evrenlere ayrılmıştır (Bkz. Ek-3-4-5).

Çizelge-2 : Evren ve Örneklem Grubuna Giren İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Sosyo Ekonomik Düzeye Göre Dağılımı

Çizelge-2'de, sosyo-ekonomik düzeye göre ilköğretim okullarının evren ve örneklem içindeki dağılımı verilmiştir. Grafikteki veriler incelendiğinde, alt sosyo-ekonomik düzeyde 907, orta sosyo-ekonomik düzeyde 1367 ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki okullarda 434 öğretmenin olduğu görülmektedir. Okulların evreni temsil etme yüzdeleri alt sosyo-ekonomik düzey için %34 (N=153), orta sosyo-ekonomik düzey için % 50 (N=230) ve üst sosyo-ekonomik düzey için %16 (N=72)'dir (Bkz. Ek-3-4-5).

Veri toplama aracı

Malatya ili merkez belediye sınırları içerisindeki ilköğretim okullarında çalışmakta bulunan ilköğretim okulu öğretmenlerinin denetim sürecinden beklentileri ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeylerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada kullanılan bilgi toplama aracı aşağıdaki aşamalar izlenerek araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

1. Madde havuzunun oluşturulması: Öncelikle 16 ilköğretim okulundaki 147 ilköğretim okulu öğretmeninden denetim sürecinden neler beklediklerini, süreç içerisinde gördükleri aksaklıkları belirtmelerinin istendiği açık uçlu bir soruya cevap vermeleri istenmiştir. Uygulama sonucunda, ilköğretim okulu öğretmenlerinin yanıtları değerlendirilmiş ve uygun görülenler anket maddesi şeklinde düzenlenmiştir. Bu uygulamayla birlikte, denetim (teftiş) ile ilgili mevzuat, denetim alanında yapılmış olan ilgili çalışmalar ve bu çalışmalarda kullanılan ölçme araçları incelenmiştir. Bu incelemenin sonunda, ilgili araştırmalar ve milli eğitim bakanlığı mevzuatından alınan 13, uygulanan anket çalışması sonucunda oluşturulan 54 soru ile toplam 67 soruluk bir madde havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan bu madde havuzundaki maddeler, dil yapısı ve benzer ifadelerle sahip olma durumları da göz önünde bulundurularak, yapılan değerlendirmeler sonucunda, 60'a düşürülmüştür.

2. Uzman Görüşü Aşaması: Denetim süreci ile ilgili bu 60 soruluk madde havuzu çoğaltılarak uzman¹ görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan maddeleri, (1) madde aynen kalmalı, (2) madde değiştirilmeli ve (3) madde çıkarılmalı seçeneklerine göre derecelendirmeleri istenmiştir. Bu uygulamanın sonucunda, uzman görüşleri doğrultusunda havuzdaki maddeler bir ön elemeden geçirilmiştir. İfadelerin anlaşılır olmaması, benzer maddelerin bulunması gibi nedenlerle madde sayısı 46'ya düşürülmüştür.

3. Bilgi Toplama Aracının Türünün Kararlaştırılması: Çalışmada ilköğretim okulu öğretmenlerinin denetim sürecinden beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla, denemelik bilgi toplama aracı, ilköğretim okulu öğretmenlerinin denetim sürecinden beklentileri, 1=Hiçbir zaman olmamalı,

¹ İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyelerinden: Prof. Dr. Battal ASLAN, Doç. Dr. Burhanettin DÖNMEZ, Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÜSTÜNER, Yrd. Doç. Dr. İkrâm ÇINAR ve Yrd. Doç. Dr. Mahire ASLAN'ın görüşlerine başvurulmuştur.

2=Nadiren olmalı, 3=Orta düzeyde olmalı, 4=Çoğu zaman olmalı, 5=Her zaman olmalı, bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyi ise, 1=Hiçbir zaman yapılmaz, 2=Nadiren olur, 3=Orta düzeyde olur, 4=Çoğu zaman olur, 5=Her zaman olmalı, anlamına gelen 5'li Likert tipi bir dereceleme ölçeği formu şeklinde düzenlenerek ön uygulama yapılmıştır.

4. Ön Uygulama Aşaması: 46 maddeye düşürülmüş olan bilgi toplama aracı, Malatya'nın farklı bölgelerindeki 186 ilköğretim okulu öğretmenine uygulanmıştır. Uygulamalar sırasında öğretmenlerle bire bir görüşülmüş ve anlaşılma gücü olan maddelerin olup olmadığı sorulmuştur. Denemelik bilgi toplama aracı ile elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve öncelikle bilgi toplama aracının yapı geçerliliği için faktör analizine uygunluğu test edilmiştir. Verilerin Faktör analizine uygunluğu (KMO=19435.134, p=000) belirlenmesine karşın maddelerin toplam varyansı açıklama oranı % 21 olarak bulunmuştur. Bu oranın yeterli olmaması nedeniyle bilgi toplama aracının anket olarak değerlendirilmesine karar verilmiştir. Faktör analizi sonucunda faktör yükü .40'ın altındaki maddeler anketten çıkarılmış ve analiz sonuçlarına göre, 40 maddelik ankete son şekli verilmiştir.

Araştırmada kullanılan anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde örnekleme oluşturan ilköğretim okulu öğretmenlerinin bazı demografik özelliklerinin belirlenmesine yönelik sorular yer almaktadır.

Çizelge-3. İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Belirlenmeye Çalışılan Demografik Özellikleri

Sıra	Cinsiyet	Branş	Mesleki Kıdem	Mezun Olunan Kurum
1.	Kadın	Sosyal Bilimler	1-5 Yıl	Öğretmen Okulu
2.	Erkek	Fen Bilimleri	6-10 Yıl	Ön Lisans
3.		Teknik	11-15 Yıl	Lisans Tamamlama
4.			16-20 Yıl	Eğitim Fakültesi
5.			21-25 Yıl	Fen Edebiyat Fakültesi
6.			26 Yıl ve üzeri	Diğer

Anketin, İkinci bölümünde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin denetim sürecinden (kurum ve öğretimin denetimi) beklentilerini saptamaya yönelik 40 soru maddesi yer almaktadır.

Araştırma için gerekli olan verileri toplama izni Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün oluru ile alınmıştır. Bilgi toplama aracı 27 Mayıs ve 15 Haziran tarihleri arasında araştırmacı tarafından 22² resmi ilköğretim okulunda görev yapmakta bulunan 512 öğretmene uygulanmıştır. Eksik ya da hatalı doldurulduğu görülen 57 anketin çıkarılmasından sonra 455 anket üzerinden analiz işlemleri yapılmıştır.

Verilerin çözümlenmesi

Anketin ikinci bölümünde yer alan 40 soru maddesinin beklenti düzeyi için yanıt olarak; “Hiçbir zaman olmamalı”, “Nadiren olmalı”, „Orta düzeyde olmalı”, “Çoğu zaman olmalı”, “Her zaman olmalı”, gerçekleşme düzeyi için yanıt olarak; “Hiçbir zaman yapılmaz”, “Nadiren olur”, “Orta düzeyde olur”, “Çoğu zaman olur”, “Her zaman olur” seçenekleri oluşturulmuştur. İstatiksel çözümlenmelerde maddeler aşağıda belirtildiği şekilde değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin beklentileri ve bu beklentilerin gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini belirlemede kullanılan puan aralıkları ve katılma düzeyi Çizelge-4’te gösterilmiştir.

Çizelge-4 : Deneklerin Katılma Derecelerine Göre Belirlenen Düzeyler

Beklenti			Gerçekleşme		
Puan	Katılma düzeyi	Sınır	Puan	Katılma düzeyi	Sınır
1	Hiçbir zaman olmamalı	1,00–1,80	1	Hiçbir zaman yapılmaz	1,00–1,80
2	Nadiren olmalı	1,81–2,60	2	Nadiren olur	1,81–2,60
3	Orta düzeyde olmalı	2,61–3,40	3	Orta düzeyde olur	2,61–3,40
4	Çoğu zaman olmalı	3,41–4,20	4	Çoğu zaman olur	3,41–4,20
5	Her zaman olmalı	4,21–5,00	5	Her zaman olur	4,21–5,00

² Ön uygulama yapılan ilköğretim okulu öğretmenlerinin araştırma örnekleminde yer almamasına dikkat edilmiştir.

Araştırmada, cinsiyet değişkeni açısından deneklerin anket maddelerine verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek için t-testi (Independent-Samples T Test) kullanılmıştır. Uygulanan t-testi sonucunda dağılımın homojen olup olmadığını test eden Levene'nin Varyansların Homojenliği Testi (Levene's Test for Equality of Variances) sonuçları incelenmiş³, Varyansların homojen olmadığı durumlarda ($p < .05$) t-testi yerine Mann-Whitney-U testi yapılmıştır. Mann-Whitney-U testi, t testinin parametrik olmayan bir dengi-alternatifidir ve iki bağımsız örneklem ölçümlerinin dağılımlarının birbirinden manidar bir farklılık gösterip göstermediğini kararlaştırma imkânı verir. Bu test genelde t-testinin örneklem varyanslarının homojen sayılıtısının ihlal edilmesi durumunda uygulanır (Balcı, 2004:232).

Branş, Kıdem ve Mezuniyet değişkenleri açısından deneklerin anket maddelerine verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını test etmek için tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) uygulanmıştır. Grup varyanslarının eşit olduğu durumlarda, ortalama puanlarının çoklu karşılaştırması Fisher'in LSD testi (Least Significance Degree) ile yapılmış ve sonuçlar gerekli durumlarda yorumlanmıştır. Varyansların homojen olmadığı durumlarda ($p < .05$) varyans analizi yerine Kruskal Wallis-H testi yapılmıştır.

Kruskal Wallis-H testi ilişkisiz iki ya da daha çok örneklem ortalamasının birbirlerinden anlamlı farklılık gösterip göstermediğini test eder. Parametrik bir test olan Tek Yönlü (Faktörlü) Varyans Analizinin (One Way ANOVA) normallik varsayımının karşılanmadığı durumlarda kullanılır (Büyüköztürk, 2002:153). Kruskal Wallis-H testi sonucunda p değerinin anlamlı çıkması sonucu, gruplar arasındaki farkın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığının belirlenebilmesi için değişkenlerin alt bölümleri ikili olarak gruplanmış ve bu ikili gruplar için Mann Whitney-U testi uygulanmıştır. Araştırmada her bir anket maddesi için beklenti ve gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla Paired-Samples t Test yapılmıştır. Anket aracılığıyla elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmesinde SPSS 14,0 (Statistical Package for The Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır. Değerlendirmelerde anlamlılık düzeyi 0,05 olarak benimsenmiştir.

³ Varyansların homojenliğine ilişkin sonuçlar Ek- 6'da sunulmuştur. Bu doğrultuda bulgular ve yorum kısmında kabarıklığı önlemek amacıyla, ilgili maddelerin varyanslarının homojenliğine ilişkin bilgi verilmemiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR YORUM

Bu bölümde, araştırmanın bilgi toplama aracıyla elde edilen veriler analiz edilmiş, tablolatırılmış ve bağımsız değişkenler göz önüne alınarak veriler, araştırmanın amacına uygun olarak yorumlanmıştır.

4.1. Ölçme aracının birinci maddesini “**Denetim sürecinde, öğretmen ve müfettiş iletişimine öncelik verilmelidir.**” ifadesi oluşturmaktadır. Bu anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 1’de (Bkz. s.82) gösterilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre kadın ($\bar{X}=4.00$) ve erkek ($\bar{X}=3.99$) öğretmenlerin bu maddeye ilişkin olarak “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal bilimler ($\bar{X}=4,00$), Fen bilimleri ($\bar{X}=3,96$) ve Teknik ($\bar{X}=4,18$) alanlarındaki branş öğretmenlerinin bu durumun olmasını “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, ilköğretim okulu öğretmenlerinin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, bu maddeye ilişkin 11–15 yıl ($\bar{X}=4,35$) kıdem grubundaki öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde, diğer kıdem gruplarındaki öğretmenlerin “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde beklenti içinde oldukları görülmektedir.

Tablo 1. Denetim Sürecinde Öğretmen ve Müfettiş İletişimine Öncelik Verilmesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken										Gerçekleşme Düzeyi										
Beklenti Düzeyi										Gerçekleşme Düzeyi										
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p				Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p			
a) Kadın	215	4,00	1,20	,155	453	,877				a) Kadın	215	2,58	,957	225,01	48377,50	25157,5	,629			
b) Erkek	240	3,99	1,22							b) Erkek	240	2,65	1,05	230,68	55362,50					
Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	
a) Sosyal Bil.	366	4,00	1,22	Gruplar Arası	,488	2	,244	,164		a) Sosyal Bil.	366	2,60	1,02	Gruplar Arası	,998	2	,499	,486		
b) Fen Bil.	78	3,96	1,16	Gruplar İçi	670,51	452	1,483			b) Fen Bil.	78	2,71	,978	Gruplar İçi	463,736	452	1,026			
c) Teknik	11	4,18	1,16	Toplam	670,998	454				c) Teknik	11	2,72	,786	Toplam	464,734	454				
Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.		Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	
a) 1-5 Yıl	50	3,82	1,33	210,15	5	12,133	,033*	c-a		a) 1-5 Yıl	50	2,56	,836	Gruplar Arası	3,978	5	,796	,775		
b) 6-10 Yıl	86	3,87	1,16	209,65				c-b		b) 6-10 Yıl	86	2,67	1,10	Gruplar İçi	460,734	449	1,026			
c) 11-15 Yıl	80	4,35	,982	262,56				c-f		c) 11-15 Yıl	80	2,80	,946	Toplam	464,734	454				
d) 16-20 Yıl	74	4,13	1,20	244,87						d) 16-20 Yıl	74	2,56	,980							
e) 21-25 Yıl	41	4,07	1,05	228,17						e) 21-25 Yıl	41	2,51	1,00							
f) 26 Yıl ve Üzeri	124	3,83	1,34	215,50						f) 26 Yıl ve Üzeri	124	2,57	1,07							
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	
a) Öğr. Ok.	10	4,30	1,25	Gruplar Arası	8,298	5	1,660	1,124		a) Öğr. Ok.	10	3,00	1,15	Gruplar Arası	5,097	5	1,019	,996		
b) Ön Lis.	144	3,90	1,28	Gruplar İçi	662,700	449	1,476			b) Ön Lis.	144	2,56	1,04	Gruplar İçi	459,637	449	1,024			
c) Lis. Tam.	61	4,29	1,06	Toplam	670,998	454				c) Lis. Tam.	61	2,55	,992	Toplam	464,734	454				
d) Eğt Fak.	148	3,93	1,23							d) Eğt Fak.	148	2,65	1,01							
e) F. Ed. F.	50	4,06	1,13							e) F.Edb.F.	50	2,82	,983							
f) Diğer	42	4,00	1,18							f) Diğer	42	2,47	,890							

*p<.05

Kruskal Wallis-H testi sonucunda öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılığın ortaya çıktığı belirlenmiştir ($\chi^2_{(5)}=12,133$ p,033). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda; 11–15 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin beklentilerinin, 1–5 yıl, 6–10 yıl ve 26 yıl ve üzerinde kıdemi bulunan öğretmenlere oranla daha fazla olduğu görülmüştür. Bu bulguya dayalı olarak, 11–15 yıl kıdemi bulunan öğretmenlerin denetim sürecinde öğretmen ve müfettiş iletişimini daha fazla önemsedikleri söylenebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Ön lisans ($\bar{X}=3,90$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=3,93$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,06$) ve Diğer ($\bar{X}=4,00$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=4,30$) ve Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,29$) mezunu öğretmenlerin ise “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Uygulanan Varyans analizi sonuçları, bu yargıya ilişkin öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın bulunmadığını göstermektedir. Öğretmenlerin mezun olduğu kurum değişkenine bağlı olarak görüşleri anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; bu maddeye ilişkin olarak cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,58$) öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur”, erkek ($\bar{X}=2,65$) öğretmenlerin beklentilerinin ise “Orta düzeyde olur” şeklinde olduğu anlaşılmaktadır. Uygulanan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, kadın öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşmesine ilişkin nispeten olumsuz bir tutum sergiledikleri söylenebilir. Bu durum kadın öğretmenlerin denetim sürecinden daha çok şey bekledikleri şeklinde yorumlanabilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal bilimler ($\bar{X}=2,60$) alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, Fen bilimleri ($\bar{X}=2,71$) ve Teknik ($\bar{X}=2,72$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonucunda öğretmenlerin bu yargıya yönelik yanıtları arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Branş gruplarının aritmetik ortalamalarına dayalı olarak, öğretmenlerin

beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği görülmekle birlikte, Sosyal bilimler alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine yönelik olarak diğer branşlardaki öğretmenlerden daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde 6–10 yıl ve 11–15 yıl kıdem grubundaki öğretmenlerin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde, diğer kıdem gruplarındaki öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Uygulanan Varyans analizi sonuçlarına göre, beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin olarak kıdem gruplarının yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bununla birlikte, ortalamalara dayalı olarak 6–10 yıl ve 11–15 yıl kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşmesine ilişkin nispeten daha olumsuz bir görüşü ortaya koydukları söylenebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen okulu ($\bar{X}=3,00$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,65$) ve Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,82$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde, Ön lisans ($\bar{X}=2,56$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=2,55$) ve Diğer ($\bar{X}=2,47$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği belirlenmesine rağmen, Öğretmen Okulu, Eğitim Fakültesi ve Fen Edebiyat Fakültesi mezunu öğretmenlerin beklentilerinin nispeten biraz daha fazla gerçekleştiği söylenebilir.

“Denetim sürecinde öğretmen ve müfettiş iletişimine öncelik verilmelidir.” ifadesine ilişkin öğretmenlerin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla yapılan t testi sonuçları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 1	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetim sürecinde, öğretmen ve müfettiş iletişimine öncelik verilmelidir.	Beklenti Düzeyi	455	4,00	1,21	18,476	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,62	1,01			

Tablodaki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde olduğu, buna karşılık ilköğretim okulu öğretmenlerinin bu beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin, öğretmen-müfettiş iletişimine yönelik beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t_{(454)}=18,476$ p,000).

Karşılıklı insan ilişkilerinin geliştirilmesiyle anlama ve anlaşma ortamı daha kolay kurulabilir, olayların gerçek nedenlerine ulaşılabilir (Başar, 1993). Bu sebeple, denetimin etkili olması denetmen ile öğretmenin karşılıklı olarak anlaşabilmelerine, aralarında etkili bir iletişim sağlanmasına, denetim konusu ile ilgili hususlarda devamlı etkileşimin bulunmasına bağlıdır (Taymaz, 2002:39). Böyle bir iletişim sisteminin kurulması ve gerekli becerilerin kazandırılması için planlı bir çabanın gösterilmesi, denetimsel bir görev olarak düşünülmelidir (Aydın, 2002:27).

İlköğretim okulu öğretmenlerinin denetim sürecinde öğretmen ve müfettiş iletişimini önemsedikleri görülmektedir. Bununla birlikte bulgulara dayalı olarak, müfettişlerin öğretmenlerin bu beklentisini tam olarak karşılayacak düzeyde iletişime öncelik vermedikleri, denetmenlerin öğretmenler ile sağlıklı bir iletişim kurmayı başaramadıkları söylenebilir. Denetim alanında yapılan araştırmalar incelendiğinde, araştırma bulgularını destekleyen benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür.

Büyükaslan (1997) yüksek lisans tezi olarak sunduğu araştırmasında, denetmenlerin öğretmenlerle iletişimlerinin yetersiz olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Tunç (2001) yüksek lisans tezi olarak sunduğu çalışmasında, ilköğretim öğretmenlerinin, denetmenlerin insan ilişkileri konusunda öğretmenlerin ihtiyaç duydukları ilişkileri geliştirmediklerini ve öğretmenlerin bekledikleri davranışları denetmenlerin gerçekleştiremedikleri bulgusuna ulaşmıştır. Burgaz (1992) çalışmasında, denetmenlerin öğretmenlerle aralarında bir iletişim kopukluğu olduğunu kabul ettiklerini belirtmektedir. Sofuoğlu (2002) yüksek lisans tezi olarak sunduğu çalışmasında, denetmenlerin sağlıklı bir iletişim süreci kurmalarına yönelik örneklem olarak alınan öğretmenlerin hemen hemen tamamına yakınının bu maddeye “az” düzeyde görüş bildirdiklerini belirtmektedir. Acar (2002) çalışmasında öğretmenlerin, denetmenlerin aralarındaki iletişim kanallarını “az” açık tuttuklarını düşündüklerini belirtmektedir. Bedir (2003), çalışmasında benzer sonuçlara ulaşmıştır. Yazara göre,

denetmenler ile öğretmenler arasında bir iletişim sorunu bulunmaktadır. Bu bulgular elde ettiğimiz bulguları desteklemektedir.

4.2. **“Denetmenler eğitim, öğretim programlarının uygulanması ile ilgili daha çok bilgi vermelidir.”** şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 3’te (Bkz. s.87) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre kadın ($\bar{X}=4,49$) ve erkek ($\bar{X}=4,30$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür (U=23254,00, p,039).

Deneklerin sıra ortalamalarına bakıldığında, kadın öğretmenlerin bu maddeye ilişkin beklentilerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bulgulara dayalı olarak, bu maddeye ilişkin kadın ve erkek öğretmenlerin beklentilerinin aynı düzeyde olmakla birlikte, kadın öğretmenlerin beklentilerinin nispeten daha yüksek olduğu ve kadın öğretmenlerin denetmenlerden, erkek öğretmenlere oranla daha çok yardım beklediği söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal bilimler ($\bar{X}=4,43$) ve Fen bilimleri ($\bar{X}=4,26$) alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde, Teknik ($\bar{X}=4,00$) alandaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin yanıtları arasında branş değişkenine göre anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Varyans analizi sonucunda, öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir. Branş gruplarının aritmetik ortalamaları göz önüne alındığında öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde olduğu söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 21-25 yıl ($\bar{X}=4,14$) kıdem grubundaki öğretmenlerin beklentilerinin “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde, diğer kıdem gruplarındaki öğretmenlerin beklentilerinin ise “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Denetmenlerin, Eğitim-Öğretim Programlarının Uygulanması İle İlgili Daha Çok Bilgi Vermeleri Gerekliğine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken									Beklenti Düzeyi									Bağımsız Değişken									Gerçekleşme Düzeyi								
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p			Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t			Sd	p																	
a) Kadın	215	4,49	,802	239,84	51566,0	23254,00	,039*			a) Kadın	215	2,67	0,915	-1,246			453	,214																	
b) Erkek	240	4,30	,948	217,39	52174,0					b) Erkek	240	2,78	1,01																						
Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.																
a) Sosyal Bil.	366	4,43	,869	Gruplar Arası	3,519	2	1,759	2,251		a) Sosyal Bil.	366	2,72	,966	Gruplar Arası	,363	2	,182	,194																	
b) Fen Bil.	78	4,26	,907	Gruplar İçi	353,272	452	,782			b) Fen Bil.	78	2,74	,972	Gruplar İçi	424,458	452	,939																		
c) Teknik	11	4,00	1,18	Toplam	356,791	454				c) Teknik	11	2,90	1,04	Toplam	424,822	454																			
Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.																
a) 1-5 Y.	50	4,56	,836	Gruplar Arası	4,626	5	,925	1,180		a) 1-5 Y.	50	2,70	,931	Gruplar Arası	1,571	5	,314	,333																	
b) 6-10 Y.	86	4,44	,820	Gruplar İçi	352,165	449	,784			b) 6-10 Y.	86	2,70	,879	Gruplar İçi	423,251	449	,943																		
c) 11-15 Y.	80	4,35	,781	Toplam	356,791	454				c) 11-15 Y.	80	2,72	,927	Toplam	424,822	454																			
d) 16-20 Y.	74	4,45	,830							d) 16-20 Y.	74	2,70	,839																						
e) 21-25 Y.	41	4,14	1,03							e) 21-25 Y.	41	2,63	1,08																						
f) 26 Y. ve üz.	124	4,37	,983							f) 26 Y. ve üz.	124	2,82	1,09																						
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.																
a) Öğrt. Ok.	10	4,70	,674	Gruplar Arası	5,538	5	1,108	1,416		a) Öğrt. Ok.	10	2,50	,707	Gruplar Arası	3,807	5	,761	,812																	
b) Ön Lis.	144	4,38	,916	Gruplar İçi	351,253	449	,782			b) Ön Lis.	144	2,85	1,09	Gruplar İçi	421,015	449	,938																		
c) Lisans Tam.	61	4,27	,933	Toplam	356,791	454				c) Lis. Tam.	61	2,65	,873	Toplam	424,822	454																			
d) Eğt Fak.	148	4,32	,941							d) Eğt Fak.	148	2,66	,929																						
e) Fen.Edb.F	50	4,58	,758							e) Fen Edb.F	50	2,72	,809																						
f) Diğer	42	4,57	,630							f) Diğer	42	2,76	1,00																						

*p<.05

Uygulanan Varyans analizi sonucunda, öğretmenlerin verdikleri yanıtlar arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir. Kıdem gruplarının aritmetik ortalamalarına dayalı olarak, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde olduğu söylenebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen okulu ($\bar{X}=4,70$), Ön lisans ($\bar{X}=4,38$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,27$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,32$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,58$) ve Diğer ($\bar{X}=4,57$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu görülmektedir. Uygulanan Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablonun gerçekleşme düzeyine gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre kadın ($\bar{X}=2,67$) ve erkek ($\bar{X}=2,78$) öğretmenlerin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” şeklinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin yanıtları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal bilimler ($\bar{X}=2,72$), Fen bilimleri ($\bar{X}=2,74$) ve Teknik ($\bar{X}=2,90$) alanlarındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” şeklinde gerçekleştiği görülmektedir. Uygulanan Varyans analizi sonucunda, branş gruplarının yanıtlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, kıdem gruplarındaki ilköğretim okulu öğretmenlerinin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen okulu ($\bar{X}=2,50$), Ön lisans ($\bar{X}=2,85$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=2,65$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,66$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,66$) ve Diğer ($\bar{X}=2,76$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan Varyans analizi

sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.

Denetmenlerin eğitim, öğretim programlarının uygulanması ile ilgili daha çok bilgi vermeleri gerektiğine ilişkin ilköğretim okulu öğretmenlerinin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 2	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetmenler eğitim, öğretim programlarının uygulanması ile ilgili daha çok bilgi vermektedir	Beklenti Düzeyi	455	4,39	,886	26,536	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,73	,967			

Tablo 4’deki bulgular incelendiğinde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları, ancak bu beklentilerinin “Orta ” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t_{(454)}=25,536$ p,000). Bulgulara dayalı olarak; denetim sürecinde, eğitim ve öğretim programlarının uygulanması noktasında denetmenlerce öğretmenlere yönelik yeterince bilgi akışı sağlanmadığı söylenebilir. Öğretmenlerin bu konuda denetmenlerden daha fazla bilgi vermelerini beklemelerinin nedenleri arasında, var olan yapı ve koşullara göre farklılaşan uygulamaların etkisinin olduğu söylenebilir. Denetim alanında yapılan araştırmalarda bu bulguları desteklemektedir.

Özbek (1998), İzmir ilinde yapmış olduğu “İlköğretim II. Kademe Ders Denetim Sorunları” başlıklı yüksek lisans tezi’nde, denetmenlerin öğrencilerin ve çevrenin gereksinimlerine dönük eğitim programlarının düzenlenmesinde öğretmenlere yardımcı olmayı “Hiçbir zaman” tercih etmedikleri bulgusuna ulaşmıştır. Benzer şekilde, Galip Karagözoğlu (1977) yapmış olduğu araştırma sonucunda, öğretmenlerin eğitim-öğretim etkinliklerinin planlanması ve yürütülmesi konusunda denetmenlerden gerekli yardımı görmedikleri görüşünde oldukları bulgusuna ulaşmıştır.

4.3. “Denetim sürecinde, okulun bulunduğu çevrenin koşulları göz önüne alınmalıdır.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 5’te (Bkz. s.91) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre kadın ($\bar{X}=4,84$) ve erkek ($\bar{X}=4,58$) öğretmenlerin beklentilerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin verdikleri yanıtlar cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir ($U=21502,00$, $p=000$). Deneklerin sıra ortalamalarına bakıldığında, kadın öğretmenlerin nispeten daha üst düzeyde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Bulgulara dayalı olarak, kadın öğretmenlerin çevresel koşulların göz önünde bulundurulmasına ilişkin daha üst düzeyde bir beklenti içinde oldukları söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin bu durumun olmasını “Her zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri anlaşılmaktadır. Kruskal Wallis-H testi sonuçları incelendiğinde, öğretmenlerin yanıtlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür ($\chi^2_{(2)}=16,236$, $p.000$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, Sosyal bilimler alanındaki branş öğretmenleri Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerine oranla bu durumun olmasını daha çok beklemektedirler. Bulgulara dayalı olarak, bu durumun Sosyal bilimler alanındaki konuların çevresel değişimlerden daha fazla etkilenmesinin bir sonucu olduğu söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin bu durumun olmasını “Her zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları, kıdem değişkenine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir ($\chi^2_{(5)}=13,646$ $p,018$). Uygulanan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, 6-10 yıl kıdemi bulunan öğretmenlerin, 11-15, 21-25 ve 26 yıl ve üzeri’nde kıdemi bulunan öğretmenlere oranla, 16-20 yıl kıdemi bulunan öğretmenlerin, 21-25 yıl ve 26 yıl ve üzerinde kıdemi bulunan öğretmenlere oranla bu durumun olmasını daha çok bekledikleri belirlenmiştir. Bulgulara dayalı olarak, 6-10 yıl ve 16-20 yıl kıdem grubundaki öğretmenlerin denetim süreci sırasında çevresel etkenlerin göz önüne alınmasına biraz daha fazla önem verdikleri ve bu koşulların denetim süreci sırasında denetmenlerce göz önüne alınmasını daha çok bekledikleri söylenebilir.

Tablo 5. Denetim Sürecinde Okulun Bulunduğu Çevrenin Göz Önüne Alınması Gerektiğine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken								Beklenti Düzeyi								Bağımsız Değişken								Gerçekleşme Düzeyi								
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p											Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p								
a) Kadın	215	4,84	,453	247,99	53318,0	21502,00	,000*											a) Kadın	215	2,59	1,15	-2,228	453	,026*								
b) Erkek	240	4,58	,793	210,09	50422,0													b) Erkek	240	2,83	1,20											
Brans	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.										Brans	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.					
a) Sosyal Bil.	366	4,77	,562	236,70	2	16,236	,000*	a-b										a) Sosyal Bil.	366	2,68	1,18	Gruplar Arası	4,4200	2	2,210	1,578						
b) Fen Bil.	78	4,43	,934	192,72														b) Fen Bil.	78	2,92	1,20	Gruplar İçi	633,132	452	1,401							
c) Teknik	11	4,36	1,02	188,82														c) Teknik	11	2,45	1,12	Toplam	637,552	454								
Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.										Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A. F.						
a) 1-5 Yıl	50	4,76	,476	227,63	5	13,646	,018*	b-e										a) 1-5 Y.	50	2,42	,784	199,26	5	11,968	,035*	f-a						
b) 6-10 Yıl	86	4,76	,746	247,88				b-f										b) 6-10 Y.	86	2,53	1,16	207,53				f-b						
c) 11-15 Y.	80	4,68	,686	222,79				d-e										c) 11-15 Y.	80	2,83	1,21	240,07				f-d						
d) 16-20 Y.	74	4,83	,497	248,45				d-f										d) 16-20 Y.	74	2,56	1,04	212,56										
e) 21-25 Y.	41	4,51	,840	201,84														e) 21-25 Y.	41	2,73	1,20	229,91										
f)26 ve üye.	124	4,64	,677	214,17														f)26 ve üye.	124	2,98	1,33	254,58										
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.										Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.					
a) Öğrt. Ok.	10	4,80	,421	232,80	5	6,019	,304											a) Öğrt. Okulu	10	2,70	1,49	Gruplar Arası	16,993	5	3,399	2,459*	b-d					
b) Ön Lisans	144	4,66	,689	220,60														b) Ö. Lisans	144	2,82	1,24	Gruplar İçi	620,558	449	1,382		c-d					
c) Lisan Tam.	61	4,62	,799	221,75														c) Lisan Tam.	61	3,09	1,30	Toplam	637,552	454			c-f					
d) Eğt Fak.	148	4,79	,537	238,26														d) Eğt Fak.	148	2,54	1,07											
e) Fen Ed. F.	50	4,54	,930	211,21														e) Fen Ed. F.	50	2,66	1,06											
f) Diğer	42	4,85	,354	245,14														f) Diğer	42	2,50	1,13											

*p<.05

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Uygulanan Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre kadın ($\bar{X}=2,59$) öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği, buna karşılık erkek ($\bar{X}=2,83$) öğretmenlerin beklentilerinin ise “Orta” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Uygulanan t testi sonucunda, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtlarının cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir ($t_{(453)}=2,228$ p,026). Deneklerin yanıtlarının ortalamalarına bakıldığında, erkek öğretmenlerin beklentilerinin nispeten daha fazla gerçekleştiğini ifade ettikleri söylenebilir. Bulgulara dayalı olarak, kadın öğretmenlerin çevre koşullarını eğitim açısından daha fazla önemsedikleri ve bu açıdan daha fazla yardıma gereksinim duydukları söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,68$) ve Fen Bilimleri ($\bar{X}=2,92$) alanlarındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Orta” düzeyinde, Teknik ($\bar{X}=2,45$) alandaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonucunda, öğretmenlerin yanıtları arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir. Deneklerin aritmetik ortalamaları incelendiğinde, öğretmenlerin denetim sürecinde çevre koşulları göz önüne alınmasına ilişkin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir. Özbek (1998), Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğu çalışmasında denetmenlerin branş öğretmenlerinin başarılarının değerlendirilmesinde çevresel etkenleri “Bazen” dikkate aldıkları bulgusuna ulaşmıştır. Bu bulgu araştırmanın bulgularını desteklemektedir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 11-15 yıl, 21-25 yıl ve 26 yıl ve üzeri’nde kıdemi bulunan öğretmenlerin, beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği, 1-5 yıl, 6-10 yıl ve 16-20 yıl arasında kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Kruskal Wallis-H testi sonucunda ise, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtlarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir ($\chi^2_{(5)}=11,968$, p=.035).

Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, 26 yıl ve üzerinde kıdemi bulunan öğretmenlerin, 1-5 yıl, 6-10 yıl, 16-20 yıl kıdem gruplarındaki öğretmenlere oranla beklentilerinin daha fazla gerçekleştiğini belirttikleri belirlenmiştir.

Bulgulara dayalı olarak, kıdemin artması ile öğretmenlerin bu konudaki beklentilerinin nispeten bir düşüş gösterdiği, bu konuda denetmenlerden fazla bir beklenti içinde olmadıkları ve bunun bir sonucu olarak beklentilerinin daha fazla gerçekleştiğini ifade ettikleri düşünülebilir. Göreve yeni atanan ve kıdem düzeyi düşük öğretmenlerin çoğunlukla kırsal bölgelerde çalışıyor olmalarının dolayısıyla çevresel etkenlerden daha fazla etkilenmelerinin bu sonucu ortaya çıkardığı ileri sürülebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,70$), Ön Lisans ($\bar{X}=2,82$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=3,09$) ve Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,66$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği, Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,54$) ve Diğer ($\bar{X}=2,50$) kurumlardan mezun öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir.

Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin verdikleri yanıtlar arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmaktadır ($F_{5-449}=2,459$ p,033). Uygulanan LSD testi sonucunda, Ön lisans mezunu öğretmenlerin, Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlere oranla, Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin, Eğitim Fakültesi ve Diğer kurumlardan mezun öğretmenlere oranla beklentilerinin daha çok gerçekleştiğini ifade ettikleri görülmüştür. Bulgulara dayalı olarak, Eğitim Fakültesi ve Diğer kurumlardan mezun olan öğretmenlerin çevresel koşulların daha fazla dikkate alınmasını bekledikleri söylenebilir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin “denetmenlerce, denetim sürecinde çevresel koşulların göz önüne alınması”na ilişkin beklentileri ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir (Bkz. s.94).

Tablo 6: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 3	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetim, sürecinde okulun bulunduğu çevrenin koşulları göz önüne alınmalıdır.	Beklenti Düzeyi	455	4,70	,667	30,202	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,72	1,18			

Tablo 6'daki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin denetmenlerin denetim sürecinde çevresel etkenleri göz önünde bulundurmalarını “Her zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri, ancak bu beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentileri ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t_{454}30,202 p<,05$).

Çevrenin yapısı, özellikleri ve beklentileri öğrencilerin davranışlarını dolayısıyla öğretmenin başarısını etkileyecektir (Taymaz, 2003:21,165). Diğer bir taraftan denetmenlerin denetim sürecinde, okulların bulunduğu çevre koşullarını göz önüne almaları denetim sürecinin verimli olması bakımından önem taşımaktadır. Çevrenin ekonomik, sosyal, kültürel durumu, insan-madde kaynakları, sorun ve olanakları, çevre kurum ilişkileri bilinmeden yapılacak bir denetim, örgüt içi kapalı bir denetim olacağından, yararları az, yanıtıcılığı çok olabilecektir (Başar, 2000:23).

Bulgulara dayalı olarak, ilköğretim okulu öğretmenlerinin denetmenlerin, denetim sürecinde okulun bulunduğu çevre koşullarını tam olarak göz önünde bulundurmadıklarını ifade ettikleri ve bu durumun geçmişteki denetim uygulamalarından kaynaklanmış olabileceği söylenebilir. Denetim alanında yapılan araştırmalar incelendiğinde, araştırma bulgularını destekleyici benzer bulgulara ulaşılmıştır. Dağlı (2005), Soylu (2003), Özdemir (2003), Acar (2002), Memişoğlu (2001) ve Yılmaz (1998)'in araştırmalarında denetim sürecindeki çevresel koşullara ilişkin benzer bulgulara ulaştıkları görülmüştür.

4.4. **“Denetim sürecinde öncelik öğretmenin derslerdeki başarısına verilmelidir.”** şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 7’de (Bkz. s.96) verilmiştir.

Tablo 7. Denetim Sürecinde Önceliğin Öğretmenin Derslerdeki Başarısına Verilmesi Gerektiğine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken										Gerçekleşme Düzeyi									
Beklenti Düzeyi										Gerçekleşme Düzeyi									
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p						
a) Kadın	215	4,40	,870	1,791	453	,074	a) Kadın	215	2,82	1,08	-1,243	453	,214						
b) Erkek	240	4,25	,967				b) Erkek	240	2,95	1,15									
Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) Sosyal Bil.	366	4,34	,884	Gruplar Arası	1,526	2	,763	892		a) Sosyal Bil.	366	2,83	1,10	Gruplar Arası	8,474	2	4,237	3,400*	b-a
b) Fen Bil.	78	4,20	1,09	Gruplar İçi	386,680	452	,855			b) Fen Bil.	78	3,19	1,15	Gruplar İçi	563,249	452	1,246		
c) Teknik	11	4,45	,934	Toplam	388,207	454				c) Teknik	11	2,81	1,07	Toplam	5713723	454			
Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	
a) 1-5 Yıl	50	4,24	1,06	Gruplar Arası	2,974	5	,595	,693		a) 1-5 Yıl	50	2,66	1,00	203,57	5	7,070	,215		
b) 6-10 Yıl	86	4,36	,810	Gruplar İçi	385,233	449	,858			b) 6-10 Yıl	86	2,94	,962	232,05					
c) 11-15 Yıl	80	4,21	1,03	Toplam	388,207					c) 11-15 Yıl	80	3,07	1,13	250,09					
d) 16-20 Yıl	74	4,28	,943							d) 16-20 Yıl	74	2,71	,986	207,63					
e) 21-25 Yıl	41	4,36	,942							e) 21-25 Yıl	41	3,04	1,22	245,49					
f) 26 yıl ve üzeri	124	4,42	,847							f) 26 yıl ve üzeri	124	2,88	1,28	227,16					
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	
a)Öğrt. Ok.	10	4,60	,699	Gruplar Arası	6,733	5	1,347	1,585		a)Öğrt. Ok.	10	2,70	,823	207,40	5	1,011	,962		
b)Ön Lisans	144	4,41	,865	Gruplar İçi	381,473	449	,850			b)Ön Lisans	144	2,90	1,18	230,26					
c) Lis. Tam.	61	4,08	1,09	Toplam	388,207	454				c)Lis. Tam.	61	2,98	1,08	235,71					
d) Eğt Fak.	148	4,29	,956							d) Eğt Fak.	148	2,83	1,19	221,74					
e) Fen Ed. F.	50	4,30	,909							e) Fen Ed. F.	50	2,94	,890	234,00					
f) Diğer	42	4,47	,740							f) Diğer	42	2,90	1,05	228,86					

*p<.05

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,40$) ve erkek ($\bar{X}=4,25$) öğretmenlerin bu durumun olmasını “Her zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, ilköğretim okulu öğretmenlerinin yanıtları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,34$) ve Teknik ($\bar{X}=4,45$) alanlarındaki branş öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları, buna karşılık Fen bilimleri ($\bar{X}=4,20$) alanındaki branş öğretmenlerinin bu durumun oluşmasını “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Branş gruplarının ortalamalarına dayalı olarak, öğretmenlerin bu durumun olmasını benzer düzeylerde bekledikleri söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=4,24$), 6–10 yıl ($\bar{X}=4,36$), 11–15 yıl ($\bar{X}=4,21$), 16–20 yıl ($\bar{X}=4,28$), 21–25 yıl ($\bar{X}=4,36$), 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=4,42$) kıdemi bulunan öğretmenlerin bu durumun olmasını “Her zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,08$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin “Çoğu zaman olmalı” aralığında, diğer okullardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin ise “Her zaman olmalı” aralığında yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. Uygulanan Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Aritmetik ortalamalara dayalı olarak, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde olduğu söylenebilir.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,82$) ve erkek ($\bar{X}=2,95$) öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyinde

gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonucunda, öğretmenlerin verdikleri yanıtlar arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, branş gruplarındaki öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($F_{(2-452)}=3,400$, $p,034$). Uygulanan LSD testi sonuçlarına göre, Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin, Sosyal Bilimler alanındaki branş öğretmenlerine oranla daha olumlu görüş belirttikleri görülmüştür. Bulgulara dayalı olarak, Sosyal Bilimler alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin gerçekleşme düzeyini daha yetersiz buldukları söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Uygulanan Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiğini ifade ettikleri görülmektedir. Yapılan Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin bu soru maddesine verdikleri yanıtlar arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin “denetim sürecinde önceliğin öğretmenin derslerdeki başarısına verilmesi”ne ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyi arasındaki farkı belirlemek amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 4	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetim sürecinde öncelik öğretmenin derslerdeki başarısına verilmelidir.	Beklenti Düzeyi	455	4,32	,924	19,440	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,89	1,12			

Tablo 8'deki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin, denetim sürecinde önceliğin öğretmenin derslerdeki başarısına verilmesi gerektiğine ilişkin durumu “Her zaman olmalı” düzeyinde beledikleri, ancak bu beledentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekteştiği görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beledenti ve gerçekteşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($t_{(454)}=19,440$ $p<,05$). Bulgulara dayalı olarak, beledenti ve beledentilerin gerçekteşme düzeyi arasında oluşan bu fark, öğretmenlerin ders denetimlerinin hangi ölçütlere göre yapıldığını, ders sonuçlarının yazıldığı değerlendirme formlarında ne gibi sorular bulunduğunu açıkça bilmemelerinden (Taymaz, 2002:161) kaynaklanabilir.

Denetim alanında yapılan çalışmalarda, araştırma bulgularını destekleyen benzer bulgulara ulaşıldığı görülmüştür. Akış (1999), “ilkokul öğretmenlerinin çağdaş denetmen rollerine ilişkin algı ve beledentileri” başlıklı doktora tezinde, denetmenlerin, denetimde aranacak standartları önceden bildirmelerini öğretmenlerin “Çoğu zaman” düzeyinde beledediklerini ancak öğretmenlerin bu beledentilerinin “Çok seyrek” olarak gerçekteştiği bulgusuna ulaşmıştır. Aynı çalışmada yazar, denetmenlerin, öğretmenlerin başarı durumunu bilimsel metotlara uygun olarak değerlendirmelerine yönelik olarak öğretmenlerin, bu durumun olmasını “Her zaman” düzeyinde beledediklerini, ancak bu durumun “Çok seyrek” olarak gerçekteştiği bulgusuna ulaşmıştır.

Galip Karagözoğlu (1977) tarafından, yapılan araştırma sonucunda: öğretmen başarısına ilişkin denetmen kanısını etkileyen durumlara ilişkin olarak öğretmenlerin eğitim-öğretim etkinliklerinden çok, sınıf temizliği, kılık kıyafeti ve denetmene gösterilen ilgi olduğunu kanısında oldukları bulgusuna ulaşılmıştır.

4.5. İlköğretim okulu öğretmenlerinin “**Denetmenler eleştiri yaparken olumlu ve yapıcı bir dil kullanmalıdır.**” şeklinde düzenlenen anket maddesine verdikleri yanıtlara ilişkin analiz sonuçları Tablo 9'da (Bkz. s.99) verilmiştir.

Tablonun beledenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değerşkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,84$) ve erkek ($\bar{X}=4,73$) öğretmenlerin “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde bir beledenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda öğretmenlerin verdikleri yanıtlar arasında cinsiyet değerşkenine göre anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir.

Tablo 9. Denetmenlerin Eleştirisi Yaparken Olumlu ve Yapıcı Bir Dil Kullanmaları Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin, Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken								Beklenti Düzeyi								Bağımsız Değişken								Gerçekleşme Düzeyi										
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.
a) Kadın	215	4,84	,473	235,76	506688,5	24131,50	,054	a) Kadın	215	2,85	1,09	-1,046	453	,296	a) Sosyal Bil.	366	4,78	,604	Gruplar Arası	,071	2	,035	,105	a) Sosyal Bil.	366	2,86	1,11	Gruplar Arası	3,686	2	1,843	1,437		
b) Erkek	240	4,73	,654	221,05	53051,5			b) Erkek	240	2,96	1,16				b) Fen Bil.	78	4,80	,428	Gruplar İçi	151,674	452	,336		b) Fen Bil.	78	3,10	1,20	Gruplar İçi	579,619	452	1,282			
															c) Teknik	11	4,72	,646	Toplam	151,745	454			c) Teknik	11	3,00	1,18	Toplam	583,305	454				
Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.																
a) 1-5 Yıl	50	4,76	,555	220,99	5	4,968	,420		a) 1-5 Yıl	50	2,72	,858	Gruplar Arası	9,66	5	1,933	1,513																	
b) 6-10 Yıl	86	4,76	,644	225,27					b) 6-10 Yıl	86	2,68	,985	Gruplar İçi	573,639	449	1,278																		
c) 11-15 Yıl	80	4,80	,487	225,49					c) 11-15 Yıl	80	2,98	1,14	Toplam	583,305	454																			
d) 16-20 Yıl	74	4,89	,390	243,53					d) 16-20 Yıl	74	2,93	1,16																						
e) 21-25 Yıl	41	4,85	,527	239,80					e) 21-25 Yıl	41	2,95	1,13																						
f) 26 Yıl ve üzeri	124	4,72	,690	221,17					f) 26 Yıl ve üzeri	124	3,06	1,27																						
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A. F.																	
a) Öğrt. Ok.	10	4,90	,316	240,25	5	8,732	,120		a) Öğrt. Ok.	10	2,50	,971	180,40	5	4,196	,522																		
b) Ön Lisns.	144	4,84	,506	236,89					b) Ön Lisns	144	2,90	1,31	227,05																					
c) Lis. Tam.	61	4,77	,559	221,61					c) Lis. Tam.	61	3,13	1,13	250,35																					
d) Eğt Fak.	148	4,69	,686	214,15					d) Eğt Fak.	148	2,85	1,05	222,78																					
e) Fen EdF.	50	4,90	,364	243,98					e) Fen EdF.	50	2,98	,999	238,04																					
f) Diğer	42	4,78	,645	233,68					f) Diğer	42	2,78	,898	216,58																					

*p<.05

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Yapılan Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin verdikleri yanıtlar arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=4,76$), 6–10 yıl ($\bar{X}=4,76$), 11–15 yıl ($\bar{X}=4,80$), 16–20 yıl ($\bar{X}=4,89$), 21–25 yıl ($\bar{X}=4,85$), 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=4,72$) kıdemi bulunan öğretmenlerin bu durumun olmasını “Her zaman olmalı” düzeyinde beledikleri görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin bu soru maddesine verdikleri yanıtlar arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin “Her zaman olmalı” aralığına denk düştüğü anlaşılmaktadır. Uygulanan Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin bu soru maddesine verdikleri yanıtlar mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.

Tablo’nun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında, cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,85$) ve erkek ($\bar{X}=2,96$) öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin verdikleri yanıtlar arasında cinsiyet değişkeni göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları anlamlı farklılıklar göstermemektedir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Yapılan Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları, kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Ön Lisans ($\bar{X}=2,90$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=3,13$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,85$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,98$) ve

Diğer ($\bar{X}=2,78$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,50$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin ise “Nadiren” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin bu anket maddesine verdikleri yanıtlar arasında mezuniyet değişkeni göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bununla birlikte grupların aritmetik ortalamalarına dayalı olarak öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin “denetmenlerin eleştiri yaparken olumlu ve yapıcı bir dil kullanmalarına” ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyi arasındaki farkı belirlemek amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 5	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetmenler eleştiri yaparken olumlu ve yapıcı bir dil kullanılmalıdır.	Beklenti Düzeyi	455	4,78	,578	31,179	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,90	1,13			

Tablo’daki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin, denetmenlerin eleştiride bulduklarında daha olumlu ve yapıcı bir dil kullanmalarını “Her zaman” bekledikleri, ancak öğretmenlerin bu beklentisinin “Orta” düzeyde karşılandığı görülmektedir. Uygulanan t testi sonucunda, öğretmenlerin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($t_{(454)}=31,179$ $p<,05$).

Eleştiride birinci derecede amaç, gelişimin sağlanmasını kolaylaştırmak ve yardımda bulunmaktır (Taymaz, 2002:108). Bu nedenle, denetmenlerin, uygulamalar ile ilgili geri bildirimlerinde olumlu ve yapıcı bir dil kullanmaları öğretmenlerce büyük bir önem taşımaktadır. Bulgulara dayalı olarak, denetim sürecinde denetmenlerin eleştiri yaparken, öğretmenlere göre olumlu ve yapıcı bir dil kullanmayı pek tercih etmedikleri söylenebilir.

Denetim alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde, araştırma bulgularını destekleyen sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Sofuoğlu (2002) sunmuş olduğu Yüksek lisans tez

çalışmasında denetim sürecinde denetmenlerin, öğretmenlere onurunu kırmadan, yapıcı, olumlu eleştirileri “bazen” yönelttikleri bulgusuna ulaşmıştır. Benzer şekilde, Sağlam (2002) tarafından hazırlanan, “İlköğretim okullarında öğretim denetimine ilişkin öğretmen, müdür ve denetmen görüşleri” başlıklı doktora tezi incelendiğinde, denetmenlerin öğretmenlere yapıcı eleştirilerde bulunmasına ilişkin olarak, öğretmenlerin bu durumun olmasına “pek çok” düzeyinde önem verdikleri, ancak gerçekleşmesinin “ara sıra” düzeyinde olduğunu belirttikleri görülmüştür.

4.6. “**Denetmenler derslerde sınıfların düzeylerine göre soru sormalıdır.**” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 11’de (Bkz. s.103) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,70$) ve erkek ($\bar{X}=4,51$) öğretmenlerin bu durumu “Her zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri anlaşılmaktadır. Uygulanan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin bu soru maddesine verdikleri yanıtlar arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmaktadır ($U=22352,00$ $p<,05$). Deneklerin sıra ortalamalarına bakıldığında, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere oranla bu durumun olmasını daha çok bekledikleri anlaşılmaktadır. Bu bulguya dayalı olarak, kadın ve erkek öğretmenlerin bu duruma ilişkin beklentilerinin benzer düzeylerde olduğu, bununla birlikte kadın öğretmenlerin bu durumun olmasını nispeten daha fazla bekledikleri söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,64$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,42$) ve Teknik ($\bar{X}=4,36$) alanlardaki branş öğretmenlerinin bu duruma ilişkin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Uygulanan Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin bu soru maddesine verdikleri yanıtlar arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin bu durumun olmasını “Her zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 11. Denetmenlerin Derlerde Sınıfların Düzeylerine Göre Soru Sormaları Gerektiğine İlişkin Öğretmen Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken									Beklenti Düzeyi									Bağımsız Değişken									Gerçekleşme Düzeyi								
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p				Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.							
a) Kadın	215	4,70	,686	244,04	52468,0	22352,00	,002*		a) Kadın	215	2,77	1,04	-1,519	453	,129				b) Erkek	240	2,92	1,09													
b) Erkek	240	4,51	,818	213,63	51272,0				b) Erkek	240	2,92	1,09																							
Branş	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.							
a) Sosyal Bil.	366	4,64	,681	232,34	2	3,359	,186		a) Sosyal Bil.	366	2,81	1,06	Gruplar Arası	3,606	2	1,803	1,568			b) Fen Bil.	78	3,03	1,12	Gruplar İçi	519,528	452	1,149								
b) Fen Bil.	78	4,42	1,02	211,08					b) Fen Bil.	78	3,03	1,12	Gruplar İçi	519,528	452	1,149				c) Teknik	11	2,63	,809	Toplam	523,134	454									
c) Teknik	11	4,36	1,02	203,50					c) Teknik	11	2,63	,809	Toplam	523,134	454																				
Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.								
a) 1-5 Yıl	50	4,60	,638	Gruplar Arası	,950	5	,595	,323		a) 1-5 Yıl	50	2,96	,832	243,51	5	5,634	,344			b) 6-10 Yıl	86	2,67	,975	205,63											
b) 6-10 Yıl	86	4,58	,860	Gruplar İçi	264,047	449	,858		b) 6-10 Yıl	86	2,67	,975	205,63							c) 11-15 Yıl	80	2,90	1,16	231,59											
c) 11-15 Yıl	80	4,67	,707	Toplam	264,998	454			c) 11-15 Yıl	80	2,90	1,16	231,59							d) 16-20 Yıl	74	2,90	1,07	235,87											
d) 16-20 Yıl	74	4,64	,650						d) 16-20 Yıl	74	2,90	1,07	235,87							e) 21-25 Yıl	41	3,02	,961	252,73											
e) 21-25 Yıl	41	4,56	,895						e) 21-25 Yıl	41	3,02	,961	252,73							f) 26 Y. ve üzeri	124	2,81	1,19	222,07											
f) 26 ve üzeri	124	4,55	,799						f) 26 Y. ve üzeri	124	2,81	1,19	222,07																						
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.							
a) Öğrt. Ok.	10	4,80	,632	264,80	5	3,891	,565		a) Öğrt. Ok.	10	2,70	1,15	Gruplar Arası	7,380	5	1,476	1,285			b) Ön Lisans	144	2,81	1,13	Gruplar İçi	515,754	449	1,149								
b) Ön Lisans	144	4,64	,704	231,57					b) Ön Lisans	144	2,81	1,13	Gruplar İçi	515,754	449	1,149				c) Lisan Tam.	61	3,16	1,03	Toplam	523,134	454									
c) Lis. Tam.	61	4,49	,942	218,71					c) Lisan Tam.	61	3,16	1,03	Toplam	523,134	454					d) Eğt Fak.	148	2,81	1,08												
d) Eğt Fak.	148	4,52	,852	220,51					d) Eğt Fak.	148	2,81	1,08								e) Fen Ed. F.	50	2,72	,990												
e) Fen Ed. F.	50	4,66	,592	229,39					e) Fen Ed. F.	50	2,72	,990								f) Diğer	42	2,83	,908												
f) Diğer	42	4,76	,484	245,24					f) Diğer	42	2,83	,908																							

*p<.05

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır. Uygulanan Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin bu anket maddesine verdikleri yanıtlar arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo'nun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,77$) ve erkek ($\bar{X}=2,92$) öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, tüm branş gruplarındaki öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine verdikleri yanıtlar branş değişkenine anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1-5 yıl ($\bar{X}=2,96$), 6-10 yıl ($\bar{X}=2,67$), 11-15 yıl ($\bar{X}=2,90$), 16-20 yıl ($\bar{X}=2,90$), 21-25 yıl ($\bar{X}=3,02$) ve 26 yıl ve üzeri'nde ($\bar{X}=2,81$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,70$), Ön Lisans ($\bar{X}=2,81$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=3,16$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,81$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,72$) ve Diğer ($\bar{X}=2,83$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Yapılan Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin “denetmenlerin, derslerde sınıfların düzeylerine göre soru sormaları”na ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 6	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetmenler, derslerde sınıfların düzeylerine göre sorun sormalıdır.	Beklenti Düzeyi	455	4,60	,764	29,937	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,85	1,07			

Tablo'daki bulgular incelendiğinde, denetmenlerin denetim sürecinde sınıfların düzeylerin göre soru sormalarını öğretmenlerin “Her zaman” bekledikleri, ancak bu beklentilerinin “Orta düzeyde” gerçekleştiğini ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonucunda öğretmenlerin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($t_{(454)}29,937$ $p<,05$). Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin denetim uygulamalarında sınıflarda sorulan soruları tam olarak sınıf düzeyine uygun bulmadıkları söylenebilir.

4.7. “Denetmenler öğretmenlerin olumlu yanlarını da söylemelidir.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 13'te (Bkz. s.105) verilmiştir.

Tablo'nun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,83$) ve erkek ($\bar{X}=4,65$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Uygulanan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($U=22466,00$ $p,001$). Bulgulara dayalı olarak, denetmenlerin denetim sürecinde öğretmenlerin olumlu yanlarını söylemelerinin, erkek ve kadın öğretmenler için önem taşıdığı belirlenmekle beraber, sıra ortalamaları dikkate alındığında, kadın öğretmenlerin bu durumun olmasını nispeten daha çok bekledikleri anlaşılmaktadır.

Tablo 13. Denetmenlerin Öğretmenlerin Olumlu Yanlarını Da Söylemeleri Gerektiğine İlişkin Öğretmen Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken										Gerçekleşme Düzeyi									
Beklenti Düzeyi										Gerçekleşme Düzeyi									
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U		p		Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p			
a) Kadın	215	4,83	,463	243,51	52354,0	22466,00		,001*		a) Kadın	215	2,57	1,12	-,649	453	,516			
b) Erkek	240	4,65	,646	241,11	51386,0					b) Erkek	240	2,64	1,13						
Brans	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Brans	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	
a) Sos. Bil.	366	4,73	,590	Gruplar Arası	,660	2	,330	1,003		a) Sos. Bil.	366	2,59	1,13	225,44	2	4,421	,110		
b) Fen Bil.	78	4,79	,465	Gruplar İçi	148,738	452	,329			b) Fen Bil.	78	2,78	1,13	248,21					
c) Teknik	11	4,54	,687	Toplam	149,398	454				c) Teknik	11	2,09	,700	170,00					
Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2		p	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	
a) 1-5 Yıl	50	4,80	,494	237,58	5	2,870		720		a) 1-5 Yıl	50	2,50	,909	220,61	5	7,269	,201		
b) 6-10 Yıl	86	4,65	,747	219,77						b) 6-10 Y.	86	2,61	1,08	231,22					
c) 11-15 Y.	80	4,76	,483	226,88						c) 11-15 Y.	80	2,53	1,03	220,21					
d) 16-20 Y.	74	4,81	,487	240,01						d) 16-20 Y.	74	2,36	,987	203,24					
e) 21-25 Y.	41	4,73	,501	220,01						e) 21-25 Y.	41	2,56	1,07	222,51					
f) 26 ve üz.	124	4,72	,573	226,01						f) 26 ve üz.	124	2,87	1,35	250,37					
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2		p	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) Öğrt. Ok.	10	4,80	,632	247,90	5	2,179		,824		a) Öğrt. Ok.	10	2,90	1,28	Gruplar Arası	5,393	5	1,079	,840	
b) Ön Lisns.	144	4,76	,501	228,85						b) Ön Lisns.	144	2,65	1,24	Gruplar İçi	576,528	449	1,284		
c) Lis. Tam.	61	4,68	,646	221,22						c) Lis. Tam.	61	2,75	1,13	Toplam	581,921	454			
d) Eğt Fak.	148	4,70	,654	224,33						d) Eğt Fak.	148	2,58	1,11						
e) Fen Ed.F.	50	4,74	,564	228,03						e) Fen Ed.F.	50	2,56	,884						
f) Diğer	42	4,85	,354	243,07						f) Diğer	42	2,35	1,03						

*p<.05

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,73$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,79$) ve Teknik ($\bar{X}=4,54$) alanlardaki branş öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin yanıtları branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1-5 yıl ($\bar{X}=4,80$), 6-10 yıl ($\bar{X}=4,65$), 11-15 yıl ($\bar{X}=4,76$), 16-20 yıl ($\bar{X}=4,81$), 21-25 yıl ($\bar{X}=4,73$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=4,72$) kıdemi bulunan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Uygulanan Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin bu yargıya ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen okulu ($\bar{X}=4,80$), Ön Lisans ($\bar{X}=4,76$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,68$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,70$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,74$) ve Diğer ($\bar{X}=4,85$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Uygulanan Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin yanıtları arasında, mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo’nun gerçekleştirme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,57$) öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, erkek ($\bar{X}=2,64$) öğretmenlerin beklentilerinin ise “Orta” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleştirme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, kadın ve erkek öğretmenlerin beklentileri benzer düzeylerde gerçekleştiği belirlenmekle birlikte, erkek öğretmenlerin bu konuda nispeten daha olumlu görüş bildirdikleri söylenebilir.

Sofuoğlu (2002) çalışmasında, denetmenlerin öğretmenin güçlü yönlerini vurgulayarak endişesini azaltmasına ilişkin, cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin “az” düzeyinde katıldıklarını belirtmiş, erkek öğretmenlerin bayan öğretmenlere oranla daha

olumlu görüş bildirdikleri bulgusuna ulaşmıştır. Benzer şekilde yazar aynı çalışmasında, kadın ve erkek öğretmenlerin, denetmenlerin öğretmenlerin olumlu davranışlarını takdir edip, yetersiz yanlarını daha etkili kılma çalışmalarını denetmenlerin “az” yaptıkları şeklinde görüş bildirdiklerini belirtmiştir. Bu bulgular araştırma bulgularını desteklemektedir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,59$) ve Teknik ($\bar{X}=2,09$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren” düzeyinde, Fen Bilimleri ($\bar{X}=2,78$) alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bulgulara dayalı olarak, branş öğretmenlerinin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1-5 yıl ($\bar{X}=2,50$), 11-15 yıl ($\bar{X}=2,53$), 16-20 yıl ($\bar{X}=2,36$) ve 21-25 yıl ($\bar{X}=2,56$) kıdem gruplarındaki öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği, 6-10 yıl ($\bar{X}=2,61$), 26 yıl ve üzeri ($\bar{X}=2,87$) kıdem gruplarındaki öğretmenlerin beklentilerinin ise “Orta” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Uygulanan Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Kıdem gruplarının ortalamaları incelendiğinde, denetmenlerin denetim sürecinde öğretmenlerin olumlu yanlarını da söylemelerine ilişkin öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,90$), Ön Lisans ($\bar{X}=2,65$) ve Lisans Tamamlama ($\bar{X}=2,75$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde, Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,58$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,56$) ve Diğer ($\bar{X}=2,35$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Uygulanan Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin verdikleri yanıtlar kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Ortalamalara dayalı olarak, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin “denetmenlerin derslerde öğretmenlerin olumlu yanlarını da söylemeleri”ne ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 7	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetmenler öğretmenlerin olumlu yanlarını da söylemelidir.	Beklenti Düzeyi	455	4,74	,573	34,653	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,61	1,13			

Tablo’daki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu, buna karşılık beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($t_{(454)}=34,653$ $p<,05$).

Sınıf gözlemleri aynı zamanda öğretmenlerin yaptığı işin takdir edildiği fırsatlar olmalıdır (Aydın, 2005:84.) Nasıl olsa çalışmamın farkına varılmıyor, takdir edilmiyorum düşüncesi, çabaların nitelik ve niceliğini düşürür. Denetçi, öğretmeni denetlerken yalnızca aksayan yönlerini belirtmekten özenle kaçınmalı, bu yönlerin azınlıkta kaldığını görebilmelidir (Başar, 2000:49). Araştırma bulgularına dayalı olarak, denetçilerin öğretmenlerin olumlu özelliklerini belirtme yolunu pek seçmedikleri söylenebilir.

Koruç (2005) ve Memişoğlu (2001) çalışmalarında öğretmenlerin denetmenlerce takdir edilmeyi bekledikleri bulgusuna ulaşmıştır. Acar (2002), çalışmasında denetmenlerin öğretmenlerin güçlü yanlarını “az” düzeyde vurguladıkları bulgusuna ulaşmıştır. Bu bulgular, araştırma bulgularını desteklemektedir.

4.8. “**Denetmenler, denetledikleri branşlarda uzman olmalıdır.**” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 15’de (Bkz. s.110) verilmiştir.

Tablo 15. Denetmenlerin Denetledikleri Branşlarda Uzman Olmaları Gerektiğine İlişkin Öğretmen Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken									Beklenti Düzeyi									Bağımsız Değişken									Gerçekleşme Düzeyi								
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p				Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.							
a) Kadın	215	4,90	,404	233,19	50135,0	24685,00	,113		a) Kadın	215	2,52	1,10	-2,039	453	,042*				b) Erkek	240	4,82	,563	223,35	53605,0											
b) Erkek	240	4,82	,563	223,35	53605,0				b) Erkek	240	2,75	1,22																							
Branş	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A. F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.							
a) Sos. Bil.	366	4,88	,450	230,38	2	2,664	,264		a) Sos. Bil.	366	2,56	1,16	Gruplar Arası	20,081	2	10,040	7,461*	b-a	b) Fen Bil.	78	4,78	,657	216,95												
b) Fen Bil.	78	4,78	,657	216,95					b) Fen Bil.	78	3,07	1,13	Gruplar İçi	608,240	452	1,326		b-c	c) Meslek	11	4,81	,603	227,23												
c) Meslek	11	4,81	,603	227,23					c) Meslek	11	2,09	1,13	Toplam	628,321	454																				
Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A. F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.									
a) 1-5 Yıl	50	4,98	,141	244,58	5	7,263	,202		a) 1-5 Yıl	50	2,20	,857	184,15	5	13,718	,018*	c-a	b) 6-10 Yıl	86	4,81	,659	227,21													
b) 6-10 Yıl	86	4,81	,659	227,21					b) 6-10 Yıl	86	2,40	1,11	201,52					d-a	c) 11-15 Y.	80	4,85	,553	228,83												
c) 11-15 Y.	80	4,85	,553	228,83					c) 11-15 Y.	80	2,73	1,16	238,56					d-b	d) 16-20 Y.	74	4,91	,320	233,82												
d) 16-20 Y.	74	4,91	,320	233,82					d) 16-20 Y.	74	2,75	1,13	242,72					e-a	e) 21-25 Y.	41	4,73	,742	210,17												
e) 21-25 Y.	41	4,73	,742	210,17					e) 21-25 Y.	41	2,75	1,19	240,94					f-a	f) 26 ve üz.	124	4,87	,381	223,75												
f) 26 ve üz.	124	4,87	,381	223,75					f) 26 ve üz.	124	2,82	1,30	244,17					f-b																	
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.						
a) Öğrt. Ok.	10	4,90	,316	Gruplar Arası	,468	5	,094	,378		a) Öğrt. Ok.	10	2,70	1,15	Gruplar Arası	36,189	5	7,238	5,488*	b-d	b) Ön Lisns.	144	4,86	,436	Gruplar İçi	111,084	449	,247								
b) Ön Lisns.	144	4,86	,436	Gruplar İçi	111,084	449	,247		b) Ön Lisns.	144	2,83	1,20	Gruplar İçi	592,132	449	1,319		b-f	c) Lis. Tam.	61	4,81	,645	Toplam	111,552	454										
c) Lis. Tam.	61	4,81	,645	Toplam	111,552	454			c) Lis. Tam.	61	3,14	1,22	Toplam	628,321	454			c-d	d) Eğt Fak.	148	4,85	,559													
d) Eğt Fak.	148	4,85	,559						d) Eğt Fak.	148	2,36	1,13						c-e	e) Fen Ed.F.	50	4,86	,452													
e) Fen Ed.F.	50	4,86	,452						e) Fen Ed.F.	50	2,54	1,09						c-f	f) Diğer	42	4,95	,215													
f) Diğer	42	4,95	,215						f) Diğer	42	2,35	,905																							

*p<.05

Beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,90$) ve erkek ($\bar{X}=4,82$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda, öğretmenlerin yanıtları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,88$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,78$) ve Teknik ($\bar{X}=4,81$) alanlardaki branş öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Uygulanan Kruskal Wallis-H testi sonucunda, öğretmenlerin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1-5 yıl ($\bar{X}=4,98$), 6-10 yıl ($\bar{X}=4,81$), 11-15 yıl ($\bar{X}=4,85$), 16-20 yıl ($\bar{X}=4,91$), 21-25 yıl ($\bar{X}=4,73$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=4,87$) kıdemi bulunan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır Uygulanan Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin bu yargıya ilişkin yanıtları arasında, kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=4,90$), Ön Lisans ($\bar{X}=4,86$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,81$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,85$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,86$) ve Diğer ($\bar{X}=4,95$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin verdikleri yanıtlar arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo’nun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,52$) öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, erkek ($\bar{X}=2,75$) öğretmenlerin beklentilerinin ise “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t_{(453)}=2,039$ p,042). Deneklerin ortalamalarına bakıldığında erkek öğretmenlerin beklentilerinin nispeten daha üst düzeyde

gerçekleştiği belirlenmekle beraber, kadın ve erkek öğretmenlerin denetmenlerin alanlarının uzmanı olmalarına ilişkin beklentilerinin, beklendiği düzeyde gerçekleşmediği söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,56$) ve Teknik ($\bar{X}=2,09$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren” düzeyinde gerçekleştiği, Fen Bilimleri ($\bar{X}=3,07$) alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonucunda öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine yönelik olarak verdikleri yanıtlar arasında, branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($F_{(2-452)}=5,488$ p,000). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için uygulanan LSD testi sonuçlarına göre Fen Bilimleri ($\bar{X}=3,07$) alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,56$) ve Teknik ($\bar{X}=2,09$) alanlardaki branş öğretmenlerine oranla daha çok gerçekleştiği ortaya çıkmıştır. Bu bulguya dayalı olarak, Sosyal Bilimler ve Teknik alanlardaki branş öğretmenlerinin, Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerine oranla, denetmenlerin denetledikleri branşlarda uzman olmaları ile ilgili beklentilerinin gerçekleşmesi konusunda daha olumsuz görüş bildirdikleri söylenebilir.

Yılmaz (1998) çalışmasında, Sosyal ve Meslek alanlarındaki öğretmenlerin Fen alanındaki öğretmenlere oranla “müfettişlerin branş bilgisinin eksikliği” durumundan daha çok etkilendikleri bulgusuna ulaşmıştır. Bu bulgu araştırma bulgularını desteklemektedir. Kayıkçı (2005) tarafından doktora tez çalışması olarak sunulan araştırmadaki saptamalar dikkat çekicidir. Araştırmacı, ilköğretim müfettişlerinin branşlara göre dağılımının dengesiz olduğu, branş çeşitleri bazında oranların düşük ve yetersiz olduğunu saptamıştır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1-5 yıl ($\bar{X}=2,20$) ve 6-10 yıl ($\bar{X}=2,40$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği, buna karşın 11-15 yıl ($\bar{X}=2,73$), 16 -20 yıl ($\bar{X}=2,75$), 21-25 yıl ($\bar{X}=2,75$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=2,82$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin ise “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında kıdem değişkeni göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($\chi^2_{(5)}=13,718$ p, 018).

Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda, 16-20 yıl ve 26 yıl ve üzeri'nde kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin 1-5 yıl ve 6-10 yıl arasında kıdemi bulunan öğretmenlere oranla, 11-15 yıl ve 21-25 yıl kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin ise 1-5 yıl arası kıdemi bulunan öğretmenlere oranla daha çok gerçekleştiği görülmüştür.

İlköğretim okullarında denetim geçirmiş öğretmenlerin kıdemleri arttıkça deneyime bağlı olarak denetime karşı tutumlarının da olumlu yönde etkilendiği görülmektedir. Bunda öğretmenlerin yaş grupları ile denetmenlerinki arasındaki yakınlık etkili olabilir. Bulgulara dayalı olarak, göreve yeni başlamış veya kıdem düzeyi yüksek olmayan öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşmesine ilişkin olumsuz tutumlarında geçmiş ve mevcut yapıdaki denetmen istihdamında branşlaşma bazındaki dengesizliklerin bir etken olduğu söylenebilir. Nitekim Malatya teftiş kurulundaki denetmenlerin branş bazındaki dağılımı bunu desteklemektedir (Sınıf:40, Sosyal Bilgiler:4, Fen Bilgisi:3 Matematik:2, Türkçe:3).

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,70$), Ön Lisans ($\bar{X}=2,83$) ve Lisans Tamamlama ($\bar{X}=3,14$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği, Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,36$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,54$) ve Diğer ($\bar{X}=2,35$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin ise “Nadiren” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonucunda öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı farklılıklar belirlenmiştir ($F_{(5-449)}=5,488$, $p,000$).

Uygulanan LSD testi sonuçlarına göre, Ön Lisans mezunu öğretmenlerin, Eğitim Fakültesi ve Diğer alan mezunlarına oranla, Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi ve Diğer kurumlardan mezun öğretmenlere oranla beklentilerinin daha çok gerçekleştiğini ifade ettikleri görülmüştür. Bulgulara dayalı olarak, Ön Lisans ve Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin denetmenlerin denetledikleri branşlarda uzman olmalarına ilişkin nispeten daha olumlu görüş bildirdikleri söylenebilir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin “denetmenlerin denetledikleri branşlarda uzman olmaları”na ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 8	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetmenler denetledikleri branşlarda uzman olmalıdır.	Beklenti Düzeyi	455	4,86	,495	36,263	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,64	1,17			

Tablo’daki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları, bununla birlikte bu beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t_{(454)}=36,263$ $p<,05$). Bulgulara dayalı olarak: öğretmenlerin, denetmenlerin denetledikleri branşlarda uzman olmalarını bekledikleri, ancak var olan durumun beklentilerini tam olarak karşılayamadığı söylenebilir. Denetim alanında yapılan araştırmalarda da benzer bulgulara rastlanmıştır.

Kayıkçı (2005) çalışmasında, “denetmenlerin, uzman olmadıkları alanlarda rehberlik ve denetim yapması denetim sisteminin zaafa uğratmaktadır.” sorusuna ilköğretim müfettişlerinin “Genellikle katılıyorum” düzeyinde yanıt verdiklerini belirtmektedir. Coşkun (1999), “İlköğretim Teftiş Sisteminin Yapısı ve Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersinin Teftişi” konusunda yaptığı çalışmasında, İlköğretim müfettişlerinin branş alanlarında mesleki yeterliliğe sahip olmadıklarını ve bu zaafın sistemin yapısından kaynaklandığını belirtmiştir. Altıntaş (1992) çalışmasında, resmi ve özel ilköğretim kurumlarında görevli çeşitli branşları bulunan öğretmenleri teftiş edecek yeteri kadar branş müfettişlerinin bulunmayışını uygulamada karşılaşılan sorunlar arasında göstermektedir. Tunç (2001) çalışmasında öğretmenlerin, denetmenleri alan bilgilerinin yeterliliği konusunda yetersiz bulduklarını belirtmiştir. Karagözoğlu (1972) denetmenlerin branş bilgilerinin ve eğitim formasyonlarının yeterli olmadığını bildirdiklerini belirtmişlerdir. Bu çalışmalardaki bulgular, araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Aydın'ın bu konuya bakışını yansıtan “Bugünkü durumda denetmen ve öğretmen eğitimi aynı düzeydedir. Öğretmen ile denk bir eğitime sahip denetmenden öğretmene mesleksel rehberlik yapmasını, eğitim liderliği rolünü oynamasını beklemek, rehberliğin ve liderliğin anlamını hafife almak olur” yargısı da mevcut durumu yansıtması bakımından önem taşımaktadır (2000:169).

4.9. “**Ders denetimleri esnasında sınıftaki bütün öğrencileri tanımaya dönük çalışmalar yapılmalıdır.**” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 17’de (Bkz. s.116) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,36$) ve erkek ($\bar{X}=4,32$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonucunda öğretmenlerin verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,39$) alanındaki branş öğretmenlerinin bu durumun olmasını “Her zaman olmalı” düzeyinde, Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,20$) ve Teknik ($\bar{X}=3,72$) alanlardaki branş öğretmenlerinin ise “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri anlaşılmaktadır.

Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları anlamlı bir farklılık göstermektedir ($\chi^2_{(2)}=6,273$ $p<,05$). Uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda, Sosyal Bilimler alanındaki öğretmenlerinin, Teknik alandaki branş öğretmenlerine oranla bu durumun olmasını daha çok bekledikleri belirlenmiştir. Bu bulguya dayalı olarak, Sosyal Bilimler alanındaki branş öğretmenlerinin, denetmenlerden ders denetimleri esnasında bütün öğrencileri tanımaya dönük çalışmalar yapmalarını nispeten biraz daha fazla bekledikleri söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=4,18$) arasında kıdemi bulunan öğretmenlerin “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde, 6-10 yıl ($\bar{X}=4,32$), 11-15 yıl ($\bar{X}=4,28$), 16-20 yıl ($\bar{X}=4,41$), 21-25 yıl ($\bar{X}=4,31$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=4,42$) kıdemi bulunan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde olduklarını anlaşılmaktadır.

Tablo 17. Ders Denetimleri Esnasında Sınıftaki Bütün Öğrencileri Tanımaya Dönük Çalışmalar Yapılması Gerektiğine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken									Beklenti Düzeyi									Bağımsız Değişken									Gerçekleşme Düzeyi								
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p			Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p																			
a) Kadın	215	4,36	,901	,515	453	,607			a) Kadın	215	2,14	,969	211,29	45427,50	22207,5	,007*																			
b) Erkek	240	4,32	,854					b) Erkek	240	2,42	1,10	242,97	58312,50																						
Branş	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A. F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.																	
a) Sos. Bil.	366	4,39	,823	232,97	2	6,273	,043*	a-c	a) Sos. Bil.	366	2,25	1,03	Gruplar Arası	6,793	2	3,397	3,107*	b-a																	
b) Fen Bil.	78	4,20	1,03	215,63					b) Fen Bil.	78	2,53	1,08	Gruplar İçi	494,152	452	1,093																			
c) Teknik	11	3,72	1,10	150,27					c) Teknik	11	1,90	,943	Toplam	500,945	454																				
Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.																	
a) 1-5 Yıl	50	4,18	1,02	Gruplar Arası	2,937	5	,587	,762		a) 1-5 Yıl	50	2,12	,798	215,24	5	8,805	,117																		
b) 6-10 Yıl	86	4,32	,999	Gruplar İçi	345,890	449	,770			b) 6-10 Yıl	86	2,08	,960	202,49																					
c) 11-15 Y.	80	4,28	,888	Toplam	348,826	454			c) 11-15 Y.	80	2,30	1,09	226,24																						
d) 16-20 Y.	74	4,41	,740							d) 16-20 Y.	74	2,28	,943	232,92																					
e) 21-25 Y.	41	4,31	,906							e) 21-25 Y.	41	2,24	1,09	220,13																					
f) 26 ve üz.	124	4,42	,777							f) 26 ve üz.	124	2,54	1,17	251,64																					
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A. F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.																		
a) Öğrt. Ok.	10	4,60	,699	263,80	5	12,734	,026*	b-c	a) Öğrt. Ok.	10	2,30	1,05	224,40	5	10,663	,058																			
b) Ön Lisns.	144	4,56	,599	251,53					b) Ön Lisns.	144	2,46	1,13	245,13																						
c) Lis. Tam.	61	4,18	,957	203,36					c) Lis. Tam.	61	2,54	1,14	255,80																						
d) Eğt Fak.	148	4,21	1,02	217,73					d) Eğt Fak.	148	2,17	,987	214,55																						
e) Fen Ed.F.	50	4,12	1,06	204,54					e) Fen Ed.F.	50	2,08	,853	207,94																						
f) Diğer	42	4,50	,594	238,70					f) Diğer	42	2,04	,882	201,00																						

*p<.05

Uygulanan Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Kıdem gruplarının ortalamalarına bakıldığında öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde olduğu söylenebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,18$) ve Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,12$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=4,60$), Ön Lisans ($\bar{X}=4,56$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,21$) ve Diğer ($\bar{X}=4,50$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin ise “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonucunda, öğretmenlerin yanıtlarının mezuniyet değişkenine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir ($\chi^2_{(5)}=12,734$, p,026).

Uygulanan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, Bu durumun olmasını Ön Lisans mezunu öğretmenlerin, Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi ve Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlere oranla daha çok bekledikleri belirlenmiştir. Bu bulguya dayalı olarak, Ön Lisans mezunu öğretmenlerin ders denetimleri esnasında sınıftaki tüm öğrencileri tanımaya dönük çalışmaların yapılmasını daha üst düzeyde bekledikleri söylenebilir.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,14$) ve erkek ($\bar{X}=2,42$) öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık belirlenmiştir (U=22207,5 p,007). Grupların sıra ortalamalarına bakıldığında erkek öğretmenlerin beklentilerinin nispeten daha fazla gerçekleştiğini ifade ettikleri söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,25$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=2,53$) ve Teknik ($\bar{X}=1,90$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları branş değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($F_{(2-452)}=3,107$ p,046). Uygulanan LSD testi

sonuçlarına göre, Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerinin Sosyal Bilimler alanındaki branş öğretmenlerine oranla beklentilerinin daha çok gerçekleştiğini ifade ettikleri belirlenmiştir. Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin tamamının ders denetimlerinde bütün öğrencileri tanımaya dönük çalışmalar yapılmasına önem verdikleri, bununla birlikte Sosyal Bilimler alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin olarak nispeten olumsuz bir durumu ortaya koydukları söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” aralığına denk geldiği görülmektedir. Uygulanan Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin verdikleri yanıtlar mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin “ders denetimleri esnasında sınıftaki bütün öğrencileri tanımaya dönük çalışmalar yapılması”na ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 9	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Ders denetimleri esnasında sınıftaki bütün öğrencileri tanımaya dönük çalışmalar yapılmalıdır.	Beklenti Düzeyi	455	4,34	,876	33,229	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,29	1,05			

Tablo’daki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu, buna karşılık bu beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t_{(454)}=33,229$ $p<,05$).

Bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin ders denetimleri esnasında sınıftaki bütün öğrencileri tanımaya dönük çalışmaların beklenen düzeyde yapılmadığını düşündükleri söylenebilir.

Ersan (1991) çalışmasında, denetmenlerin kendilerini “az” yeterli gördükleri rol davranışlarına dikkat edildiğinde, bunların daha çok öğretmeni sınıf ortamında uzun süre gözlemeyi gerektiren davranışlar olduğunu ifade etmektedir. Bu bulgu araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir.

4.10. **“Denetmenler denetim sürecini gerçekleştirirken benzer denetim yaklaşımlarını kullanmalıdır.”** şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 19’da (Bkz. s.120) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, bu durumun olmasını kadın ($\bar{X}=4,23$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde, erkek ($\bar{X}=4,05$) öğretmenlerin “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, bu yargıya ilişkin öğretmen görüşleri anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($t_{(453)}=23,035$ p,042). Ortalamalara bakıldığında, kadın öğretmenlerin beklentilerinin erkek öğretmenlere oranla nispeten daha üst düzeyde olduğu söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,17$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,00$) ve Teknik ($\bar{X}=3,81$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde olduğu görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin yanıtları arasında branş değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1-5 yıl ($\bar{X}=4,00$), 6-10 yıl ($\bar{X}=4,16$), 16-20 yıl ($\bar{X}=4,18$) ve 26 yıl ve üzerinde ($\bar{X}=4,04$) kıdemi olan öğretmenlerin “Orta düzeyde olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları, buna karşılık 11-15 yıl ($\bar{X}=4,23$) ve 21-25 yıl ($\bar{X}=4,24$) kıdemi olan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir.

Tablo 19. Denetmenlerin Denetim Sürecini Gerçekleştirirken Benzer Denetim Yaklaşımlarını Kullanmaları Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken										Gerçekleşme Düzeyi									
Beklenti Düzeyi										Gerçekleşme Düzeyi									
Cinsiyet	N	\bar{X}	S		t	Sd		p		Cinsiyet	N	\bar{X}	S		t	Sd		p	
a) Kadın	215	4,23	,918		2,035	453		,042*		a) Kadın	215	2,64	,993		,046	453		,963	
b) Erkek	240	4,05	,946							b) Erkek	240	2,63	1,01						
Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.
a) Sos. Bil.	366	4,17	,920	Gruplar Arası	3,184	2	1,592	1,821		a) Sosyal Bil.	366	2,64	1,00	Gruplar Arası	1,519	2	,760	,754	
b) Fen Bil.	78	4,00	,980	Gruplar İçi	395,093	452	,874			b) Fen Bil.	78	2,65	1,00	Gruplar İçi	455,368	452	1,007		
c) Teknik	11	3,81	1,07	Toplam	398,277	454				c) Teknik	11	2,27	,904	Toplam	456,888	454			
Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.
a) 1-5 Yıl	50	4,00	,880	Gruplar Arası	3,446	5	,689	,784		a) 1-5 Yıl	50	2,56	,836	Gruplar Arası	2,056	5	,411	,406	
b) 6-10 Yıl	86	4,16	,918	Gruplar İçi	394,830	449	,879			b) 6-10 Yıl	86	2,60	1,02	Gruplar İçi	454,832	449	1,013		
c) 11-15 Y.	80	4,23	,931	Toplam	398,277	454				c) 11-15 Y.	80	2,73	1,00	Toplam	456,888	454			
d) 16-20 Y.	74	4,18	,946							d) 16-20 Y.	74	2,58	,965						
e) 21-25 Y.	41	4,24	,699							e) 21-25 Y.	41	2,56	1,11						
f) 26 ve üz.	124	4,04	1,03							f) 26 ve üz.	124	2,69	1,04						
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A. F.
a) Öğrt. Ok.	10	3,90	,994	Gruplar Arası	5,402	5	1,080	1,235		a) Öğrt. Ok.	10	2,80	1,03	Gruplar Arası	1,984	5	,379	,374	
b) Ön Lisns.	144	4,22	,913	Gruplar İçi	392,875	449	,875			b) Ön Lisns.	144	2,61	1,07	Gruplar İçi	454,994	449	1,013		
c) Lis. Tam.	61	4,08	1,03	Toplam	398,277	454				c) Lis. Tam.	61	2,75	1,07	Toplam	456,888	454			
d) Eğt Fak.	148	4,06	,945							d) Eğt Fak.	148	2,58	,954						
e) Fen Ed.F.	50	4,02	,999							e) Fen Ed.F.	50	2,70	1,01						
f) Diğer	42	4,35	,692							f) Diğer	42	2,66	,816						

*p<.05

Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin verdikleri yanıtlar arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Kıdem gruplarının ortalamalarına dayalı olarak öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde olduğu söylenebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=3,90$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,08$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,06$) ve Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,02$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde, Ön Lisans ($\bar{X}=4,22$) ve Diğer ($\bar{X}=4,35$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin ise “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı farklılık yoktur. Ortalamalara dayalı olarak öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde olduğu söylenebilir.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,64$) ve erkek ($\bar{X}=2,63$) öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonucunda öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,64$) ve Fen Bilimler ($\bar{X}=2,65$) alanlarındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde, Teknik ($\bar{X}=2,27$) alandaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin ise “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonucunda, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında branş değişkenine göre anlamlı bir fark belirlenmemiştir. Branş gruplarının aritmetik ortalamalarına dayalı olarak, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=2,56$), 6–10 yıl ($\bar{X}=2,60$), 16–20 yıl ($\bar{X}=2,58$) ve 21–25 yıl ($\bar{X}=2,56$) arasında kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, bununla birlikte 11–15 yıl ($\bar{X}=2,73$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=2,69$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem

değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ortalamalara dayalı olarak öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği, bununla birlikte 11-15 ve 26 yıl ve üzerinde kıdemi bulunan öğretmenlerin bu duruma ilişkin nispeten daha olumlu görüş belirttikleri söylenebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,58$) mezunu ilköğretim okulu öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,80$), Ön Lisans ($\bar{X}=2,61$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=2,75$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,70$), Diğer ($\bar{X}=2,66$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Uygulanan Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Ortalamalar incelendiğinde öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği, bununla birlikte Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlerin nispeten daha olumsuz görüş belirttikleri söylenebilir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetmenlerin denetim sürecini gerçekleştirirken benzer denetim yaklaşımları kullanmaları”na ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 10	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetmenler denetim sürecini gerçekleştirirken benzer denetim yaklaşımlarını kullanmalıdır.	Beklenti Düzeyi	455	4,13	,936	23,126	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,63	1,13			

Tablo’daki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin denetmenlerin denetim sürecinde benzer denetim yaklaşımlarını kullanmalarını “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri, ancak bu beklentilerinin denetim sürecinde “Orta düzeyde” gerçekleştiğini ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($t_{(454)}=23,126$ $p<,05$). Öğretmen görüşlerine dayalı olarak, denetmenlerin denetim sürecini gerçekleştirirken benzer denetim yaklaşımlarını pek kullanmadıkları söylenebilir.

4.11. “Denetim süreci öncesinde ve sonrasında denetim süreci hakkında öğretmenlerinde görüş ve düşünceleri alınmalıdır.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 21’de (Bkz. s.124) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına baktığımızda; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,81$) ve erkek ($\bar{X}=4,59$) öğretmenlerin bu duruma ilişkin olarak “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Uygulanan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtlarının cinsiyet değişkeni göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir ($U=21523,00$ p,000). Sıra ortalamalarına bakıldığında kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere oranla daha üst düzeyde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,72$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,60$) ve Teknik ($\bar{X}=4,45$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Her zaman olmalı” aralığına denk düştüğü görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonucunda, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, tüm kurumlardan mezun olan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonucunda öğretmenlerin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Tablo 21. Denetim Süreci Öncesinde Ve Sonrasında Öğretmenlerin de Görüşlerinin Alınması Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken								Bağımsız Değişken											
Beklenti Düzeyi								Gerçekleşme Düzeyi											
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p				
a) Kadın	215	4,81	,492	247,89	53297,0	21523,00	,000*	a) Kadın	215	2,10	1,14	212,81	45753,50	22533,5	,015*				
b) Erkek	240	4,59	,713	210,18	50443,0			b) Erkek	240	2,37	1,22	241,61	57986,50						
Branş	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	
a) Sos. Bil.	366	4,7295	,57391	231,02	2	1,809	,405		a) Sos.Bil.	366	2,17	1,17	Gruplar Arası	17,970	2	8,985	6,488*	b-a	
b) Fen Bil.	78	4,6026	,74450	215,44					b) Fen Bil.	78	2,64	1,19	Gruplar İçi	625,950	452	1,385		b-c	
c) Teknik	11	4,4545	1,21356	216,59					c) Teknik	11	1,63	,924	Toplam	643,921	454				
Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	
a) 1–5 Yıl	50	4,78	,464	236,98	5	8,365	,137		a) 1–5 Yıl	50	2,02	1,05	Gruplar Arası	13,930	5	2,786	1,986		
b) 6–10 Yıl	86	4,72	,713	236,48					b) 6–10 Yıl	86	2,11	1,18	Gruplar İçi	629,991	449	1,403			
c) 11–15 Y.	80	4,70	,603	227,19					c) 11–15 Y.	80	2,27	1,16	Toplam	643,921	454				
d) 16–20 Y.	74	4,82	,417	245,54					d) 16–20 Y.	74	2,05	1,13							
e) 21–25 Y.	41	4,58	,590	199,44					e) 21–25 Y.	41	2,36	1,17							
f) 26 ve üz.	124	4,62	,739	217,99					f) 26 ve üz.	124	2,47	1,27							
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) Öğrt. Ok.	10	4,70	,483	Gruplar Arası	,354	5	,071	,177		a) Öğrt. Ok.	10	2,20	1,31	Gruplar Arası	20,992	5	4,198	3,026*	b-d
b) Ön Lis.	144	4,70	,601	Gruplar İçi	178,996	449	,399			b) Ön Lisns.	144	2,38	1,21	Gruplar İçi	622	449	1,387		b-f
c) Lis.Tam.	61	4,63	,753	Toplam	179,349	454				c) Lis. Tam.	61	2,62	1,30	Toplam	643,921	454			c-d
d) Eğitim Fak.	148	4,71	,606							d) Eğitim Fak.	148	2,10	1,18						c-e
e) Fen EdF.	50	4,68	,712							e) Fen Ed.F.	50	2,08	1,00						c-f
f) Diğer	42	4,73	,543							f) Diğer	42	1,90	,983						

*p<.05

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,10$) ve erkek ($\bar{X}=2,37$) öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Mann Whitney-U testi sonucunda, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür ($U=22533,5$, $p=015$). Sıra ortalamalarına bakıldığında erkek öğretmenlerin beklentilerinin kadın öğretmenlere oranla daha çok gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bulgulara dayalı olarak, kadın ve erkek öğretmenlerin denetim süreci öncesinde ve sonrasında denetim süreci hakkında kendi görüşlerinin de alınmasını bekledikleri, ancak bu beklentilerinin gerçekleşmesine ilişkin olarak nispeten olumsuz görüş belirttikleri söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,17$) ve Teknik ($\bar{X}=1,63$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, buna karşılık Fen Bilimleri ($\bar{X}=2,64$) alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonucunda, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine yönelik yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($F_{(2-452)}=6,488$, $p,002$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan LSD testi sonucunda, Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerinin, Sosyal Bilimler ve Teknik alanlardaki branş öğretmenlerine oranla beklentilerinin daha çok gerçekleştiğini ifade ettikleri görülmüştür. Bu bulgulara dayalı olarak, beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerinin diğer alanlardaki branş öğretmenlerine oranla nispeten daha olumlu görüş bildirdikleri söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=2,02$), 6–10 yıl ($\bar{X}=2,11$), 11–15 yıl ($\bar{X}=2,27$), 16–20 yıl ($\bar{X}=2,05$), 21–25 yıl ($\bar{X}=2,36$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=2,47$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin verdikleri yanıtlar arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,20$), Ön Lisans ($\bar{X}=2,38$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,10$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,08$) ve Diğer ($\bar{X}=1,90$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur”

düzeyinde gerçekleştiği, Lisans Tamamlama ($\bar{X}=2,62$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin ise “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonucunda öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür ($F_{(5-449)}=3,026$ p,011). Uygulanan LSD testi sonuçlarına göre, Ön Lisans mezunu öğretmenlerin, Eğitim Fakültesi ve Diğer kurumlardan mezun olanlara oranla, Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin, Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi ve Diğer alan mezunlarına oranla beklentilerinin daha çok gerçekleştiği belirlenmiştir. Bulgulara dayalı olarak, Ön Lisans ve Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin olarak nispeten daha olumlu bir kanıya sahip oldukları söylenebilir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetim süreci öncesinde ve sonrasında kendi görüşlerinin de alınması”na ilişkin beklentileri ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 11	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetim süreci öncesinde ve sonrasında denetim süreci hakkında öğretmenlerin de görüş ve düşünceleri alınmalıdır.	Beklenti Düzeyi	455	4,70	,628	37,499	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,24	1,19			

Tablo 22’deki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin denetim süreci ile ilgili görüşlerinin alınmasını “Her zaman” bekledikleri, ancak öğretmenlerin bu beklentisinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($t_{(454)}=37,499$ p<,05). Denetim uygulamasında odak noktasında bulunan, denetimde hedef durumunda olan öğretmenin, uygulamaya ilişkin görüşünün dikkate alınması gerekir (Aydın, 1990:80). Ancak bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin denetim sürecinde kendi görüşlerinin fazla dikkate alınmadığı şeklinde bir kanı taşıdıkları söylenebilir. Denetim alanında yapılan araştırmalarda, araştırma bulgularını destekleyici sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür.

Memişoğlu (2001) çalışmasında, denetmenlerin denetim öncesinde öğretmenle görüşmelerine ilişkin denetmenlerin “Çoğunlukla”, öğretmenlerin “Hiçbir zaman” aralığında cevap verdiklerini belirtmektedir. Akış (1999) doktora tez çalışmasında, denetmenlerin denetim sonrası sınıf gözlemlerini öğretmenle birlikte tartışmalarına ilişkin öğretmenlerin “Hemen her zaman” olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları, ancak denetmenlerin öğretmenlerin bu beklentilerini “Çok seyrek” olarak uyguladıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Büyükaslan (1998) “İlköğretim okullarındaki öğretmenlerin ilköğretim denetmenlerinin ders denetimine ilişkin algı ve beklentileri” konulu çalışmasında, ilköğretim denetmenlerinin ders öncesi öğretmenle görüşmesine ilişkin olarak ilköğretim öğretmenlerinin bu durumun “hiç” gerçekleşmediği şeklinde görüş bildirdiklerini belirtmiştir.

4.12. “**Denetim süreci karşılıklı anlayış ve saygıyı içermelidir.**” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 23’de (Bkz. s.128) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,92$) ve erkek ($\bar{X}=4,74$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($U=23050,00$ p,000). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için deneklerin sıra ortalamalarına bakıldığında, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere oranla daha üst düzeyde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde olduğu bununla beraber kadın öğretmenlerin beklentilerinin nispeten daha üst düzeyde olduğu söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Kruskal Wallis-H testi sonucunda öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir.

Tablo 23. Denetim Süreci Karşılıklı Anlayış ve Saygıyı İçermelidir Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken									Beklenti Düzeyi									Bağımsız Değişken									Gerçekleşme Düzeyi								
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p				Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.							
a) Kadın	215	4,92	,332	240,79	51770,00	23050,00	,000*		a) Kadın	215	3,05	1,04	1,128	453	,260				b) Erkek	240	4,74	,702	216,54	51970,00											
b) Erkek	240	4,74	,702	216,54	51970,00				b) Erkek	240	2,93	1,17																							
Branş	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.							
a) Sos. Bil.	366	4,83	,542	229,65	2	1,204	,548		a) Sos. Bil.	366	2,96	1,11	Gruplar Arası	10,962	2	5,481	4,456*	b-a	b) Fen Bil.	78	4,79	,543	219,75												
b) Fen Bil.	78	4,79	,543	219,75					b) Fen Bil.	78	3,24	1,09	Gruplar İçi	556,018	452	1,230		b-c	c) Teknik	11	4,63	1,20	231,59												
c) Teknik	11	4,63	1,20	231,59					c) Teknik	11	2,27	,904	Toplam	556,980	454			a-c																	
Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.		Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.								
a) 1-5 Yıl	50	4,92	,340	240,86	5	6,229	,285		a) 1-5 Yıl	50	2,80	,832	203,33	5	4,047	,543			b) 6-10 Yıl	86	4,80	,699	230,23												
b) 6-10 Yıl	86	4,80	,699	230,23					b) 6-10 Yıl	86	2,90	,953	219,81						c) 11-15 Y.	80	4,87	,536	237,34												
c) 11-15 Y.	80	4,87	,536	237,34					c) 11-15 Y.	80	3,12	1,19	243,13						d) 16-20 Y.	74	4,86	,381	227,49												
d) 16-20 Y.	74	4,86	,381	227,49					d) 16-20 Y.	74	3,01	1,12	228,28						e) 21-25 Y.	41	4,75	,582	210,95												
e) 21-25 Y.	41	4,75	,582	210,95					e) 21-25 Y.	41	2,90	1,15	220,18						f) 26 ve üz.	124	4,77	,635	221,19												
f) 26 ve üz.	124	4,77	,635	221,19					f) 26 ve üz.	124	3,06	1,24	236,19																						
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.		Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.							
a) Öğrt. Ok.	10	4,90	,316	Gruplar Arası	,364	5	,073	,226		a) Öğrt. Ok.	10	3,10	1,19	241,75	5	7,504	,186		b) Ön Lisns.	144	4,79	,561	Gruplar İçi	144,919	449	,323									
b) Ön Lisns.	144	4,79	,561	Gruplar İçi	144,919	449	,323		b) Ön Lisns.	144	2,90	1,21	217,56						c) Lis. Tam.	61	4,83	,553	Toplam	145,284	454										
c) Lis. Tam.	61	4,83	,553	Toplam	145,284	454			c) Lis. Tam.	61	3,34	1,10	268,06						d) Eğitim Fak.	148	4,81	,617													
d) Eğitim Fak.	148	4,81	,617						d) Eğitim Fak.	148	2,97	1,03	225,24						e) Fen Ed.F.	50	4,86	,606													
e) Fen Ed.F.	50	4,86	,606						e) Fen Ed.F.	50	2,90	1,14	220,12						f) Diğer	42	4,88	,395													
f) Diğer	42	4,88	,395						f) Diğer	42	2,92	,947	221,45																						

*p<.05

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Uygulanan Kruskal Wallis-H testi sonucunda öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=4,90$), Ön Lisans ($\bar{X}=4,79$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,83$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,81$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,86$) ve Diğer ($\bar{X}=4,88$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin yanıtları arasında mezuniyet değişkeni göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,96$) ve Fen Bilimleri ($\bar{X}=3,24$) alanlarındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Orta” düzeyinde, Teknik alandaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($F_{(2-452)}=4.456$ p,012).

Uygulanan LSD testi sonuçlarına göre, Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerinin, Sosyal ve Teknik alanlardaki branş öğretmenlerine oranla, Sosyal Bilimler alanındaki branş öğretmenlerinin Teknik alandaki branş öğretmenlerine oranla, beklentilerinin daha çok gerçekleştiğini ifade ettikleri belirlenmiştir. Bu bulgulara dayalı olarak, Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerin bu konuda diğer branş gruplarına kıyasla daha olumlu görüş bildirdikleri söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=2,80$), 6–10 yıl ($\bar{X}=2,90$), 11-15 yıl ($\bar{X}=3,12$), 16–20 yıl ($\bar{X}=3,01$), 21–25 yıl ($\bar{X}=2,90$) ve 26 yıl ve

üzeri'nde ($\bar{X}=3,06$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetim sürecinin karşılıklı anlayış ve saygı içermesi”ne ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 24’te verilmiştir.

Tablo 24: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 12	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetim süreci karşılıklı anlayış ve saygı içermelidir.	Beklenti Düzeyi	455	4,82	,565	31,870	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,99	1,11			

Tablo 24’teki bulgular incelendiğinde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin bu durumun olmasını “Her zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri, ancak bu beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t_{(454)}=31,870$ $p<,05$).

Aydın’ın da belirttiği üzere, “üyelere saygılı, onlara eşitlik ve güven duygusu telkin eden bir personel politikası, sağlıklı ve etkili bir denetim için ön koşul olarak düşünülebilir.” (2000:21). Ancak bulgular incelendiğinde bu durumun denetim süreci sırasında tam olarak gerçekleşmediği görülmektedir. Bulgulara dayalı olarak, ilköğretim okulu öğretmenlerinin denetim sürecinde karşılıklı anlayış ve saygıya biraz daha önem verilmesini bekledikleri söylenebilir.

Sofuoğlu, (2002) araştırmasında, denetmenlerin, karşılıklı saygı ve eşitlik anlayışıyla davranmalarına ilişkin olarak, öğretmenlerin “bazen” düzeyinde görüş bildirdikleri belirtmiştir. Benzer şekilde Memişoğlu (2001) çalışmasında, denetmenlerin uygulamalarında öğretmenlerle olan ilişkilerini saygı ve sevgi temeline dayandırmalarına ilişkin denetmenlerin büyük çoğunluğunun “Her zaman”, öğretmenler ise “Nadiren” aralığına denk düşen yanıtlar verdiklerini belirtmiştir. Bu bulgular araştırma bulgularını desteklemektedir.

4.13. “**Denetmenler öğretmenlere güven vermelidir.**” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 25’te (Bkz. s.132) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,92$) ve erkek ($\bar{X}=4,73$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir.

Uygulanan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($U=22404,50$ $p=000$). Deneklerin sıra ortalamalarına bakıldığında kadın öğretmenlerin bu durumun olmasını daha çok bekledikleri anlaşılmaktadır. Bulgulara dayalı olarak, deneklerin bu durumun olmasını benzer düzeylerde bekledikleri, bununla birlikte kadın öğretmenlerin beklenti düzeyinin nispeten daha üst düzeyde olduğu söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,84$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,79$) ve Teknik ($\bar{X}=4,45$) alanlardaki branş öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine verdikleri yanıtlar arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 25Denetmenlerin Öğretmenlere Güven Vermesi Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken								Beklenti Düzeyi								Bağımsız Değişken								Gerçekleşme Düzeyi							
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p									Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p									
a) Kadın	215	4,92	,332	243,79	52415,5	22404,50	,000*									a) Kadın	215	2,66	1,09	-,134	453	,893									
b) Erkek	240	4,73	,628	213,85	51324,5											b) Erkek	240	2,67	1,13												
Brans	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.									Brans	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.					
a) Sos. Bil.	366	4,8415	,47631	230,00	2	2,529	,282										a) Sos.Bil.	366	2,63	1,10	Gruplar Arası	12,177	2	6,059	4,978*	b-a					
b) Fen Bil.	78	4,7949	,54317	223,28													b) Fen Bil.	78	2,96	1,12	Gruplar İçi	550,090	452	1,217		b-c					
c) Teknik	11	4,4545	1,21356	194,86													c) Teknik	11	2,00	,894	Toplam	562,207	454								
Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.									Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.					
a) 1-5 Yıl	50	5,00	,000	258,50	5	16,296	,006*	a-b									a) 1-5 Yıl	50	2,38	,945	Gruplar Arası	8,420	5	1,684	1,365						
b) 6-10 Yıl	86	4,75	,765	228,31				a-c									b) 6-10 Yıl	86	2,59	,998	Gruplar İçi	553,787	449	1,233							
c) 11-15 Y.	80	4,88	,355	236,00				a-d									c) 11-15 Y.	80	2,76	1,10	Toplam	562,207	454								
d) 16-20 Y.	74	4,89	,312	234,79				a-e									d) 16-20 Y.	74	2,59	1,12											
e) 21-25 Y.	41	4,73	,633	213,79				a-f									e) 21-25 Y.	41	2,82	1,15											
f) 26 ve üz.	124	4,75	,535	211,11				c-f									f) 26 ve üz.	124	2,78	1,22											
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.									Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.				
a) Öğrt.Ok.	10	5,00	,000	Gruplar Arası	,583	5	,117	,432										a) Öğrt Ok.	10	3,20	,918	Gruplar Arası	16,491	5	3,298	2,714*	c-b				
b) Ön Lis.	144	4,79	,485	Gruplar İçi	121,351	449	,270											b) Ön Lis.	144	2,64	1,22	Gruplar İçi	545,715	449	1,215		c-d				
c) Lis.Tam.	61	4,80	,542	Toplam	121,934	454												c) Lis.Tam.	61	3,08	1,09	Toplam	562,207	454			c-e				
d) Eğit Fak.	148	4,83	,547															d) Eğit Fak.	148	2,55	1,07						c-f				
e) Fen Edb.	50	4,86	,606															e) Fen Edb.	50	2,64	,984										
f) Diğer	42	4,83	,437															f) Diğer	42	2,50	,917										

*p<.05

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin beklentilerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine verdikleri yanıtlar arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($\chi^2_{(5)}=16,296$ p, 006). Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, 1-5 yıl kıdemi bulunan öğretmenlerin, diğer kıdem düzeylerindeki öğretmenlere oranla, 11-15 yıl kıdemi bulunan öğretmenlerin, 26 ve üzeri yıl kıdemi bulunan öğretmenlere oranla bu durumun olmasını daha çok bekledikleri belirlenmiştir. Bu bulguya dayalı olarak kıdem düzeyi düşük olan öğretmenlerin denetmenlerin öğretmenlere güven vermelerini daha çok bekledikleri söylenebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Uygulanan Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, kadın ($\bar{X}=2,66$) ve erkek ($\bar{X}=2,67$) öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,63$) ve Fen Bilimleri ($\bar{X}=2,96$) alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin ise “Orta” düzeyinde, Teknik ($\bar{X}=2,00$) alandaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine verdikleri yanıtlar arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($F_{(2-452)}=4,798$ p,007). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonucunda, Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerinin, Sosyal Bilimler ve Teknik alandaki branş öğretmenlerine oranla beklentilerinin daha çok gerçekleştiği belirlenmiştir. Bulgulara dayalı olarak, Sosyal ve teknik branş gruplarındaki öğretmenlerin denetmenlerin güven vermesine ilişkin daha olumsuz bir kanı taşıdıkları söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde; 1-5 yıl ($\bar{X}=2,38$), 6-10 yıl ($\bar{X}=2,59$) ve 16-20 yıl ($\bar{X}=2,59$) arasında kıdemi bulunan öğretmenler beklentilerinin “Nadiren” düzeyinde, 11-15 yıl ($\bar{X}=2,76$), 21-25 yıl ($\bar{X}=2,82$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=2,78$) kıdemi bulunan öğretmenlerin ise beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiğini ifade ettikleri görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine verdikleri yanıtlar arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Aritmetik ortalamalar incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği, bununla birlikte kıdem düzeyi düşük öğretmenlerin nispeten daha olumsuz durumu ortaya koydukları söylenebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=3,20$), Ön Lisans ($\bar{X}=2,64$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=3,08$) ve Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,64$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği, Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,55$) ve Diğer ($\bar{X}=2,50$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($F_{(5-449)}=2,714$ p,020). Uygulanan LSD testi sonuçlarına göre, Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin, Ön Lisans, Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi ve Diğer kurumlardan mezun olan öğretmenlere oranla beklentilerinin daha çok gerçekleştiğini ifade ettikleri belirlenmiştir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetmenlerin öğretmenlere güven vermesi”ne ilişkin beklentileri ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 13	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetmenler öğretmenlere güven vermelidir.	Beklenti Düzeyi	455	4,82	,518	37,268	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,67	1,11			

Tablo’daki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu, buna karşılık “Orta” düzeyde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t

testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t_{(454)}=37,268$ $p<,05$).

Denetmenlerin, bir statü ve grup lideri olarak öğretmenlere güven vermeleri önem taşımaktadır. Bulgulara dayalı olarak denetmenlerin öğretmenlere ihtiyaç duyulan güveni tam olarak veremedikleri söylenebilir. Akış (1999), denetmenlerin ilişkilerinde öğretmenlere güvenmelerine ilişkin, öğretmenlerin bu durumun “Ara sıra”, denetmenlerin ise “Her zaman” olduğunu ifade ettiklerini belirtmiştir. Bu bulgu araştırma bulgularını desteklemektedir.

4.14 “**Denetim sürecinde görülen eksiklikler açık olarak belirtilmelidir.**” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 27’de (Bkz. s.136) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,76$) ve erkek ($\bar{X}=4,58$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtlar arasında cinsiyet değişkeni göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($U=23556,50$ $p,034$).

Deneklerin sıra ortalamalarına bakıldığında kadın öğretmenlerin beklentilerinin erkek öğretmenlere oranla nispeten daha üst düzeyde olduğu görülmektedir. Bulgulara dayalı olarak, kadın öğretmenlerin beklentilerinin nispeten daha fazla olduğu söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,69$) ve Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,62$) alanındaki branş öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde, Teknik ($\bar{X}=4,18$) alandaki branş öğretmenlerinin ise “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Grupların aritmetik ortalamalarına dayalı olarak, branş gruplarındaki öğretmenlerin beklentilerinin beklentilerinin benzer düzeylerde olduğu söylenebilir.

Tablo 27. Denetim Sürecinde Görülen Eksikliklerin Açık Olarak Belirtilmesi Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken								Beklenti Düzeyi								Bağımsız Değişken								Gerçekleşme Düzeyi										
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p											Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p										
a) Kadın	215	4,76	,497	238,43	51263,5	23556,50	,034*											a) Kadın	215	3,19	1,27	,742	453	,459										
b) Erkek	240	4,58	,797	218,65	52476,5													b) Erkek	240	3,10	1,21													
Branş	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.										Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.							
a) Sos.Bil.	366	4,6940	,64898	231,19	2	3,868	,145											a) Sos.Bil.	366	3,10	1,26	Gruplar Arası	4,423	2	2,212	1,436								
b) Fen Bil.	78	4,6282	,68583	220,37														b) Fen Bil.	78	3,35	1,06	Gruplar İçi	696,003	452	4,540									
c) Teknik	11	4,1818	1,25045	175,86														c) Teknik	11	3,00	1,41	Toplam	700,426	454										
Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.										Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.							
a) 1-5 Yıl	50	4,74	,443	228,71	5	7,402	,192											a) 1-5 Yıl	50	3,18	1,11	Gruplar Arası	13,099	5	2,620	1,711								
b) 6-10 Yıl	86	4,62	,812	228,08														b) 6-10 Yıl	86	3,32	1,29	Gruplar İçi	687,327	449	1,531									
c) 11-15 Y.	80	4,78	,520	247,22														c) 11-15 Yıl	80	3,32	1,30	Toplam	700,426	454										
d) 16-20Y.	74	4,78	,414	238,19														d) 16-20 Yıl	74	2,85	1,10													
e) 21-25 Y.	41	4,51	,869	206,71														e) 21-25 Yıl	41	3,19	1,16													
f) 26 ve üz.	124	4,58	,776	216,22														f) 26 ve üye.	124	3,04	1,29													
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.										Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.							
a) Öğrt.Ok.	10	5,00	,000	285,00	5	6,274	,280											a) Öğrt. Ok.	10	3,30	1,25	Gruplar Arası	14,698	5	2,940	1,925								
b) Ön Lis.	144	4,66	,591	220,31														b) Ön Lis.	144	2,88	1,24	Gruplar İçi	685	449	1,527									
c) Lis.Tam.	61	4,63	,817	231,38														c) Lis.Tam..	61	3,36	1,12	Toplam	700,426	454										
d) Eğit Fak.	148	4,62	,741	222,64														d) Eğit Fak.	148	3,22	1,25													
e) Fen Edb.	50	4,76	,656	244,71														e) Fen Ed.F.	50	3,28	1,24													
f) Diğer	42	4,71	,596	234,89														f) Diğer	42	3,21	1,27													

*p<.05

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=4,74$), 6–10 yıl ($\bar{X}=4,62$), 11–15 yıl ($\bar{X}=4,78$), 16–20 yıl ($\bar{X}=4,78$), 21–25 yıl ($\bar{X}=4,51$) ve 26 yıl ve üzeri'nde ($\bar{X}=4,58$) kıdemi bulunan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=5,00$), Ön Lisans ($\bar{X}=4,66$) Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,63$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,62$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,76$) ve Diğer ($\bar{X}=4,71$) kurumlardan mezun ilköğretim okulu öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonucunda, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=3,19$) ve erkek ($\bar{X}=3,10$) öğretmenlerin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Soylu (2003), çalışmasında denetmenlerin değerlendirme sonucunda, ders denetimi sonuçlarını dolayısıyla olumlu ve olumsuz yönlerini öğretmene söylemelerine ilişkin, var olan durumu kadın öğretmenlerin “Bazen”, erkek öğretmenlerin “Az” düzeyde olduğunu ifade ettiklerini belirtmektedir. Bu bulgu araştırma bulgusunu desteklemektedir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=3,10$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=3,35$) ve Teknik ($\bar{X}=3,00$) alanlardaki branş öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin

beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin yanıtları mezuniyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetim sürecinde eksikliklerin açık olarak belirtilmesi”ne ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 14	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetim sürecinde eksiklikler açık olarak belirtilmelidir.	Beklenti Düzeyi	455	4,67	,677	23,510	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	3,14	1,24			

Tablodaki bulgular incelendiğinde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin bu durumu “Her zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri, ancak bu beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonucunda, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir ($t_{(454)}=23.510$ $p<.05$).

Uygulamalarda, değerlendirmede açıklık ilkesine uyulmadığından öğretmenler ders denetimi sonuçlarını, dolayısıyla olumlu ve olumsuz bulunan yönlerini öğrenememektedirler (Taymaz, 2002:161). Bulgulara dayalı olarak, ilköğretim okulu öğretmenlerinin denetim sürecinde eksikliklerinin açık olarak belirtilmediği yönünde bir kanıya sahip oldukları söylenebilir.

Akçadağ (2003), çalışmasında öğretmenlerin denetim sonunda eksikliklerini öğrenme durumuna “Çok az” düzeyinde yanıt verdiklerini belirtmektedir. Bu bulgu araştırma bulgularını desteklemektedir.

4.15. “**Denetim süreci ile başarıyı artırmak hedeflenmelidir.**” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 29’da (Bkz. s.140) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısma bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,81$) ve erkek ($\bar{X}=4,61$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin verdikleri yanıtlar arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($U=22845,00$ p,001). Sıra ortalamaları incelendiğinde, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere oranla bu durumun olmasını daha çok istedikleri anlaşılmaktadır. Bulgulara dayalı olarak, kadın ve erkek öğretmenlerin benzer düzeyde görüş bildirdikleri, ancak kadın öğretmenlerin beklentilerinin nispeten daha üst düzeyde olduğu söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,74$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,62$) ve Teknik ($\bar{X}=4,27$) alanlardaki branş öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Kruskal Wallis-H testi sonucunda öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtlarının branş değişkeni göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir ($\chi^2_{(5)}=6,269$ p,044).

Uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda, Sosyal Bilimler alanındaki branş öğretmenlerinin, Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerine oranla bu durumun olmasını daha çok bekledikleri belirlenmiştir. Bu bulguya dayalı olarak, Sosyal Bilimler alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin nispeten biraz daha fazla olduğu söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin verdikleri yanıtlar arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Yapılan Varyans analizi sonucunda öğretmenlerin yanıtlar arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 29. Denetim Süreci İle Başarıyı Artırmanın Hedeflenmesi Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken								Beklenti Düzeyi								Bağımsız Değişken								Gerçekleşme Düzeyi							
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p									Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p									
a) Kadın	215	4,81	,587	241,74	51975,0	22845,00	,001*									a) Kadın	215	2,75	1,13	,375	453	,708									
b) Erkek	240	4,61	,870	215,69	51765,0											b) Erkek	240	2,71	1,19												
Brans	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	Brans	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.													
a) Sos.Bil.	366	4,7404	,72969	233,02	2	6,269	,044*	a-b	a) Sos.Bil.	366	2,66	1,16	Gruplar Arası	19,266	2	9,633	7,305*	b-a													
b) Fen Bil.	78	4,6282	,74046	208,21					b) Fen Bil.	78	3,14	1,08	Gruplar İçi	596,022	452	1,319		b-c													
c) Teknik	11	4,2727	1,42063	201,41					c) Teknik	11	2,09	,943	Toplam	615,288	454																
Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.													
a) 1-5 Yıl	50	4,78	,581	232,41	5	4,018	,547		a) 1-5 Yıl	50	2,74	1,10	Gruplar Arası	8,083	5	1,617	1,195														
b) 6-10 Yıl	86	4,62	,970	227,09					b) 6-10 Yıl	86	2,69	1,04	Gruplar İçi	607,205	449	1,352															
c) 11-15 Y.	80	4,83	,462	240,16					c) 11-15 Y.	80	2,83	1,23	Toplam	615,288	454																
d) 16-20Y.	74	4,74	,759	234,09					d) 16-20Y.	74	2,54	1,07																			
e) 21-25 Y.	41	4,65	,824	218,96					e) 21-25 Y.	41	2,51	1,20																			
f) 26 ve üz.	124	4,65	,776	218,36					f) 26 ve üz.	124	2,87	1,24																			
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.												
a) Öğrt.Ok.	10	4,90	,316	Gruplar Arası	1,170	5	,234	,406		a) Öğrt.Ok.	10	2,80	1,31	Gruplar Arası	10,807	5	2,161	1,605													
b) Ön Lis.	144	4,72	,770	Gruplar İçi	258,535	449	,576			b) Ön Lis.	144	2,58	1,23	Gruplar İçi	604,481	449	1,346														
c) Lis.Tam.	61	4,65	,873	Toplam	259,705	454				c) Lis.Tam.	61	2,98	1,13	Toplam	615,288	454															
d) Eğit Fak.	148	4,66	,759							d) Eğit Fak.	148	2,83	1,15																		
e) Fen Edb.	50	4,78	,736							e) Fen Edb.	50	2,74	,943																		
f) Diğer	42	4,76	,756							f) Diğer	42	2,50	1,13																		

*p<.05

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,75$) ve erkek ($\bar{X}=2,71$) öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin bu duruma ilişkin yanıtları cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,66$) ve Fen Bilimleri ($\bar{X}=3,14$) alanlarındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Orta” düzeyde, Teknik ($\bar{X}=2,09$) alandaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin ise “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçları incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($F_{(2-452)}=7,305$ p,001). Uygulanan LSD testi sonuçlarına göre, Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin, Sosyal Bilimler ve Teknik alanlardaki branş öğretmenlerine oranla daha çok gerçekleşmiştir. Bulgulara dayalı olarak, Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerinin beklentileri daha çok gerçekleşmekle beraber, branş gruplarındaki öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtlarının bir paralellik gösterdiği söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=2,74$), 6–10 yıl ($\bar{X}=2,69$), 11–15 yıl ($\bar{X}=2,83$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=2,87$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği, 16–20 yıl ($\bar{X}=2,54$) ve 21–25 yıl ($\bar{X}=2,51$) arasında kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin ise “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Yapılan Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerinin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtlarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Kıdem gruplarının aritmetik ortalamalarına dayalı olarak, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,80$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=2,98$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,83$) ve Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,74$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyde, Ön Lisans ($\bar{X}=2,58$) ve Diğer ($\bar{X}=2,50$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerinin beklentilerinin ise “Nadiren” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezun olunan öğretim

programına göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bununla birlikte öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

İlköğretim okulu öğretmenlerin, “denetim süreci ile başarının artırılmasının hedeflenmesi”ne ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 30’da verilmiştir.

Tablo 30: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 15	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetim süreci ile başarıyı artırmak hedeflenmelidir.	Beklenti Düzeyi	455	4,70	,756	30,344	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,73	1,16			

Tablo’daki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin bu durumun olmasını “Her zaman” bekledikleri, ancak beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiğini ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonucunda, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($t_{(454)}=30,344$ $p<,05$). Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin denetim süreci ile başarı düzeyinin artırılması gerektiğine ilişkin beklentilerinin çok fazla olduğu, ancak bu beklentilerinin denetim sürecinde tam olarak yerine getirilmediğini düşündükleri söylenebilir.

4.16. Anketin on altıncı maddesi “**Denetim süreci otoriter bir yapıda olmamalıdır.**” şeklinde düzenlenmiştir. Bu maddeye ilişkin analiz sonuçları Tablo 31’de (Bkz. s.143) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=3,57$) öğretmenlerin “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde, erkek ($\bar{X}=3,38$) öğretmenlerin ise “Orta” düzeyde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 31. Denetim sürecinin otoriter bir yapıda olmaması Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeylerinin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken										Bağımsız Değişken										
Beklenti Düzeyi										Gerçekleşme Düzeyi										
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p				Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p				
a) Kadın	215	3,57	1,58	1,235	453	,217				a) Kadın	215	2,99	1,20	-,040	453	,968				
b) Erkek	240	3,38	1,66							b) Erkek	240	3,00	1,25							
Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	
a) Sos. Bil.	366	3,53	1,63	Gruplar Arası	6,818	2	3,409	1,288		a) Sos. Bil.	366	2,99	1,24	Gruplar Arası	,386	2	,193	,127		
b) Fen Bil.	78	3,23	1,60	Gruplar İçi	1196,589	452	2,647			b) Fen Bil.	78	3,00	1,16	Gruplar İçi	686,112	452	1,519			
c) Teknik	11	3,18	1,66	Toplam	1203,407	454				c) Teknik	11	3,18	1,32	Toplam	686,998	454				
Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p		A.F.		Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) 1-5 Yıl	50	3,66	1,43	237,11	5	3,192	,670				a) 1-5 Yıl	50	2,80	1,04	Gruplar Arası	5,381	5	1,076	,709	
b) 6-10 Yıl	86	3,65	1,57	242,83							b) 6-10 Yıl	86	3,06	1,26	Gruplar İçi	681,617	449	1,518		
c) 11-15 Y.	80	3,51	1,64	231,01							c) 11-15 Y.	80	3,03	1,22	Toplam	686,998	454			
d) 16-20Y.	74	3,50	1,59	228,26							d) 16-20Y.	74	3,16	1,22						
e) 21-25 Y.	41	3,19	1,77	210,74							e) 21-25 Y.	41	2,90	1,31						
f) 26 ve üz.	124	3,32	1,69	217,65							f) 26 ve üz.	124	2,93	1,25						
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	
a) Öğrt.Ok.	10	3,50	1,71	Gruplar Arası	5,180	5	1,036	,388		a) Öğrt.Ok.	10	3,00	,942	Gruplar Arası	6,818	5	1,364	,900		
b) Ön Lis.	144	3,48	1,63	Gruplar İçi	1198,227	449	2,669			b) Ön Lis.	144	2,94	1,19	Gruplar İçi	680,180	449	1,515			
c) Lis.Tam.	61	3,32	1,71	Toplam	1203,407	454				c) Lis.Tam.	61	3,24	1,33	Toplam	686,998	454				
d) Eğitim Fak.	148	3,51	1,57							d) Eğitim Fak.	148	2,89	1,26							
e) Fen Edb.	50	3,66	1,52							e) Fen Edb.	50	3,00	1,12							
f) Diğer	42	3,26	1,79							f) Diğer	42	3,16	1,22							

*p<.05

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=3,53$) alanındaki branş öğretmenlerinin “Çoğu zaman olmalı”, Fen Bilimleri ($\bar{X}=3,23$) ve Teknik ($\bar{X}=3,18$) alanlardaki branş öğretmenlerinin “Orta” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonucunda, öğretmenlerin yanıtlarının branşlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür. Branş gruplarının ortalamalarına dayalı olarak, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde olduğu söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=3,66$), 6–10 yıl ($\bar{X}=3,65$), 11–15 yıl ($\bar{X}=3,51$), 16–20 yıl ($\bar{X}=3,50$) kıdemi bulunan öğretmenlerin “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde, 21–25 yıl ($\bar{X}=3,19$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=3,32$) kıdemi bulunan öğretmenlerin ise “Orta” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ortalamalar incelendiğinde öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde olduğu anlaşılmaktadır. Bulgulara dayalı olarak, kıdem düzeyinin artmasına paralel olarak öğretmenlerin bu konudaki beklentilerinde bir düşüş olduğu söylenebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=3,50$), Ön Lisans ($\bar{X}=3,48$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=3,51$) ve Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=3,66$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde, Lisans Tamamlama ($\bar{X}=3,32$) ve Diğer ($\bar{X}=3,26$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ortalamalara dayalı olarak öğretmenlerin benzer düzeylerde bir beklenti içinde oldukları söylenebilir.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,99$) ve erkek ($\bar{X}=3,00$) öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonucunda, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,99$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=3,00$) ve Teknik ($\bar{X}=3,18$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, ilköğretim okulu öğretmenlerinin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine verdikleri yanıtlar arasında, branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=2,80$), 6–10 yıl ($\bar{X}=3,06$), 11–15 yıl ($\bar{X}=3,03$), 16–20 yıl ($\bar{X}=3,16$), 21–25 yıl ($\bar{X}=2,90$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=2,93$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan Varyans analizi sonuçlarına göre, ilköğretim okulu öğretmenlerinin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetim sürecinin otoriter bir yapıda olmaması”na ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 32’de verilmiştir.

Tablo 32: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 16	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetim süreci otoriter bir yapıda olmamalıdır.	Beklenti Düzeyi	455	3,47	1,62	4,650	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,99	1,23			

Tablo’daki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları, ancak bu beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği belirlenmiştir. Uygulanan t testi sonucunda öğretmenlerin verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($t_{(454)}=4,650$ $p<,05$). Bulgulara dayalı olarak, sürdürülen denetim uygulamalarında kısmen de olsa otoriter bir yapılanmanın sürdüğü söylenebilir.

4.17. “**Denetmenler öğretmenlerin gereksinimlerini ön plana almalıdır.**” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 33’te (Bkz. s.147) verilmiştir.

Beklenti düzeyini gösteren kısma bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,51$) ve erkek ($\bar{X}=4,39$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,46$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,34$) ve Teknik ($\bar{X}=4,54$) alanlardaki branş öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=4,38$), 6–10 yıl ($\bar{X}=4,54$), 11–15 yıl ($\bar{X}=4,37$), 16–20 yıl ($\bar{X}=4,32$), 21–25 yıl ($\bar{X}=4,63$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=4,47$) kıdemi bulunan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=4,60$), Ön Lisans ($\bar{X}=4,47$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,27$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,39$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,54$) ve Diğer ($\bar{X}=4,64$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonucunda öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 33. Denetmenlerin Öğretmenlerin Gereksinimlerini Ön Plana Almaları Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken										Bağımsız Değişken									
Beklenti Düzeyi										Gerçekleşme Düzeyi									
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p				Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p			
a) Kadın	215	4,51	,819	1,442	453	,150				a) Kadın	215	2,41	1,07	-,852	453	,395			
b) Erkek	240	4,39	,885							b) Erkek	240	2,50	1,07						
Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) Sos. Bil.	366	4,46	,839	Gruplar Arası	1,087	2	,543	,741		a) Sos. Bil.	366	2,42	1,07	Gruplar Arası	5,172	2	2,586	2,249	
b) Fen Bil.	78	4,34	,923	Gruplar İçi	331,551	452	,734			b) Fen Bil.	78	2,67	1,09	Gruplar İçi	519,826	452	1,150		
c) Teknik	11	4,54	,934	Toplam	332,637	454				c) Teknik	11	2,18	,873	Toplam	524,998	454			
Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	
a) 1-5 Yıl	50	4,38	,966	Gruplar Arası	4,138	5	,828	1,131		a) 1-5 Yıl	50	2,38	,945	224,17	5	3,291	,655		
b) 6-10 Yıl	86	4,54	,821	Gruplar İçi	328,500	449	,732			b) 6-10 Yıl	86	2,36	,906	220,91					
c) 11-15 Y.	80	4,37	,946	Toplam	332,637	454				c) 11-15 Y.	80	2,47	1,01	232,43					
d) 16-20Y.	74	4,32	,812							d) 16-20Y.	74	2,44	1,09	227,62					
e) 21-25 Y.	41	4,63	,733							e) 21-25 Y.	41	2,26	1,04	202,37					
f) 26 ve üz.	124	4,47	,830							f) 26 ve üz.	124	2,62	1,24	240,31					
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	
a) Öğret.Ok.	10	4,60	,516	232,90	5	4,160	,527		a) Öğret.Ok.	10	2,40	,966	Gruplar Arası	10,203	5	2,041	1,780		
b) Ön Lis.	144	4,47	,810	230,48					b) Ön Lis.	144	2,42	1,15	Gruplar İçi	514,795	449	1,147			
c) Lis.Tam.	61	4,27	,968	205,77					c) Lis.Tam.	61	2,80	1,19	Toplam	524,998	454				
d) Eğit Fak.	148	4,39	,938	225,18					d) Eğit Fak.	148	2,45	1,04							
e) Fen Edb.	50	4,54	,838	241,59					e) Fen Edb.	50	2,34	,798							
f) Diğer	42	4,64	,532	244,38					f) Diğer	42	2,23	,957							

*p<.05

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,41$) ve erkek ($\bar{X}=2,50$) öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,42$) ve Teknik alanlardaki ($\bar{X}=2,18$) branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği, buna karşılık Fen Bilimleri ($\bar{X}=2,67$) alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin ise “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bununla beraber, branş gruplarının aritmetik ortalamaları dikkate alındığında, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

Özbek (1998) tarafından yapılan çalışma incelendiğinde, branş öğretmenlerinin ilköğretim müfettişinin, eğitim-öğretim ile ilgili eğitimsel gereksinimlerinin belirlenmesi ve karşılanmasında öğretmene yardımcı olmasını “Her zaman olmalı” düzeyinde beklediklerini, ancak bu beklentilerinin “Hiçbir zaman” gerçekleşmediğini ifade ettikleri görülmüştür. Bu bulgu, elde edilen bulguları desteklemektedir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=2,38$), 6–10 yıl ($\bar{X}=2,36$), 11–15 yıl ($\bar{X}=2,47$), 16–20 yıl ($\bar{X}=2,44$), 21–25 yıl ($\bar{X}=2,26$) kıdemi olan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği, buna karşın 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=2,62$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin ise “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Uygulanan Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Kıdem düzeyinin artması ile öğretmenlerin algıları arasında bir azalmanın olduğu görülmekle birlikte, bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,40$), Ön Lisans ($\bar{X}=2,42$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,45$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,34$) ve Diğer

($\bar{X}=2,23$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, Lisans Tamamlama ($\bar{X}=2,80$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği belirlenmiştir. Varyans analizi sonuçlarına göre, ilköğretim okulu öğretmenlerinin “Denetmenler öğretmenlerin gereksinimlerini ön plana almalıdır.” yargısına ilişkin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Kıdem gruplarının ortalamaları dikkate alındığında, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

İlköğretim okulu öğretmenlerin “denetmenlerin öğretmenlerin gereksinimlerini ön plana alması”na ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 34’de verilmiştir.

Tablo 34: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 17	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetmenler öğretmenlerin gereksinimlerini ön plana almalıdır.	Beklenti Düzeyi	455	4,45	,855	29,240	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,45	1,07			

Tablo’daki bulgular incelendiğinde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin bu durumun olmasını “Her zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri, ancak bu beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiğini ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonucunda öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($t_{(454)}=29,240$ $p<,05$). Bulgulara dayalı olarak, ilköğretim okulu öğretmenlerinin gereksinimlerinin denetmenlerce çok fazla dikkate alınmadığı söylenebilir.

4.18. “**Denetime yeterince zaman ayrılmalıdır.**” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 35’te (Bkz. s.150) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına baktığımızda; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,40$) ve erkek ($\bar{X}=4,27$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 35. Denetime Yeterince Zaman Ayrılması Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken										Bağımsız Değişken									
Beklenti Düzeyi										Gerçekleşme Düzeyi									
Cinsiyet	N	\bar{X}	S		t	Sd	p			Cinsiyet	N	\bar{X}	S		t	Sd	p		
a) Kadın	215	4,40	,961		1,448	453	,148			a) Kadın	215	2,44	1,04		-1,962	453	,050		
b) Erkek	240	4,27	1,01							b) Erkek	240	2,64	1,11						
Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) Sos. Bil.	366	4,34	1,01	Gruplar Arası	,093	2	,047	,047		a) Sos. Bil.	366	2,51	1,07	Gruplar Arası	3,556	2	1,778	1,513	
b) Fen Bil.	78	4,30	,857	Gruplar İçi	443,784	452	,982			b) Fen Bil.	78	2,69	1,06	Gruplar İçi	530,981	452	1,175		
c) Teknik	11	4,36	1,02	Toplam	443,877	454				c) Teknik	11	2,90	1,37	Toplam	534,536	454			
Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.		Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	
a) 1-5 Yıl	50	4,40	,832	229,15	5	5,988	,307			a) 1-5 Yıl	50	2,32	,978	205,21	5	4,605	,466		
b) 6-10 Yıl	86	4,32	1,04	230,33						b) 6-10 Yıl	86	2,45	,903	221,96					
c) 11-15 Y.	80	4,21	1,06	212,56						c) 11-15 Y.	80	2,66	1,05	242,33					
d) 16-20Y.	74	4,47	,744	235,39						d) 16-20Y.	74	2,48	1,05	220,63					
e) 21-25 Y.	41	4,58	,865	262,33						e) 21-25 Y.	41	2,48	1,14	216,65					
f) 26 ve üz.	124	4,24	1,10	220,13						f) 26 ve üz.	124	2,70	1,24	240,29					
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.		Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) Öğret.Ok.	10	4,60	,966	269,95	5	2,217	,818			a) Öğret.Ok.	10	2,40	1,17	Gruplar Arası	2,774	5	,555	,468	
b) Ön Lis.	144	4,39	,878	229,56						b) Ön Lis.	144	2,55	1,13	Gruplar İçi	531,763	449	1,184		
c) Lis.Tam.	61	4,27	1,05	224,20						c) Lis.Tam.	61	2,72	1,15	Toplam	534,536	454			
d) Eğit Fak.	148	4,23	1,12	221,25						d) Eğit Fak.	148	2,52	1,07						
e) Fen Edb.	50	4,40	,947	235,67						e) Fen Edb.	50	2,44	,836						
f) Diğer	42	4,45	,771	232,82						f) Diğer	42	2,57	1,10						

*p<.05

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,34$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,30$) ve Teknik ($\bar{X}=4,36$) alandaki branş öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin beklentilerinin “Her zaman olmalı” aralığında yoğunlaştığı görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=4,60$), Ön Lisans ($\bar{X}=4,39$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,27$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,23$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,40$) ve Diğer ($\bar{X}=4,45$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,44$), öğretmenler beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, erkek ($\bar{X}=2,64$), öğretmenler ise beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiğini ifade etmektedirler. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin erkek ve kadın öğretmenlerin benzer düzeylerde yanıt verdikleri, bununla beraber erkek öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşmesine ilişkin nispeten daha olumlu bir görüş sahibi oldukları söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,51$) alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, Fen Bilimleri ($\bar{X}=2,69$) ve Teknik ($\bar{X}=2,90$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin ise “Orta” düzeyde gerçekleştiği belirlenmiştir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin bu yargıya ilişkin olarak yanıtları arasında, branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık

bulunmamaktadır. Branş gruplarının aritmetik ortalamalarına dayalı olarak öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=2,32$), 6–10 yıl ($\bar{X}=2,45$), 16–20 yıl ($\bar{X}=2,48$) ve 21–25 yıl ($\bar{X}=2,48$) kıdemi olan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği, buna karşılık 11–15 yıl ($\bar{X}=2,66$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=2,70$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin ise “Orta” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin verdikleri yanıtlar arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,40$), Ön Lisans ($\bar{X}=2,55$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,52$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,44$) ve Diğer ($\bar{X}=2,57$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, Lisans Tamamlama ($\bar{X}=2,72$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin ise “Orta” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin yanıtları arasında, mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ortalamalar dikkate alındığında, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetime yeterince zaman ayrılması”na ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 36’da verilmiştir.

Tablo 36: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 18	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetime yeterince zaman ayrılmalıdır.	Beklenti Düzeyi	455	4,33	,998	24,177	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,55	1,08			

Tablo 36’daki bulgular incelendiğinde, bu yargıya ilişkin beklentilerin “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu, buna karşılık öğretmenlerin bu beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Uygulanan t testi sonucunda öğretmenlerin beklenti

ve gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($t_{(454)}=24,177$ $p<,05$). Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin denetime ayrılan süreyi yeterli bulmadıkları ve sürenin artırılmasını bekledikleri söylenebilir.

Memişoğlu (2001) çalışmasında denetim sürecindeki uygulamalarda “öğretmenlere, yeterli zaman ayırma” maddesine denetmen grubunun büyük çoğunluğunun “Çoğunlukla”, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun ise “Nadiren” aralığında yanıtlar verdiklerini belirtmiştir. Bu bulgu, araştırma bulgularını desteklemektedir.

4.19. “**Denetmenler okul idaresince yönlendirilmemelidir.**” şeklinde düzenlenen anket maddesi ile ilgili analiz sonuçları Tablo 37’de (Bkz. s.154) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=3,86$) ve erkek ($\bar{X}=3,86$) öğretmenlerin “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=3,93$), Fen Bilimler ($\bar{X}=3,55$) ve Teknik ($\bar{X}=3,63$) alanlardaki branş öğretmenlerinin “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 37. Denetmenlerin Okul İdaresince Yönlendirilmemeleri İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken							Beklenti Düzeyi							Bağımsız Değişken							Gerçekleşme Düzeyi						
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.				
a) Kadın	215	3,86	1,49	,019	453	,985	a) Kadın	215	2,95	1,27	1,243	453	,214	b) Erkek	240	3,86	1,47										
b) Erkek	240	3,86	1,47				b) Erkek	240	2,80	1,28																	
Branş	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.									
a) Sos. Bil.	366	3,93	1,45202	233,62	2	4,154	,125		a) Sos. Bil.	366	2,86	1,30	Gruplar Arası	,193	2	,096	,059										
b) Fen Bil.	78	3,55	1,63284	206,08					b) Fen Bil.	78	2,88	1,17	Gruplar İçi	743,666	452	1,645											
c) Teknik	11	3,63	1,20605	196,32					c) Teknik	11	3,00	1,09	Toplam	743,859	454												
Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.										
a) 1-5 Yıl	50	4,12	1,25	242,48	5	1,784	,878		a) 1-5 Yıl	50	2,72	1,08	214,30	5	6,016	,305											
b) 6-10 Yıl	86	3,84	1,54	228,28					b) 6-10 Yıl	86	3,05	1,34	245,91														
c) 11-15 Y.	80	3,77	1,49	219,21					c) 11-15 Y.	80	2,91	1,26	231,00														
d) 16-20Y.	74	4,01	1,35	236,95					d) 16-20Y.	74	3,02	1,17	245,49														
e) 21-25 Y.	41	3,70	1,67	225,55					e) 21-25 Y.	41	2,82	1,37	222,29														
f) 26 ve üz.	124	3,79	1,53	223,11					f) 26 Y. ve üz.	124	2,70	1,34	210,61														
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.								
a) Öğret.Ok.	10	4,60	1,26	Gruplar Arası	7,455	5	1,491	,675		a) Öğret.Ok.	10	2,90	,994	Gruplar Arası	8,489	5	1,698	1,037									
b) Ön Lis.	144	3,83	1,53	Gruplar İçi	992,097	449	2,210			b) Ön Lis.	144	2,82	1,26	Gruplar İçi	735,370	449	1,638										
c) Lis.Tam.	61	3,80	1,37	Toplam	999,552	454				c) Lis.Tam.	61	3,03	1,15	Toplam	743,859	454											
d) Eğit Fak.	148	3,82	1,50							d) Eğit Fak.	148	2,89	1,38														
e) Fen Edb.	50	3,84	1,50							e) Fen Edb.	50	3,04	1,19														
f) Diğer	42	4,04	1,44							f) Diğer	42	2,52	1,27														

*p<.05

Uygulanan Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin bu duruma ilişkin verdikleri yanıtlar arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde olduğu söylenebilir.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,95$) ve erkek ($\bar{X}=2,80$) öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,86$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=2,88$) ve Teknik ($\bar{X}=3,00$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1-5 yıl ($\bar{X}=2,72$), 6-10 yıl ($\bar{X}=3,05$), 11-15 yıl ($\bar{X}=2,91$), 16-20 yıl ($\bar{X}=3,02$), 21-25 yıl ($\bar{X}=2,82$), 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=2,70$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,90$), Ön Lisans ($\bar{X}=2,82$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=3,03$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,89$) ve Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=3,04$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyinde, Diğer ($\bar{X}=2,52$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin ise “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetmenlerin okul idaresince yönlendirilmemeleri”ne ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 38’de verilmiştir.

Tablo 38: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 19	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetmenler okul idaresince yönlendirilmemelidir.	Beklenti Düzeyi	455	3,86	1,48	10,409	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,87	1,28			

Tablo’daki bulgular incelendiğinde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin “denetmenlerin okul idaresince yönlendirilmemelerini “Çoğu zaman” bekledikleri, ancak bu beklentilerinin “Orta düzeyde” gerçekleştiğini belirttikleri görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t_{(454)}=10,409$ $p<,05$).

Öğretmen hakkında yalnızca yöneticiden aldığı bilgilerle yetinen denetçinin öğretmeni tanıyabilmesi çoğu zaman mümkün olamaz (Başar, 2000:49). Ancak, denetmenlerin, öğretmenleri değerlendirirken okul müdürünün etkisi altında kaldıkları genel bir kanıdır (Taymaz, 2002:16). Bulgulara dayalı olarak denetmenlerin, okul idaresince yönlendirilmelerini öğretmenlerinin pek sıcak karşılamadıkları söylenebilir.

4.20. “**Denetmenler uzlaşmacı olmalıdır.**” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin bulgular Tablo 39’da (Bkz. s.157) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,76$) ve erkek ($\bar{X}=4,59$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, kadın ve erkek öğretmenlerin görüşlerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir ($U=22724,00$ $p=,003$). Deneklerin sıra ortalamaları incelendiğinde, kadın öğretmenlerinin beklentilerinin daha üst düzeyde olduğu görülmektedir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,68$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,66$) ve Teknik ($\bar{X}=4,63$) alanlardaki branş öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=4,90$), Ön Lisans ($\bar{X}=4,64$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,63$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,71$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,56$) ve Diğer ($\bar{X}=4,78$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezun olunan yüksek öğretim programına göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,85$) ve erkek ($\bar{X}=2,83$) öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Uygulanan t testi sonucunda öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,80$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=3,03$) ve Teknik ($\bar{X}=2,72$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Uygulanan t testi sonucunda öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtlarının branş değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=2,72$), 6–10 yıl ($\bar{X}=2,89$), 11–15 yıl ($\bar{X}=2,96$), 16–20 yıl ($\bar{X}=2,72$), 21–25 yıl ($\bar{X}=2,78$), 26 yıl üzeri’nde ($\bar{X}=2,86$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre,

öğretmenlerin verdikleri yanıtlar arasında, kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,70$), Ön Lisans ($\bar{X}=2,71$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=3,08$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,87$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,96$) ve Diğer ($\bar{X}=2,71$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin “denetmenlerin uzlaşmacı olmaları”na ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 40’da verilmiştir.

Tablo 40: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 20	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetmenler uzlaşmacı olmalıdır.	Beklenti Düzeyi	455	4,67	,714	31,114	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,84	1,06			

Tablo 40’teki bulgular incelendiğinde öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları, ancak beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t_{(454)}=31,114$ $p<,05$). Bulgulara dayalı olarak; öğretmenlerin, denetmenlerin denetim sürecinde uzlaşmacı olmayı pek tercih etmedikleri yönünde bir kaniya sahip oldukları söylenebilir.

4.21. “**Denetmenler gerçekçi olmalıdır.**” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 41’de (Bkz. s.160) verilmiştir.

Tablo 41. Denetmenlerin Gerçekçi Olmaları Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken										Bağımsız Değişken									
Beklenti Düzeyi										Gerçekleşme Düzeyi									
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U		p		Cinsiyet	N	\bar{X}	S		t	Sd		p	
a) Kadın	215	4,81	,566	236,72	50894,0	23926,0		,041*		a) Kadın	215	2,78	1,00		-,436	453		,663	
b) Erkek	240	4,67	,794	220,19	52846,0					b) Erkek	240	2,82	1,11						
Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) Sos. Bil.	366	4,73	,713	Gruplar Arası	,109	2	,055	,111		a) Sos. Bil.	366	2,76	1,07	Gruplar Arası	3,163	2	1,581	1,400	
b) Fen Bil.	78	4,75	,648	Gruplar İçi	221,768	452	,491			b) Fen Bil.	78	2,98	,999	Gruplar İçi	510,429	452	1,129		
c) Teknik	11	4,81	,603	Toplam	221,877	454				c) Teknik	11	2,72	1,19	Toplam	513,591	454			
Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2		p	A.F.
a) 1-5 Yıl	50	4,78	,648	Gruplar Arası	1,090	5	,218	,443		a) 1-5 Yıl	50	2,74	,899	223,72	5	1,460		,918	
b) 6-10 Yıl	86	4,77	,658	Gruplar İçi	220,787	449	,492			b) 6-10 Yıl	86	2,69	,882	218,53					
c) 11-15 Y.	80	4,76	,556	Toplam	221,877	454				c) 11-15 Y.	80	2,82	1,02	234,78					
d) 16-20Y.	74	4,77	,586							d) 16-20Y.	74	2,87	1,12	237,53					
e) 21-25 Y.	41	4,73	,633							e) 21-25 Y.	41	2,75	1,09	218,60					
f) 26 ve üz.	124	4,66	,891							f) 26 ve üz.	124	2,86	1,21	229,34					
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2		p	A.F.
a) Öğret.Ok.	10	4,90	,316	Gruplar Arası	,410	5	,082	,166		a) Öğrt.Ok.	10	3,10	,875	279,15	5	13,231		,021*	c-b
b) Ön Lis.	144	4,72	,723	Gruplar İçi	221,467	449	,493			b) Ön Lis.	144	2,65	1,15	206,37					c-f
c) Lis. Tam.	61	4,73	,750	Toplam	221,877	454				c) Lis. Tam.	61	3,14	1,15	266,05					
d) Eğit Fak.	148	4,73	,741							d) Eğit Fak.	148	2,82	1,03	233,13					
e) Fen Edb.	50	4,72	,701							e) Fen Edb.	50	2,82	,800	236,04					
f) Diğer	42	4,78	,415							f) Diğer	42	2,64	,905	207,08					

*p<.05

Beklenti düzeyini gösteren kısma bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,81$) ve erkek ($\bar{X}=4,67$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($U=23926,0$ $p,041$). Kadın ve erkek öğretmenlerin beklentileri aynı düzeyde olmakla birlikte, deneklerin sıra ortalamalarına bakıldığında, kadın öğretmenlerin bu duruma ilişkin beklentilerinin nispeten daha üst düzeyde olduğu görülmektedir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,73$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,75$) ve Teknik ($\bar{X}=4,81$) alanlardaki branş öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde bu durumun oluşmasını, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=4,90$), Ön Lisans ($\bar{X}=4,72$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,73$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,73$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,72$) ve Diğer ($\bar{X}=4,78$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,78$) ve erkek ($\bar{X}=2,82$) öğretmenlerin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,76$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=2,98$) ve Teknik ($\bar{X}=2,72$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=2,74$), 6–10 yıl ($\bar{X}=2,69$), 11–15 yıl ($\bar{X}=2,82$), 16–20 yıl ($\bar{X}=2,87$), 21–25 yıl ($\bar{X}=2,75$), 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=2,86$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtlar arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=3,10$), Ön Lisans ($\bar{X}=2,65$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=3,14$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,82$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,82$) ve Diğer ($\bar{X}=2,64$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Kruskal Wallis-H testi sonucunda, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtlarının mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($\chi^2_{(5)}=13,231$ p,021). Uygulanan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin, Ön Lisans ve Diğer kurumlardan mezun olan öğretmenlere oranla beklentilerinin daha üst düzeyde gerçekleştiği belirlenmiştir. Bulgulara dayalı olarak, Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin denetmenlerin gerçekçi olmaları ile ilgili nispeten daha olumlu kanaate sahip oldukları söylenebilir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetmenlerin gerçekçi olmaları”na ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 42’de verilmiştir (Bkz. s.163).

Tablo 42: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 21	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetmenler gerçekçi olmalıdır.	Beklenti Düzeyi	455	4,73	,699	33,036	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,80	1,09			

Bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin durumu “Her zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri, ancak bu beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiğini ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Uygulan t testi sonucunda, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($t_{(454)}=33,036$ $p<,05$). Bulgulara dayalı olarak; öğretmenlerin, denetmenlerin denetim süreci sırasında yeterince gerçekçi bir yaklaşım sergilemedikleri kanısında oldukları söylenebilir.

4.22 “**Denetim süreci öğretme ve öğrenme sürecinin geliştirilmesini esas almalıdır.**” şeklinde düzenlenen anket maddesine ait bulgular Tablo 43’de (Bkz. s.164) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,75$) ve erkek ($\bar{X}=4,56$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Mann Whitney-U testi sonucunda öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($U=22231,5$ $p,001$). Sıra ortalamalarına bakıldığında kadın öğretmenlerin bu durumun olmasını daha çok bekledikleri anlaşılmaktadır. Bulgulara dayalı olarak, erkek ve kadın öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde olduğu bununla beraber, kadın öğretmenlerin beklentilerinin nispeten daha üst düzeyde olduğu söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, ilköğretim okullarındaki branş öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre öğretmenlerin yanıtları arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 43. Denetim Sürecinin Öğretme Ve Öğrenme Sürecinin Geliştirilmesini Esas Alması Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken									Bağımsız Değişken										
Beklenti Düzeyi									Gerçekleşme Düzeyi										
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U		p	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U		p		
a) Kadın	215	4,75	,624	244,60	52588,50	22231,5		,001*	a) Kadın	215	2,74	,897	228,58	49144,00	25676,00			,926	
b) Erkek	240	4,56	,768	213,13	51151,50				b) Erkek	240	2,76	1,07	227,48	54596,00					
Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) Sos. Bil.	366	4,66	,705	Gruplar Arası	,301	2	,151	,298		a) Sos. Bil.	366	2,71	,988	Gruplar Arası	7,426	2	3,713	3,797*	b-a
b) Fen Bil.	78	4,60	,744	Gruplar İçi	228,525	452	,506			b) Fen Bil.	78	3,01	1,02	Gruplar İçi	441,981	452	,978		b-c
c) Teknik	11	4,72	,646	Toplam	228,826	454				c) Teknik	11	2,36	,674	Toplam	449,407	454			
Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2		p	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) 1-5 Yıl	50	4,70	,677	231,22	5	14,296		,011*	c-f	a) 1-5 Yıl	50	2,72	,809	Gruplar Arası	6,403	5	1,281	1,298	
b) 6-10 Yıl	86	4,77	,621	250,73					b-f	b) 6-10 Yıl	86	2,60	,844	Gruplar İçi	443,003	449	,987		
c) 11-15 Y.	80	4,76	,556	241,73						c) 11-15 Y.	80	2,87	1,02	Toplam	449,407	454			
d) 16-20Y.	74	4,70	,635	232,42						d) 16-20Y.	74	2,62	,989						
e) 21-25 Y.	41	4,60	,737	218,35						e) 21-25 Y.	41	2,78	1,17						
f) 26 Y ve üz.	124	4,46	,859	202,53						f) 26 Y.ve üzr	124	2,87	1,07						
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2		p	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2		p	A.F.
a) Öğrt.Ok.	10	4,70	,483	219,90	5	7,485		,187		a) Öğrt.Ok.	10	2,90	,567	253,90	5	3,826		,575	
b) Ön Lis.	144	4,54	,783	210,23						b) Ön Lis.	144	2,70	1,10	217,96					
c) Lis. Tam.	61	4,72	,661	238,91						c) Lis. Tam.	61	2,96	1,15	250,01					
d) Eğit Fak.	148	4,68	,747	236,58						d) Eğit Fak.	148	2,70	,943	223,23					
e) Fen Edb.	50	4,70	,614	230,37						e) Fen Edb.	50	2,82	,825	238,68					
f) Diğer	42	4,78	,470	241,95						f) Diğer	42	2,71	,774	228,39					

*p<.05

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=4,70$), 6–10 yıl ($\bar{X}=4,77$), 11–15 yıl ($\bar{X}=4,76$), 16–20 yıl ($\bar{X}=4,70$), 21–25 yıl ($\bar{X}=4,60$), 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=4,46$) kıdemi bulunan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, kıdem gruplarındaki öğretmenlerin yanıtları anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($\chi^2_{(5)}=14,296$ p,011). Uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda, 6–10 yıl ve 11–15 yıl kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin, 26 yıl ve üzeri’nde kıdemi bulunan öğretmenlere oranla beklentilerinin daha üst düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin beklentileri benzer düzeylerde olmakla beraber, kıdem düzeyinin artmasına paralel öğretmenlerin beklentilerinde de bir azalma göze çarpmaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablonun gerçekleşme düzeyinin gösteren kısmına bakıldığına; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,74$) ve erkek ($\bar{X}=2,76$) öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,71$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=3,01$) alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Orta” düzeyde, Teknik ($\bar{X}=2,74$) alandaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonucunda öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($F_{(2-452)}=3,797$ p=023). Uygulanan LSD testi sonuçlarına göre, Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerinin, Sosyal Bilimler ve Teknik alanlardaki branş öğretmenlerine oranla beklentilerinin daha çok gerçekleştiğini ifade ettikleri belirlenmiştir. Bulgulara dayalı olarak, bu durumun geçmişteki denetim uygulamalarının bir sonucu olduğu söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=2,72$), 11–15 yıl ($\bar{X}=2,87$), 16–20 yıl ($\bar{X}=2,62$), 21–25 yıl ($\bar{X}=2,78$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=2,87$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyde, 6–10 yıl ($\bar{X}=2,60$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin ise “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları, kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,90$), Ön Lisans ($\bar{X}=2,70$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=2,96$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,70$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,82$) ve Diğer ($\bar{X}=2,71$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin, beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonucunda öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetim sürecinin, öğretme ve öğrenme sürecinin geliştirilmesini esas alması”na ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 44’de verilmiştir.

Tablo 44: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 22	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetim süreci, öğretme ve öğrenme sürecin geliştirilmesini esas almalıdır. .	Beklenti Düzeyi	455	4,65	,709	32,958	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,75	,994			

Tablo 44’de gösterildiği üzere, öğretmenlerin beklentilerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu, ancak bu beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Uygulanan t testi sonucunda, öğretmenlerin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($t_{(454)}=32,958$ p,000). Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin denetim sürecinde öğretme ve öğrenme sürecinin geliştirilmesinin yeterince önemsenmediğine ilişkin bir görüşe sahip oldukları söylenebilir.

Soylu (2003) çalışmasında, denetmen ve öğretmenlerin, “denetim süreci, öğretme ve öğrenme sürecinin geliştirilmesini esas alır”, ilkesinin genel olarak uygulanmadığını düşündüklerini belirtmektedir. Sağlam (2002) doktora tezi olarak sunduğu çalışmasında, denetmenlerin kurumun öğretimsel beklentilerinin gerçekleşmesine yardımcı olması ile ilgili olarak öğretmenlerin bu durumu “Çoğu zaman” bekledikleri, ancak bu beklentilerinin denetim süreci sırasında “Ara sıra” gerçekleştiğini bildirdikleri bulgusuna ulaşmıştır. Acar (2002) çalışmasında, “öğretmen denetimi öğrenme ve öğretme sürecinin geliştirilmesinin esas alır” maddesinin denetmenlere göre “genel olarak uygulandığı”, öğretmenlere göre “genel olarak uygulanmadığı”nı belirtmektedir. Memişoğlu (2001) çalışmasında, denetim uygulamalarında “öğretme ve öğrenme sürecini geliştirmeye çalışma” durumunu müfettişlerin tam anlamıyla gerçekleştirdiklerini düşündüklerini, ancak öğretmenlerin bu konuda olumsuz bir yargı bildirdiklerini belirtmiştir. Bu çalışmalardaki bulgular, araştırma bulgularını desteklemektedir.

4.23. “**Denetmenler kılık-kıyafet ve davranışlarına özen göstermelidir.**” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin bulgular Tablo 45’te (Bkz. s.168) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyinin gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,60$) ve erkek ($\bar{X}=4,30$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($U=22206,0$ p,002). Deneklerin sıra ortalamalarına bakıldığında kadın öğretmenlerin bu durumun olmasını nispeten daha çok bekledikleri söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,45$) ve Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,48$) alanındaki branş öğretmenlerinin bu durumun olmasını “Her zaman olmalı” düzeyinde, Teknik ($\bar{X}=4,00$) alanlardaki branş öğretmenlerinin ise bu durumun olmasını “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 45. Denetmenlerin Kılık-Kıyafet Ve Davranışlarına Özen Göstermeleri Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken										Gerçekleşme Düzeyi											
Beklenti Düzeyi										Gerçekleşme Düzeyi											
Cinsiyet	N	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p				Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p				
a) Kadın	215	4,60	,778	244,72	52614,00	22206,0	,002*				a) Kadın	215	3,61	1,00	225,99	48354,50	25134,5	,621			
b) Erkek	240	4,30	1,04	231,03	51126,00					b) Erkek	240	3,62	1,17	229,80	55385,50						
Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.		
a) Sos. Bil.	366	4,45	,948	Gruplar Arası	2,329	2	1,164	1,329		a) Sos. Bil.	366	3,67	1,09	Gruplar Arası	5,393	2	2,697	1,143			
b) Fen Bil.	78	4,48	,833	Gruplar İçi	396,102	452	,876			b) Fen Bil.	78	3,44	1,08	Gruplar İçi	541,587	452	1,198				
c) Teknik	11	4,00	1,18	Toplam	398,431	454				c) Teknik	11	3,18	,981	Toplam	546,980	454					
Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p			Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p				
a) 1-5 Yıl	50	4,26	1,12	209,71	5	6,089	,289			a) 1-5 Yıl	50	3,58	,991	219,40	5	2,079	,838				
b) 6-10 Yıl	86	4,48	,822	226,93					b) 6-10 Yıl	86	3,74	,996	237,65								
c) 11-15 Y.	80	4,62	,735	247,71					c) 11-15 Y.	80	3,73	,977	238,09								
d) 16-20Y.	74	4,47	,909	231,47					d) 16-20Y.	74	3,71	1,34	226,72								
e) 21-25 Y.	41	4,56	,838	242,10					e) 21-25 Y.	41	3,41	1,35	210,72								
f) 26 Y.ve üz.	124	4,32	1,07	216,67					f) 26 ve üz.	124	3,57	1,19	224,68								
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p				
a) Öğrt.Ok.	10	4,60	,843	Gruplar Arası	1,616	5	,323	,366		a) Öğrt.Ok.	10	3,40	,966	201,45	5	3,199	,669				
b) Ön Lis.	144	4,38	,960	Gruplar İçi	396,815	449	,884			b) Ön Lis.	144	3,48	1,25	217,89							
c) Lis. Tam.	61	4,47	,993	Toplam	398,431	454				c) Lis. Tam.	61	3,63	1,18	232,81							
d) Eğit Fak.	148	4,43	,955					d) Eğit Fak.	148	3,66	,993	2228,64									
e) Fen Edb.	50	4,52	,706					e) Fen Edb.	50	3,70	,952	233,60									
f) Diğer	42	4,54	,992					f) Diğer	42	3,88	,916	253,08									

*p<.05

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=4,60$), Ön Lisans ($\bar{X}=4,38$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,47$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,43$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,52$) ve Diğer ($\bar{X}=4,54$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablonun beklenti düzeyinin gösteren kısmına bakıldığında; bulgular cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde kadın öğretmenlerin beklentilerinin “Çoğu zaman” gerçekleştiğini ifade ettikleri görülmektedir. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (U=25134,5 p,621).

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=3,67$) ve Fen Bilimleri ($\bar{X}=3,44$) alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Çoğu zaman” düzeyinde, Teknik ($\bar{X}=3,18$) alandaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin ise “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin “Çoğu zaman” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=3,40$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde, Ön Lisans

($\bar{X}=3,48$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=3,63$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=3,66$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=3,70$) ve Diğer ($\bar{X}=3,88$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Çoğu zaman” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, yanıtlar arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetmenlerin kılık-kıyafet ve davranışlarına özen göstermesi”ne ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 46’da verilmiştir.

Tablo 46: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 23	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetmenler, kılık-kıyafet ve davranışlarına özen göstermelidir.	Beklenti Düzeyi	455	4,44	,936	13,500	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	3,62	1,09			

Tablo’daki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin bu durumun olmasını “Her zaman” beledikleri ancak, bu beklentilerinin “Çoğu zaman” gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t_{(454)}$. $p<,05$). Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin denetmenlerin kılık-kıyafet ve davranışlarına önem vermelerine ilişkin olumlu görüş bildirdikleri söylenebilir.

4.24. Denetim süreci öğretmenlerin bireysel farklılıklarını dikkate almalıdır.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin bulgular Tablo 47’de (Bkz. s.171) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,49$) ve erkek ($\bar{X}=4,26$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($U=22556,0$ $p,008$).

Tablo 47. Denetim Sürecinde Öğretmenlerin Bireysel Farklılıklarının Dikkate Alınması Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken										Bağımsız Değişken										
Beklenti Düzeyi										Gerçekleşme Düzeyi										
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p			Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p				
a) Kadın	215	4,49	,853	243,09	52264,00	22556,0	,008*			a) Kadın	215	2,54	1,04	-7,40	453	,459				
b) Erkek	240	4,26	1,02	241,48	51476,00					b) Erkek	240	2,62	1,13							
Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	
a) Sos. Bil.	366	4,40	,933	Gruplar Arası	4,141	2	2,070	2,279		a) Sos. Bil.	366	2,56	1,08	Gruplar Arası	2,327	2	1,164	,971		
b) Fen Bil.	78	4,30	,997	Gruplar İçi	410,593	452	,908			b) Fen Bil.	78	2,73	1,13	Gruplar İçi	541,818	452	1,199			
c) Teknik	11	3,81	1,25	Toplam	414,734	454				c) Teknik	11	2,36	1,02	Toplam	544,145	454				
Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.		
a) 1-5 Yıl	50	4,50	,909	Gruplar Arası	2,482	5	,496	,541		a) 1-5 Yıl	50	2,34	,917	200,44	5	5,054	,409			
b) 6-10 Yıl	86	4,47	,942	Gruplar İçi	412,252	449	,918			b) 6-10 Yıl	86	2,46	1,01	215,80						
c) 11-15 Y.	80	4,31	1,05	Toplam	414,734	454				c) 11-15 Y.	80	2,65	1,05	240,35						
d) 16-20Y.	74	4,35	,913							d) 16-20Y.	74	2,68	,978	243,22						
e) 21-25 Y.	41	4,36	,942							e) 21-25 Y.	41	2,65	1,27	230,22						
f) 26 Y. ve üzeri	124	4,31	,957							f) 26 :Y ve üzeri.	124	2,65	1,23	229,58						
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.		
a) Öğret.Ok.	10	4,60	,699	Gruplar Arası	4,184	5	,837	,915		a) Öğrt.Ok.	10	2,50	,971	219,20	5	8,019	,155			
b) Ön Lis.	144	4,30	,984	Gruplar İçi	410,550	449	,914			b) Ön Lis.	144	2,64	1,23	229,96						
c) Lis. Tam.	61	4,34	1,01	Toplam	414,734	454				c) Lis. Tam.	61	2,88	1,15	264,20						
d) Eğitim Fak.	148	4,48	,845							d) Eğitim Fak.	148	2,50	1,03	219,36						
e) Fen Edb.	50	4,38	,987							e) Fen Edb.	50	2,56	,884	230,00						
f) Diğer	42	4,21	1,13							f) Diğer	42	2,33	,901	198,86						

*p<.05

Sıra ortalamaları dikkate alındığında, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere oranla bu durumun olmasını daha çok beklemedikleri belirlenmiştir. Bulgulara dayalı olarak, kadın ve erkek öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde olduğu bununla beraber, kadın öğretmenlerin nispeten daha üst düzeyde bir beklenti içinde oldukları söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,40$) ve Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,30$) alanındaki branş öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde, Teknik ($\bar{X}=3,81$) alandaki branş öğretmenlerinin ise “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları ile branş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde olduğu söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=4,50$), 6–10 yıl ($\bar{X}=4,47$), 11–15 yıl ($\bar{X}=4,31$), 16–20 yıl ($\bar{X}=4,35$), 21–25 yıl ($\bar{X}=4,36$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=4,31$) kıdemi olan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=4,60$), Ön Lisans ($\bar{X}=4,30$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,34$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,48$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,38$) ve Diğer ($\bar{X}=4,21$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, erkek ($\bar{X}=2,62$) öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyde, buna karşın kadın ($\bar{X}=2,54$) öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir

farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, kadın ve erkek öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

Sofuoğlu (2002) çalışmasında, denetmenlerin “öğretmeni ilgi, istidat ve kabiliyetlerini göz önüne alarak değerlendirmelerine” ilişkin olarak kadın ve erkek öğretmenlerin bu duruma “az” düzeyinde katıldıkları bulgusuna ulaşmıştır. Bu bulgu araştırma bulgusunu desteklemektedir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,56$) ve Teknik ($\bar{X}=2,36$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, Fen Bilimleri ($\bar{X}=2,73$) alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin ise “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, branş değişkenine göre, anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 11–15 yıl ($\bar{X}=2,65$), 16–20 yıl ($\bar{X}=2,68$), 21–25 yıl ($\bar{X}=2,65$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=2,65$) kıdemi olan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyde, 1–5 yıl ($\bar{X}=2,34$) ve 6–10 yıl ($\bar{X}=2,46$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin ise “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleşmekle birlikte, kıdem düzeyi düşük öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşmesine ilişkin nispeten olumsuz bir tutum sergiledikleri söylenebilir..

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,50$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,50$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,56$) ve Diğer ($\bar{X}=2,33$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, Ön Lisans ($\bar{X}=2,64$) ve Lisans Tamamlama ($\bar{X}=2,88$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin ise “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, öğretim

programlarında görülen eğitim süresinin artması ile öğretmenlerin bu konudaki beklentilerinin gerçekleşme düzeyi arasında ters bir ilişki olduğu görülmekle beraber, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetim sürecinde öğretmenlerin bireysel farklılıklarının dikkate alınması”na ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 48’de verilmiştir.

Tablo 48: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 24	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetim süreci öğretmenlerin bireysel farklılıklarını dikkate almalıdır.	Beklenti Düzeyi	455	4,37	,955	26,683	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,58	1,09			

Bireyler arasındaki belirgin farklılıklardan birisi onların bireysel özellikleri, kişilikleridir (Aydın, 2000:83). Tablo 48’deki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin denetim sürecinde bireysel farklılıklarının dikkate alınmasını “Her zaman” bekledikleri, ancak denetmenlerin “Nadiren” buna dikkat ettikleri anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t_{(454)} 26,683$ $p<,05$). Bulgulara dayalı olarak, denetmenlerin denetim sürecinde bireysel farklılıkları genel olarak dikkate almadıkları söylenebilir.

Soylu (2003)’nun çalışmasında benzer sonuca ulaştığı görülmüştür. Araştırmacı; öğretmenlerin, denetmenlerin öğretmen denetiminde bireysel farklılıklara genel olarak dikkat etmediklerini belirtmektedir. Memişoğlu (2001) çalışmasında, denetim uygulamalarında “öğretmenlerin bireysel farklılıklarını dikkate alma” sorusuna, müfettişlerin “Çoğunlukla”, öğretmenlerin “Nadiren” aralığına düşen yanıtlar verdiklerini belirtmektedir. Akış (1999)’ın çalışmasında aynı maddeye, denetmenler “Hemen her zaman”, öğretmenler “Çok seyrek” aralığına düşen yanıtlar vermişlerdir. Bu bulgular araştırma bulgularını desteklemektedir.

4.25. “Denetmenler öğretmenlere karşılaştıkları sorunlarla ilgili çeşitli çözüm yolları önermelidir.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 49’da (Bkz. s.176) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,70$) ve erkek ($\bar{X}=4,56$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Mann Whitney-U testi sonucunda öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($U=23242,5$ $p=017$). Deneklerin sıra ortalamalarına bakıldığında kadın öğretmenlerin bu durumun olmasını nispeten daha çok bekledikleri söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,63$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,61$) ve Teknik ($\bar{X}=4,81$) alanlardaki branş öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=4,68$), 6–10 yıl ($\bar{X}=4,66$), 11–15 yıl ($\bar{X}=4,70$), 16–20 yıl ($\bar{X}=4,68$), 21–25 yıl ($\bar{X}=4,51$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=4,55$) kıdemi olan öğretmenlerin bu durumun olmasını “Her zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin verdikleri yanıtlar arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=4,80$), Ön Lisans ($\bar{X}=4,55$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,65$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,64$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,68$) ve Diğer ($\bar{X}=4,71$) kurumlardan mezun olan ilköğretim okulu öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 49. Denetmenlerin Öğretmenlere Karşılaştıkları Sorunlarla İlgili Çeşitli Çözüm Yolları Önermeleri Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken										Beklenti Düzeyi							Bağımsız Değişken										Gerçekleşme Düzeyi						
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p			Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t			Sd	p															
a) Kadın	215	4,70	,678	239,90	51577,50	23242,5	,017*			a) Kadın	215	2,64	1,03	-,815			453	,416															
b) Erkek	240	4,56	,784	217,34	52162,50					b) Erkek	240	2,72	1,12																				
Brans	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Brans	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.														
a) Sos. Bil.	366	4,63	,749	Gruplar Arası	,403	20	,201	,368		a) Sos. Bil.	366	2,65	1,07	Gruplar Arası	2,688	2	1,344	1,154															
b) Fen Bil.	78	4,61	,724	Gruplar İçi	247,303	452	,547			b) Fen Bil.	78	2,85	1,13	Gruplar İçi	526,617	452	1,165																
c) Teknik	11	4,81	,404	Toplam	247,705	454				c) Teknik	11	2,63	,809	Toplam	529,305	454																	
Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p			A.F.													
a) 1-5 Yıl	50	4,68	,652	Gruplar Arası	2,104	5	,421	,769		a) 1-5 Yıl	50	2,48	,908	206,47	5	6,518	,259																
b) 6-10 Yıl	86	4,66	,791	Gruplar İçi	245,601	449	,547			b) 6-10 Yıl	86	2,81	1,03	244,40																			
c) 11-15 Y.	80	4,70	,700	Toplam	247,705	454				c) 11-15 Y.	80	2,83	1,01	245,56																			
d) 16-20Y.	74	4,68	,571							d) 16-20Y.	74	2,70	,961	232,39																			
e) 21-25 Y.	41	4,51	,869							e) 21-25 Y.	41	2,70	1,18	226,10																			
f) 26 Yıl ve üzeri	124	4,55	,799							f) 26 Yıl ve üzeri	124	2,58	1,23	211,99																			
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p			A.F.													
a) Öğrt.Ok.	10	4,80	,421	Gruplar Arası	1,598	5	,320	,583		a) Öğrt.Ok.	10	2,60	1,07	215,90	5	8,567	,128																
b) Ön Lis.	144	4,55	,764	Gruplar İçi	246,107	449	,548			b) Ön Lis.	144	2,54	1,19	208,25																			
c)Lis. Tam.	61	4,65	,750	Toplam	247,705	454				c)Lis. Tam.	61	2,83	1,09	243,18																			
d)Eğit Fak.	148	4,64	,763							d)Eğit Fak.	148	2,74	1,03	235,53																			
e)Fen Edb.	50	4,68	,683							e)Fen Edb.	50	2,88	,895	258,93																			
f) Diğer	42	4,71	,673							f) Diğer	42	2,57	,991	213,20																			

*p<.05

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,64$) ve erkek ($\bar{X}=2,72$) öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine verdikleri yanıtlar arasında, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerinin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonucunda, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 6–10 yıl ($\bar{X}=2,81$), 11–15 yıl ($\bar{X}=2,83$), 16–20 yıl ($\bar{X}=2,70$) ve 21–25 yıl ($\bar{X}=2,70$) kıdemi olan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=2,48$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=2,58$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin ise “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği belirlenmiştir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Lisans Tamamlama ($\bar{X}=2,83$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,74$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,88$) ve Diğer ($\bar{X}=2,57$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,60$) ve Ön Lisans ($\bar{X}=2,54$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin ise “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, ilköğretim okulu öğretmenlerinin verdikleri yanıtlar arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetmenlerin öğretmenlere karşılaştıkları sorunlarla ilgili çeşitli çözüm yolları önermeleri”ne ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 50’de verilmiştir (Bkz. s.178).

Tablo 50: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 25	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetmenler öğretmenlere karşılaştıkları sorunlarla ilgili çeşitli çözüm yolları önermelidir.	Beklenti Düzeyi	455	4,63	,738	30,752	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,69	1,07			

Tablo 50'deki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin bu durumun olmasını “Her zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri, ancak bu beklentilerinin “Orta” düzeyde karşılandığını ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonucunda öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($t_{(454)}=30,752$ $p<,05$). Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin denetim sürecinde karşılaştıkları sorunların çözümünde denetmenlerin yardımına gereksinim duydukları, ancak denetmenlerin öğretmenlerin bu beklentilerini tam olarak karşılayamadıkları söylenebilir.

Sağlam'ın (2002) doktora tezi olarak sunduğu çalışması incelendiğinde, öğretmenlerin denetmenlerin, karşılaştıkları sorunları çözümlemede kendilerine “ara sıra” yardımcı olduklarını düşündükleri bulgusuna ulaşıldığı görülmüştür. Bu bulgu araştırma bulgularını desteklemektedir.

4.26. “**Zümre öğretmenler kurulu toplantılarına denetmenler de katılmalıdır.**” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 51'de (Bkz. s.179) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=3,73$) ve erkek ($\bar{X}=3,67$) öğretmenlerin “Orta” düzeyde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=3,74$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=3,53$) ve Teknik ($\bar{X}=3,54$) alanlardaki branş öğretmenlerinin “Orta” düzeyde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir.

Tablo 51. Öğretmenlerin, Zümre Öğretmenler Kurulu Toplantılarına Denetmenlerin De Katılmaları Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeylerinin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken										Bağımsız Değişken																	
Beklenti Düzeyi										Gerçekleşme Düzeyi																	
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.				
a) Kadın	215	3,73	1,36	,444	453	,657	a) Kadın	215	1,53	,931	214,63	46145,50	22925,5	,017*	a) Sos. Bil.	366	3,74	1,32	220,46	2	8,378	,015*	b-a				
b) Erkek	240	3,67	1,28				b) Erkek	240	1,81	1,21	239,98	57594,50			b) Fen Bil.	78	3,53	1,29	259,28								
Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.
a) Sos. Bil.	366	3,74	1,32	Gruplar Arası	2,896	2	1,448	,826		a) Sos. Bil.	366	1,61	1,04	220,46	2	8,378	,015*	b-a	b) Fen Bil.	78	2,01	1,28	259,28				
b) Fen Bil.	78	3,53	1,29	Gruplar İçi	792,453	452	1,753			b) Fen Bil.	78	2,01	1,28	259,28					c) Teknik	11	1,72	,786	257,14				
c) Teknik	11	3,54	1,50	Toplam	795,349	454				c) Teknik	11	1,72	,786	257,14													
Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.
a) 1-5 Yıl	50	3,78	1,29	Gruplar Arası	16,722	5	,344	1,929		a) 1-5 Yıl	50	1,50	,814	214,99	5	6,691	,245		a) 1-5 Yıl	50	1,50	,814	214,99	5	6,691	,245	
b) 6-10 Yıl	86	3,45	1,40	Gruplar İçi	778,627	449	1,734			b) 6-10 Yıl	86	1,56	,964	217,05					b) 6-10 Yıl	86	1,56	,964	217,05				
c) 11-15 Y.	80	3,51	1,43	Toplam	795,349	454				c) 11-15 Y.	80	1,56	,952	216,61					c) 11-15 Y.	80	1,56	,952	216,61				
d) 16-20Y.	74	3,70	1,25							d) 16-20Y.	74	1,60	1,01	222,72					d) 16-20Y.	74	1,60	1,01	222,72				
e) 21-25 Y.	41	3,70	1,26							e) 21-25 Y.	41	1,95	1,32	252,94					e) 21-25 Y.	41	1,95	1,32	252,94				
f) 26 Yıl ve üzeri	124	3,95	1,23							f) 26 Yıl ve üzeri	124	1,87	1,28	243,10					f) 26 Yıl ve üzeri	124	1,87	1,28	243,10				
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.
a) Öğrt.Ok.	10	4,30	1,15	Gruplar Arası	12,653	5	2,531	1,452		a) Öğrt.Ok.	10	1,40	,966	191,95	5	11,203	,047*	b-d	a) Öğrt.Ok.	10	1,40	,966	191,95	5	11,203	,047*	b-d
b) Ön Lis.	144	3,84	1,27	Gruplar İçi	782,696	449	1,743			b) Ön Lis.	144	1,87	1,28	243,96					b) Ön Lis.	144	1,87	1,28	243,96				
c)Lis. Tam.	61	3,65	1,28	Toplam	795,349	454				c)Lis. Tam.	61	1,93	1,24	253,11					c)Lis. Tam.	61	1,93	1,24	253,11				
d)Eğit Fak.	148	3,68	1,375							d)Eğit Fak.	148	1,54	,950	215,12					d)Eğit Fak.	148	1,54	,950	215,12				
e)Fen Edb.	50	3,36	1,33							e)Fen Edb.	50	1,42	,730	205,70					e)Fen Edb.	50	1,42	,730	205,70				
f) Diğer	42	3,61	1,32							f) Diğer	42	1,52	,862	217,33					f) Diğer	42	1,52	,862	217,33				

*p<.05

Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin bu yargıya ilişkin yanıtları arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=3,78$), 6–10 yıl ($\bar{X}=3,45$), 11–15 yıl ($\bar{X}=3,51$), 16–20 yıl ($\bar{X}=3,70$), 21–25 yıl ($\bar{X}=3,70$) ve 26 yıl ve üzeri'nde ($\bar{X}=3,95$) kıdemi olan öğretmenlerin bu durumun olmasını “Orta” düzeyinde beledikleri görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Ön Lisans ($\bar{X}=3,84$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=3,65$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=3,68$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=3,36$) ve Diğer ($\bar{X}=3,61$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin “Orta” düzeyinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=4,30$) mezunu öğretmenlerin ise “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ortalamalara dayalı olarak öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin bu maddeye ilişkin beklentileri, diğer maddelere oranla daha düşüktür. Öğretmenler, denetmenlerin iş yükleri, denetmen sayısı vb. nedenlerden dolayı zümre öğretmenler kurulu toplantılarına katılma olasılıklarının çok zayıf olduğunu düşündüklerinden böyle bir görüş ifade etmiş olabilirler.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=1,53$) öğretmenlerin beklentilerinin “Hiçbir zaman yapılmaz” düzeyinde, erkek ($\bar{X}=1,81$) öğretmenlerin ise “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin bu yargıya ilişkin yanıtları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($U=22925,5$ p,017). Sıra ortalamalarına bakıldığında erkek öğretmenlerin nispeten daha olumlu görüş belirttikleri söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=1,61$) ve Teknik ($\bar{X}=1,72$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Hiçbir zaman yapılmaz” düzeyinde, Fen Bilimleri ($\bar{X}=2,01$) alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin yanıtları arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($\chi^2_{(2)}=8,738$ p,015). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin, Sosyal Bilimler alanındaki branş öğretmenlerine oranla daha çok gerçekleştiği belirlenmiştir. Bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin beklentileri benzer düzeylerde gerçekleşmekle birlikte, Sosyal Bilimler ve Teknik alanlardaki branş öğretmenlerinin bu konuda daha olumsuz görüş sahibi oldukları söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=1,50$), 6–10 yıl ($\bar{X}=1,56$), 11–15 yıl ($\bar{X}=1,56$) ve 16–20 yıl ($\bar{X}=1,60$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Hiçbir zaman yapılmaz” düzeyinde gerçekleştiği, 21–25 yıl ($\bar{X}=1,95$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=1,87$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin ise “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=1,40$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=1,54$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=1,42$) ve Diğer ($\bar{X}=1,52$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Hiçbir zaman yapılmaz” düzeyinde, Ön Lisans ($\bar{X}=1,87$) ve Lisans Tamamlama ($\bar{X}=1,93$) mezunu öğretmenlerin ise beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($\chi^2_{(5)}=11,203$ p,047). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, Ön Lisans ve Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin, Eğitim Fakültesi ve Fen Edebiyat Fakültesi mezunlarına oranla beklentilerinin daha çok gerçekleştiğini ifade ettikleri belirlenmiştir. Bu durumun, Ön

Lisans ve Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin kıdem düzeylerinin yüksek olmasının sonucunda, içinde buldukları durumu kanıksamalarından kaynaklandığı söylenebilir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetmenlerin, zümre öğretmenler kurulu toplantılarına katılmaları”na ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 52’de verilmiştir.

Tablo 52: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 26	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Zümre öğretmenler kurulu toplantılarına denetmenlerde katılmalıdır.	Beklenti Düzeyi	455	3,70	1,32	26,000	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	1,68	1,09			

Tablo’daki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin bu durumun olmasını “Çoğu zaman” beklediklerini, ancak bu beklentilerinin denetmenler tarafından “Hiçbir zaman” gerçekleştirilmediği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonucunda öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($t_{(454)}=26,000$ $p<,05$). Bulgulara dayalı olarak, ilköğretim okulu öğretmenlerinin, denetmenlerin zümre öğretmenler kurulu toplantılarına katılmalarını önemli gördükleri, ancak bu beklentilerinin hiçbir zaman karşılanmadığı yönünde bir kanıyı olduğu söylenebilir. Acar (2002) çalışmasında, öğretmenlerin “zümre öğretmenler ve şube toplantılarına katılarak öğretmenlere yardımcı olmak” durumunu denetmenlerin “az” düzeyde sergilediğini düşündüklerini ifade etmiştir. Bu bulgu araştırma bulgularını desteklemektedir.

4.27. “Denetmenler özellikle göreve yeni başlamış öğretmenlere karşı anlayışlı olmalıdır.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 53’de (Bkz. s.183) verilmiştir.

Tablo 53. Denetmenlerin Özellikle Göreve Yeni Başlamış Öğretmenlere Karşı Anlayışlı Olmaları Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken							Beklenti Düzeyi							Bağımsız Değişken							Gerçekleşme Düzeyi						
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p								Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p						
a) Kadın	215	4,69	,689	,676	453	,500								a) Kadın	215	2,56	1,05	220,33	47372,00	24152,0	,224						
b) Erkek	240	4,64	,789								b) Erkek	240	2,72	1,21	234,87	56368,00											
Branş	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.								Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.		
a) Sos. Bil.	366	4,70	,67952	230,97	2	1,831	,400		a) Sos. Bil.	366	2,60	1,14	Gruplar Arası	6,275	2	3,138	2,417										
b) Fen Bil.	78	4,55	,90665	216,43								b) Fen Bil.	78	2,91	1,14	Gruplar İçi	586,859	452	1,298								
c) Teknik	11	4,36	1,28629	211,27								c) Teknik	11	2,54	,934	Toplam	593,134	454									
Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.								Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.		
a) 1-5 Yıl	50	4,74	,486	227,10	5	6,649	,245		a) 1-5 Yıl	50	2,82	1,00	Gruplar Arası	8,292	5	1,658	1,273										
b) 6-10 Yıl	86	4,74	,722	241,91								b) 6-10 Yıl	86	2,58	1,08	Gruplar İçi	584,842	449	1,303								
c) 11-15 Y.	80	4,51	,941	211,98								c) 11-15 Y.	80	2,63	1,03	Toplam	593,134	454									
d) 16-20Y.	74	4,70	,566	224,88								d) 16-20Y.	74	2,47	1,07												
e) 21-25 Y.	41	4,78	,724	250,46								e) 21-25 Y.	41	2,48	1,26												
f) 26 Yıl ve üzeri	124	4,62	,790	223,49								f) 26 Yıl ve üzeri	124	2,80	1,27												
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.								Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.			
a) Öğrt.Ok.	10	4,70	,483	215,25	5	3,492	,625		a) Öğrt.Ok.	10	2,90	1,10	260,05	5	8,425	,134											
b) Ön Lis.	144	4,62	,765	220,56								b) Ön Lis.	144	2,63	1,28	220,90											
c)Lis. Tam.	61	4,67	,789	233,03								c)Lis. Tam.	61	3,00	1,06	268,62											
d)Eğit Fak.	148	4,72	,645	233,86								d)Eğit Fak.	148	2,57	1,10	220,34											
e)Fen Edb.	50	4,48	1,05	216,29								e)Fen Edb.	50	2,62	1,02	227,76											
f) Diğer	42	4,80	,454	242,51								f) Diğer	42	2,47	,968	212,98											

*p<.05

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,69$) ve erkek ($\bar{X}=4,64$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin verdikleri yanıtlar arasında, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,70$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,55$) ve Teknik ($\bar{X}=4,36$) alanlardaki branş öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında, branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=4,74$), 6–10 yıl ($\bar{X}=4,74$), 11–15 yıl ($\bar{X}=4,51$), 16–20 yıl ($\bar{X}=4,70$), 21–25 yıl ($\bar{X}=4,78$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=4,62$) kıdemi olan öğretmenlerin bu durumu “Her zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri anlaşılmaktadır. Kruskal Wallis-H testi sonucunda öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=4,70$), Ön Lisans ($\bar{X}=4,62$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,67$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,72$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,48$) ve Diğer ($\bar{X}=4,80$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin bu durumun olmasını “Her zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre, anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,56$) öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, erkek ($\bar{X}=2,72$) öğretmenlerin beklentilerinin ise “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Mann Whitney-U testi sonucunda öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında, anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmüştür. Bulgulara dayalı olarak, erkek öğretmenlerin denetmenlerin göreve yeni başlamış öğretmenlere karşı anlayışlı davranmaları ile ilgili olarak nispeten daha olumlu görüş bildirdikleri söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Fen Bilimleri ($\bar{X}=2,91$) alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Orta” düzeyde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,60$) ve Teknik ($\bar{X}=2,54$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin ise “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine yönelik nispeten daha olumlu görüş bildirdikleri söylenebilir.

Özbek (1998) çalışmasında, ilköğretim denetmenlerinin, göreve yeni başlayan branş öğretmenlerinin denetiminde öğretmenin bu özelliğini dikkate almasına ilişkin olarak branş öğretmenlerinin bu durumun “bazen” gerçekleştiğini, ancak bunun “Her zaman” gerçekleşmesini beklediklerini ifade ettikleri bulgusuna ulaşmıştır. Bu bulgu araştırma bulgusunu desteklemektedir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=2,82$), 11–15 yıl ($\bar{X}=2,63$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=2,80$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği, 6–10 yıl ($\bar{X}=2,58$), 16–20 yıl ($\bar{X}=2,47$), 21–25 yıl ($\bar{X}=2,48$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin ise “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak kıdem gruplarındaki öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,90$), Ön Lisans ($\bar{X}=2,63$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=3,00$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,62$) mezunu ilköğretim okulu öğretmenlerinin, beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği, Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,57$) ve Diğer ($\bar{X}=2,47$) kurumlardan mezun olan ilköğretim öğretmenlerinin beklentilerinin ise “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Grupların

ortalamlarına dayalı olarak öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetmenlerin, özellikle göreve yeni başlamış öğretmenlere karşı anlayışlı olmaları”na ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 54’de verilmiştir.

Tablo 54: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 27	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetmenler, özellikle göreve yeni başlamış öğretmenlere karşı anlayışlı olmalıdır.	Beklenti Düzeyi	455	4,66	,743	31,588	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,65	1,14			

Tablo 54’teki bulgular incelendiğinde öğretmenlerin bu durumun olmasını, “Her zaman” bekledikleri, ancak bu beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiğini ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t_{(454)}=31,588$ p,000). Yeni öğretmenlerin özellikle mahrumiyet bölgelerine ve küçük okullara atamalarının yapılması, öğretmene heem okula hem de çevreye uyumunda ciddi zorluklar yaşatmaktadır (Yalçınkaya, 2002:154). Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin denetmenlerin göreve yeni başlamış öğretmenlere karşı anlayışlı davranmayı pek tercih etmedikleri söylenebilir.

Memişoğlu (2001) çalışmasında, denetim uygulamalarında “göreve yeni başlamış öğretmenlere mesleği sevdirmeye çalışma” sorusuna denetmenlerin büyük çoğunluğunun “Her zaman” düzeyinde, öğretmenlerin ise “Nadiren” düzeyinde görüş belirttiğini bildirmektedir. Bu bulgu araştırma bulgularını desteklemektedir.

4.28. “**Denetim süreci yol gösterici olmalıdır.**” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 55’de (Bkz. s.187) verilmiştir.

Tablo 55. Öğretmenlerin, Denetimin Yol Gösterici Olması Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken										Bağımsız Değişken									
Beklenti Düzeyi										Gerçekleşme Düzeyi									
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U		p		Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U		p	
a) Kadın	215	4,79	,615	236,15	50773,00	24047,0		,054		a) Kadın	215	2,61	,973	219,43	47178,00	23958,0		,170	
b) Erkek	240	4,70	,689	220,70	52967,00					b) Erkek	240	2,79	1,16	235,68	56562,00				
Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) Sos. Bil.	366	4,74	,664	Gruplar Arası	,288	2	,144	,333		a) Sos. Bil.	366	2,67	1,07	Gruplar Arası	7,966	2	3,983	3,450*	b-a
b) Fen Bil.	78	4,74	,653	Gruplar İçi	195,150	452	,432			b) Fen Bil.	78	2,94	1,09	Gruplar İçi	521,740	452	1,154		b-c
c) Teknik	11	4,90	,301	Toplam	195,437	454				c) Teknik	11	2,18	,750	Toplam	529,705	454			
Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2		p	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) 1-5 Yıl	50	4,86	,495	243,59	5	10,906		,053		a) 1-5 Yıl	50	2,74	,899	Gruplar Arası	5,754	5	1,151	,986	
b) 6-10 Yıl	86	4,68	,755	220,70						b) 6-10 Yıl	86	2,68	,985	Gruplar İçi	523,952	449	1,167		
c) 11-15 Y.	80	4,85	,479	240,81						c) 11-15 Y.	80	2,92	1,07	Toplam	529,705	454			
d) 16-20Y.	74	4,83	,524	241,24						d) 16-20Y.	74	2,55	1,04						
e) 21-25 Y.	41	4,73	,742	227,23						e) 21-25 Y.	41	2,68	1,27						
f) 26 Yıl ve üzeri	124	4,63	,757	210,86						f) 26 Yıl ve üzeri	124	2,67	1,15						
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2		p	A.F.
a) Öğrt.Ok.	10	4,90	,316	Gruplar Arası	,972	5	,194	,449		a) Öğrt.Ok.	10	2,60	,843	222,65	5	9,083		,106	
b) Ön Lis.	144	4,71	,686	Gruplar İçi	194,4655	449	,433			b) Ön Lis.	144	2,59	1,20	209,36					
c)Lis. Tam.	61	4,77	,716	Toplam	195,437	454				c)Lis. Tam.	61	2,88	1,12	249,38					
d)Eğit Fak.	148	4,72	,705							d)Eğit Fak.	148	2,81	1,04	240,75					
e)Fen Edb.	50	4,76	,591							e)Fen Edb.	50	2,76	,846	242,17					
f) Diğer	42	4,85	,354							f) Diğer	42	2,47	,943	200,33					

*p<.05

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,79$) ve erkek ($\bar{X}=4,70$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine verdikleri yanıtlar arasında, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,74$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,74$) ve Teknik ($\bar{X}=4,90$) alanlardaki branş öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=4,86$), 6–10 yıl ($\bar{X}=4,68$), 11–15 yıl ($\bar{X}=4,85$), 16–20 yıl ($\bar{X}=4,83$), 21–25 yıl ($\bar{X}=4,73$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=4,63$) kıdemi olan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin olarak verdikleri yanıtlar arasında, kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Varyans analizi sonucunda öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşma görülmemiştir.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,61$) ve erkek ($\bar{X}=2,79$) öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,67$) ve Fen Bilimleri ($\bar{X}=2,94$) alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği, Teknik ($\bar{X}=2,18$) alandaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin ise “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Varyans

analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtlar arasında, branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($F_{(2-452)}=3,450$ p,0,33). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre, Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerinin, Sosyal Bilimler ve Teknik alandaki branş öğretmenlerine oranla beklentilerinin daha çok gerçekleştiğini ifade ettikleri belirlenmiştir. Bulgulara dayalı olarak Fen Bilimleri alanındaki branşlara sahip öğretmenlerin, bu maddeye ilişkin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin olarak sosyal ve teknik alanlardaki branş öğretmenlerine oranla daha olumlu görüş bildikleri söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1-5 yıl ($\bar{X}=2,74$), 6-10 yıl ($\bar{X}=2,68$), 11-15 yıl ($\bar{X}=2,92$), 16-20 yıl ($\bar{X}=2,55$), 21-25 yıl ($\bar{X}=2,68$) ve 26 yıl ve üzeri'nde ($\bar{X}=2,67$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında, kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,60$), Ön Lisans ($\bar{X}=2,59$) ve Diğer ($\bar{X}=2,47$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği, Lisans Tamamlama ($\bar{X}=2,88$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,81$) ve Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,76$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin ise “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ortalamalara dayalı olarak, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetim sürecinin yol gösterici olması”na ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 56’da verilmiştir (Bkz. s.190).

Tablo 56: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 28	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetim süreci yol gösterici olmalıdır.	Beklenti Düzeyi	455	4,74	,656	33,910	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,70	1,08			

Tablo 56'daki bulgular incelendiğinde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin beklentilerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu, ancak bu beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonucunda öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($t_{(454)}=33,910$ $p<,05$). Ortalamalar incelendiğinde, öğretmenlerin denetim sürecinin yol gösterici bir yapıda olması gerektiğini düşündükleri, ancak bu beklentilerinin tam olarak yerine getirilemediği anlaşılmaktadır. Bulgulara dayalı olarak denetim sürecinin kendisinden beklenen yol gösterici olma işlevini tam olarak yerine getiremediği söylenebilir.

4.29. “Denetmenler öğretmenlere kendilerini geliştirmeleri için mesleki kaynakları temin etme konusunda yardımcı olmalıdır.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 57’de (Bkz. s.191) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, kadın ($\bar{X}=4,73$) ve erkek ($\bar{X}=4,42$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde beklenti içinde oldukları görülmektedir. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine verdikleri yanıtlarını anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür ($U=20425,5$ $p=000$).

Sıra ortalamalarına bakıldığında kadın öğretmenlerin beklentilerinin erkek öğretmenlere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Bulgulara dayalı olarak, kadın ve erkek öğretmenlerin bu durumun olmasını benzer düzeylerde bekledikleri bununla beraber, kadın öğretmenlerin beklentilerinin nispeten daha üst düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 57. Denetmenlerin Öğretmenlere Kendilerini Geliştirmeleri İçin Mesleki Kaynakları Temin Etme Konusunda Yardımcı Olmaları Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken										Bağımsız Değişken									
Beklenti Düzeyi										Gerçekleşme Düzeyi									
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p			Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
a) Kadın	215	4,73	,684	253,00	54394,50	20425,5	,000*			a) Kadın	215	2,20	1,02	211,55	45484,00	22264,0	,009*		
b) Erkek	240	4,42	,855	205,61	49345,50					b) Erkek	240	2,52	1,18	242,73	58256,00				
Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) Sos. Bil.	366	4,56	,807	Gruplar Arası	,306	2	,153	,242		a) Sos. Bil.	366	2,28	1,09	Gruplar Arası	15,033	2	7,517	6,095*	b-a
b) Fen Bil.	78	4,62	,704	Gruplar İçi	285,123	452	,631			b) Fen Bil.	78	2,76	1,17	Gruplar İçi	557,450	452	1,233		
c) Teknik	11	4,54	,934	Toplam	285,429	454				c) Teknik	11	2,45	1,29	Toplam	572,484	454			
Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	
a) 1-5 Yıl	50	4,70	,580	238,78	5	6,649	,248		a) 1-5 Yıl	50	2,34	1,00	Gruplar Arası	4,972	5	,994	,787		
b) 6-10 Yıl	86	4,65	,715	237,30					b) 6-10 Yıl	86	2,19	1,00	Gruplar İçi	567,512	449	1,264			
c) 11-15 Y.	80	4,65	,713	239,48					c) 11-15 Y.	80	2,52	1,14	Toplam	572,484	454				
d) 16-20Y.	74	4,64	,670	234,58					d) 16-20Y.	74	2,40	1,05							
e) 21-25 Y.	41	4,43	,867	209,16					e) 21-25 Y.	41	2,46	1,34							
f) 26 Yıl ve üzeri	124	4,41	,971	212,10					f) 26 Yıl ve üzeri	124	2,36	1,19							
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	
a) Öğrt.Ok.	10	4,70	,674	247,00	5	4,251	,514		a) Öğrt.Ok.	10	1,70	1,05	Gruplar Arası	7,062	5	1,412	1,122		
b) Ön Lis.	144	4,47	,900	218,45					b) Ön Lis.	144	2,45	1,19	Gruplar İçi	565,421	449	1,259			
c) Lis. Tam.	61	4,63	,753	240,36					c) Lis. Tam.	61	2,42	1,14	Toplam	572,484	454				
d) Eğitim Fak.	148	4,59	,736	227,78					d) Eğitim Fak.	148	2,38	1,09							
e) Fen Edb.	50	4,50	,886	220,12					e) Fen Edb.	50	2,34	1,04							
f) Diğer	42	4,76	,484	248,39					f) Diğer	42	2,19	,993							

*p<.05

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,56$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,62$) ve Teknik ($\bar{X}=4,54$) alanlardaki branş öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=4,70$), 6–10 yıl ($\bar{X}=4,65$), 11–15 yıl ($\bar{X}=4,65$), 16–20 yıl ($\bar{X}=4,64$), 21–25 yıl ($\bar{X}=4,43$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=4,41$) kıdemi bulunan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=4,70$), Ön Lisans ($\bar{X}=4,47$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,63$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,59$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,50$) ve Diğer ($\bar{X}=4,76$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,20$) ve erkek ($\bar{X}=2,52$) öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin olarak verdikleri yanıtların cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir ($U=22264,0$ $p=009$). Sıra ortalamalarına bakıldığında, bu yargıya ilişkin olarak erkek öğretmenlerin nispeten daha olumlu görüş bildirdikleri belirlenmiştir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,28$) ve Teknik ($\bar{X}=2,45$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği, Fen Bilimleri ($\bar{X}=2,76$) alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin ise “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin ilköğretim okulu öğretmenlerinin

yanıtlarının branş değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir ($F_{2-452}=6,095$ p,002). Uygulanan LSD testi sonucunda, Fen Bilimler alanındaki branş öğretmenlerinin, Sosyal Bilimler alanındaki branş öğretmenlerine oranla beklentilerinin daha çok gerçekleştiğini ifade ettikleri belirlenmiştir. Bulgulara dayalı olarak Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerinin bu yargıya ilişkin olarak daha olumlu görüş bildirdikleri söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=2,34$), 6–10 yıl ($\bar{X}=2,19$), 11–15 yıl ($\bar{X}=2,52$), 16–20 yıl ($\bar{X}=2,40$), 21–25 yıl ($\bar{X}=2,46$) ve 26 yıl ve üzeri'nde ($\bar{X}=2,36$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=1,70$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin “Hiçbir zaman yapılmaz” düzeyinde gerçekleştiği, Ön Lisans ($\bar{X}=2,45$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=2,42$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,38$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,34$) ve Diğer ($\bar{X}=2,19$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, Öğretmen Okulu'ndan mezun öğretmenlerin mesleki yayınlarla ilgili nispeten en olumsuz tutum takınan grup olmasıyla beraber, öğretmenlerin genel olarak beklentilerinin gerçekleşme düzeyine yönelik olarak olumsuz bir tutum takındıkları söylenebilir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetmenlerin öğretmenlere kendilerini geliştirmeleri için mesleki kaynakları temin etme konusunda yardımcı olmaları”na ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 58'de verilmiştir (Bkz. s.194).

Tablo 58: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 29	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetmenler öğretmenlere kendilerini geliştirmeleri için mesleki kaynakları temin etme konusunda yardımcı olmalıdır	Beklenti Düzeyi	455	4,57	,792	33,001	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,37	1,12			

Tablo 58’deki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde, buna karşılık beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($t_{(454)}=33,001$ p,000). Bulgulara dayalı olarak, denetmenlerin öğretmenlerin bu beklentilerini tam olarak karşılayamadıkları, öğretmenlere mesleki yayınları temin etme konusunda yardım etmeyi pek tercih etmedikleri söylenebilir.

Memişoğlu (2001) çalışmasında, denetim uygulamalarında “yeni mesleki yayınları öğretmenlere önerme” durumuna ilişkin olarak müfettişlerin bu konuda “Çoğunlukla” düzeyinde olumlu görüş belirttiklerini, öğretmenlerin “Nadiren” düzeyinde olumsuz görüş bildirdiklerini belirtmiştir. Benzer şekilde, Akış (1999) çalışmasında, denetmenlerin mesleki yayınları tanıtmalarını öğretmenlerin “Her zaman” beklediklerini, ancak bu beklentilerinin “Çok seyrek” olarak karşılandığı bulgusuna ulaşmıştır. Sarpkaya (2004) denetmenler üzerinde yürüttüğü çalışmasında, denetmenlerin %32,9’nun meslekleri ile ilgili bir dergiyi izlediklerini, %67,1’nin ise izlemediklerini belirtmiştir. Bu bulgular araştırma bulgularını desteklemektedir.

4.30. “**Denetmenler bilgi birikimlerini öğretmenlerle paylaşmalıdır.**” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 59’da (Bkz. s.195) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,74$) ve erkek ($\bar{X}=4,67$) öğretmenlerin beklentilerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 59. Denetmenlerin Bilgi Birikimlerini Öğretmenlerle Paylaşmaları Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklenti ve Bu Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeylerinin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken										Bağımsız Değişken									
Beklenti Düzeyi										Gerçekleşme Düzeyi									
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p			Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
a) Kadın	215	4,74	,613	235,54	50640,50	24179,5	,111			a) Kadın	215	2,55	,988	228,07	49034,50	25785,5	,991		
b) Erkek	240	4,67	,669	221,25	53099,50					b) Erkek	240	2,60	1,17	227,94	54705,50				
Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) Sos. Bil.	366	4,72	,629	Gruplar Arası	,769	2	,385	,928		a) Sos. Bil.	366	2,52	1,07	Gruplar Arası	12,152	2	6,076	5,196*	b-a
b) Fen Bil.	78	4,64	,702	Gruplar İçi	187,354	452	,414			b) Fen Bil.	78	2,91	1,13	Gruplar İçi	528,508	452	1,169		b-c
c) Teknik	11	4,54	,687	Toplam	188,123	454				c) Teknik	11	2,09	,700	Toplam	540,659	454			
Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p		A.F.
a) 1-5 Yıl	50	4,68	,712	Gruplar Arası	1,188	5	,238	,571		a) 1-5 Yıl	50	2,62	,854	239,21	5	3,373	,643		
b) 6-10 Yıl	86	4,61	,722	Gruplar İçi	186,935	449	,416			b) 6-10 Yıl	86	2,59	,912	232,71					
c) 11-15 Y.	80	4,76	,556	Toplam	188,123	454				c) 11-15 Y.	80	2,66	1,17	236,33					
d) 16-20Y.	74	4,75	,491							d) 16-20Y.	74	2,44	,981	214,45					
e) 21-25 Y.	41	4,70	,715							e) 21-25 Y.	41	2,43	1,30	203,15					
f) 26 Yıl ve üzeri	124	4,71	,669							f) 26 Yıl ve üzeri	124	2,63	1,21	231,15					
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p		A.F.
a) Öğrt.Ok.	10	4,90	,316	Gruplar Arası	1,351	5	,270	,650		a) Öğrt.Ok.	10	2,70	1,15	247,60	5	2,302	,806		
b) Ön Lis.	144	4,75	,597	Gruplar İçi	186,772	449	,416			b) Ön Lis.	144	2,51	1,20	216,51					
c) Lis. Tam.	61	4,73	,728	Toplam	188,123	454				c) Lis. Tam.	61	2,70	1,18	239,57					
d)Eğit Fak.	148	4,64	,688							d)Eğit Fak.	148	2,59	1,04	231,26					
e)Fen Edb.	50	4,66	,688							e)Fen Edb.	50	2,60	,925	236,50					
f) Diğer	42	4,73	,496							f) Diğer	42	2,54	,889	224,32					

*p<.05

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,72$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,64$) ve Teknik ($\bar{X}=4,54$) alanlardaki branş öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=4,90$), Ön Lisans ($\bar{X}=4,75$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,73$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,64$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,66$) ve Diğer ($\bar{X}=4,73$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtlar arasında, kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmian bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,55$) ve erkek ($\bar{X}=2,60$) öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,52$) ve Teknik ($\bar{X}=2,09$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, Fen Bilimleri ($\bar{X}=2,91$) alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin ise “Orta” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin yanıtları arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır ($F_{(454)}=5,196$, $p<,05$). LSD testi sonucunda beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin Fen bilimleri alanındaki branş öğretmenlerinin, Sosyal bilimler ve Teknik alanlardaki branş öğretmenlerine oranla, daha olumlu görüş bildirdikleri belirlenmiştir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=2,62$), 11–15 yıl ($\bar{X}=2,66$), 16–20 yıl ($\bar{X}=2,44$), ve 26 yıl ve üzeri'nde ($\bar{X}=2,63$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde, 6–10 yıl ($\bar{X}=2,59$) ve 21–25 yıl ($\bar{X}=2,43$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin ise “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, 6-10 yıl ve 21-25 yıl kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin nispeten olumsuz görüş bildirdikleri söylenebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, , Ön Lisans ($\bar{X}=2,51$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,59$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,60$) ve Diğer ($\bar{X}=2,54$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,70$) ve Lisans Tamamlama ($\bar{X}=2,70$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin ise “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, Öğretmen okulu ve Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin bu konuda nispeten olumlu görüş bildirdikleri söylenebilir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetmenlerin bilgi birikimlerini öğretmenlerle paylaşmaları”na ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 60’da verilmiştir.

Tablo 60: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 30	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetmenler bilgi birikimlerini öğretmenlerle paylaşmalıdır.	Beklenti Düzeyi	455	4,70	,643	34,995	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,58	1,09			

Tablo 60’daki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin bu duruma ilişkin beklentilerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu ve bu beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($t_{(454)}=34,995$ p,000). Bulgulara dayalı olarak; öğretmenlerin, beklentilerinin

tam olarak karşılanmadığı, denetmenlerin öğretmenlere gereksinim duydukları bilgileri vermeyi pek başaramadıkları söylenebilir.

4.31. “**Denetim sürecinde öğretmenlerin sorunları dinlenmelidir.**” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 61’de (Bkz. s.198) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, erkek ($\bar{X}=4,66$) ve kadın ($\bar{X}=4,66$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,68$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,58$) ve Teknik ($\bar{X}=4,63$) alanlardaki branş öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=4,78$), 6–10 yıl ($\bar{X}=4,66$), 11–15 yıl ($\bar{X}=4,70$), 16–20 yıl ($\bar{X}=4,71$), 21–25 yıl ($\bar{X}=4,53$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=4,60$) kıdemi bulunan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=4,70$), Ön Lisans ($\bar{X}=4,65$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,63$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,68$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,54$) ve Diğer ($\bar{X}=4,78$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında, mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 61. Denetim Sürecinde Öğretmenlerin Sorunlarının Dinlenmesi Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyinin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken										Bağımsız Değişken									
Beklenti Düzeyi										Gerçekleşme Düzeyi									
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p				Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
a) Kadın	215	4,66	,749	,928	453	,633				a) Kadın	215	2,24	1,00	218,25	46924,50	23704,5	,120		
b) Erkek	240	4,66	,706							b) Erkek	240	2,46	1,22	236,73	56815,50				
Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) Sos. Bil.	366	4,68	,693	Gruplar Arası	,536	2	,268	,507		a) Sos. Bil.	366	2,28	1,11	Gruplar Arası	12,156	2	6,078	4,848*	b-a
b) Fen Bil.	78	4,58	,874	Gruplar İçi	239,016	452	,529			b) Fen Bil.	78	2,71	1,16	Gruplar İçi	566,732	452	1,254		
c) Teknik	11	4,63	,674	Toplam	239,552	454				c) Teknik	11	2,18	,981	Toplam	578,888	454			
Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) 1-5 Yıl	50	4,78	,581	Gruplar Arası	2,078	5	,416	,786		a) 1-5 Yıl	50	2,32	,998	Gruplar Arası	2,656	5	,531	,414	
b) 6-10 Yıl	86	4,66	,729	Gruplar İçi	237,474	449	,529			b) 6-10 Yıl	86	2,25	,996	Gruplar İçi	576,232	449	1,283		
c) 11-15 Y.	80	4,70	,700	Toplam	239,552	454				c) 11-15 Y.	80	2,42	1,17	Toplam	578,888	454			
d) 16-20Y.	74	4,71	,692							d) 16-20Y.	74	2,47	1,04						
e) 21-25 Y.	41	4,53	,839							e) 21-25 Y.	41	2,26	1,18						
f) 26 Yıl ve üzeri	124	4,60	,773							f) 26 Yıl ve üzeri	124	2,37	1,26						
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p		
a) Öğrt.Ok.	10	4,70	,483	Gruplar Arası	1,553	5	,311	,586		a) Öğrt.Ok.	10	2,10	,875	201,45	5	5,832	,323		
b) Ön Lis.	144	4,65	,682	Gruplar İçi	237,999	449	,530			b) Ön Lis.	144	2,35	1,23	223,24					
c) Lis. Tam.	61	4,63	,931	Toplam	239,552	454				c) Lis. Tam.	61	2,62	1,19	255,61					
d)Eğit Fak.	148	4,68	,668							d)Eğit Fak.	148	2,35	1,10	229,57					
e)Fen Edb.	50	4,54	,862							e)Fen Edb.	50	2,36	1,00	233,03					
f) Diğer	42	4,78	,606							f) Diğer	42	2,07	,894	199,04					

*p<.05

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,24$) ve erkek ($\bar{X}=2,46$) öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,28$) ve Teknik ($\bar{X}=2,18$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, Fen Bilimleri ($\bar{X}=2,71$) alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin ise “Orta” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($F_{2-452}=4,848$ p,008). Uygulanan LSD testi sonucunda, Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin Sosyal Bilimler alanındaki branş öğretmenlerine oranla daha çok gerçekleştiği belirlenmiştir. Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği, ancak Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin gerçekleşmesine ilişkin nispeten daha olumlu görüş bildirdikleri söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,10$), Ön Lisans ($\bar{X}=2,35$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,35$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,36$) ve Diğer ($\bar{X}=2,07$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, Lisans Tamamlama ($\bar{X}=2,62$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin ise “Orta” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir. Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetim sürecinde öğretmenin sorunlarının dinlenmesi”ne ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 62’de verilmiştir.

Tablo 62: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 31	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetim sürecinde öğretmenin sorunları dinlenmelidir.	Beklenti Düzeyi	455	4,66	,726	35,326	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,36	1,12			

Tablo 62’deki bulgular incelendiğinde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin bu durumun olmasını “Her zaman” bekledikleri, ancak beklentilerinin “Nadiren” gerçekleştiğini ifade ettikleri görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t_{(454)}=35,326$ $p<,05$).

Bulgulara dayalı olarak, denetim sürecinde denetmenlerin öğretmenlerin sorunlarını dinlemeyi genel olarak tercih etmedikleri söylenebilir. Sofuoğlu (2002) çalışmasında öğretmenlerin sorunlarını denetmenlere “az” düzeyinde samimi olarak açabildikleri bulgusuna ulaşmıştır. Bu bulgu araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

4.32. “Denetim sonunda görülen sorunlar giderilinceye kadar müfettiş öğretmenle iletişimini sürdürmelidir.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 63’te (Bkz. s.202) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,45$) ve erkek ($\bar{X}=4,29$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin verdikleri yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,35$), Fen Bilimler ($\bar{X}=4,44$) ve Teknik ($\bar{X}=4,27$) alandaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu görülmektedir.

Tablo 63. Denetim Sonunda Görülen Sorunlar Giderilinceye Kadar Müfettişin Öğretmenle İletişimini sürdürmelidir Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentiler Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken									Gerçekleşme Düzeyi											
Beklenti Düzeyi									Gerçekleşme Düzeyi											
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p			Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p				
a) Kadın	215	4,45	,899	1,892	453	,059			a) Kadın	215	1,80	,874	211,73	45521,5	22301,50	,008*				
b) Erkek	240	4,29	,900						b) Erkek	240	2,12	1,14	242,58	58218,5						
Brans	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Brans	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p		A.F.	
a) Sos. Bil.	366	4,35	,915	Gruplar Arası	,640	2	,320	,391		a) Sos. Bil.	366	1,90	,983	221,35	2	7,403	0,25*		b-a	
b) Fen Bil.	78	4,44	,831	Gruplar İçi	369,589	452	,818			b) Fen Bil.	78	2,30	1,22	262,40						
c) Teknik	11	4,27	1,00	Toplam	370,229	454				c) Teknik	11	1,81	1,07	205,45						
Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p			A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) 1-5 Yıl	50	4,70	,614	273,52	5	12,860	,025*			a-b	a) 1-5 Yıl	50	1,78	,887	Gruplar Arası	5,872	5	1,15	1,073	
b) 6-10 Yıl	86	4,33	,965	225,88						a-d	b) 6-10 Yıl	86	1,84	,988	Gruplar İçi	483,982	449	1,07		
c) 11-15 Y.	80	4,47	,762	238,09						a-f	c) 11-15 Y.	80	2,03	,999	Toplam	489,684	454			
d) 16-20Y.	74	4,36	,803	219,97							d) 16-20Y.	74	1,93	,926						
e) 21-25 Y.	41	4,41	,893	235,51							e) 21-25 Y.	41	2,12	1,18						
f) 26 Yıl ve üzeri	124	4,18	1,05	206,92							f) 26 Yıl ve üzeri	124	2,07	1,15						
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	
a) Öğrt.Ok.	10	4,40	,966	Gruplar Arası	1,626	5	,325	,396		a) Öğrt.Ok.	10	2,10	,737	Gruplar Arası	2,874	5	,575	,530		
b) Ön Lis.	144	4,35	,840	Gruplar İçi	368,603	449	,821			b) Ön Lis.	144	2,04	1,13	Gruplar İçi	486,809	449	1,08			
c)Lis. Tam.	61	4,27	,933	Toplam	370,229	454				c)Lis. Tam.	61	2,08	1,16	Toplam	489,684	454				
d)Eğit Fak.	148	4,41	,969								d)Eğit Fak.	148	1,89	,962						
e)Fen Edb.	50	4,30	994								e)Fen Edb.	50	1,92	1,02						
f) Diğer	42	4,47	706								f) Diğer	42	1,90	,983						

*p<.05

Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($\chi^2_{(5)}=12,680$ p=025). Uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda, 1–5 yıllık öğretmenlerin beklentilerinin, 6–10 yıl, 16–20 yıl ve 26 yıl ve üzeri’nde kıdemi bulunan öğretmenlere oranla daha üst düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bulgulara dayalı olarak, bu durumun mesleğe yeni başlamış olan öğretmenlerin rehberlik gereksinimlerinin fazla olmasından kaynaklanabileceği söylenebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=4,40$), Ön Lisans ($\bar{X}=4,35$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,27$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,41$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,30$) ve Diğer ($\bar{X}=4,47$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları, mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=1,80$) öğretmenlerin beklentilerinin “Hiçbir zaman yapılmaz” düzeyinde, buna karşın erkek öğretmenlerin ($\bar{X}=2,12$) beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (U=22301,50 p,008). Deneklerin sıra ortalamalarına bakıldığında erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere oranla beklentilerinin nispeten daha çok gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bulgulara dayalı olarak, erkek ve kadın öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, tüm branş gruplarındaki öğretmenlerin beklentilerinin “Hiçbir zaman yapılmaz” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtlar arasında, branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık

bulunmaktadır ($\chi^2_{(2)}=7,403$ p,025). Uygulanan Mann Whitney-U testi sonucunda, Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin, Sosyal Bilimler alanındaki branş öğretmenlerine oranla daha çok gerçekleştiği belirlenmiştir. Bulgulara dayalı olarak, Sosyal Bilimler alanındaki branş öğretmenlerinin denetmenlerden bu duruma ilişkin olarak nispeten biraz daha yardım bekledikleri söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 6–10 yıl ($\bar{X}=1,84$), 11–15 yıl ($\bar{X}=2,03$), 16–20 yıl ($\bar{X}=1,93$), 21–25 yıl ($\bar{X}=2,12$) ve 26 yıl ve üzeri'nde ($\bar{X}=2,07$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=1,78$) kıdemi bulunan branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Hiçbir zaman yapılmaz” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, kıdem gruplarındaki öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği, 1-5 yıllık öğretmenlerin nispeten olumsuz bir durumu ortaya koydukları söylenebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,10$), Ön Lisans ($\bar{X}=2,04$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=2,08$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=1,89$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=1,92$) ve Diğer ($\bar{X}=1,90$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin “denetim sonunda görülen sorunlar giderilinceye kadar müfettişin öğretmenle iletişimini sürdürmesi”ne ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 64’de verilmiştir (Bkz. s.205).

Tablo 64: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 32	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetim sonunda sorunlar giderilinceye kadar müfettiş öğretmenle iletişimini sürdürmelidir.	Beklenti Düzeyi	455	4,37	,903	36,675	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	1,97	1,03			

Tablo'daki bulgular incelendiğinde, ilköğretim okulu öğretmenlerin beklentilerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu, ancak bu beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($t_{(454)}=36,675$ $p<,05$). Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin denetmenlerle mevcut sorunlar giderilinceye kadar sürekli bir iletişim kurulması gerektiğini düşündükleri, ancak bu beklentilerinin denetmenlerce gerçekleştirilemediği söylenebilir. Acar (2002) çalışmasında, öğretmenlerin, eğitim öğretimle ilgili sorunların çözümünde denetmenlerin kendileri ile birlikte “az” düzeyinde hareket ettiklerini ifade ettiklerini belirtmektedir. Bu bulgu araştırma bulgularını desteklemektedir.

4.33. “Denetim süreci öğretmenin çevreye uyumuna yardımcı olmalıdır.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 65’te (Bkz. s.206) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,44$) ve erkek ($\bar{X}=4,21$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t_{(453)}=2,691$ $p,007$). Deneklerin ortalamalarına bakıldığında kadın öğretmenlerin bu durumun olmasını nispeten daha çok bekledikleri anlaşılmaktadır. Bu durumun, kadın öğretmenlerin çevreye uyum konusunda denetmenlerden daha fazla yardım beklentilerinin bir sonucu olduğu söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,34$) ve Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,29$) alanlarındaki branş öğretmenlerinin bu yargıya ilişkin olarak “Her zaman olmalı” düzeyinde, Teknik ($\bar{X}=3,81$) alandaki branş öğretmenlerinin ise “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde olduğu görülmektedir.

Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, branş gruplarındaki öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde olduğu söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=4,46$), 6–10 yıl ($\bar{X}=4,43$), 11–15 yıl ($\bar{X}=4,22$), 16–20 yıl ($\bar{X}=4,36$) ve 21–25 yıl ($\bar{X}=4,43$) kıdemi bulunan öğretmenlerin bu durumun gerçekleşmesini “Her zaman olmalı” düzeyinde, 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=1,97$) kıdemi bulunan öğretmenlerin ise bu durumu “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde beledikleri görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin bu durumun olmasını benzer düzeylerde beledikleri söylenebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=4,20$), Ön Lisans ($\bar{X}=4,27$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,32$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,33$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,38$) ve Diğer ($\bar{X}=4,38$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,07$) ve erkek ($\bar{X}=2,40$) öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($U=21675,0$ p,002). Deneklerin sıra ortalamalarına bakıldığında erkek ve kadın öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği, bununla birlikte erkek öğretmenlerin nispeten daha olumlu görüş bildirdikleri söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,18$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=2,55$) ve Teknik ($\bar{X}=2,09$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, branş

değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($F_{(2-452)}=3,961$ p,020). Yapılan LSD testi sonuçlarına göre Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerinin Sosyal Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerine oranla beklentilerinin daha çok gerçekleştiğini ifade ettikleri belirlenmiştir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde kıdem gruplarındaki öğretmenlerin tamamının beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,30$), Ön Lisans ($\bar{X}=2,22$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=2,57$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,13$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,32$) ve Diğer ($\bar{X}=2,11$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin “denetim sürecinin öğretmenin çevreye uyumuna yardımcı olması”na ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 66’da verilmiştir.

Tablo 66: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 33	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetim süreci öğretmenin çevreye uyumuna yardımcı olmalıdır.	Beklenti Düzeyi	455	4,32	,913	31,725	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,24	1,06			

Tablo 66’daki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu, ancak bu beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir ($t_{(454)}=31,725$ p,05). Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin denetim sürecinin öğretmenin

çevreye uyumuna yardımcı olmalarını bekledikleri, ancak denetmenlerin bu beklentiyi karşılayamadıkları söylenebilir.

Akış (1999) çalışmasında, denetmenlerin yeni atanan öğretmenlerin okula ve çevreye uyum sağlamalarına yardımcı olmalarını öğretmenlerin “Her zaman” beklediklerini, ancak bu beklentilerin denetmenlerce “Çok seyrek” gerçekleştirildiği bulgusuna ulaşmıştır. Bu bulgu araştırma bulgularını desteklemektedir.

4.34. **“Denetmenler rehberlik çalışmaları sırasında örnek dokümanlarla gelmelidir.”** şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 67’de (Bkz. s.210) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,67$) ve erkek ($\bar{X}=4,57$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Yapılan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, branş gruplarındaki öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, kıdem gruplarındaki ilköğretim okulu öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin verdikleri yanıtlar arasında, kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=4,80$), Ön Lisans ($\bar{X}=4,57$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,52$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,65$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,64$) ve Diğer ($\bar{X}=4,76$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 67. Denetmenlerin Rehberlik Çalışmaları Sırasında Örnek Dokümanlarla Gelmeleri Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken										Bağımsız Değişken									
Beklenti Düzeyi										Gerçekleşme Düzeyi									
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p				Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p		
a) Kadın	215	4,67	,733	1,383	453	,167				a) Kadın	215	1,87	1,00	203,59	43772,50	20552,5	,000*		
b) Erkek	240	4,57	,733							b) Erkek	240	2,30	1,17	249,86	59967,50				
Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	
a) Sos. Bil.	366	4,64	,721	Gruplar Arası	,797	2	,399	,738		a) Sos. Bil.	366	2,02	1,06736	219,95	2	10,312	,006*	b-a	
b) Fen Bil.	78	4,53	,767	Gruplar İçi	243,937	452	,540			b) Fen Bil.	78	2,50	1,25615	269,16					
c) Teknik	11	4,54	,934	Toplam	244,734	454				c) Teknik	11	1,90	1,13618	203,91					
Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p			A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.
a) 1-5 Yıl	50	4,78	,506	248,08	5	10,111	,072				a) 1-5 Yıl	50	1,96	,924	218,25	5	8,724	,121	
b) 6-10 Yıl	86	4,58	,803	223,81							b) 6-10 Yıl	86	1,81	,874	199,88				
c) 11-15 Y.	80	4,66	,710	234,19							c) 11-15 Y.	80	2,22	1,17	240,81				
d) 16-20Y.	74	4,78	,530	249,45							d) 16-20Y.	74	2,16	1,13	235,09				
e) 21-25 Y.	41	4,53	,744	210,72							e) 21-25 Y.	41	2,02	1,27	210,37				
f) 26 Yıl ve üzeri	124	4,50	,850	211,73							f) 26 Yıl ve üzeri	124	2,26	1,19	244,77				
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p			A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.
a) Öğrt.Ok.	10	4,80	,421	246,00	5	2,349	,799				a) Öğrt.Ok.	10	1,50	,707	159,95	5	13,049	,023*	c-a
b) Ön Lis.	144	4,57	,753	219,93							b) Ön Lis.	144	2,20	1,17	237,29				c-d
c)Lis. Tam.	61	4,52	,887	221,44							c)Lis. Tam.	61	2,47	1,25	266,10				c-e
d)Eğit Fak.	148	4,65	,706	232,60							d)Eğit Fak.	148	2,02	1,03	221,44				c-f
e)Fen Edb.	540	4,64	,802	233,60							e)Fen Edb.	50	1,86	1,01	201,14				
f) Diğer	42	4,76	,431	238,00							f) Diğer	42	1,92	1,02	209,89				

*p<.05

Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=1,87$) öğretmenlerin, beklentilerinin “Hiçbir zaman olmaz” düzeyinde, erkek ($\bar{X}=2,30$) öğretmenlerin beklentilerinin ise “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir ($U=20552,5$ $p=000$). Deneklerin sıra ortalamalarına bakıldığında erkek öğretmenlerin beklentilerinin kadın öğretmenlere oranla nispeten daha çok gerçekleştiği görülmektedir. Bulgulara dayalı olarak, kadın ve erkek öğretmenlerin denetmenlerin uygulamalar esnasında örnek çalışmalar getirmeleri ile ilgili mevcut durumu yeterli düzeyde görmedikleri söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal bilimler ($\bar{X}=2,02$) ve Teknik ($\bar{X}=1,90$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, Fen Bilimleri ($\bar{X}=2,50$) alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin ise “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, branş gruplarındaki öğretmenlerin yanıtları anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($\chi^2_{(2)}=10,312$ $p, 006$). Uygulanan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerinin Sosyal Bilimler alanındaki branş öğretmenlerine oranla beklentilerinin nispeten daha çok gerçekleştiğini ifade ettikleri belirlenmiştir. Bulgulara dayalı olarak, Sosyal Bilimler alanındaki branş öğretmenlerinin denetmenlerin rehberlik çalışmalarına daha fazla öncelik vermelerini bekledikleri söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=1,50$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin “Hiçbir zaman yapılmaz” düzeyinde gerçekleştiği, Ön Lisans ($\bar{X}=2,20$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=2,47$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,02$), Fen

Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=1,86$) ve Diğer ($\bar{X}=1,92$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($\chi^2_{(5)}=13,049$ p,023).

Uygulanan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin, Öğretmen Okulu, Fen Edebiyat Fakültesi ve Diğer kurumlardan mezun olan öğretmenlere oranla beklentilerinin daha çok gerçekleştiğini ifade ettikleri görülmüştür. Bulgulara dayalı olarak, ilköğretim okulu öğretmenlerinin beklentilerinin gerçekleşmesi ile ilgili benzer düşüncelere sahip oldukları, ancak Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin bu konuda nispeten daha olumlu görüş bildirdikleri söylenebilir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetmenlerin rehberlik çalışmaları sırasında örnek çalışmalarla gelmeleri”na ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 68’de verilmiştir.

Tablo 68: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 34	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetmenler rehberlik çalışmaları sırasında örnek çalışmalarla gelmelidir.	Beklenti Düzeyi	455	4,62	,734	38,677	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,10	1,11			

Tablo 68’deki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin bu durumun olmasını “Her zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri, ancak bu beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t_{(454)}=38,677$ p=000). Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin denetmenlerin rehberlik çalışmaları sırasında örnek çalışmalarla gelmelerini bekledikleri, ancak denetmenlerin öğretmenlerin bu beklentilerini genel olarak karşılayamadıkları söylenebilir. Yılmaz (1998) çalışmasında, öğretmenlerin denetmenlerin örnek planları yanlarında taşımalarını bekledikleri bulgusuna ulaşmıştır. Bu bulgu araştırma bulgularını desteklemektedir.

4.35. “Denetmenler, kurumun çevreyle bütünleşmesine, öğretmen ve veliler arasında uyumlu ilişkiler kurulmasına katkıda bulunmalıdır.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 69’da (Bkz. s.212) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, kadın ($\bar{X}=4,32$) ve erkek ($\bar{X}=4,28$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,31$) ve Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,28$) alanındaki branş öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde, Teknik ($\bar{X}=4,18$) alandaki branş öğretmenlerinin ise “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, branş gruplarındaki öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde olduğu söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=4,46$), 6–10 yıl ($\bar{X}=4,24$), 16–20 yıl ($\bar{X}=4,29$) ve 21–25 yıl ($\bar{X}=4,36$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=4,33$) kıdemi bulunan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde, 11–15 yıl ($\bar{X}=4,20$) kıdemi bulunan öğretmenlerin ise “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, kıdem gruplarındaki öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde olduğu söylenebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=4,50$), Ön Lisans ($\bar{X}=4,34$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,31$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,38$) ve Diğer ($\bar{X}=4,26$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde, Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,11$) mezunu öğretmenlerin ise “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir.

Tablo 69. Denetmenlerin Kurumun Çevreyle Bütünleşmesine, Öğretmen Ve Veliler Arasında Uyumlu İlişkiler Kurulmasına Katkıda Bulunması Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentiler Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken										Bağımsız Değişken										
Beklenti Düzeyi										Gerçekleşme Düzeyi										
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p				Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p			
a) Kadın	215	4,32	1,06		453	,723				a) Kadın	215	1,81	,985	198,96	42775,50	19555,5	,000*			
b) Erkek	240	4,28	,953							b) Erkek	240	2,30	1,16	254,02	60964,50					
Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	
a) Sos. Bil.	366	4,31	,993	Gruplar Arası	,222	2	,111	,110		a) Sos. Bil.	366	2,01	1,07	Gruplar Arası	9,577	2	4,788	3,942*	b-a	
b) Fen Bil.	78	4,28	1,06	Gruplar İçi	457,923	452	1,013			b) Fen Bil.	78	2,38	1,21	Gruplar İçi	549,030	452	1,215			
c) Teknik	11	4,18	,981	Toplam	458,145	454				c) Teknik	11	1,81	1,07	Toplam	558,607	454				
Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.		
a) 1-5 Yıl	50	4,46	,813	Gruplar Arası	2,638	5	,528	,520		a) 1-5 Yıl	50	1,92	,876	218,45	5	3,509	,622			
b) 6-10 Yıl	86	4,24	1,12	Gruplar İçi	455,507	449	1,014			b) 6-10 Yıl	86	1,89	1,00	209,27						
c) 11-15 Y.	80	4,20	,998	Toplam	458,145	454				c) 11-15 Y.	80	2,16	1,21	234,33						
d) 16-20Y.	74	4,29	,975							d) 16-20Y.	74	2,02	1,00	227,45						
e) 21-25 Y.	41	4,36	,915							e) 21-25 Y.	41	2,14	1,19	233,59						
f) 26 Yıl ve üzeri	124	4,33	1,04							f) 26 Yıl ve üzeri	124	2,20	1,20	239,24						
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.		Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	
a) Öğrt.Ok.	10	4,50	1,26	273,65	5	1,801	,876			a) Öğrt.Ok.	10	1,90	,875	Gruplar Arası	6,423	5	1,285	1,045		
b) Ön Lis.	144	4,34	,917	227,91						b) Ön Lis.	144	2,18	1,21	Gruplar İçi	552,183	449	1,230			
c) Lis. Tam.	61	4,11	1,29	221,98						c) Lis. Tam.	61	2,21	1,17	Toplam	558,607	454				
d) Eğitim Fak.	148	4,31	,940	226,32						d) Eğitim Fak.	148	1,99	1,07							
e) Fen Edb.	50	4,38	,901	232,65						e) Fen Edb.	50	2,02	,979							
f) Diğer	42	4,26	1,10	226,57						f) Diğer	42	1,85	,925							

*p<.05

Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, ilköğretim okulu öğretmenlerinin beklentilerinin benzer düzeylerde olduğu söylenebilir.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=1,81$) ve erkek ($\bar{X}=2,30$) öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($U=19555,5$ $p=000$). Deneklerin sıra ortalamalarına bakıldığında erkek öğretmenlerin beklentilerinin kadın öğretmenlere oranla nispeten daha çok gerçekleştiğini ifade ettikleri görülmektedir. Bulgulara dayalı olarak, bu yargıya ilişkin erkek öğretmenlerin daha olumlu görüş bildirdikleri söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($F_{(2-452)}=3,942$ $p,020$). Uygulanan LSD testi sonuçlarına göre, Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin Sosyal Bilimler alanındaki branş öğretmenlerine oranla daha çok gerçekleştiği belirlenmiştir. Bulgulara dayalı olarak, Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin olarak nispeten daha olumlu görüş bildirdikleri söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=1,92$), 6–10 yıl ($\bar{X}=1,89$), 11-15 yıl ($\bar{X}=2,16$), 16–20 yıl ($\bar{X}=2,02$), 21–25 yıl ($\bar{X}=2,14$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=2,20$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre,

öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetmenlerin kurumun çevreyle bütünleşmesine, öğretmen ve veliler arasında uyumlu ilişkiler kurulmasına katkıda bulunması”na ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 70’te verilmiştir.

Tablo 70: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 35	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetmenler kurumun çevreyle bütünleşmesine, öğretmen ve veliler arasında uyumlu ilişkiler kurulmasına katkıda bulunmalıdır.	Beklenti Düzeyi	455	4,30	1,00	32,082	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,07	1,10			

Tablo 70’deki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin bu durumun olmasını “Her zaman” bekledikleri, ancak bu beklentilerinin “Nadiren” gerçekleştiğini ifade ettikleri görülmektedir. Uygulanan t testi sonucunda öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, anlamlı bir farklılık bulunduğu belirlenmiştir ($t_{(454)}=32,082$ $p=000$). Bulgulara dayalı olarak, ilköğretim okulu öğretmenlerinin bu beklentisinin denetmenlerce tam olarak karşılanamadığı söylenebilir. Sağlam (2002) çalışmasında denetmenlerin “öğretmenlerin velilerle iletişimini güçlendirmesine yardımcı olmaktadır.” maddesine ilişkin uygulamanın denetmen ve öğretmenlere göre “ara sıra” düzeyinde olduğunu belirtmektedir. Karakaya (2001) çalışmasında sınıf öğretmenlerinin denetmenlerin veli ile olan ilişkilerini yeterli düzeyde desteklemediklerini ifade ettiklerini belirtmiştir. Akış (2001) çalışmasında, öğretmenlerin, denetmenlerin okul-çevre ilişkilerinin geliştirilmesine katkıda bulunmalarını “Hemen her zaman” düzeyinde beklediklerini, ancak bu beklentilerinin “Çok seyrek” olarak yerine getirildiğini ifade ettiklerini belirtmektedir. Bu bulgular araştırma bulgularını desteklemektedir.

4.36. “Denetmen, öğretmenin ihtiyaç duyduğu konuları birlikte belirlemeli ve denetim süreci sonunda görüşlerini öğretmenle birlikte paylaşmalıdır.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 71’de (Bkz. s.217) verilmiştir.

Tablo 71. Denetmenin Öğretmenin İhtiyaç Duyduğu Konuları Birlikte Belirlemesi ve Denetim Süreci Sonunda Görüşlerini Öğretmenle Paylaşması Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken								Gerçekleşme Düzeyi											
Beklenti Düzeyi								Gerçekleşme Düzeyi											
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p				
a) Kadın	215	4,62	,692	236,77	50904,50	23915,5	,100	a) Kadın	215	2,06	,937	204,41	43948,00	20728,0	,000*				
b) Erkek	240	4,47	,872	220,15	52835,50			b) Erkek	240	2,49	1,15	249,13	59792,00						
Branş	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	
a) Sos. Bil.	366	4,58	,73474	230,72	2	3,831	,147		a) Sos. Bil.	366	2,22	1,05	Gruplar Arası	11,437	2	5,719	4,991*	b-a	
b) Fen Bil.	78	4,46	,94926	223,79					b) Fen Bil.	78	2,62	1,12	Gruplar İçi	517,846	452	1,146			
c) Teknik	11	4,00	1,26491	167,41					c) Teknik	11	2,00	1,00	Toplam	529,284	454				
Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	
a) 1-5 Yıl	50	4,64	,692	Gruplar Arası	,771	5	,154	,242		a) 1-5 Yıl	50	2,30	,762	243,39	5	1,039	,959		
b) 6-10 Yıl	86	4,56	,819	Gruplar İçi	285,963	449	,637			b) 6-10 Yıl	86	2,20	,983	223,59					
c) 11-15 Y.	80	4,51	,826	Toplam	286,734	454				c) 11-15 Y.	80	2,25	1,01	225,27					
d) 16-20Y.	74	4,56	,703							d) 16-20Y.	74	2,27	1,05	228,09					
e) 21-25 Y.	41	4,51	,869							e) 21-25 Y.	41	2,31	1,31	220,76					
f) 26 Yıl ve üzeri	124	4,51	,831							f) 26 Yıl ve üzeri	124	2,36	1,23	228,96					
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) Öğrt.Ok.	10	4,80	,421	Gruplar Arası	1,358	5	,272	,427		a) Öğrt.Ok.	10	1,70	,674	Gruplar Arası	14,756	5	2,951	2,575*	c-a
b) Ön Lis.	144	4,52	,775	Gruplar İçi	285,376	449	,636			b) Ön Lis.	144	2,31	1,16	Gruplar İçi	514,527	449	1,146		c-d
c) Lis. Tam.	61	4,62	,897	Toplam	286,734	454				c) Lis. Tam.	61	2,62	1,15	Toplam	529,284	454			c-f
d)Eğit Fak.	148	4,52	,777							d)Eğit Fak.	148	2,22	1,01						
e)Fen Edb.	50	4,50	,952							e)Fen Edb.	50	2,36	,898						
f) Diğer	42	4,59	,627							f) Diğer	42	2,00	1,03						

*p<.05

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,62$) ve erkek ($\bar{X}=4,47$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Mann Whitney-U testi sonucunda, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmüştür.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,58$) ve Fen Bilimler ($\bar{X}=4,46$) alanındaki branş öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde, Teknik ($\bar{X}=4,00$) alandaki branş öğretmenlerinin ise “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin olarak verdikleri yanıtlar arasında, branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde olduğu söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre, incelendiğinde ilköğretim okulu öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkeni göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=4,80$), Ön Lisans ($\bar{X}=4,52$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,62$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,52$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,50$) ve Diğer ($\bar{X}=4,59$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,06$) ve erkek ($\bar{X}=2,49$) öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($U=20728,0$ p,000). Deneklerin sıra ortalamalarına bakıldığında erkek öğretmenlerin beklentilerinin nispeten daha çok

gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bulgulara dayalı olarak, erkek öğretmenlerin daha olumlu bir görüş bildirdikleri söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,22$) ve Teknik ($\bar{X}=2,00$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, Fen Bilimleri ($\bar{X}=2,62$) alanındaki branş öğretmenlerinin ise, beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($F_{(2-452)}=4,991$ p,007). Uygulanan LSD testi sonuçlarına göre, Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerinin, Sosyal Bilimler alanındaki branş öğretmenlerine oranla beklentilerinin daha çok gerçekleştiğini ifade ettikleri belirlenmiştir. Bulgulara dayalı olarak, Sosyal Bilimler alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin gerçekleşmesine ilişkin olarak nispeten daha olumlu görüş bildirdikleri söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde ilköğretim okulu öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=1,70$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin “Hiçbir zaman yapılmaz” düzeyinde gerçekleştiği, Ön Lisans ($\bar{X}=2,31$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=2,62$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,22$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,36$) ve Diğer ($\bar{X}=2,00$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($F_{(5-449)}=2,575$ p,026). Uygulanan LSD testi sonuçlarına göre, Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin beklentilerinin Öğretmen Okulu, Eğitim Fakültesi ve Diğer kurumlardan mezun olan öğretmenlere oranla daha çok gerçekleştiği belirlenmiştir. Bulgulara dayalı olarak, Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin bu duruma ilişkin nispeten daha olumlu bir görüş bildirdikleri söylenebilir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetmenin öğretmenlerin ihtiyaç duyduğu konuları birlikte belirlemesi ve denetim süreci sonunda görüşlerini öğretmenle paylaşması “na

ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları (Paired-Samples t Test) Tablo 72’de verilmiştir.

Tablo 72: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 36	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetmen, öğretmenin ihtiyaç duyduğu konuları birlikte belirlemeli ve denetim süreci sonunda görüşlerini öğretmenle paylaşmalıdır.	Beklenti Düzeyi	455	4,54	,794	35,028	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,28	1,07			

Tablo 72’deki bulgular incelendiğinde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin denetim sürecinde ihtiyaç duydukları konuları denetmenle birlikte belirlemeyi ve denetim süreci sonunda görüşlerini paylaşmayı “Her zaman” bekledikleri, ancak öğretmenlerin bu beklentisinin denetmenlerce “Nadiren” gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonucunda, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu belirlenmiştir ($t_{(454)}=35,028$ $p<,05$). Bulgulara dayalı olarak, denetmenlerin öğretmenlerin bu beklentisini tam olarak karşılayamadıkları söylenebilir.

4.37. “Denetmenler öğretmenleri rencide edici davranışlardan uzak durmalıdır.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 73’te (Bkz. s.221) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, beklentilerin “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Ayrıca branş değişkenine göre de beklentilerin “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 73. Denetmenlerin Öğretmenleri Rencide Edecek Davranışlardan Uzak Durmaları Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken								Beklenti Düzeyi								Bağımsız Değişken								Gerçekleşme Düzeyi										
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) Kadın	215	4,72	,903	237,29	51018,00	23802,0	,022*	a) Kadın	215	2,69	1,16	-1,087	453	,277	a) Sos. Bil.	366	4,6557	1,01	Gruplar Arası	,705	2	,352	,256	a) Sos. Bil.	366	2,73	1,16	Gruplar Arası	,705	2	,352	,256		
b) Erkek	240	4,50	1,19	219,68	52722,00			b) Erkek	240	2,81	1,17				b) Fen Bil.	78	4,4231	1,29	Gruplar İçi	621,216	452	1,374		b) Fen Bil.	78	2,82	1,23	Gruplar İçi	621,216	452	1,374			
															c) Teknik	11	4,3636	1,28	Toplam	621,921	454			c) Teknik	11	2,90	1,04	Toplam	621,921	454				
Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.						
a) 1-5 Yıl	50	4,58	1,12	Gruplar Arası	1,242	5	,248	,214		a) 1-5 Yıl	50	2,78	1,01	230,87	5	3,198	,669		a) 1-5 Yıl	50	2,78	1,01	Gruplar Arası	1,242	5	,248	,214							
b) 6-10 Yıl	86	4,69	,921	Gruplar İçi	521,123	449	1,161			b) 6-10 Yıl	86	2,59	1,01	210,83					b) 6-10 Yıl	86	2,59	1,01	Gruplar İçi	521,123	449	1,161								
c) 11-15 Y.	80	4,57	1,12	Toplam	522,365	454				c) 11-15 Y.	80	2,83	1,11	239,16					c) 11-15 Y.	80	2,83	1,11	Toplam	522,365	454									
d) 16-20Y.	74	4,64	1,03							d) 16-20Y.	74	2,81	1,17	235,88					d) 16-20Y.	74	2,81	1,17												
e) 21-25 Y.	41	4,53	1,22							e) 21-25 Y.	41	2,90	1,22	241,77					e) 21-25 Y.	41	2,90	1,22												
f) 26 Yıl ve üzeri	124	4,58	1,09							f) 26 Yıl ve üzeri	124	2,72	1,33	222,29					f) 26 Yıl ve üzeri	124	2,72	1,33												
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.					
a) Öğrt.Ok.	10	4,90	,316	Gruplar Arası	1,339	5	,268	,231		a) Öğrt.Ok.	10	2,00	1,15	Gruplar Arası	14,699	5	2,940	2,174		a) Öğrt.Ok.	10	2,00	1,15	Gruplar Arası	14,699	5	2,940	2,174						
b) Ön Lis.	144	4,61	1,03	Gruplar İçi	521,025	449	1,160			b) Ön Lis.	144	2,79	1,27	Gruplar İçi	607,222	449	1,352		b) Ön Lis.	144	2,79	1,27	Gruplar İçi	521,025	449	1,160								
c) Lis. Tam.	61	4,63	1,08	Toplam	522,365	454				c) Lis. Tam.	61	2,96	1,18	Toplam	621,921	454			c) Lis. Tam.	61	2,96	1,18	Toplam	522,365	454									
d)Eğit Fak.	148	4,56	1,13							d)Eğit Fak.	148	2,71	1,08						d)Eğit Fak.	148	2,71	1,08												
e)Fen Edb.	50	4,58	1,12							e)Fen Edb.	50	2,48	1,11						e)Fen Edb.	50	2,48	1,11												
f) Diğer	42	4,66	1,05							f) Diğer	42	2,97	1,02						f) Diğer	42	2,97	1,02												

*p<.05

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkeni göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=4,90$), Ön Lisans ($\bar{X}=4,61$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=4,63$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=4,56$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=4,58$) ve Diğer ($\bar{X}=4,66$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,69$) ve erkek ($\bar{X}=2,81$) öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,73$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=2,82$) ve Teknik ($\bar{X}=2,90$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde 1–5 yıl ($\bar{X}=2,78$), 11–15 yıl ($\bar{X}=2,83$), 16–20 yıl ($\bar{X}=2,81$), 21–25 yıl ($\bar{X}=2,90$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=2,72$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği, 6–10 yıl ($\bar{X}=2,59$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin ise “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, kıdem gruplarındaki öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,00$) ve Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,48$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği, Ön Lisans ($\bar{X}=2,79$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=2,96$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,71$) ve Diğer ($\bar{X}=2,97$) alanlarından mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin ise “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetmenlerin öğretmenleri rencide edici davranışlardan uzak durmaları”na ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 74’te verilmiştir.

Tablo 74: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 37	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetmenler öğretmenleri rencide edici davranışlardan uzak durmalıdır.	Beklenti Düzeyi	455	4,60	1,07	25,353	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,75	1,17			

Tablo’daki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu, bununla birlikte beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında, anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t_{(454)}=25,353$ p,000). Taymaz’ında belirttiği üzere, öğretmenler denetmenlerin tutum ve davranışlarından genellikle hoşnut değildirler (2002:37). Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin denetmenlerden insan ilişkilerinde kendilerine karşı kırıncı olmamalarını bekledikleri, ancak bu beklentilerinin denetmenlerce tam olarak yerine getiril(e)mediğini düşündükleri söylenebilir.

4.38. “Denetim süreci öğretmenlerin niteliklerini artırmayı amaç edinmelidir.” şeklinde düzenlenene anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 75’te (Bkz. s.224) verilmiştir.

Tablo 75. Öğretmenlerin, Denetim Sürecinin Öğretmenlerin Niteliklerini Artırmayı Amaç Edinmesi Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken									Beklenti Düzeyi									Bağımsız Değişken									Gerçekleşme Düzeyi												
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U		p		Cinsiyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sıra Top.	U		p		Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) Kadın	215	4,77	,595	237,57	51077,00	23743,00		,039*		a) Kadın	215	2,52	,956	218,28	46929,50	23709,50		,120		a) Sos. Bil.	366	4,72	,645	Gruplar Arası	,681	2	,341	,799		a) Sos. Bil.	366	2,58	1,04	Gruplar Arası	4,851	2	2,425	2,20	
b) Erkek	240	4,65	,696	219,43	52663,00					b) Erkek	240	2,70	1,12	236,71	56810,50					b) Fen Bil.	78	4,65	,661	Gruplar İçi	192,602	452	,426			b) Fen Bil.	78	2,82	1,07	Gruplar İçi	498,371	452	1,03		
																				c) Teknik	11	4,54	,820	Toplam	193,284	454				c) Teknik	11	2,27	,907	Toplam	503,222	454			
																				Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2		p	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2		p	A.F.
																				a) 1-5 Yıl	50	4,72	,607	229,62	5	2,874		,719		a) 1-5 Yıl	50	2,62	,854	231,21	5	6,523		,259	
																				b) 6-10 Yıl	86	4,70	,683	228,79						b) 6-10 Yıl	86	2,37	,908	198,90					
																				c) 11-15 Y.	80	4,72	,573	225,93						c) 11-15 Y.	80	2,65	1,03	231,62					
																				d) 16-20Y.	74	4,83,	,371	241,31						d) 16-20Y.	74	2,72	,997	243,33					
																				e) 21-25 Y.	41	4,65	,616	211,71						e) 21-25 Y.	41	2,75	1,15	244,80					
																				f) 26 Yıl ve üzeri	124	4,64	,818	225,58						f) 26 Yıl ve üzeri	124	2,66	1,20	229,85					
																				Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2		p	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2		p	A.F.
																				a) Öğrt.Ok.	10	5,00	,000	276,50	5	3,904		,563		a) Öğrt.Ok.	10	2,20	,632	175,75	5	4,024		,546	
																				b) Ön Lis.	144	4,70	,637	223,53						b) Ön Lis.	144	2,67	1,19	232,29					
																				c)Lis. Tam.	61	4,70	,666	227,82						c)Lis. Tam.	61	2,73	1,12	241,34					
																				d)Eğit Fak.	148	4,73	,642	233,17						d)Eğit Fak.	148	2,54	,985	218,62					
																				e)Fen Edb.	50	4,64	,776	220,66						e)Fen Edb.	50	2,68	,767	241,59					
																				f) Diğer	42	4,69	,643	222,55						f) Diğer	42	2,57	1,01	223,24					

*p<.05

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,77$) ve erkek ($\bar{X}=4,65$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında, cinsiyet değişkenine göre bir farklılık bulunmaktadır ($U=23743,00$ $p=039$). Deneklerin sıra ortalamalarına bakıldığında, kadın öğretmenlerin bu durumun olmasını nispeten daha çok bekledikleri anlaşılmaktadır. Bulgulara dayalı olarak, kadın öğretmenlerin denetim sürecinde, kendi niteliklerini artırmaya dönük çalışmalara öncelik verilmesini nispeten daha çok bekledikleri söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,72$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,65$) ve Teknik ($\bar{X}=4,54$) alanlardaki branş öğretmenlerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,52$) öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği, erkek ($\bar{X}=2,70$) öğretmenlerin ise, beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bununla birlikte bulgulara dayalı olarak, kadın ve erkek öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,58$) ve Teknik ($\bar{X}=2,27$) alandaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, Fen Bilimleri ($\bar{X}=2,82$) alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin ise “Orta” düzeyde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, branş gruplarındaki öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=2,62$), 11–15 yıl ($\bar{X}=2,65$), 16–20 yıl ($\bar{X}=2,72$), 21–25 yıl ($\bar{X}=2,75$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=2,66$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyde, 6–10 yıl ($\bar{X}=2,37$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin ise “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, kıdem gruplarındaki öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,20$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,54$) ve Diğer ($\bar{X}=2,57$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, Ön Lisans ($\bar{X}=2,67$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=2,73$) ve Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,68$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin ise “Orta” düzeyde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre, anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, ilköğretim okulu öğretmenlerinin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetim sürecinin öğretmenlerin niteliklerini artırmayı amaç edinmesi”ne ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 76’da verilmiştir (Bkz. s.227).

Tablo 76: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 38	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetim süreci öğretmenlerin niteliklerini artırmayı amaç edinmelidir.	Beklenti Düzeyi	455	4,71	,652	35,991	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,61	1,05			

Tablo 76'daki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin bu durumun olmasını “Her zaman olmalı” düzeyinde bekledikleri, ancak bu beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonucunda, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu görülmüştür ($t_{(454)}=35,991$ p,000). Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin beklentilerinin tam olarak karşılanmadığı söylenebilir. Öğretmenlerin denetim sürecinin kendi niteliklerini artırmayı tam olarak amaç edinmediğini düşündükleri söylenebilir.

4.39. “Denetmenler bireysel gereksinimlerini (yeme, içme vb. kendileri karşılamalıdır.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin bulgular Tablo 77’de (Bkz. s.228) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=4,30$) ve erkek ($\bar{X}=4,35$) öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=4,37$) alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu, Fen Bilimleri ($\bar{X}=4,20$) ve Teknik ($\bar{X}=3,90$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin ise “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde olduğu görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında, branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde olduğu söylenebilir.

Tablo 77. Denetmenlerin Bireysel Gereksinimlerini (Yeme, İçme vb.) Kendilerinin Karşılamaı Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Öğretmenlerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken										Bağımsız Değişken									
Beklenti Düzeyi										Gerçekleşme Düzeyi									
Cinsiyet	N	\bar{X}	S		t	Sd		p		Cinsiyet	N	\bar{X}	S		t	Sd		p	
a) Kadın	215	4,30	1,12		-,510	453		,610		a) Kadın	215	2,38	1,27		-2,274	453		,023*	
b) Erkek	240	4,35	1,02							b) Erkek	240	2,65	1,28						
Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Branş	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) Sos. Bil.	366	4,37	1,04	Gruplar Arası	3,876	2	1,938	1,693		a) Sos. Bil.	366	2,49	1,27	Gruplar Arası	1,910	2	,955	,579	
b) Fen Bil.	78	4,20	1,17	Gruplar İçi	517,346	452	1,145			b) Fen Bil.	78	2,66	1,29	Gruplar İçi	745,550	452	1,649		
c) Teknik	11	3,90	1,13	Toplam	521,222	454				c) Teknik	11	2,54	1,36	Toplam	747,459	454			
Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) 1-5 Yıl	50	4,20	1,12	Gruplar Arası	11,014	5	2,203	1,938		a) 1-5 Yıl	50	2,36	1,17	Gruplar Arası	9,107	5	1,821	1,108	
b) 6-10 Yıl	86	4,37	1,02	Gruplar İçi	510,208	449	1,136			b) 6-10 Yıl	86	2,30	1,24	Gruplar İçi	738,352	449	1,644		
c) 11-15 Y.	80	4,47	,954	Toplam	521,222	454				c) 11-15 Y.	80	2,55	1,30	Toplam	747,459	454			
d) 16-20Y.	74	4,02	1,22							d) 16-20Y.	74	2,55	1,16						
e) 21-25 Y.	41	4,46	1,00							e) 21-25 Y.	41	2,63	1,35						
f) 26 Yıl ve üzeri	124	4,41	1,05							f) 26 Yıl ve üzeri	124	2,67	1,37						
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) Öğrt.Ok.	10	4,80	,632	7,065	5	1,413	1,234			a) Öğrt.Ok.	10	2,10	1,19	Gruplar Arası	9,473	5	1,895	1,153	
b) Ön Lis.	144	4,22	1,19	514,157	449	1,145				b) Ön Lis.	144	2,52	1,29	Gruplar İçi	737,986	449	1,644		
c)Lis. Tam.	61	4,36	1,06	521,222	454					c)Lis. Tam.	61	2,83	1,30	Toplam	747,459	454			
d)Eğit Fak.	148	4,41	,968							d)Eğit Fak.	148	2,45	1,27						
e)Fen Edb.	50	4,16	1,20							e)Fen Edb.	50	2,40	1,16						
f) Diğer	42	4,47	,833							f) Diğer	42	2,59	1,38						

*p<.05

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 6-10 yıl ($\bar{X}=4,37$), 11-15 yıl ($\bar{X}=4,47$), 21-25 yıl ($\bar{X}=4,46$), 26 yıl ve üzeri'nde ($\bar{X}=4,41$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Her zaman olmalı” düzeyinde olduğu, 1-5 yıl ($\bar{X}=4,20$) ve 16-20 yıl ($\bar{X}=4,02$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin ise “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtlar arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, kıdem gruplarındaki öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde olduğu söylenebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=2,38$) öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, buna karşın erkek ($\bar{X}=2,65$) öğretmenlerin beklentilerinin “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t_{(453)}=2,274$ p,023). Deneklerin ortalamalarına bakıldığında, erkek öğretmenlerin beklentilerinin daha çok gerçekleştiği görülmektedir. Bulgulara dayalı olarak, erkek öğretmenlerin nispeten daha olumlu görüş bildirdikleri söylenebilir.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,49$) ve Teknik ($\bar{X}=2,54$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, Fen Bilimleri ($\bar{X}=2,66$) alanındaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin ise “Orta” düzeyde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında, mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1-5 yıl ($\bar{X}=2,36$), 6-10 yıl ($\bar{X}=2,30$), 11-15 yıl ($\bar{X}=2,55$) ve 16-20 yıl ($\bar{X}=2,55$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği, 21-25 yıl ($\bar{X}=2,63$) ve 26 yıl ve

üzeri'nde ($\bar{X}=2,67$) kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin ise “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin beklentilerinin benzer düzeylerde gerçekleştiği söylenebilir.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,10$), Ön Lisans ($\bar{X}=2,52$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,45$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,40$) ve Diğer ($\bar{X}=2,59$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, Lisans Tamamlama ($\bar{X}=2,83$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin ise “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin “denetmenlerin bireysel gereksinimlerini kendilerinin karşılamaları”na ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 78’te verilmiştir.

Tablo 78: Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 39	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetmenler bireysel gereksinimlerini (yeme, içme...) kendileri karşılamalıdır.	Beklenti Düzeyi	455	4,33	1,07	22,224	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,52	1,28			

Tablo 78’deki bulgular incelendiğinde, öğretmenlerin denetmenlerden bireysel gereksinimlerini “Her zaman” kendilerinin karşılamasını bekledikleri, ancak denetmenlerin bireysel gereksinimlerini “Nadiren” karşıladıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti ve gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t_{(454)}=22,224$ $p<,05$). Bulgulara dayalı olarak, denetmenlerin bireysel gereksinimlerini kendi başlarına karşılamamalarının öğretmenleri rahatsız eden bir durum olduğu ileri sürülebilir.

4.40. “Denetim sürecindeki rehberlik çalışmaları yıl içerisinde birden çok yapılmalıdır.” şeklinde düzenlenen anket maddesine ilişkin analiz sonuçları Tablo 79’da (Bkz. s.232) verilmiştir.

Tablonun beklenti düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=3,90$) ve erkek ($\bar{X}=3,82$) öğretmenlerin “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Kruskal Wallis –H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar arasında branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, 1–5 yıl ($\bar{X}=3,94$), 6–10 yıl ($\bar{X}=3,80$), 11–15 yıl ($\bar{X}=3,77$), 16–20 yıl ($\bar{X}=3,82$) ve 21–25 yıl ($\bar{X}=3,80$) ve 26 yıl ve üzeri’nde ($\bar{X}=3,96$) kıdemi bulunan öğretmenlerin “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=4,40$) mezunu öğretmenlerin “Her zaman olmalı” düzeyinde, Ön Lisans ($\bar{X}=3,97$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=3,63$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=3,83$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=3,72$) ve Diğer ($\bar{X}=3,92$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin ise “Çoğu zaman olmalı” düzeyinde bir beklenti içinde oldukları görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklenti düzeyine ilişkin yanıtları arasında mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 79. Öğretmenlerin, Denetim Sürecinde Rehberlik Çalışmalarının Yıl İçerisinde Birden Çok Yapılması Gerektiği İle İlgili Anket Maddesine İlişkin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Analiz Sonuçları

Bağımsız Değişken							Gerçekleşme Düzeyi												
Beklenti Düzeyi							Gerçekleşme Düzeyi												
Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	Sd	p						
a) Kadın	215	3,90	1,21	,649	453	,517	a) Kadın	215	2,34	1,06	-,174	453	,862						
b) Erkek	240	3,82	1,31				b) Erkek	240	2,36	1,11									
Brans	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	Brans	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	
a) Sos. Bil.	366	3,92	1,23089	233,63	2	4,197	,123		a) Sos. Bil.	366	2,30	1,06	Gruplar Arası	6,236	2	3,118	2,647		
b) Fen Bil.	78	3,61	1,40713	207,85					b) Fen Bil.	78	2,61	1,18	Gruplar İçi	532,370	452	1,178			
c) Meslek	11	3,45	1,29334	183,59					c) Meslek	11	2,27	,786	Toplam	538,607	454				
Kıdem	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Kıdem	N	\bar{X}	S	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	A.F.	
a) 1-5 Yıl	50	3,94	1,28	Gruplar Arası	2,841	5	,568	,351		a) 1-5 Yıl	50	2,48	,862	250,13	5	5,146	,398		
b) 6-10 Yıl	86	3,80	1,20	Gruplar İçi	727,436	449	1,620			b) 6-10 Yıl	86	2,23	,990	215,44					
c) 11-15 Y.	80	3,77	1,25	Toplam	730,277	454				c) 11-15 Y.	80	2,55	1,20	245,90					
d) 16-20 Y.	74	3,82	1,13							d) 16-20 Y.	74	2,29	1,09	222,19					
e) 21-25 Y.	41	3,80	1,53							e) 21-25 Y.	41	2,24	1,28	208,49					
f) 26 Yıl ve üzeri	124	3,96	1,30							f) 26 Yıl ve üzeri	124	2,34	1,08	226,16					
Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.	Mezuniyet	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	Sd	Kareler Ort.	F	A.F.
a) Öğrt.Ok.	10	4,40	1,34	Gruplar Arası	8,949	5	1,790	1,114		a) Öğrt.Ok.	10	2,70	,823	Gruplar Arası	4,737	5	,947	,797	
b) Ön Lis.	144	3,97	1,25	Gruplar İçi	721,328	449	1,607			b) Ön Lis.	144	2,41	1,12	Gruplar İçi	533,870	449	1,189		
c) Lis. Tam.	61	3,63	1,35	Toplam	730,277	454				c) Lis. Tam.	61	2,22	1,14	Toplam	538,607	454			
d) Eğit Fak.	148	3,83	1,24							d) Eğit Fak.	148	2,35	1,00						
e) Fen Edb.	50	3,72	1,19							e) Fen Edb.	50	2,46	1,16						
f) Diğer	42	3,92	1,33							f) Diğer	42	2,16	1,12						

*p<.05

Tablonun gerçekleşme düzeyini gösteren kısmına bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre, kadın ($\bar{X}=3,90$) ve erkek ($\bar{X}=3,82$) öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren” düzeyinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular branş değişkenine göre incelendiğinde, Sosyal Bilimler ($\bar{X}=2,30$) ve Teknik ($\bar{X}=2,27$) alanlardaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde, Fen Bilimleri ($\bar{X}=2,61$) alanındaki branş öğretmenlerinin ise “Orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular kıdem değişkenine göre incelendiğinde, öğretmenlerin beklentilerinin “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Kruskal Wallis-H testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Bulgular mezuniyet değişkenine göre incelendiğinde, Öğretmen Okulu ($\bar{X}=2,70$) mezunu öğretmenlerin beklentilerinin “Orta düzeyde olur” düzeyinde gerçekleştiği, Ön Lisans ($\bar{X}=2,41$), Lisans Tamamlama ($\bar{X}=2,22$), Eğitim Fakültesi ($\bar{X}=2,35$), Fen Edebiyat Fakültesi ($\bar{X}=2,46$) ve Diğer ($\bar{X}=2,16$) kurumlardan mezun olan öğretmenlerin beklentilerinin ise “Nadiren olur” düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin beklentilerinin gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtları arasında, mezuniyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin, “denetim sürecindeki rehberlik çalışmalarının yıl içerisinde birden çok yapılması”na ilişkin beklenti ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyini karşılaştırmak amacıyla uygulanan t testi sonuçları Tablo 80’de verilmiştir (Bkz. s.234).

Tablo 80 Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyinin Karşılaştırılması

Madde 40	Karşılaştırma Grubu	N	\bar{X}	S	t	Sd	p
Denetim sürecindeki rehberlik çalışmaları yıl içerisinde birden çok yapılmalıdır.	Beklenti Düzeyi	455	3,86	1,26	18,120	454	,000
	Gerçekleşme Düzeyi	455	2,35	1,08			

Tablo 80'deki bulgular incelendiğinde, rehberlik çalışmalarının yıl içerisinde birden çok yapılmasını ilköğretim okulu öğretmenlerinin “Çoğu zaman” bekledikleri, ancak bu beklentilerinin denetim süreci sırasında “Nadiren” karşılandığı yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Uygulanan t testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin verdikleri yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($t_{(454)}=18,120$ $p<,05$). Bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin denetim sürecinde rehberlik çalışmalarına daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşündükleri söylenebilir.

Doğanay (2006) çalışmasında, ilköğretim öğretmenlerinin var olan denetim süresinin yeterli olmadığı ve uzatılması gerektiğini belirttikleri bulgusuna ulaşmıştır. Kılıç (2002) çalışmasında, öğretmenlerin “bir öğretim yılı süresince öğretmenlerin her birinin rehberlik, mesleki yardım ve denetim amacı ile kaç kere ziyaret edilmesinden yanasınız?” sorusuna en yüksek ortalama ile “4 ve daha fazla” (%52) seçeneğinde yoğunlaştıklarını belirtmektedir. Ersan (1991) ilköğretim denetmenleri üzerinde yürüttüğü çalışmasında, denetmenlerin kendilerini az yeterli gördükleri rol davranışlarının daha çok öğretmeni sınıf ortamında uzun süre gözlemeyi gerektiren davranışlar olduğunu ifade etmiştir. Bu bulgular araştırma bulgularını desteklemektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma verilerinin analizi ile elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen öneriler üzerinde durulmaktadır.

5.1 Sonuç

Bu araştırma ilköğretim okulu öğretmenlerinin denetim sürecinde beklentilerini ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeylerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada ilköğretim okulu öğretmenlerinin denetim sürecinden beklentileri ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeyleri cinsiyet, branş, kıdem ve mezuniyet değişkenlerine bakılarak incelenmiştir. Bu amaçla araştırmacı tarafında geliştirilen ölçme aracı sosyo-ekonomik düzeylerine göre derecelendirilen ilköğretim okullarında çalışan 455 öğretmene uygulanmıştır.

Sonuçlar sunulurken öncelikle anlamlı fark bulunan durumlar ortaya konulmuş, devamında okuyucunun ilköğretim okulu öğretmenlerinin denetim süreci hakkındaki eğilimlerine ilişkin bilgi edinebilmesi için tüm maddelere ilişkin verilen cevapların düzeylerini gösteren tablolar oluşturulmuştur (Bkz, s.242-244)

5.1.1 Kişisel Özelliklere İlişkin Sonuçlar:

- Araştırmaya katılan ilköğretim okulu öğretmenlerinin 215'i kadın (%47) ve 240'ı erkek (%53)'tir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin branş bazında dağılımı Sosyal Bilimler N=366 (%80), Fen Bilimleri N=78 (%17) ve Teknik N=11 (%3) şeklindedir.

- Araştırmaya katılan ilköğretim okulu öğretmenlerinin % 11'i 1–5 yıl, %19'u 6–10 yıl, %18'i 11–15 yıl, %16'sı 16–20 yıl, %9'u 21–25 yıl ve %27'si 26 yıl ve üzerinde kıdeme sahiptir.
- Araştırmaya katılan ilköğretim okulu öğretmenlerin, %2'si Öğretmen Okulu, %32'si Ön Lisans, %13'ü Lisans Tamamlama, %33'ü Eğitim Fakültesi %11'i Fen Edebiyat Fakültesi ve %9'u Diğer kurumlardan mezundur.

5.1.2 Alt Problemlere ilişkin Sonuçlar:

5.1.2.1 Cinsiyet değişkenine ilişkin sonuçlar

Araştırma sonucunda kadın öğretmenlerin her madde de erkek öğretmenlerden daha yüksek düzeyde bir beklenti içinde oldukları, bununla birlikte bu beklentilerinin erkek öğretmenlere oranla daha az gerçekleştiği görülmüştür. Bu sonuca göre, kadın öğretmenlerin denetim sürecini erkek öğretmenlere oranla daha fazla önemsedikleri, denetmenlerden daha fazla yardım bekledikleri söylenebilir. Cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülen sonuçlar şöyledir.

Beklenti düzeyi:

Kadın öğretmenler erkek öğretmenlere oranla:

- Denetmenlerin eğitim, öğretim programlarının uygulanması ile ilgili daha çok bilgi vermelerini,
- Denetim sürecinde, okulun bulunduğu çevre koşullarının göz önüne alınmasını,
- Denetmenlerin derslerde sınıfların düzeylerine göre soru sormalarını,
- Denetmenlerin öğretmenlerin olumlu yanlarını da söylemelerini,
- Denetmenlerin denetim sürecini gerçekleştirirken benzer denetim yaklaşımlarını kullanmalarını,
- Denetim süreci öncesinde ve sonrasında denetim süreci hakkında öğretmenlerinde görüş ve düşüncelerinin alınmasını,
- Denetim sürecinin karşılıklı anlayış ve saygı içermesini,
- Denetim sürecinde görülen eksikliklerin açık olarak belirtilmesini,
- Denetim süreci ile başarıyı artırmanın hedeflenmesini,
- Denetmenlerin uzlaşmacı olmalarını,

- Denetmenlerin gerçekçi olmalarını,
- Denetim sürecinin öğretme ve öğrenme sürecinin geliştirilmesini esas almasını,
- Denetmenlerin kılık-kıyafet ve davranışlarına özen göstermelerini,
- Denetim sürecinin öğretmenlerin bireysel farklılıklarını dikkate almasını,
- Denetmenlerin öğretmenlere karşılaştıkları sorunlarla ilgili çeşitli çözüm yolları önermelerini,
- Denetmenlerin öğretmenlere kendilerini geliştirmeleri için mesleki kaynakları temin etme konusunda yardımcı olmalarını,
- Denetim sürecinin öğretmenin çevreye uyumuna yardımcı olmasını
- Denetmenlerin öğretmenleri rencide edici davranışlardan uzak durmalarını,
- Denetim sürecinin öğretmenlerin niteliklerini artırmayı amaç edinmesini, daha çok bekledikleri belirlenmiştir.

Gerçekleşme düzeyi:

Kadın öğretmenler erkek öğretmenlere oranla:

- Denetim sürecinde, okulun bulunduğu çevre koşullarının göz önüne alınmasına,
- Denetmenlerin, denetledikleri branşlarda uzman olmalarına,
- Ders denetimleri esnasında sınıftaki bütün öğrencileri tanımaya dönük çalışmalar yapılmasına,
- Denetim süreci öncesinde ve sonrasında denetim süreci hakkında öğretmenlerinde görüş ve düşüncelerinin alınmasına,
- Zümre öğretmenler kurulu toplantılarına denetmenlerin de katılmasına,
- Denetmenlerin öğretmenlere kendilerini geliştirmeleri için mesleki kaynakları temin etme konusunda yardımcı olmalarına,
- Denetim sonunda görülen sorunlar giderilinceye kadar müfettişin öğretmenle iletişimini sürdürmesine,
- Denetim sürecinin öğretmenin çevreye uyumuna yardımcı olmasına,
- Denetmenlerin rehberlik çalışmaları sırasında örnek dokümanlarla gelmelerine,
- Denetmenlerin, kurumun çevreye bütünleşmesine, öğretmen ve veliler arasında uyumlu ilişkiler kurulmasına katkıda bulunmasına,
- Denetmenin, öğretmenin ihtiyaç duyduğu konuları birlikte belirlemesi ve denetim süreci sonunda görüşlerini öğretmenle birlikte paylaşmasına

- Denetmenlerin bireysel gereksinimlerini (yeme, içme vb. kendilerinin karşılamasına ilişkin beklentilerinin daha az gerçekleştiği belirlenmiştir.

5.1.2.2 Branş değişkenine ilişkin sonuçlar

Araştırma sonucunda, genel olarak Sosyal Bilimler ve Teknik alandaki branş öğretmenlerinin beklentilerinin Fen Bilimleri alanındaki branş öğretmenlerine oranla daha üst düzeyde olduğu ve bu beklentilerinin daha az düzeyde gerçekleştiği görülmüştür. Bu sonuçlara göre, Sosyal Bilimler ve Teknik alandaki branş öğretmenlerinin denetim sürecinden daha fazla yardım bekledikleri söylenebilir.

Beklenti düzeyi:

Sosyal bilimler alanındaki branş öğretmenleri, Fen bilimleri alanındakilere oranla:

- Denetim sürecinde, okulun bulunduğu çevre koşullarının göz önüne alınmasını,
- Denetim süreci ile başarıyı artırmanın hedeflenmesini,
- Denetmenlerin öğretmenlere kendilerini geliştirmeleri için mesleki kaynakları temin etme konusunda yardımcı olmalarını, daha çok beklemektedir.

Sosyal bilimler alanındaki branş öğretmenlerin Teknik alandakilere oranla:

- Ders denetimleri esnasında sınıftaki bütün öğrencileri tanımaya dönük çalışmalar yapılmasını daha çok beklemektedir.

Gerçekleşme düzeyi:

Sosyal Bilimler alanındaki branş öğretmenleri Fen bilimleri alanındakilere oranla:

- Denetim sürecinde önceliğin öğretmenin derslerdeki başarısına verilmesine,
- Denetim süreci ile başarıyı artırmanın hedeflenmesine,
- Zümre öğretmenler kurulu toplantılarına denetmenlerin de katılmasına,

- Denetim sonunda görülen sorunlar giderilinceye kadar müfettişin öğretmenle iletişimini sürdürmesine,
- Denetim sürecinin öğretmenin çevreye uyumuna yardımcı olmasına,
- Denetmenlerin rehberlik çalışmaları sırasında örnek dokümanlarla gelmelerine,
- Denetmenlerin, kurumun çevreyle bütünleşmesine, öğretmen ve veliler arasında uyumlu ilişkiler kurulmasına katkıda bulunmasına,
- Denetmenin, öğretmenin ihtiyaç duyduğu konuları birlikte belirlemesi ve denetim süreci sonunda görüşlerini öğretmenle birlikte paylaşması ile ilgili beklentilerinin daha az gerçekleştiğini belirlenmiştir.

Sosyal bilimler alanındaki branş öğretmenleri Teknik alandakilere oranla:

- Ders denetimleri esnasında sınıftaki bütün öğrencileri tanımaya dönük çalışmalar yapılmasına,
- Denetim sürecinin karşılıklı anlayış ve saygıyı içermesine ilişkin beklentilerinin daha az gerçekleştiği belirlenmiştir.

Fen bilimleri alanındaki branş öğretmenleri diğer branş gruplarındakilere oranla:

- Denetmenlerin, denetledikleri branşlar da uzman olmalarına,
- Denetim süreci öncesinde ve sonrasında denetim süreci hakkında öğretmenlerinde görüş ve düşünceleri alınmasına,
- Denetim sürecinin karşılıklı anlayış ve saygı içermesine,
- Denetmenlerin öğretmenlere güven vermesine,
- Denetim sürecinin, öğretme ve öğrenme sürecin geliştirilmesini esas almasına,
- Denetim sürecinin yol gösterici olmasına ilişkin beklentilerinin daha çok gerçekleştiği belirlenmiştir.

5.1.2.3 Kıdem değişkenine ilişkin sonuçlar

Beklenti düzeyi:

- 11–15 yıl kıdemi bulunanlar, 1–5, 6–10 ve 11–16 yıl kıdemi bulunanlara oranla, denetim sürecinde öğretmen ve müfettiş iletişimine öncelik verilmesini daha çok beklemektedir.
- 6–10 yıl kıdemi bulunanlar, 16–20, 21–25 ve 26 yıl ve üzerinde kıdemi bulunan öğretmenlere oranla denetim sürecinde okulun bulunduğu çevre koşullarının göz önüne alınmasını daha çok beklemektedir.
- 1–5 yıl kıdemi bulunanlar diğer kıdem gruplarındakilere, 11–15 yıl kıdemi bulunanlar, 26 yıl ve üzerinde kıdemi bulunanlara oranla denetmenlerin öğretmenlere güven vermelerini daha çok beklemektedir.
- 6–10 yıl ve 11–15 yıl kıdemi bulunanlar 26 yıl ve üzerinde kıdemi bulunan öğretmenlere oranla, denetim sürecinin öğretme ve öğrenme sürecinin geliştirilmesini esas almasını daha çok beklemektedir.
- 1–5 yıl kıdemi bulunanlar, 6–10, 16–20 ve 26 yıl ve üzerinde kıdemi bulunanlara oranla denetim sonunda görülen sorunlar giderilinceye kadar müfettişin öğretmenle iletişimin sürdürmesini daha çok beklemektedirler.

Gerçekleşme düzeyi:

- 26 yıl ve üzerinde kıdemi bulunan öğretmenlerin diğer kıdem gruplarındaki öğretmenlere oranla denetim sürecinde okulun bulunduğu çevre koşullarının daha fazla göz önüne alınmasına ilişkin beklentileri daha fazla gerçekleştiği belirlenmiştir.
- Denetmenlerin denetledikleri branşlarda uzman olmalarına ilişkin, 16–20 yıl ve 26 yıl ve üzeri'nde kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin, 1–5 yıl ve 6–10 yıl arasında kıdemi bulunan öğretmenlere oranla; 11–15 yıl ve 21–25 yıl kıdemi bulunan öğretmenlerin beklentilerinin ise 1–5 yıl arası kıdemi bulunan öğretmenlere oranla daha çok gerçekleştiği belirlenmiştir.

5.1.2.4. Mezuniyet değişkenine ilişkin sonuçlar

Beklenti düzeyi:

- Ders denetimleri esnasında sınıftaki bütün öğrencileri tanımaya dönük çalışmalar yapılmasını, Ön Lisans mezunu öğretmenlerin, Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi ve Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlere oranla daha çok bekledikleri belirlenmiştir.

Gerçekleşme düzeyi:

- Denetim sürecinde okulun bulunduğu çevre koşullarının göz önüne alınmasına ilişkin, Ön lisans mezunu öğretmenlerin, Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlere oranla; Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin, Eğitim Fakültesi ve Diğer kurumlardan mezun öğretmenlere oranla beklentilerinin daha çok gerçekleştiğini belirlenmiştir.
- Denetmenlerin denetledikleri branşlarda uzman olmalarına ilişkin, Ön Lisans mezunu öğretmenlerin beklentilerinin, Eğitim Fakültesi ve Diğer alan mezunlarına oranla; Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin beklentilerinin Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi ve Diğer kurumlardan mezun öğretmenlere oranla daha çok gerçekleştiği görülmüştür.
- Denetim süreci öncesinde ve sonrasında denetim süreci hakkında öğretmenlerin de görüş ve düşüncelerinin alınmasına ilişkin, Ön Lisans mezunu öğretmenlerin, Eğitim Fakültesi ve Diğer kurumlardan mezun olanlara oranla; Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin, Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi ve Diğer kurumlardan mezun olanlara oranla beklentilerinin daha çok gerçekleştiği belirlenmiştir.
- Denetmenlerin öğretmenlere güven vermesine ilişkin, Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin, Ön Lisans, Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi ve Diğer kurumlardan mezun olan öğretmenlere oranla beklentilerinin daha çok gerçekleştiği belirlenmiştir.
- Denetmenlerin gerçekçi olmalarına ilişkin, Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin, Ön Lisans ve Diğer kurumlardan mezun olan öğretmenlere oranla beklentilerinin daha fazla gerçekleştiği belirlenmiştir.

- Zümre öğretmenler kurulu toplantılarına denetmenlerin de katılması gerektiğine ilişkin, Ön Lisans ve Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin, Eğitim Fakültesi ve Fen Edebiyat Fakültesi mezunlarına oranla beklentilerinin daha çok gerçekleştiğini belirlenmiştir.
- Denetmenlerin rehberlik çalışmaları sırasında örnek dokümanlarla gelmelerine ilişkin, Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin, Öğretmen Okulu, Fen Edebiyat Fakültesi ve Diğer kurumlardan mezun olan öğretmenlere oranla beklentilerinin daha çok gerçekleştiği belirlenmiştir.
- Denetmenin öğretmenin ihtiyaç duyduğu konuları birlikte belirlemesi ve denetim süreci sonunda görüşlerini öğretmenle paylaşmasına ilişkin, Lisans Tamamlama mezunu öğretmenlerin, Öğretmen Okulu, Eğitim Fakültesi ve Diğer kurumlardan mezun olan öğretmenlere oranla beklentilerinin daha çok gerçekleştiği belirlenmiştir.

5.1.3 Beklenti ve Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Sonuçlar:

Araştırma sonucunda ilköğretim okulu öğretmenlerinin denetim sürecinden beklentilerinin üst düzeylerde olduğunu, ancak bu beklentilerinin alt düzeylerde gerçekleştiğini ifade ettikleri belirlenmiştir. Bu sonuç, ilköğretim okulu öğretmenlerinin denetim sürecini önemsedikleri ve denetim sürecini gerçekleştiren denetmenlerden bu süreç içerisinde daha fazla yardım bekledikleri şeklinde yorumlanabilir.

Nitekim okullarda öğrenilen bilgi ve kazanılan beceriler hızlı değişmeler karşısında güncelliklerini koruyamamakta ve çok çabuk eskimektedir. Bu olgu, her meslek dalında olduğu gibi, öğretmenlikte de sürekli bir kendini yenilemeyi zorunlu kılmaktadır (Aydın, 2000:36). Bu durumda, öğretmenlerin beklentilerinin yüksek çıkmasında etkisi olduğu düşünülebilir.

Tablo-81. Cinsiyet Değişkenine Göre Öğretmenlerin Anket Maddelerine İlişkin Yanıtlarının Madde Bazında Gösterilmesi

DÜZEYLER		CİNSİYET		MADELER
Beklenti	Gerçekleşme	Erkek	Kadın	
Her Zaman Olmalı	Nadiren Olur	9.11.17.29.30.31.33.34, 35,36,	3.7.8.9.11.17.18.24.27, 29.30.31.35.36.38.39,	
Her Zaman Olmalı	Orta Düzeyde Olur	2.3.4.6.7.8.12.13.14.15, 18.20.21.22.24.25.27.28 37.38.39,	2.4.6.12.13.14.15.20.21, 22.25.28.37,	
Her Zaman Olmalı	Çoğu Zaman Olur	10,23,	10,23,	
Her Zaman Olmalı	Hiçbir Zaman Yapılmaz		33,34,	
Çoğu Zaman Olmalı	Orta Düzeyde Olur	1.5.16.19,	5.16.19,	
Çoğu Zaman Olmalı	Nadiren Olur	26,40,	1,40,	
Orta Düzeyde Olmalı	Hiç Bir Zaman Yapılmaz		26,	

Tablo-82. Branş Değişkenine Göre Öğretmenlerin Anket Maddelerine İlişkin Yanıtlarının Madde Bazında Gösterilmesi

DÜZEYLER		BRANŞ GRUPLARI			MADELER
Beklenti	Gerçekleşme	Sosyal Bilimler	Fen Bilimleri	Teknik	
Her Zaman Olmalı	Nadiren Olur	7.8.9.11.17.18.24. 27.29.30.31.33.34 35.36.38.39.	33.35.	3.7.8.11.12.15. 17.22.27.28.29. 30.31.34.38.	
Her Zaman Olmalı	Orta Düzeyde Olur	2.3.4.5.6.12.13,14 . 15.20.21.22.25.28 . 37.	2.3.5.6.7.8.11. 12.13.14.15.17. 18.20.21.22,24 .25.27.28.29.30.3	4.5.6.18.20.21. 25.37.	
Her Zaman Olmalı	Çoğu Zaman Olur	23.	23.		
Her Zaman Olmalı	Hiçbir Zaman Yapılmaz	32.	32.	32.	
Çoğu Zaman Olmalı	Orta Düzeyde Olur	19.10.16,	1.4.10.19.39.40,	1.2.14.19.23,	
Çoğu Zaman Olmalı	Nadiren Olur	1.40.	9	9.10.24.33.35.36.39.40,	
Orta Düzeyde Olmalı	Hiç Bir Zaman Yapılmaz	26.		26.	
Orta Düzeyde Olmalı	Orta Düzeyde Nadiren Olur		16. 26.	16.	

Tablo-83. Kıdem Değişkenine Göre Öğretmenlerin Anket Maddelerine İlişkin Yanıtlarının Madde Bazında Gösterilmesi

DÜZEYLER		KIDEM GRUPLARI					
Beklenti	Gerçekleşme	1-5 Yıl	6-10 Yıl	11-15 Yıl	16-20 Yıl	21-25 Yıl	26 Yıl ve Üzeri
Her Zaman Olmalı	Nadiren Olur	1.3.7.8.11.13,17.18.24,25.29.31,34.35.36,39,	3.8.9,11,13,17.18.22,24.27.29,30.31.32,34.35,36,37.38.39	7.9.11,17.29.31,32.34.36,39,	1.3.7.9,11,13.15,17.18.27.29.31.32,34.35, 36,39,	1.7.9,10.11.15,17.18.27,29.30.31.32.34.35.36,	1.9.11,25,29,31,32.34.35,36,
Her Zaman Olmalı	Orta Düzeyde Olur	2.4.5.6,12.14.15,20.21.22,27.28.30,37,38,	2.4.5.6.7,12,14,15,20,21,25,28,	1.2.3.4,5.6.8.10,12.13.14,15.18.20,21.22.24,25.27.28,	2.4.5.6,8,12.14,20.21.22,24.25.28,30.37.38,	3.4.5.6,8.12.13,14.20.21,22.24.25,28.37.38,39,	2.3.4.5,6.7.8.12,13.14.15,17.18.20,21.22.24,27.28.30,37.38.
Her Zaman Olmalı	Çoğu Zaman Olur	23,	23,	23,	23,	23,	23,
Her Zaman Olmalı	Hiç Bir Zaman Yapılmaz	32,					
Çoğu Zaman	Orta Düzeyde Olur	16,19,	1,16,19,	16,19,	16,19,	2,19,	19,
Çoğu Zaman Olmalı	Nadiren Olur	9,39,40,	40,	40,	39,40,	40,	40,
Orta Düzeyde	Hiç Bir Zaman Yapılmaz	26,	26,	26,	26,		
Orta Düzeyde	Orta Düzeyde Olur					16,	10,16,
Orta Düzeyde	Nadiren Olur	10,	10,	35,	10,	26,	26,

MADDELER

Tablo-84. Mezuniyet Değişkenine Göre Öğretmenlerin Anket Maddelerine İlişkin Yanıtlarının Madde Bazında Gösterilmesi

DÜZEYLER		MEZUN OLUNAN KURUM					
Beklenti	Gerçekleşme	Öğret. Okulu	Ön Lisans	Lisans Tam.	Eğitim Fakültesi	Fen Edb. Fakültesi	Diğer Kurum
Her Zaman Olmalı	Nadiren Olur	5.9.11.17 18.24.25, 28.31.32. 33.35.37, 38,39,	9.11.15,17 18,25,28, 29.30.31, 32.33.34, 35.36.39,	1.29.32, 33.34.36,	3.7.8.9.11, 13.17.18.24, 27.29.30.31 32.33.34.35, 36.38.39,	7.8.11.17. 18.24.29, 30.31.32. 33.34.35 36.37.39	3.7.8.9.11, 13.15.17,18. 24.27,28.29. 30,31.32.33, 34.35.36,38, 39,
Her Zaman Olmalı	Orta Düzeyde Olur	1.2.3.4.6. 7.8.12.13 14.15,19. 20.21.22. 23.27,30, 40,	2.3.4.5.6,7 10,12,13, 14.20.21, 22.24.27, 37,38,	2.3.5.6.7.8, 11.12.13,14. 15.17,18.20. 21,22.24.25, 27.28.30,31 37.38, 39	2.4.5.6.12, 14.15.20, 21.22.25, 28,37,	2.3.4.5.6. 12.13.14. 15.20.21. 22.25.27, 28,38,	2.4.5.6.10, 12.14.20, 21.22.25.37,
Her Zaman Olmalı	Çoğu Zaman Olur		23,	23,	23,	23,	23,
Her Zaman Olmalı	Hiç Bir Zaman Yapılmaz	26.29.34. 36,	26,	26,	26,	26,	26,
Çoğu Zaman Olmalı	Orta Düzeyde Olur	10,16,	16,19,	4.10.19,	1.16.19,	1.10.16, 19,	
Çoğu Zaman Olmalı	Nadiren Olur		1.26.40	9.35.40,	10,40,	9,40,	1.19.40,
Orta Düzeyde Olmalı	Hiç Bir Zaman Yapılmaz						
Orta Düzeyde Olmalı	Orta Düzeyde Olur			16,			16,
Orta Düzeyde Olmalı	Nadiren Olur						

MADDELER

5.2 Öneriler

Araştırma bulgularının ışığında geliştirilen öneriler aşağıda belirtilmiştir.

5.2.1 Uygulamacılar İçin Öneriler

1. Denetim, okulları etkileyen çevresel faktörler göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmelidir.
2. Öğretmenlerin kendilerine yol gösterici olarak kendilerinden daha üst düzeyde eğitim almış ve aynı branşta uzman kişiler tarafından denetlenmeyi bekledikleri görülmektedir. Bu doğrultuda ilköğretim müfettişlerinin branşlarının çeşitlendirilmesi ve yeteri kadar branş müfettişi istihdam edilmesi yoluna gidilmelidir.
3. Denetim sürecinde öğretmenlerinde sürece ilişkin düşünceleri alınmalı, beklentilerini ortaya koyabilmeleri için sağlıklı bir iletişim süreci sürdürülmelidir.
4. Denetmenlerin eğitim ve öğretim etkinlikleri ile ilgili yol gösterici rollerini iyi oynayabilmeleri için örnek çalışmalarla öğretmenleri bilgilendirmeleri sağlanmalıdır.
5. Denetim sürecinde belirlenen sorunlar çözülmünceye kadar denetmen ve öğretmen arasındaki iletişim sürdürülmelidir.
6. Denetim süreci sonunda istenen verimin elde edilmesi için öncelikle denetim sürecinin karşılıklı anlayış ve saygı içermesi sağlanmalıdır.
7. Denetim sürecine yeterince zaman ayrılmalıdır ve denetmenler denetim sürecinde öğretmenlere örnek ders uygulamaları vermelidir.
8. Değişmekte olan eğitim programları da göz önünde bulundurularak denetim süreci sırasında denetmenlerin uygulamalarla ilgili daha çok bilgi vermeleri sağlanmalıdır.
9. Denetmenler öğretmenlere eğitim sistemindeki son gelişmeleri, yeni çıkan mesleki yayınları tanıtmalı ve bunları temin etmelerinde yardımcı olmalıdır.
10. Denetmenlerin ve öğretmenlerin niteliklerinin artırılması amacıyla süreklilik taşıyan hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenmelidir.
11. Denetim süreci ile ilgili olarak öğretmenlerin beklentilerinin önemi üzerinde durulmalı, bunların gerçekleşmesinin sürecin sağlıklı işleminde koşt olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

5.2.2 Araştırmacılar İçin Öneriler

1. Denetmenlerin ve öğretmenlerin denetim sürecinden beklentileri ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeylerini karşılaştırmalı bir şekilde ortaya koyan çalışmalar yapılabilir.
2. Merkez ile köy ve kasabalarda çalışan öğretmenlerin denetim sürecinden beklentileri ve bu beklentilerinin gerçekleşme düzeylerini gösteren çalışmalar yapılabilir.
3. Mevcut denetim sistemi içerisinde farklı eğitim birimlerinden mezun olan denetmenlerin öğretmen denetimine ilişkin görüşlerini ortaya koyan çalışmalar yapılabilir.
4. Denetim sistemi içerisinde denetmenlerin yüklenmiş oldukları soruşturma görevlerinin, rehberlik görevlerini yerine getirmelerinde engel oluşturma durumları araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Acar, N. P. (2002). İlköğretim Müfettişlerinin Öğretimsel Liderlik Davranışları (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Akbaba, S. (1997). Teachers and The Roles of the Inspectors in Centralized Turkish Primary Schools. 51st Annual Conference National Council of Professor of Educational Administration Vail, Colorado <http://www.eric.ed.gov/>.
- Akbaba, S. (2002). "Öğretme Yetiştirmede Mesleki Rehberliğin Yeri ve Önemi." Milli Eğitim Dergisi 155–156: 21–31.
- Akçadağ, T. (1998). Ankara'daki İlköğretim Okullarında Deneticilerin Denetim Süreçlerinde Açıklık İlkesine Uymaları Konusunda Deneticilerin Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Görüşleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara, Hacettepe Üniversitesi.
- Akçadağ, T. (2003). "Denetimde Açıklık İlkesi." Eğitim Araştırmaları 3 (11): 9-15.
- Akış, M. (1999). İlkokul Öğretmenlerinin Çağdaş Denetmen Rollerine İlişkin Algı ve Beklentileri (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Alkan, C. (1984). Dünya'da ve Türkiye'de Eğitim Alanında Eleman Yetiştirme Yaklaşımları. Eğitim Bilimleri Sempozyumu, Ankara, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:136.

- Altıntaş, R. (1992). İlköğretimin Teftişi. Türkiye'de İlköğretim Sempozyumu, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara.
- Arseven, A. D. (1993). Alan Araştırma Yöntemi: İlkeler, Teknikler, Örnekler. Ankara, Gül Yayınevi.
- Ataunal, A. (2003). Niçin ve Nasıl Bir Öğretmen? Ankara, Milli Eğitim Vakfı Yayınları No: 4.
- Atay, K. (1996). "İlköğretim Müfettişlerinin Yeterlilikleri." Eğitim Yönetimi 2(5): 25–38.
- Atkins, A. O. (1996). "Teachers' Opinions of The Teacher Evaluation Process" [www.eric.ed.gov ED027791](http://www.eric.ed.gov/ED027791).
- Aydın, İ. (2005). Öğretimde Denetim. Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- Aydın, M. (1990). Türk Eğitim Sisteminde Denetime Bir Bakış. Eğitim Bilimleri Sempozyumu 15–17 Haziran 1989, Malatya.
- Aydın, M. (2000). Çağdaş Eğitim Denetimi (4. Baskı). Ankara, Hatiboğlu Basım ve Yayım.
- Aydın, M. (2000). Eğitim Yönetimi (6. Baskı). Ankara, Hatiboğlu Basım ve Yayım.
- Balcı, A. (1992). İlköğretimde Öğretimin Niteliğinin Geliştirilmesi. Türkiye'de İlköğretim Sempozyumu, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.
- Balcı, A. (2004). Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeler. Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- Banicky, L. A. and H. K. Foss (1999). Quality Teachers, Quality Teaching Delaware, Delaware Education Research and Development.

Başar, H. (2000). Eğitim Denetçisi (5. Baskı). Ankara, Pegem A Yayıncılık.

Başaran, İ. E. (1988). Eğitim Yönetimi. Ankara, Gül Yayınevi.

Başaran, İ. E. (1998). Eğitime Giriş (4. Basım). Ankara, Anı Yayıncılık.

Baykul, Y. (1999). İstatistik Metodlar ve Uygulamalar (3. Baskı). Ankara, Anı Yayıncılık.

Bedir, G. (2003). Türk Milli Eğitiminde İlköğretim Denetim Sisteminin İşleyişi ve Denetmen Yetiştirme Programlarının Etkililiği (Kayseri İli Örneği) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kayseri, Erciyes Üniversitesi.

Bennett, D. D. (1995). "The Role of Content Knowledge in Instructional Supervision" [www.eric.ed.gov ED379277](http://www.eric.ed.gov/ED379277).

Bilir, M. (1992). "Teftiş Sisteminin Yapı ve İşleyişi." Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi 25(1).

Binbaşıoğlu, C. (1975). Eğitim Yöneticiliği. Ankara, Binbaşıoğlu Yayınevi.

Burgaz, B. (1992). Türk Eğitim Sisteminde Denetmenlerin Başarılarını Etkileyen Nedenler (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara Hacettepe Üniversitesi.

Burgaz, B. (1995). "İlköğretim Kurumlarının Denetiminde Yeterince Yerine Getirilmediği Görülen Bazı Denetim Roller ve Nedenleri." Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi(11): 127–134.

Bursalıoğlu, Z. (2002). Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış (12. Basım). Ankara, Pegem A Yayıncılık.

- Bülbül, A. S. (1984). Eğitim Uzmanlarının Eğitimi. Eğitim Bilimleri Sempozyumu, Ankara, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:136.
- Büyükaslan, M. A. (1998). İlköğretim Okullarındaki Öğretmenlerin İlköğretim Denetmenlerinin Ders Denetimine İlişkin Algı ve Beklentileri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kocaeli, Kocaeli Üniversitesi.
- Büyükoztürk, Ş. (2002). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı: İstatistik Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum (2. Basım). . Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- Can, N. (2004). "İlköğretim Öğretmenlerinin Denetimi ve Sorunları." Milli Eğitim Dergisi 31 (161): 112–122.
- Celep, C. (2000). Eğitimde Örgütsel Adanma ve Öğretmenler. Ankara, Anı Yayıncılık.
- Celep, C. and B. Çetin (2003). Bilgi Yönetimi: Örgütlerde Bilgi Paylaşım Kültür Yaratma. Ankara, Anı Yayıncılık.
- Cengiz, C. (1992). Milli Eğitim Bakanlık Müfettişlerinin Yetiştirilmesi ve Teftişin Geliştirilmesi. İstanbul, Milli Eğitim Basımevi.
- Clark, P. L. (1998). Perceptions of New Hampshire Teachers and Supervisors Regarding Teacher Supervision (Yayımlanmamış Doktora Tezi), University Of New Hampshire UMI Microfilm, Number:9831940.
- Coşkun, A. (1999). İlköğretim Teftiş Sisteminin Yapısı ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinin Teftişi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sivas Sivas Üniversitesi.
- Dağlı, A. (2005). "İlköğretim Öğretmenlerinin Algılarına Göre İlköğretim Denetmenlerinin Ders Denetime İlişkin Davranışları." Eğitim ve Bilim 25 (118).

- Demirtaş, H. and H. Güneş (2002). Eğitim Yönetimi ve Denetimi Sözlüğü. Ankara, Anı Yayıncılık.
- Doğanay, E. (2006). Taşra Birimlerindeki İlk ve Ortaöğretim Kurumlarında Yürütülen Teftiş Hizmetlerinin Karşılaştırılması (Van İli Örneği) (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. Van, Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Dollansky, T. (1998). Rural Saskatchewan Elementary K–6 Teachers' Perceptions of Supervision and Professional Development. <http://saskschoolboards.ca/research/leadership/98-04.htm>.
- Dündar, A. A. (2005). İlköğretim Okullarında Yapılan Teftişin Okul Başarısı ve Gelişimi Üzerine Etkisi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara Gazi Üniversitesi.
- Ehren, M. C. M. and A. J. Wisner (2006). "Towards a Theory on Impact of School Inspections " British Journal of Education Studies, 54(1): 51–72.
- Ersan, N. (1987). "Eğitim Denetiminde Öğretmen Faktörü." Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2: 103-108.
- Ersan, N. (1991). İlköğretim Denetmenlerinin Beklenen Rol Davranışlarını Yerine Getirmede Kendilerini Yeterli Bulma Dereceleri ve Öğretimin Niteliği. Eğitimde Arayışlar Sempozyumu: Eğitimde Nitelik Geliştirme, İstanbul, Özel Kültür Okulları Eğitim-Araştırma Geliştirme Merkezi.
- Ertekin, Y. (2004). "Çağdaş Yönetim ve Denetim." Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 1(1).
- Florence, G. W. (2005). Teacher Supervision Methods in Virginia (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Richmond, Virginia, Virginia Commonwealth University UMI Number:3169632.

- Glanz, J. (1996). Pedagogical Correctness in Teacher Education: Discourse about the Role of Supervision. The Annual Meeting of the American Educational Research Association ED:397058, New York.
- Glanz, J. and S. Sullivan (2004). Supervision That Improves Teaching: Strategies and Techniques (2nd. ed.), Corwin Press.
- Glickman, C. D., S. P. Gordon, et al. (2007). Supervision and Instructional Leadership : A Developmental Approach (7th Ed). Boston, Allyn and Bacon.
- Gökçe, F. (1994). "Eğitim Denetiminin Amaç ve İlkeleri." Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi(10): 73–84.
- Gündüz, B. (2005). "İlköğretim Öğretmenlerinde Tükenmişlik." Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 1(1): 152–166.
- Günlü, R. (2005). Öğretmen Yetiştirme ve Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi 4. Demokratik Eğitim Kurultayı "Eğitim Hakkı". E. Küçüker. Ankara, Eğitim Sen Yayınları 1: 277–304.
- Harris, B. M. (1985). Supervisory Behavior in Education (3th.ed). Englewood Cliffs, New Jersey Prentice-Hall.
- Has, E. (1998). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Mesleki Uygulamalarını Geliştirmelerinde Teftişin Rolü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara, Gazi Üniversitesi.
- Hillyer, D. (2005). A Case Study of Teacher Evaluation and Supervision at A High Performing Urban Elementary School (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Faculty Of Rossier School Of Education. California, Southern California University.

- Hoy, W. K. and P. B. Forsyth (1986). Effective supervision: Theory into practice. New York, Random House.
- Ilgar, L. (1996). Eğitim yönetimi-Okul yönetimi-sınıf yönetimi. İstanbul, Beta Basım Yayım.
- J.FCramer and G. S. Browne (1977). Çağdaş Eğitim (ev:Ferhan Oğuzkan) (2.Baskı). İstanbul, Milli Eğitim Basımevi.
- Johnston, J. (1988). Teacher Supervision and Evaluation Practices (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Nebraska, University of Nebraska UMI Number:8904493.
- Kaptan, S. (1993). Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri. Ankara, Tekişik Web Ofset Tesisleri.
- Kapusuzoğlu, ř. (2004). Okula Dayalı Yönetimde Denetim Sisteminin İşlevselliği ve Katkısının Değerlendirilmesi. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- Karagözoğlu, G. (1972). Türk Eğitim Sisteminde Bakanlık Denetmenlerinin Rolü Araştırma zeti. Ankara, MEB PAK Dairesi.
- Karagözoğlu, G. (1977). İlkretimde Teftiş ve Uygulamaları (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara.
- Karakaya, ř. . (2001). Denetimde ğretmenlerin Geliştirilmesine Yönelik İnsan İlişkileri Davranışları Konusunda ğretmen ve Müfettiş Görüşleri (şanlıurfa İli rneği) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. anakkale, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.

- Kayıkçı, K. (2005). Milli Eğitim Bakanlığı Denetmenlerinin Denetim Alt Sisteminin Yapısal Sorunlarına İlişkin Algıları ve İş Doyum Düzeyleri (Yayınlanmış Doktora Tezi). Ankara, Minpa Matbaacılık.
- Kılıç, B. (2002). İlköğretim Denetçilerinin Eğitim Araçlarının Kullanımında Öğretmenlere Yaptıkları Rehberlik Düzeyleri (Doğu Anadolu Bölge Örneği) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Sosyal Bilimler Enstitüsü. Van, Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Koçak, K. (1991). "Türk Eğitim Sisteminde Denetimin Yeri ve Önemi (1)." Çağdaş Eğitim Dergisi 16 (172): 23-27.
- Korkmaz, M. and O. Özdoğan (2005). "İlköğretim Müfettişlerinin Rehberlik Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyleri." Türk Eğitim Bilimleri Dergisi 3 (4): 431-443.
- Koruç, S. (2005). İlköğretim Kurumlarına Klinik Denetim Modeli Önerisi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kütahya, Dumlupınar Üniversitesi.
- Köklü, M. (1996). "Etkili Denetim." Eğitim Yönetimi 2 (2): 259-268.
- Kuran, K. (2002). Öğretmenlik Mesleği (Niteliği ve Özellikleri). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Ankara, Mikro Yayın.
- Levin, J., N. Hoffman, et al. (1987). "Rural Teachers' Perceptions of The Effectiveness Of Various Supervisory Practices " Research in Rural Education 4 (2): 77-82.
- Linde, C. H. V. (1998). "Clinical Supervision in Teacher Evaluation: A Pivotal Factor in Quality Management of Education " Education 119 (2): 328.
- McCaffrey, D. L. (2000). Teacher Attitudes Toward Supervision and Evaluation in The Developmental Research Schools Of The State Of Florida (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Florida, Florida Atlantic University UMI Number:9957889.

MEB "<http://oyegm.meb.gov.tr/> 22.03.2007 tarihinde alındı."

MEB "<http://tkb.meb.gov.tr/> 20.04.2007 tarihinde alındı."

MEB "İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi, (2001). Tebliğler Dergisi, Sayı: 2521, Şubat."

MEB " İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği (1999). Tebliğler Dergisi, Sayı:2505, Ekim."

MEB "17. Milli Eğitim Şurası Kararları." 10 <http://tkb.meb.gov.tr/> 20.05.2007 tarihinde alındı.

MEB (2003). "Okul ve Dersaneler Denetim Rehberi <http://tkb.meb.gov.tr/> 16.02.2007 tarihinde alındı."

Memişoğlu, S. P. (2001). Çağdaş Eğitim Denetimi İlkeleri Açısından İlköğretim Okullarında Öğretmen Denetimi Uygulamalarının Değerlendirilmesi (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bolu, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.

Memişoğlu, S. P. (2004). "İlköğretim Müfettişlerinin Denetimsel Davranışlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri." Eğitim ve Bilim 29 (131): 30-39.

Olander, H. T. and M. E. Farrell (1970). "Professional Problems of Elementary Teachers " American Association of Colleges for Teacher Education XXI(2): 279-280 <http://jte.sagepub.com>.

Olivia, P. F. and G. E. Pawlas (2004). Supervision For Today's Schools (7th ed.). New York, Wiley.

Ortaç, S. (1976). Milli Eğitimde Teşkilat ve İdare. Ankara.

- Öncül, R. (2000). Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü. İstanbul, Milli Eğitim Basımevi.
- Öz, F. (2003). Türk Eğitim Sisteminde İlköğretim Müfettişlerinin Rolü. Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Sisteminde Teftiş. Eskişehir, Osmangazi Üniversitesi Yayınları.
- Özbek, B. (1998). İlköğretim II. Kademe Ders Denetim Sorunları (İzmir İli Örneği) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Özdemir, M. M. (2003). İlköğretim Okullarının Denetiminde Eylem Planı Konusunda Öğretmen ve Denetçi Görüşleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara, Hacettepe Üniversitesi.
- Özdemir, S. (2000). Eğitimde Örgütsel Yenileşme (5. Baskı). Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- Özden, Y. G. (1992). "Denetim Olgusu." Denetim Dergisi 2 (78): Ankara.
- Özer, A. (2006). Branş Değişkeni Açısından İlköğretim Denetçi Yeterliliklerine İlişkin Denetçi ve Öğretmen Görüşleri (Sakarya İli Örneği) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya, Sakarya Üniversitesi.
- Özmen, F. (2000). "Klinik Denetim Öngörülleri Çerçevesinde Denetçi Görüşleri " Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 10 (1).
- Öztürk, S. (1996). Türk Eğitim Sisteminde Denetim ve Denetmen Yetiştirme Sürecinin Analizi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. Malatya İnönü Üniversitesi.
- Patrick, E. M. and J. A. Dawson (1985). "Case Studies of Five Teacher Supervision/ Evaluation Systems." www.eric.ed.gov ED375461.

- Pierson, D. H. (1993). *Teacher Supervision and Evaluation: A Comparative Analysis of The Attitudes and Perceptions of Teachers and Administrators* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). USA, Clark University UMI Order Number:9323644.
- Renkler, A. (2005). *İlköğretim Denetmenlerinin İlköğretim Okullarında Öğrenme-Öğretme Süreçleri ve Yönetim Görevleriyle İlgili Etkililik Düzeyleri (Kayseri İli Örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kayseri Erciyes Üniversitesi.
- Rizzo, J. F. (2004). *Teachers' Supervisors' Perceptions of Current and İdeal Supervision and Evaluation Practices* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). <http://scholarworks.umass.edu/dissertations/AAI3118327/>.
- Sağlam, B. (2002). *İlköğretim Okullarında Öğretim Denetimine İlişkin Öğretmen, Müdür ve Denetmen Görüşleri* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Sargent, S. (2003). *Teacher Supervision Experiences of Middle Career Teachers: A Qualitative Study* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). National Library of Kanada, Regina Üniversitesi.
- Sargent, T. and E. Hannum (2005). "Keeping Teachers Happy: Job Satisfaction among Primary School Teachers in Rural Northwest China." Comparative Education Review 49 (2): 173.
- Sarpkaya, R. (2004). "İlköğretim Denetmenlerinin Denetim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar." SDÜ Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi 8: 114-129.
- Seçkin, N. (1978). *Milli Eğitim Bakanlığı Müfettişlerinin Yeterlilikleri*. Ankara Üniversitesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara.

- Seferoğlu, S. S. (2001). "Sınıf Öğretmenlerinin Kendi Mesleki Gelişimleriyle İlgili Görüşleri, Beklentileri ve Önerileri." Milli Eğitim Dergisi(149): 12-18.
- Sergiovanni, T. J. and R. J. Starratt (2002). Supervision : A Redefinition. Boston McGraw-Hill.
- Sofuoğlu, M. E. (2002). İlköğretim Denetmenlerinin İnsan İlişkilerine Yönelik Davranış Biçimlerinin Sınıf Öğretmenlerince Algılanması (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul Marmara Üniversitesi.
- Sousa, D. A. (2003). The Leadership Brain: How to Lead Today's Schools More Effectively Corwin Press.
- Soylu, E. (2003). İlköğretim Müfettişlerinin Öğretmen Denetimlerinde Denetim İlkelerini Uygulama Düzeyine İlişkin Müfettiş ve Öğretmen Görüşleri (Gaziantep İli Örneği) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara, Ankara Üniversitesi.
- Stoller, F. L. (1996). "Teacher Supervision: Moving Towards an Interactive Approach" <http://exchanges.state.gov/forum> 34 (134): 2.
- Şahin, S. (2005). "İlköğretim Okullarında Uygulanan Öğretmen Teftiş Formlarının Yeterliliğinin Değerlendirilmesi (Gaziantep İli Örneği)." Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 15 (1): 113-124.
- Şahin, T. (2005). İlköğretim Düzeyinde Ders Denetimiyle İlgili Yeterlilikler Hakkında Denetmen ve Öğretmen Görüşleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bolu, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Tan, H. (1996). "Öğretmen Yetiştirme ve İstihdamı." Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi İstanbul, 8.

- Taylor, D. M. (1986). Perceptions Of Teachers İn Small, Isolated Alaskan Schools Regarding Supervision Received Compared to Supervision Preferred (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Montana, University Of Montana (University Microfilms İnternational:8624518)
- Taymaz, H. (2002). Eğitim Sisteminde Teftiş: Kavramlar, İlkeler, Yöntemler (5. Baskı). Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- Taymaz, H. (2003). Okul Yönetimi (7. Baskı). Ankara, Pegem A Yayıncılık.
- Tdk. (www.tdk.gov.tr 25.05.2007 tarihinde alındı.).
- Tiffaniy, B. C. (1961). "Working With School Personnel." Educational Leadership **XIX**: 91.
- Toprakçı, E. (2002). Sınıf Örgütünün Yönetimi (İkinci Baskı). Ankara, Ütopya Yayınevi
- Töremen, F. and M. Hozatlı (2006). "İlköğretim Okul Yöneticilerinin İlköğretim Denetçilerinin Kurum Denetiminde Gösterdikleri Liderlik Davranışlarına İlişkin Görüşleri." Milli Eğitim Dergisi **35**(170): 202-217.
- Tunç, B. (2001). İlköğretim Müfettişlerinin Problem Çözme Süreci Açısından Rollerini Gerçekleştirme Biçimleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. Edirne, Trakya Üniversitesi.
- Turan, H. (1999). İlköğretim Müfettişleri Kurum Denetiminin Etkililiği (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara, Ankara Üniversitesi.
- Uludağ, A. (2000). Eğitimde Etkili Denetim (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. Malatya, İnönü Üniversitesi.
- Walker, D. (2002). Constructivist Leadership: Standards, Equity and Learning-Weaving Whole Cloth From Multiple Standards The Constructivist Leader (2nd. ed.). L. Lambert. New York, Teachers College Press.

- Wanzare, Z. and J. L. d. Costa (2000). "Supervision and Staff Development: Overview of the Literature " NASSP Bulletin 86 (618): 47-54.
- Yalçın, M. (2001). İlköğretim Okullarında Kurum Teftişinde Karşılaşılan Sorunlar (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara, Ankara Üniversitesi.
- Yalçinkaya, M. (2002). "Yeni Öğretmen ve Teftiş." Milli Eğitim Dergisi 153-154:
- Yıldırım, B. (2001). "İlköğretimde Denetimin Etkililiği İçin Yeni Bir İletişim Modeli Önerisi." Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 11 (1): 212-224.
- Yıldırım, N. (2001). "Sınıf Öğretmenlerinin Denetimlerinin Objektifleştirilmesi." Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi IV: 193-204.
- Yılmaz, İ., R. Manav, et al. (2002). Eğitim Yöneticiliğine Hazırlık Klavuzu. Ankara, Siyasal Kitabevi.
- Yılmaz, M. (1998). İlköğretim Okullarında Ders Teftişinde Karşılaşılan Sorunlar (Ankara İli Örneği) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara, Ankara Üniversitesi.
- Yolcu, H. (2004). "Öğretmenlerin Sınıf İçi Etkinliklerinin Denetlenmesinde Klinik Yaklaşım." Çağdaş Eğitim Dergisi 29 (313).
- Zepeda, S. J. (2002). Instructional Supervision: Applying Tools and Concepts Larchmont, Eye On Education, Inc.

EKLER

EK-1: Öğretmenlere Uygulanan Anket Formu

EK-2: Anket ile İlgili İzin Yazısı

EK-3: Alt SED grubundaki ilköğretim okulları ve öğretmen sayıları

EK-4: Orta SED Grubundaki İlköğretim Okulları ve Öğretmen Sayıları

EK-5: Üst SED Grubundaki İlköğretim Okulları ve Öğretmen Sayıları

EK-6: Anket Maddelerine İlişkin Varyansların Homojenliğini Gösteren Analiz
Sonuçları

İKİNCİ BÖLÜM

Beklenti Düzeyiniz					Yönerge	Beklentilerinizin Gerçekleşme Düzeyi				
Her zaman olmalı (5)	Çoğu zaman olmalı (4)	Orta düzeyde olmalı (3)	Nadiren olmalı (2)	Hiçbir zaman olmamalı (1)		Hiçbir zaman yapılmaz (1)	Nadiren olur (2)	Orta düzeyde olur (3)	Çoğu zaman olur (4)	Her zaman olur (5)
()	()	()	()	()	Aşağıda ilköğretim okulu öğretmenlerinin denetim sürecinden beklentilerine ilişkin ifadeler yer almaktadır. Lütfen her ifadeyi dikkatle okuyunuz. İfadelerin sol tarafında yer alan seçeneklerde ifadeye ilişkin beklenti düzeyinizi, sağ tarafında ise bu beklentilerinizin gerçekleşme düzeyini ifade eden uygun seçeneğin altındaki parantez içerisine (X) işareti koyarak belirtiniz. <u>Lütfen hiçbir soruyu cevapsız bırakmayınız.</u>	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	1.Denetim sürecinde, öğretmen ve müfettiş iletişimine öncelik verilmelidir.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	2.Denetmenler eğitim, öğretim programlarının uygulanması ile ilgili daha çok bilgi vermelidir.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	3.Denetim sürecinde okulun bulunduğu çevrenin koşulları göz önüne alınmalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	4.Denetim sürecinde öncelik öğretmenin derslerdeki başarısına verilmelidir.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	5.Denetmenler eleştiri yaparken olumlu ve yapıcı bir dil kullanmalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	6.Denetmenler derslerde sınıfların düzeylerine göre soru sormalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	7.Denetmenler öğretmenlerin olumlu yanlarını da söylemelidir.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	8.Denetmenler denetledikleri branşlarda uzman olmalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	9.Ders denetimleri esnasında sınıftaki bütün öğrencileri tanımaya dönük çalışmalar yapılmalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	10.Denetmenler denetim sürecini gerçekleştirirken benzer denetim yaklaşımlarını kullanmalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	11.Denetim süreci öncesinde ve sonrasında denetim süreci hakkında öğretmenlerin de görüş ve düşünceleri alınmalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	12.Denetim süreci karşılıklı anlayış ve saygı içermelidir.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	13.Denetmenler öğretmenlere güven vermelidir.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	14.Denetim sürecinde görülen eksiklikler açık olarak belirtilmelidir.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	15.Denetim süreci ile başarıyı artırmak hedeflenmelidir.	()	()	()	()	()

Beklenti Düzeyiniz					Yönerge	Beklentilerinizin Gerçekleşme Düzeyi				
Her zaman olmalı (5)	Çoğu zaman olmalı (4)	Orta düzeyde olmalı (3)	Nadiren olmalı (2)	Hiçbir zaman olmamalı (1)		Hiçbir zaman yapılmaz (1)	Nadiren olur (2)	Orta düzeyde olur (3)	Çoğu zaman olur (4)	Her zaman olur (5)
					Aşağıda ilköğretim okulu öğretmenlerinin denetim sürecinden beklentilerine ilişkin ifadeler yer almaktadır. Lütfen her ifadeyi dikkatle okuyunuz. İfadelerin sol tarafında yer alan seçeneklerde ifadeye ilişkin beklenti düzeyinizi, sağ tarafında ise bu beklentilerinizin gerçekleşme düzeyini ifade eden uygun seçeneğin altındaki parantez içerisine (X) işareti koyarak belirtiniz. <u>Lütfen hiçbir soruyu cevapsız bırakmayınız.</u>					
()	()	()	()	()	16.Denetim süreci otoriter bir yapıda olmamalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	17.Denetmenler öğretmenlerin gereksinimlerini ön plana almalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	18.Denetime yeterince zaman ayrılmalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	19.Denetmenler okul idaresince yönlendirilmemelidir.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	20.Denetmenler uzlaşmacı olmalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	21.Denetmenler gerçekçi olmalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	22.Denetim süreci öğretme ve öğrenme sürecinin geliştirilmesini esas almalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	23.Denetmenler kılık-kıyafet ve davranışlarına özen göstermelidir.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	24.Denetim süreci öğretmenlerin bireysel farklılıklarını dikkate almalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	25.Denetmenler öğretmenlere karşılaştıkları sorunlarla ilgili çeşitli çözüm yolları önermelidir.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	26.Zümre öğretmenler kurulu toplantılarına denetmenler de katılmalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	27.Denetmenler özellikle göreve yeni başlamış öğretmenlere karşı anlayışlı olmalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	28.Denetim süreci yol gösterici olmalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	29.Denetmenler öğretmenlere kendilerini geliştirmeleri için mesleki kaynakları temin etme konusunda yardımcı olmalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	30.Denetmenler bilgi birikimlerini öğretmenlerle paylaşmalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	31.Denetim sürecinde öğretmenlerin sorunları dinlenmelidir.	()	()	()	()	()

Beklenti Düzeyiniz					Yönerge	Beklentilerinizin Gerçekleşme Düzeyi				
Her zaman olmalı (5)	Çoğu zaman olmalı (4)	Orta düzeyde olmalı (3)	Nadiren olmalı (2)	Hiçbir zaman olmalı (1)		Hiçbir zaman yapılmaz (1)	Nadiren olur (2)	Orta düzeyde olur (3)	Çoğu zaman olur (4)	Her zaman olur (5)
					Aşağıda ilköğretim okulu öğretmenlerinin denetim sürecinden beklentilerine ilişkin ifadeler yer almaktadır. Lütfen her ifadeyi dikkatle okuyunuz. İfadelerin sol tarafında yer alan seçeneklerde ifadeye ilişkin beklenti düzeyinizi, sağ tarafında ise bu beklentilerinizin gerçekleşme düzeyini ifade eden uygun seçeneğin altındaki parantez içerisine (X) işareti koyarak belirtiniz. <u>Lütfen hiçbir soruyu cevapsız bırakmayınız.</u>					
()	()	()	()	()	32.Denetim sonunda görülen sorunlar giderilinceye kadar müfettiş öğretmenle iletişimini sürdürmelidir.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	33.Denetim süreci öğretmenin çevreye uyumuna yardımcı olmalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	34.Denetmenler rehberlik çalışmaları sırasında örnek dokümanlar ile gelmelidir.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	35. Denetmenler kurumun çevreyle bütünleşmesine, öğretmen ve veliler arasında uyumlu ilişkiler kurulmasına katkıda bulunmalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	36.Denetmen, öğretmenin ihtiyaç duyduğu konuları birlikte belirlemeli ve denetim süreci sonunda görüşlerini öğretmenle paylaşmalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	37.Denetmenler öğretmenleri rencide edici davranışlardan uzak durmalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	38.Denetim süreci öğretmenlerin niteliklerini artırmayı amaç edinmelidir.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	39.Denetmenler bireysel gereksinimlerini (yeme, içme...) kendileri karşılamalıdır.	()	()	()	()	()
()	()	()	()	()	40.Denetim sürecindeki rehberlik çalışmaları yıl içerisinde birden çok yapılmalıdır.	()	()	()	()	()

EK-2: ANKETLE İLGİLİ İZİN YAZISI**T. C.
MALATYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü**

Sayı : B.08.4.MEM.4.44.00.07.0.21/ 23454
Konu : Anket İzni

26 Mart 2006

VALİLİK MAKAMINA

İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Fidel ATEŞ "İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Denetim Sürecinden Beklentileri ve Bu Beklentilerin Gerçekleştirilme Düzeyleri" konulu yüksek lisans tezi ile ilgili, ilimiz ilköğretim okullarında anket uygulama yapmaları hakkındaki, İnönü Üniversitesi Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı 26.05.2006 tarih ve 00-500/1333/2066 sayılı yazısı ile izin isteğinde bulunmaktadır.

İlimiz ilköğretim okullarında, anket uygulaması yapmaları müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

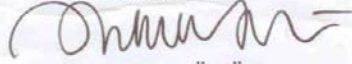
Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde tensiplerinize arz ederim.

Mehmet BULUT
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR

26./05/2006

Abdullah KÜÇÜK
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK-3

**2005–2006 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI ALT SOSYO-EKONOMİK DÜZEYDEKİ
İLKÖĞRETİM OKULLARI VE ÖĞRETMEN SAYILARI**

	Kurum Adı	Öğretmen Sayıları		Toplam
		Erkek	Kadın	
1	M.Avni Cüre İ.Ö.O.	8	3	11
2	Yeşiltepe Ahmet Parlak İ.Ö.O	40	28	68
3	Mehmet Akif İ.Ö.O	16	12	28
4	Muhittin Özmumcu İ.Ö.O	11	19	30
5	Melekbaba İ.Ö.O	25	15	40
6	23 Nisan İ.Ö.O	9	2	11
7	Cahide Nebioğlu İ.Ö.O	13	14	27
8	Mehmet Topsakal İ.Ö.O	18	22	40
9	Petrol Ofisi İ.Ö.O	5	7	12
10	Yaşar Öncan İ.Ö.O	19	8	27
11	Ziya Gökalp İ.Ö.O	28	16	44
12	İstiklal İ.Ö.O	10	11	21
13	Mimar Sinan İ.Ö.O	22	12	34
14	Mustafa Necati İ.Ö.O	23	13	36
15	Yalçın Koreş İ.Ö.O	6	7	13
16	T. Memnune İ.Ö.O	23	13	36
17	İbni Sina İ.Ö.O	5	4	9
18	Kanuni İ.Ö.O	10	5	15
19	Kaynarca İ.Ö.O	16	8	24
20	Karakavak İ.Ö.O	19	16	35
21	Şentepe İ.Ö.O	20	15	35
22	Hidayet İ.Ö.O	47	26	73
23	Yeşiltepe 13 Şubat İ.Ö.O	14	6	20
24	Gazi Osman Paşa İ.Ö.O	17	7	24
25	100. Yıl İ.Ö.O	39	14	53
26	Milli Egemenlik İ.Ö.O	26	8	34
27	Ş. Yüzbaşı H. Akyüz İ.Ö.O	22	10	32
28	Yavuz Selim İ.Ö.O	27	18	45
29	Ş. Albay İ. Karaoğlanoğlu İ.Ö.O	13	3	16
30	Kadıze İ.Ö.O	2	0	2
31	Yakaköyü İ.Ö.O	3	1	4
32	Fevzi Çakmak İ.Ö.O.	3	5	8
				907

EK-4

**2005-2006 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI ORTA SOSYO-EKONOMİK DÜZEYDEKİ
İLKÖĞRETİM OKULLARI VE ÖĞRETMEN SAYILARI**

	Kurum Adı	Öğretmen Sayıları		Toplam
		Erkek	Kadın	
1	2. Hasan Varol İ.Ö.O.	14	24	38
2	İnönü İ.Ö.O.	46	42	88
3	Barbaros İ.Ö.O.	30	16	46
4	Sakarya İ.Ö.O.	14	12	26
5	Rahmi Akıncı İ.Ö.O.	60	46	106
6	Kazım Karabekir İ.Ö.O.	36	33	69
7	Cumhuriyet İ.Ö.O.	12	23	35
8	Şeker İ.Ö.O.	20	24	44
9	Kemal Özalper İ.Ö.O.	56	26	82
10	Necatibey İ.Ö.O.	19	8	27
11	Sadiye Ünsalan İ.Ö.O.	13	9	22
12	Sümer İ.Ö.O.	49	50	99
13	H. İbrahim Işık İ.Ö.O.	39	26	65
14	Milli Eğitim Vakfı İ.Ö.O.	12	17	29
15	Yahya Kemal Beyatlı İ.Ö.O.	22	6	28
16	Abdulkadir Eriş İ.Ö.O.	58	38	96
17	Fezullah Taşkınsoy İ.Ö.O.	31	28	59
18	Alparslan İ.Ö.O.	17	23	40
19	M. Kemal Atatürk İ.Ö.O.	23	18	41
20	Harettin Sönmezay İ.Ö.O.	37	27	64
21	30 Ağustos İ.Ö.O.	16	24	40
22	Özel İdare İ.Ö.O.	27	15	42
23	Vakıfbank İ.Ö.O.	29	23	52
24	M. Emin Bitlis İ.Ö.O.	23	18	41
25	Cengiz Topel İ.Ö.O.	26	43	69
26	Beydağı İ.Ö.O.	6	10	16
				1364

EK-5

**2005–2006 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI ÜST SOSYO-EKONOMİK DÜZEYDEKİ
İLKÖĞRETİM OKULLARI VE ÖĞRETMEN SAYILARI**

Kurum Adı	Öğretmen Sayıları		Toplam
	Erkek	Kadın	
1 Derme İ.Ö.O.	22	22	44
2 M. Akif Ersoy İ.Ö.O.	16	12	25
3 Fatih İ.Ö.O.	18	34	52
4 Şehit Konuk İ.Ö.O.	7	8	15
5 Gazi İ.Ö.O.	12	22	34
6 Türkiyem İ.Ö.O.	36	21	57
7 Atatürk İ.Ö.O.	46	44	90
8 İ. Hasan Varol İ.Ö.O.	28	15	43
9 Fırat İ.Ö.O.	32	29	61
10 İnönü Üniversitesi Kampus İ.Ö.O.	9	4	13
			434

**EK-6: ANKET MADDELERİNE İLİŞKİN VARYANSLARIN HOMOJENLİĞİNİ
GÖSTEREN ANALİZ SONUÇLARI**

BAĞIMSIZ DEĞİŞKEN		CİNSİYET		BRANŞ		KIDEM		MEZUNİYET	
MADDELER	DÜZEYLER	F	p	Levene İstatistik	p	Levene İstatistik	p	Levene İstatistik	p
Madde 1	Beklenti	,023	,881	,309	,735	3,364	,005	1,583	,163
	Gerçekleşme	4,190	,041	,716	,489	1,471	,198	,412	,841
Madde 2	Beklenti	5,585	,019	1,250	,288	1,004	,415	1,792	,113
	Gerçekleşme	,883	,348	,376	,687	1,696	,134	1,656	,144
Madde 3	Beklenti	57,739	,000	22,414	,000	4,363	,001	6,643	,000
	Gerçekleşme	,583	,446	,194	,823	1,289	,267	1,071	,376
Madde 4	Beklenti	1,706	,192	1,671	,189	1,126	,345	1,576	,165
	Gerçekleşme	,214	,644	,485	,616	3,939	,002	2,674	,021
Madde 5	Beklenti	14,549	,000	,324	,724	3,515	,004	5,274	,000
	Gerçekleşme	,104	,748	,683	,505	2,075	,067	3,591	,003
Madde 6	Beklenti	13,153	,000	8,493	,000	1,062	,381	4,058	,001
	Gerçekleşme	,006	,937	,663	,516	3,386	,005	,885	,491
Madde 7	Beklenti	35,218	,000	1,877	,154	3,089	,009	2,712	,020
	Gerçekleşme	,116	,733	3,189	,042	4,435	,001	2,064	,069
Madde 8	Beklenti	9,275	,002	4,908	,008	6,070	,000	1,614	,155
	Gerçekleşme	,017	,896	,690	,502	1,531	,179	2,459	,033
Madde 9	Beklenti	,094	,759	3,154	,044	2,149	,059	7,404	,000
	Gerçekleşme	8,717	,003	,537	,585	3,661	,003	3,441	,005
Madde 10	Beklenti	1,617	,204	,179	,836	,651	,661	,580	,715
	Gerçekleşme	,096	,757	,078	,925	1,019	,406	1,654	,144
Madde 11	Beklenti	39,603	,000	6,902	,001	4,163	,001	,734	,598
	Gerçekleşme	5,300	,022	,095	,910	1,484	,194	1,608	,156
Madde 12	Beklenti	44,206	,000	3,950	,020	3,002	,011	,762	,578
	Gerçekleşme	1,233	,268	,010	,990	3,460	,004	2,417	,035
Madde 13	Beklenti	54,736	,000	7,690	,001	11,982	,000	1,529	,179
	Gerçekleşme	,169	,681	1,297	,274	1,092	,364	1,862	,100
Madde 14	Beklenti	25,292	,000	4,331	,014	6,192	,000	3,636	,003
	Gerçekleşme	2,316	,129	1,63	,142	1,390	,227	,383	,861
Madde 15	Beklenti	26,749	,000	5,725	,004	3,583	,003	1,429	,212
	Gerçekleşme	1,043	,309	1,589	,205	1,346	2,244	1,716	,129
Madde 16	Beklenti	2,583	,109	,618	,539	2,310	,043	1,397	,224
	Gerçekleşme	,416	,519	,818	,442	,922	,466	1,993	,078
Madde 17	Beklenti	1,628	,203	,608	,545	1,785	,115	3,049	,010
	Gerçekleşme	,026	,868	1,294	,275	3,442	,005	1,888	,095
Madde 18	Beklenti	,096	,756	,294	,745	2,508	,030	2,430	,034
	Gerçekleşme	,477	,490	,606	,546	2,689	,021	1,155	,331
Madde 19	Beklenti	,028	,867	3,878	,021	3,284	,006	1,387	,228
	Gerçekleşme	,595	,441	2,368	,095	2,829	,016	1,407	,220
Madde 20	Beklenti	16,425	,000	,289	,749	,735	,597	2,207	,053
	Gerçekleşme	2,649	,104	,387	,679	3,480	,004	3,295	,006
Madde 21	Beklenti	15,957	,000	,570	,566	1,710	,131	,773	,569
	Gerçekleşme	1,487	,223	2,635	,073	2,549	,027	3,405	,005
Madde 22	Beklenti	21,091	,000	1,100	,334	6,648	,000	3,021	,011
	Gerçekleşme	5,345	,021	,487	,615	1,659	,143	4,009	,001
Madde 23	Beklenti	24,311	,000	,858	,425	3,786	,002	,969	,436
	Gerçekleşme	5,533	,019	,520	,595	2,966	,012	3,702	,003

EK-6 (Devamı)

BAĞIMSIZ DEĞİŞKEN		CİNSİYET		BRANŞ		KIDEM		MEZUNİYET	
MADDELER	DÜZEYLER	F	p	Levene İstatistik	P	Levene İstatistik	p	Levene İstatistik	p
Madde 24	Beklenti	5,664	,018	,616	,541	,447	,816	,726	,604
	Gerçekleşme	1,181	,278	,057	,945	3,552	,004	2,810	,016
Madde 25	Beklenti	8,642	,003	2,194	,113	1,760	,120	1,157	,330
	Gerçekleşme	1,,293	,256	1,124	,326	3,232	,007	2,702	,020
Madde 26	Beklenti	1,662	,198	1,327	,266	2,076	,067	,865	,505
	Gerçekleşme	13,957	,000	6,137	,002	3,252	,007	5,147	,000
Madde 27	Beklenti	1,181	,278	6,845	,001	3,740	,003	4,590	,000
	Gerçekleşme	4,225	,040	,862	,423	2,182	,055	3,095	,009
Madde 28	Beklenti	5,468	,020	1,983	,139	5,948	,000	1,815	,109
	Gerçekleşme	4,800	,029	,611	,543	1,766	,118	2,75	,019
Madde 29	Beklenti	29,426	,000	,569	,567	5,516	,000	3,462	,004
	Gerçekleşme	9,833	,002	,674	,510	2,164	,057	1,051	,387
Madde 30	Beklenti	3,898	,049	1,451	,236	1,456	,203	1,853	,101
	Gerçekleşme	8,095	,005	,795	,452	4,060	,001	2,519	,029
Madde 31	Beklenti	,228	,633	1,819	,163	2,034	,073	1,798	,112
	Gerçekleşme	14,134	,000	,014	,986	1,847	,102	3,162	,008
Madde 32	Beklenti	,453	,501	,143	,867	2,607	,024	2,657	,022
	Gerçekleşme	14,699	,000	3,733	,025	,907	,476	1,271	,275
Madde 33	Beklenti	,388	,534	4,736	,009	,919	,468	,141	,983
	Gerçekleşme	6,169	,013	,712	,491	1,728	,127	1,937	,087
Madde 34	Beklenti	2,689	,091	1,129	,324	6,092	,000	3,130	,009
	Gerçekleşme	15,867	,000	4,665	,010	3,074	,010	2,443	,034
Madde 35	Beklenti	,987	,321	,393	,675	,761	,587	3,226	,007
	Gerçekleşme	8,032	,005	2,661	,071	2,366	,039	1,604	,158
Madde 36	Beklenti	8,678	,003	6,030	,003	,542	,745	1,108	,355
	Gerçekleşme	15,660	,000	1,402	,247	3,102	,009	1,903	,092
Madde 37	Beklenti	16,781	,000	5,916	,003	,819	,537	,930	,461
	Gerçekleşme	,056	,813	2,546	,079	3,699	,003	1,818	,108
Madde 38	Beklenti	,045	,833	,015	,985	4,013	,001	,249	,940
	Gerçekleşme	5,679	,018	,542	,582	3,272	,006	4,367	,001
Madde 39	Beklenti	2,455	,118	1,492	,226	1,008	,413	2,909	,013
	Gerçekleşme	,235	,628	,073	,930	1,424	,214	,841	,521
Madde 40	Beklenti	3,312	,069	3,309	,037	2,001	,077	,947	,450
	Gerçekleşme	,352	,553	1,801	,166	2,400	,036	1,071	,376